

Onur Sözü

Yrd. Doç. Dr. İsmail AYTAÇ ‘ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **12-15 YAŞ ERGENLERİN RESİMLERİNDE GÖRME BİÇİMLERİ (Malatya örneği)** başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Fahrettin GEÇEN

ÖN SÖZ

Bu araştırmada çocuğun çizgisel gelişim süreci içerisinde ergenin çocuktan öte farklı bir yerde olduğu belirlenmiştir. Bu süreç içerisinde ergenin resimsel ifadesinin de bilişsel, psikolojik, bedensel, toplumsal değişimlerin etkisiyle değiştiği belirlenmiştir. Ayrıca resmin ne sadece psikoloji bilimciler gibi yalnız psikolojik yönü ele alınmış ne de sanat eğitimcileri gibi yalnız biçimsel yönü ele alınmış, her iki yönde analiz edilmiştir. Ergenlik dönemi resimlerindeki görme biçimleriyle ilgili Türkiye’de bir araştırma olmaması bu araştırmayı önemli bir noktaya getirmektedir. Ayrıca bu araştırmada ergenlerin öğrendikleri ve hissettikleri ile yaratıcılıklarını katarak kendilerine özgü ifade biçimleri de görülmektedir.

Bu araştırmada; tecrübeleri, bilgileri, kaynakları ve yönlendirmesinden yararlandığım tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. İsmail AYTAÇ’a, katalog için okulunda derslerini kullandığım ğretmen arkadaşım Ergül SOLMAZGÜL’e, okullarında çalışmama izin veren idarecilere ve yardımcı olan öğretmenlere, bilgisayar içlerinde yardımcı olan Bilişici Eğitim Formatörü Mehmet řİMŐEK’e, ergenlik konusuna yönlendirmesi ve yöntem konusunda yol göstermesinden dolayı Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER’e, teşekkür ederim.

MALATYA-2009

Fahrettin GEÇEN

ÖZET

GEÇEN Fahrettin, 12-15 Yaş Ergenlerin Resimlerinde Görme Biçimleri, Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2009.

Bu araştırma beş ana bölümden meydana gelmektedir. Bu araştırmanın birinci bölümünde; problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar, araştırmanın amacı ve önemi başlıkları yer almaktadır. İkinci bölümde sanat eğitimi, yaratıcılık, ergenlik, çocuğun çizgisel gelişimi konuları yer almaktadır. Sanat eğitimi bölümünde görme biçimleri, sanatsal öğrenme, sanat nedir, sanat sorunu, sanatçı kimdir, sanatçı sorunu, sanat eseri sorunu, sanat eleştirisi gibi konular ele alınmıştır. Yaratıcılık bölümünde ise altı alt başlık halinde incelenmiştir. Ergenlik konusunda ergenliğin tanımı, ergenlikte biyolojik, bedensel, cinsel, zihinsel, toplumsal değişimler ele alınmıştır. Çocuğun çizgisel gelişiminde ise çocuğun çizgisel gelişimini kapsayan tüm evrelere değinilmiştir. Katalogda ise 12-15 yaş aralığındaki ergenlere yaptırılan resimler analiz edilmiştir. Üçüncü bölümde ise yöntem bölümü yer almakta, yöntemde genel bilgilendirmenin yanında araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin analizi, evren ve örneklem yer almaktadır. Dördüncü bölümde ise öğrencilere yaptırılan resimlerin yani katalogun yer aldığı bulgular ve yorumlar bulunmaktadır. Beşinci bölümde ise değerlendirme, sonuç ve öneriler yer almaktadır. Bu bölümde işlenen konular ve yaptırılan ergen resimleri ile ilgili bir değerlendirme yapılmış, değerlendirme sonucunda bu yaştaki ergenlerde meydana gelen değişimlerin resimsel açıdan önemi ve yansıması üzerine önemli sonuçlar elde edilmiş, sonuçlara dayanarak öneriler ortaya konulmuştur.

Araştırmanın sonunda ergenlerde meydana gelen özellikle bilişsel (gerçekçilik, soyut düşünme gibi), bedensel, biyolojik ve toplumsal değişimlerin ergenin resimsel gelişiminde ve değişiminde önemli yer tuttuğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Ergen, resim, yaratıcılık, imge, sanat

ABSTRACT

GEÇEN Fahrettin, Remark Forms in the Pictures of 12-15 years old adolescents, Graduate Thesis, Malatya, 2009.

This research consists of five main chapters. In the first chapter; some topics take place like aspect of problem, the word of problem, assumptions, sub-problems, limitations, goal and importance of the research. In the second chapter; education of art, creativity, adolescence, linear development of child take place. In the education of art part these subjects are discussed: remark forms, artistic learning, what is art, art problem, who is the artist , problem of artist, artistic work problem and art criticism. Creativity part is analysed in six subtitles. In adolescence; definition of adolescence, biological, physical, sexual, mental, social changes are handled up. In the linear development of child, all the linear development phases are mentioned. Pictures that are made by adolescents in 12-15 years interval are analysed in the catalogue. In the third chapter; management unit takes place. Besides general information; research model, working group, analyse of data, universe and sampling take place. In the fourth part, there are some comments and findings about pictures that are made by students. Evaluation, conclusion and suggestions are in the fifth part. There is an evaluation about adolescent pictures and topics that are discussed in this part. So it is seen that changes in adolescents have a pictorial importance and on its reflection and there have been suggestions according to this conclusion.

At the end of this work it is seen that – especially- cognitive (realism and abstract thinking), physical, biological and social changes have a very great place in the pictorial development of adolescent.

Keywords: Adolescent, picture, creativity, image, art.

İÇİNDEKİLER

Onur Sözü.....	I
ÖN SÖZ.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
RESİMLER LİSTESİ.....	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR.....	XIII
I.BÖLÜM	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi.....	3
1.5. Alt Problemler	4
1.6. Varsayımlar	4
1.7. Sınırlılıklar	4
II. BÖLÜM	5
2.1.SANAT EĞİTİMİ.....	5
2.1.1.Görme Biçimleri.....	6
2.1.2.Sanatsal Öğrenme.....	7
2.1.2.1.Sanat Nedir? ve Sanat Sorunu	8
2.1.2.2.Sanatçı Kimdir? ve Sanatçı Sorunu	9
2.1.2.3.Sanat Eseri Sorunu	10
2.1.2.4.Sanat Eğitiminin Okuldaki Yeri	10

2.1.3.Sanat Eleştirisi.....	13
2.1.3.1.Resim Sanatında Eleştiri	15
2.1.3.2.Okul Eğitiminde Eleştiri.....	19
2.2.YARATICILIK.....	21
2.2.1.Bir Süreç Olarak Yaratıcılık	22
2.2.2.Yaratıcı İnsanın Özellikleri.....	22
2.2.3.Yaratıcılık ve Zekâ	23
2.2.4.Okullarda Yaratıcılık	24
2.2.4.1.Yaratıcı Okulda Kazanılabacak Kişilik Özellikleri	26
2.2.5.Yaratıcılığı Engelleyen Etmenler	27
2.2.5.1.Yaratıcı Kişinin Başkalarına İlişkin Tutumları.....	29
2.2.5.2.Eğitim Sisteminde Yaratıcı Düşünce	29
2.3. ERGENLİK.....	31
2.3.1.Ergenlikte Biyolojik, Bedensel Gelişim	31
2.3.2. Ergenlikte Bilişsel Gelişmeler.....	34
2.3.3. Toplumsal Geçişler	39
2.3.3.1.Ergenlikte, Toplumsal Gelişimde Aile İlişkileri	40
2.3.3.2. Akran Grupları (Yaşıt İlişkileri).....	42
2.3.4. Kişilik Gelişimi	44
2.3.5.Ahlak Gelişimi	45
2.3.6. Ergenlikte Duygusal Gelişim	46
2.4. ÇOCUĞUN ÇİZGİSEL GELİŞİM BASAMAKLARI.....	47
2.4.1. Karalama Dönemi 2-4 Yaş (scribbling).....	47
2.4.2. Şema Öncesi Dönem 4-7 Yaş (preschematic):.....	52

2.4.3. Şematik Dönem 7-9 Yaş (schematic).....	55
2.4.4. Gerçekçilik Dönemi(Gruplaşma) 9-12(Realizm).....	59
2.4.5. Mantık (Görünürde Doğalcılık) 12-14 Yaş (pseudo-Naturalistic)	61
III. BÖLÜM.....	71
YÖNTEM.....	71
3.1. Araştırmanın Modeli.....	72
3.2. Evren ve Örneklem.....	72
3.3. Verilerin Analizi.....	74
IV. BÖLÜM.....	75
BULGULAR VE YORUMLAR (KATALOG).....	75
V. BÖLÜM.....	204
DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	204
5.1. DEĞERLENDİRME.....	204
5.1.1. Katalogda yer alan resimlerin konularıyla ilgili değerlendirmeler;	205
5.1.2. Ergenlere yaptırılan resimlerde görülen biçimsel özelliklerle ilgili değerlendirmeler;.....	207
5.1.2.1. Figürlerde görülen biçimsel özelliklerle ilgili değerlendirmeler;.....	210
5.1.3. Katalog resimlerinde görülen ergenliğin resme etkisi ile ilgili değerlendirmeler;.....	211
5.1.4. Araştırmada erişilen diğer bilgilerle ilgili değerlendirmeler; ...	214
5.2.SONUÇ.....	216
5.3. ÖNERİLER.....	221
KAYNAKÇA.....	223

EKLER	227
EK 1: Resim yaptırılan öğrencilerin listesi ve kataloga alınan çalışmaları	227
EK 2: Katalogda kullanılan resim türleri ve sayısı.....	228
EK 3: Görme biçimlerine göre öğrenci durumları	229
EK 4: Öğrencilerin katalogda yaptıkları resim konuları ve içeriği	231
EK 5: Katalog yaptırılan öğrencilerin kişisel bilgilerini öğrenmek amacıyla sorulan sorular.....	232

RESİMLER LİSTESİ

SAYFA

RESİM 1:Değişik Yaş ve Cinsiyette Bedensel Değişme.....	32
RESİM 2: Kellog'un Karalama Örnekleri.....	49
RESİM 3: Mandala Örnekleri	50
RESİM 4 :Baş Çizimleri.....	51
RESİM 5: Yüz İfadeleri.....	57
RESİM 6: Katalog No 1	75
RESİM 7: Katalog No 2.....	78
RESİM 8: Katalog No 3.....	80
RESİM 9: Katalog No 4.....	82
RESİM 10: Katalog No 5.....	84
RESİM 11: Katalog No 6.....	86
RESİM 12: Katalog No 7.....	88
RESİM 13: Katalog No 8.....	90
RESİM 14: Katalog No 9.....	92
RESİM 15: Katalog No 10.....	94
RESİM 16: Katalog No 11.....	96
RESİM 17: Katalog No 12.....	98
RESİM 18: Katalog No 13.....	100
RESİM 19: Katalog No 14.....	102
RESİM 20: Katalog No 15.....	104
RESİM 21: Katalog No 16.....	106
RESİM 22: Katalog No17.....	108
RESİM 23: Katalog No 18.....	110

RESÍM 24: Katalog No 19.....	112
RESÍM 25: Katalog No 20.....	114
RESÍM 26: Katalog No 21.....	116
RESÍM 27: Katalog No 22.....	118
RESÍM 28: Katalog No 23.....	120
RESÍM 29: Katalog No 24.....	122
RESÍM 30: Katalog No 25.....	124
RESÍM 31: Katalog No 26.....	127
RESÍM 32: Katalog No 27.....	129
RESÍM 33: Katalog No 28.....	131
RESÍM 34: Katalog No 29.....	133
RESÍM 35: Katalog No 30.....	135
RESÍM 36: Katalog No 31.....	137
RESÍM 37: Katalog No 32.....	139
RESÍM 38: Katalog No 33.....	141
RESÍM 39: Katalog No 34.....	143
RESÍM 40: Katalog No 35.....	145
RESÍM 41: Katalog No 36.....	147
RESÍM 42: Katalog No 37.....	149
RESÍM 43: Katalog No 38.....	151
RESÍM 44: Katalog No 39.....	153
RESÍM 45: Katalog No 40.....	155
RESÍM 46: Katalog No 41.....	157
RESÍM 47: Katalog No 42.....	159

RESÍM 48: Katalog No 43.....	162
RESÍM 49: Katalog No 44.....	164
RESÍM 50: Katalog No 45.....	166
RESÍM 51: Katalog No 46.....	168
RESÍM 52: Katalog No 47.....	170
RESÍM 53: Katalog No 48.....	172
RESÍM 54: Katalog No 49.....	174
RESÍM 55: Katalog No 50.....	176
RESÍM 56: Katalog No 51.....	178
RESÍM 57: Katalog No 52.....	180
RESÍM 58: Katalog No 53.....	182
RESÍM 59: Katalog No 54.....	184
RESÍM 60: Katalog No 55.....	186
RESÍM 61: Katalog No 56.....	188
RESÍM 62: Katalog No 57.....	190
RESÍM 63: Katalog No 58.....	192
RESÍM 64: Katalog No 59.....	194
RESÍM 65: Katalog No 60.....	196
RESÍM 66: Katalog No 61.....	198
RESÍM 67: Katalog No 62.....	200
RESÍM 68: Katalog No 63.....	202

ŞEKİLLER LİSTESİ

SAYFA

ŞEKİL 1: Kalıcı sanatsal öğrenme süreci.....	7
ŞEKİL 2 : Sacayağı.....	8
ŞEKİL 3: Bilgi düzeyinin yaşları göre artış şeması.....	35
ŞEKİL 4 : Bilgi işleme hızının yaşlara göre dağılım grafiği.....	38
ŞEKİL 5 : Arkadaş ilişkileri	42
ŞEKİL 6: Sapkın akran ilişkileri	43

KISALTMALAR

Vb	: Ve benzeri
Bkz	: Bakınız
İÖÖ	: İlköğretim okulu
Vs	: Vesaire

I.BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, önemi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar başlıkları ele alınmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Resim analizlerinde görme biçimlerinin ya biçimsel özelliklerle sınırlı kaldığı ya da psikolojik açıdan irdelendiği görülmektedir. İkisinin bir arada irdelenmesi resimlerin sağlıklı analizi için büyük önem taşımaktadır. Görme biçimlerinde yer alan biçimsel özelliklerde, tinsel (ruhsal) yönlerde yer alan bir takım yetiler yaş gruplarına göre oluşmaktadır. Bundan ötürü biçimsel, tinsel özellikleri o yaş grubunun özelliklerine göre irdelemek gerekmektedir.

Ergenlik dönemindeki bireyler bir takım değişimler geçirmektedir. Bu değişimler biyolojik-bedensel, cinsel, kişilik, ahlaki, toplumsal, bilişsel değişimlerdir. Ergenlerin resimlerini analiz etmek için bu değişimleri bilmek ve resimsel yansımalarını analiz etmek gerekmektedir. Biçimsel özelliklerde ergenler diğer gelişim dönemlerinden farklı olarak üç boyutu verme, perspektif vb. nitelikler kazanır. Bundan ötürü ergenlerin resimlerinde biçimsel özelliklerde oran-orantı, hareket, kompozisyon, figürsel özellikler, perspektif, üç boyut, çizgi, ton-leke niteliklerin irdelenmesi gerekmektedir.

Her birey hayatla ilgili kazanımlarından ve yaşantılarından ötürü duygularını, düşüncelerini, biçimsel ifadesini resimlerinde farklı ifade etmektedir. Görme biçimlerindeki bu farklı düşünme biçiminin bilinmesi gerekmektedir. Bu farklılıklara rağmen insanlar aynı düşünceyi ve duyguyu farklı biçimlerde de olsa anlatabilmektedirler.

1.2. Problem Cümlesi

12-15 Yaş Ergenlerin Resimlerinde Görme Biçimleri Nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı 12-15 yaş ergenlerin resimlerinde görme biçimlerini saptamak ve ergenlerin çizdikleri resimlerde görme biçim özelliklerinde;

- a. Oran-orantıyı nasıl kurduklarını,
- b. Hareketi nasıl verdiklerini,
- c. Kompozisyonu nasıl kurduklarını,
- d. Renkleri nasıl verdiklerini,
- e. Üç boyutu nasıl verdiklerini,
- f. Çizgi-ton-lekeyi, açık-koyuluk ilişkisini nasıl verdiklerini,
- g. Figürü nasıl ifade ettiklerini belirlemektir.

Ergenlerin çizdikleri resimlerde temanın ifadesi, ergenlik açısından (bilişsel ifadesi, bedensel-cinsel gelişimsel yansıması, toplumsal (toplumsal duyarlılık, akran ilişkileri)) araştırılıp sonuçlara ulaşılmıştır. Şu ana kadar bu konuda yeterince çalışmanın olmamasından dolayı gerek bu konuyla ilgili bilgi oluşturma gerekse bu konuda kitap ve makalelerin oluşturulup insanlığa, sanat eğitimcilerine, resim bölümü öğrencilerine, eğitim fakültesi öğrencilerine yararlı bir kaynak olmasının sağlamasıdır.

Resim öğretmeni adaylarının ve sanat eğitimcilerinin bu dönemi tanınması, katalog sonuçlarından ortaya çıkan bulgular ile bu dönem öğrencilerini tanınması ve eğitimsel ve sanatsal olarak nasıl yaklaşması gerektiğini öğrenmesini sağlamak amaçlanmıştır.

Katalogu inceleyen, ergenlik dönemini öğrenen eğitim fakültesi öğrencileri, bu dönem özelliklerini bilip bilişsel, psikolojik, toplumsal, bedensel açıdan

ergenlerin hangi seviyede olduklarını göreceklerdir. Öğrencilerin bu yönlerini bilip daha sağlıklı eğitim vereceklerdir.

Bu dönem özelliklerini hem resimsel açıdan hem de ergenlik dönemi açısından gören aileler, çocuklarını nasıl eğitecekleri ve ne tür önlemler alacakları hakkında bilgi edineceklerdir. İnsanlar da bu açılardan bilgiler edinip topluma yararlı olacak bilgilere ulaşacaklardır.

Ayrıca sanat eğitimcileri bu çalışma ile çocuğun çizgisel gelişim basamaklarını görüp, yaş seviyelerini tanıyıp ona göre eğitim yaklaşımını gösterecektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de bu alanla ilgili araştırmaya rastlanmadığından bu araştırmanın yapılması bilimsel açıdan büyük önem taşımaktadır. Ergenlerin üzerinde görülen değişimleri sanat eğitimcileri ve eğitimciler tarafından katalog üzerinde görüp görme biçimleri açısından önemi fark edilecektir. Okullar da eğitimciler, sanat eğitimcileri ilköğretim 6, 7, 8’nci sınıf öğrencilerinin gelişimsel özelliklerini yeterince bilmemektedirler. Eğitimciler, sanat eğitimcileri bu araştırma ile ergenlerin bilişsel olarak artık gerçekçi düşünüp, soyut kavramları (atasözleri, deyimler, espiriler, soyutsal biçim verme ...) verebildiklerini görebileceklerdir. Eğitimciler ve sanat eğitimcileri bu yaş grubu öğrencilerin toplumsal olarak sosyal sorunlara duyarlı olduğunu görecekler, akran ilişkilerini görüp gerekli konularda grup çalışmalarına yöneleceklerdir. Eğitimciler ve sanat eğitimcileri, bedensel, cinsel, hormonal değişimlerini görüp psikolojik sıkıntılarını, bedensel değişimlerini bilecek, bedensel-hormonal değişimlerin etkisiyle ergenin karşı cinse olan ilgisini görecekler buna göre öğrencilere yaklaşımlarda bulunacaklardır. Sanat eğitimcileri bunların yanı sıra resimlerdeki görme biçim seviyelerini görecek ve eğitim verirken bunları göz önünde bulundurup teorik anlatımda, uygulamalı eğitimde ve öğrenciye yaklaşımda doğru yol izleyeceklerdir.

1.5. Alt Problemler

1. Ergenlik döneminin resim dersine etkileri nelerdir?
 - a. Ergenlikte bilişsel gelişimin (soyut, gerçekçi, olasılık, hipotetik, tümevarımsal, çoklu düşünce) resme etkisi var mıdır?
 - b. Ergenlikte toplumsal gelişimin (aile, akran ilişkileri) resme etkisi var mıdır?
 - c. Ergenlikte bedensel, cinsel gelişimin resme etkisi var mıdır?
2. Ergenler resimlerinde neden kopyaya (taklide) yönelmektedirler?
3. Bu yaş grubu öğrenciler, resimlerinde neden yazı kullanmaktadırlar? Yazının olumsuz etkisi nasıl önlenabilir?
4. Sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıkların resim başarısına etkisi var mıdır?

1.6. Varsayımlar

1. Ergenlerin görme biçimleri yaptıkları resimlerden gözlenebilir.
 - a. Öğrencilere çizdirilen resimler onların psikolojik, zihinsel, toplumsal gelişimini yansıtır.
 - b. Öğrencilere çizdirilen resimlerden onların biçimsel (kompozisyon, oran-orantı, hareket, renk, üç boyut, ton-leke, çizgi, perspektif vs.) gelişimlerini gözlemek mümkündür.
2. 12-15 yaş ergenlerin görsel zekâsı diğer dönemlere göre daha fazla geliştiğinden farklı bir dönem özelliği gösterir. (Steinberg, 2007: 94)

1.7. Sınırlılıklar

Araştırma, Malatya kent merkezinde bulunan ilköğretim okullarında 2008-2009 eğitim-öğretim yılında 6, 7, 8. Sınıflarda öğrenim görmekte olan öğrencilere yaptırılan resimlerle sınırlıdır.

II. BÖLÜM

2.1.SANAT EĞİTİMİ

Eğitim, bireyin dünyasında değişiklikler ve gelişimler yaratarak davranış değişikliği oluşturma sürecidir. Eğitim ve öğrenim sadece okulla veya kitaplarla olan bir süreç değil bireyin hayatı boyunca yaşantılardan ders çıkarması, zekâsıyla yeni çözümlere varabilmesini de kapsamaktadır.

“Sanat toplumların hayatını yönlendiren onları birbirine bağlayan niteliklerden birisidir ve toplumdaki bireylerin bunun farkında olmalarıyla eşdeğer olarak o toplumun bireyleri tarafından değer bulur” (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/gokay.htm>).

Sanat eğitimi bilim eğitimi kadar gerekli fakat eğitimi farklıdır (<http://www.medeasanat.com/makale07.html>). Eğitimin sanatsal yönünü ele alırsak bireyin kendisini anlatma, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırma açısından büyük önem ve gereklilik arz etmektedir (http://www.canakkalekoleji.k12.tr/Makaleler/1_Sdemiroglu.htm).

“ Temel sanat eğitimi süreçlerindeki başlıca öğeler olan gözlem, araştırma, bulma, uygulama, deneme, denetleme ve sonuçlandırma, bilimsel araştırmaların süreçleriyle hemen hemen aynı olmaları bakımından, çocuk ve genci çağımızın bilim ve dünyasına da hazırlar. Bu arada çocuk ve gence özel kişisel yeteneklerini geliştirme olanağı verilmiş olur (San, 2003: 25).”

Sanat insanın toplumsal yaşamına etki eder; o insanın manevi âlemine, duygularına, entelektüel yaşamına, davranışlarına, ahlakine, estetik duygularına, düşüncelerine yön verip, etki eder (Kurbanov, 2004: 11-16).

Ruh sağlığı için insanın mesleği dışında eğlendirici, dinlendirici, kişiyi geliştirici etkinlikler olan sanat, spor, toplumsal yardımlaşmalarda da bulunması gerekmektedir (Yörükoğlu, 1979: 5).

2.1.1.Görme Biçimleri

Neden biri makarnayı severken başka biri sevmez de pilavı sever? Neden birileri kot giymeyi sever de başkaları kumaş giymeyi sever? Neden birileri Bethofun dinlemeyi sever de başka birileri Michael Jackson'ı sever? Neden birileri ağır başlı durmayı sever de birileri şaka yapmayı sever ve yine neden birileri sarı rengi sever de başkaları maviyi sever?

İşte bu soruların tamamının cevabı bireysel, toplumsal farklılıklarıdır. Herkes aynı tadı almaz, aynı rengi hissetmez, aynı şeyleri göremez; çünkü herkes aynı şartlar içerisinde değildir, kimilerinin yaş grubu, kimilerinin eğitimi, kimilerinin kültürleri farklıdır. Okuma yazma bilmeyen bir çocuk için “ı” bir çizgiden farksız, okul çocuğu için ise bir harf, başka ülkenin bir çocuğu için ise farklı işlevde bir harftir. Demek ki ülke, toplum hatta aileler arasındaki farklılıklar da kişilerin nesnelere verdikleri anlamı farklılaştırmaktadır. Eğitim düzeyi de bakış açılarını değiştirmekte, örneğin üniversite eğitimi almış bir kişinin bir nesneye, olaya yüklediği anlamla ilköğretim mezunu bir kişinin bir nesneye ve olaya yüklediği anlam farklı olmaktadır. Hatta farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin bile bir nesnelere, olaylara yüklediği anlamlar farklıdır.

Bireyin aldığı eğitimin yanında yaşadığı psikolojik süreç, kalıtımı, çevre, inanç, modernleşme ve sağlığı da bakış açısını değiştirmektedir. Bu farklılıklar bireyin resim çizerken de imgelemine farklı ifade etmesine sebep olmaktadır. Bununla birlikte madde açısından herkese aynı olan şeyler farklı hissedilse dahi benzer biçimsel ifadelerle çizilebilir. Çoğu çocuğun benzer evleri çizmesi örnektir.

Görsel imgelemlerde insanlar arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır (Gardner, 2004: 266). Bu durum görme biçimlerindeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Sanat eserlerini yorumlamada da üretmek kadar farklı bakış açılarımız vardır. “Düşündüklerimiz ya da inandıklarımız nesnelere görüşümüzü etkiler.” (Berger, 2000: 8).

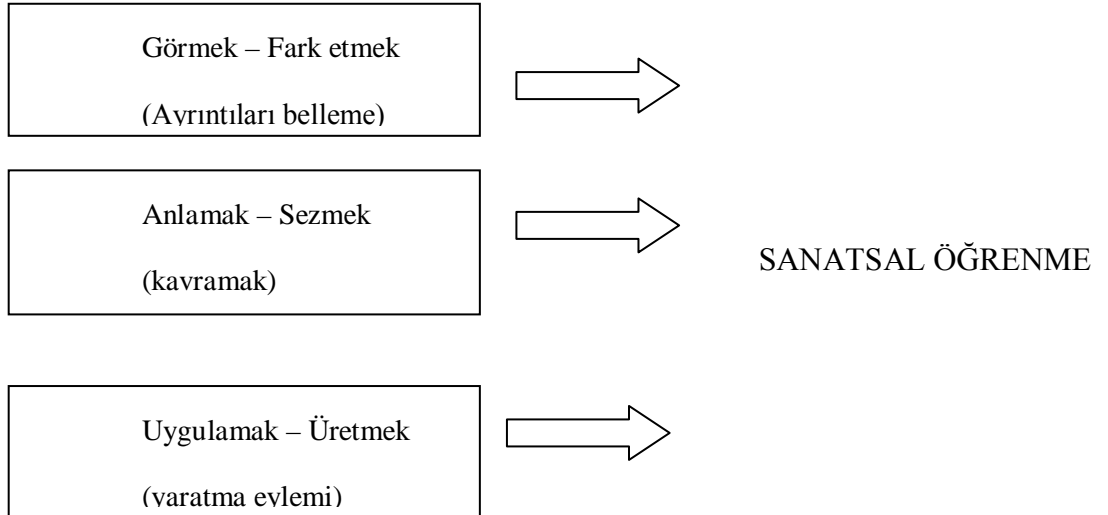
Etrafımızda birçok uyarın varken bizler “yalnızca baktığımız şeyleri görürüz” (Berger, 2000: 8). Gördüklerimizi yapıtlar üzerinde imgeleriz. Bu farklılıklardan dolayı “Bir imge yeniden yaratılmış ya da üretilmiş görünümüdür” (Berger, 2000: 9). Sanatçının bakış açısı ile üretilen “Yapıt nedenli imgelem yüklü olursa biz de sanatçının görünenleri algılayışına o denli derinden katılırız” (Berger, 2000: 10).

2.1.2.Sanatsal Öğrenme

Sanatsal öğrenmeye iki açıdan bakabiliriz. “Genel anlamda sanatsal öğrenme, kişi ile yapıtı (ürün-model) arasında gelişen yaratıcı etkinlikler sürecidir. Çünkü öğrenme duyularla gerçekleşir; görme, dokunma, tat alma, hissetme, duyma ve koklama bireyin içinde bulunduğu çevre arasında bir ilişkiye olanak sağlar.

Eğitimsel anlamda sanatsal öğrenme, öğretici ile öğrenen (öğretmen-öğrenci) arasında önceden programlanmış estetiksel etkinlikler çerçevesinde oluşan amaçlı, anlamlı ilişkilerle gerçekleşir.” (Artut, 2004: 87)

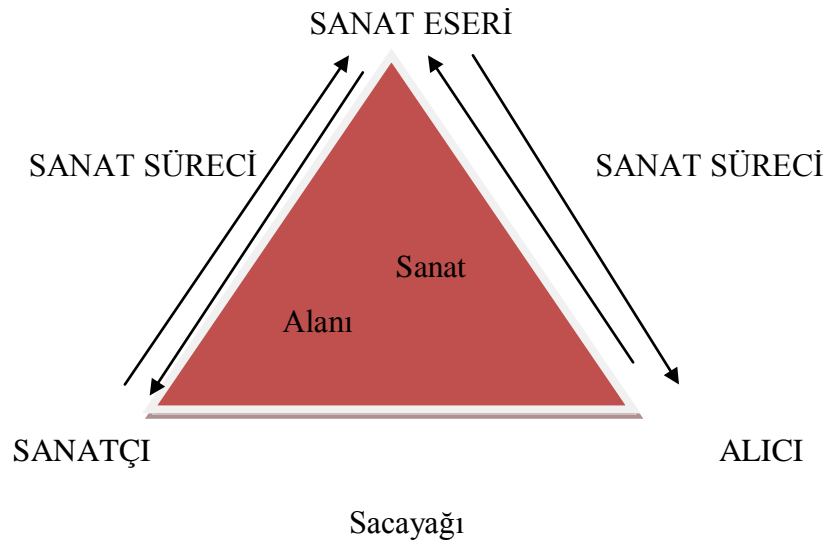
“Kalıcı sanatsal öğrenme süreci (yaratıcı etkinlikler süreci) genelde şu aşamalardan gerçekleşir.

Kalıcı sanatsal öğrenme süreci ŞEKİL 1 (Kazım Artut'tan)

2.1.2.1.Sanat Nedir? ve Sanat Sorunu

Toplum bilimlerinde sanatın farklı tanımları vardır. “Tolstoy, insanın bir zamanlar yaşamış olduğu duyguyu, kendinde canlandırdıktan sonra, başkalarının da hissedebilmesi için hareket, ses, çizgi renk veya sözcüklerle belirlenen biçimlerle ifade etme ihtiyacından sanat ortaya çıkmıştır”(Ersoy, 1995: 5) derken sanatı duyguların yansıması olarak görmüş, düşünceleri bir kenarda bırakmıştır. Oysaki sanat yalnız duyguların eseri değildir, bu duygulara yön veren aklında etkisi altında kalmaktadır. Zaten sanatın oluşabilmesi için gereken ses, çizgi, renk, form vb. şeylerin akıl tarafından oluşturulması ve belirli formlara dönüştürülmesi gerekmez midir? Sesin notalara, çizginin biçime, taşın heykel formuna, dönüşü sadece duygularla ya da rastlantısal olduğunu söylemek ne kadar doğrudur? O halde sanat duygu ve düşünce birlikteliğine ihtiyaç duymaktadır. Sanat bireyin duygu ve düşüncelerini çeşitli biçimlerde ifadesi ile aslında kendi özünü, yani kendini sanatı ayna tutarak anlatmasıdır. Bu anlatımı ifade edebilmesi içinde var olan bir duygu ve düşünceden yararlanması gerekmektedir. Sanattan söz edilebilmesi için “her şeyden önce sanattan söz edenin zihninde bir sacayağının oluşması gerekir” (Erinç, 1995: 19)

ŞEKİL 2 (Sıtkı Erinç'ten)

2.1.2.2.Sanatçı Kimdir? ve Sanatçı Sorunu

Sanatçı zeki olmasa da yaratıcı özelliğinin olması gerekir. Sanat eserinin yeni, tek, özgün olabilmesi için bu şarttır. “İnsan zihninin en derin tabakalarında yer alan, kendine özgü içgüdüsel yaşam eşsiz yeteneğın ona verdiği güçle maddeye dökabilen kişiye sanatçı denir. Sanatçı görünmeyen bu hayalleri derinlemesine işleyip bir etkinlik kazandırarak görünür biçimler haline sokar” (Ersoy, 1995: 9). “Sanatçının çok zeki olması gerekmez ama çok duyarlı olması gerekir. Sanatçı bize kendinden bir şeyler vermelidir. Yapıtı orijinal ve o kişiye özgü bir görünüşte olmalıdır” (Ersoy, 1995: 8). Şunu unutmamak gerekir ki, sanatçının aldığı eğitim, çevresi, ailesi onun duygu ve düşüncelerini ister istemez etkilemektedir. Ortaya çıkan ürün bir yerlerden birer parça mutlaka almış fakat sanatçı ürüne kendinden bir şeyler katıp yeni ifadeler ortaya çıkarmaktadır. Sanatçıyı toplumdaki ayıran en büyük etken onlardan farklı düşünüp, önderlik edebilen, farklı ürünler verebilen, yaratıcı özellikler taşıyan bireyler olabilmeleridir.

“Sanatçılar eserleriyle ölümsüzleşirler. Ölümsüzleşen sanatçıların hepsinin özel inançları vardır. Yaşadıkları çağın önünde giden, özgün karaktere sahiptirler. Toplum ve insanlığa seslenebilen ve onların özelemlerini dile getiren, sırlarını keşfeden kişilerdir. İnsanın büyüklüğünü ve güçlülüğünü, dehanın yaratıcılığı yardımıyla bulmuşlardır” (Ersoy, 1995: 11). “Her güzeli yaratan şüphesiz sanatçıdır; en azından sanatçı ruhludur. Hatta güzele bakmasını bilen, güzeli yakalamasını beceren her insanda sanatçılık vardır” (Erinç, 1995: 20)

“Bir insanı sanatçı yapan nitelikler; her sanatçı kendi alıcısını kendi yaratır. Bir resmin yansıttığı dünya, o resim ne denli gerçekçi olursa olsun yine de bir ideolojik dünyadır. Yani sanatçı öyle bir kişidir ki kendine özgü bir bakışla çevresine bakar ve bu bakışı yaratan bir ideolojinin, bir savın ya sahibi ya da yandaşı olur. Matisse’e göre sanatçı, sadece duygularını başarıyla yansıtmakla yetinmemeli aynı zamanda alıcısına da geçirebilmelidir. Sanatçı, alanının tekniklerini özümsemiş, özümsemişinin de ötesine geçmiş olduğunu varsaydığımız kişidir. Sanatçının az ya da çok yaratıcı niteliği vardır. Sanatçı, tüm engellere, engellemelere karşı konusunu,

teknikini kendi sabrıyla, kendi iradesiyle kendi duygularının dilediği yönde bulur, ayıklar ve yine özgürce yorumlar, kullanır. Sanatçı, yaşadığı dünyanın bilincinde olan, bu bilinci kullanabilen kişidir. Sanatçı, sanatı bir bütün olarak kavrayabilen onun her alanında geçerli ve yeterli edinim sahibi olan, fakat sanat dünyasına dilediği bir yanından ürün vermek için giren kişidir” (Erinç, 1995: 25-26).

2.1.2.3.Sanat Eseri Sorunu

Bir eserin sanat eseri sayılması öznelleşmiş; kimi toplumlar tinsel algıya uygunsu sanat eseri olarak nitelemiş, kimileri biçimsel olarak uygun olanı (mısır eserleri gibi), kimileri de değişik açılardan kendilerine uygun olan eseri sanat eseri olarak nitelemiştir. Bu öznelilik ancak toplumların, kişilerin ve devirlerin özellikleri göz önünde bulundurularak ele alınır ve kendi içinde irdelenirse sanat eseri özelliği görülebilir. Yoksa bir bütün halinde ele alınır; eser bir formata göre sanat eseri niteliği taşıırken başka bir formata göre sanat eseri niteliği taşımaz. Böyle bir bakış açısıyla bakmak ne kadar sağlıklıdır düşünmek lazım!

Bir yapıt sanat eseri olarak iki şekilde değerlendirilmiş: Sanatsal Yol ve Sanatsal Olmayan Yol diye iki şekilde ifade edilebilir. “Sanatsal Yol; Bir yapıtın sanat tarihi açısından değer taşıması. Bir yapıtın antika kavramına uygun bir değer taşıması. Bir yapıtın, çağdaş ve çağcıl sanat kuramları açısından değer taşıması. Sanatsal Olmayan Yol; Ekonomik nedenlerle bir yapıta bir değer yakıştırılması. Politik nedenlerle bir yapıta bir değer yakıştırılması. İdeolojik (özellikle dini) nedenlerle bir yapıta bir değer yakıştırılması. Medya aracılığı ile bir yapıta bir değer yakıştırılması.” (Erinç, 1995: 28) Bu yollardan sanatsal olmayan yol sadece menfi yaklaşımlar olduğundan belirli bir süre sonra sanat yapıtı diye nitelendirilen özelliğini kaybetmektedir.

2.1.2.4.Sanat Eğitiminin Okuldaki Yeri

Sanat (Resim) Eğitiminin Genel Amaçları “

Her alanda kullanılacak yaratıcı davranışlar geliştirebilme.

Sanatsal meleke, yetenek ve yaratıcılığı geliştirebilme.

Sanatsal düşünceleri ve imgelemleri (tahayyülleri) gerçekleştirmek ve sanat eserleri yaratmak amacıyla bireysel anlayış ve teknik yetenekleri geliştirebilmek.

Sanatı görsel bir iletişim biçimi olarak kullanmak ve değerlendirmek için gerekli güven ve yeterliği kazandıracak olan “görsel okur-yazarlığı” sağlayabilme.

Her türlü düzensizlikten rahatsız olmayı ve yaşanan çevreyi güzelleştirmeyi sağlayacak estetik ve eleştirel kişilik kazandırabilme.

Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla bilinçli estetik yargılarda bulunmayı sağlayabilme.

Yaygın sanatsal uygulamaları ve tasarım çalışmalarını eleştirel bir anlayışla çözümleyerek yorumlama ve değerlendirme yeteneği kazandırabilme.

Özgür ve özgün düşünme, deneme ve üretme kapasitelerini geliştirebilmek.

Sanatsal uygulamalar ve tasarım çalışmaları yoluyla her yaştan bireylere kendilerini ifade imkânı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme.

Sanatın gerekliliğine inanılmasını, sanata ve sanatçıya saygı duyulmasını sağlayabilme”(Özsoy, 2007: 15-16) ayrıntılı bilgi için bkz.

“Sanat uzun yıllar okullarda hak ettiği yeri alamayan bir ders olmuştur. Çoğunlukla bir disiplin alan olmaktan çok bir boş zaman uğraşı, çocukların rahatlayacağı bir etkinlikler toplamı olarak düşünülür. Sanat bu konumuyla okullarda her zaman ikinci dereceden önemli bir ders durumundadır. Eğitimci, yönetici, ana-baba, öğrenci giderek toplum sanat eğitime hep bu gözle bakar. Bunların nedenleri ise sanatın el uğraşı olduğunu düşünme, resim çizme, heykel yapma gibi zekâ istemez yetenek işidir gibi düşüncelerdir”(Kırışoğlu, 1991: 9). Bunun aksine Gardner’in çoklu zekâ kuramına göre zekâ türleri bulunmakta ve bir birey birden fazla zekâ çeşidine sahip olabilirken, sahip olmadığı zekâ türünden ötürü o birey aptal ya da yetersiz görülmemektedir. Yani bir öğrenci resim dersinde, müzik dersinde çok yeterli bir düzeyde ise ve matematik dersinden, fen dersinden yetersizse bu öğrenci aptal ve yetenekli şeklinde değerlendirilemez. Bu öğrencinin görsel ve işitsel zekâsı gelişkinen matematiksel zekâsının gelişmediği söylenebilir.

Sanat gerek ergenlikte gerek çocuklukta el-zihin koordinasyonunu sağlamada büyük önem taşır. Ayrıca sanat normal şartlar altında, görünmeyeni görmeyi, duyulmayı duymayı, hissedilmeyeni hissetme yetilerini öğrencilerin kazanmalarını sağlar. Kuru bir yaşam yerine estetik bir yaşamı seçen bireyler haline getirir. Sanat ergenlik döneminde çoklu düşünme, soyut düşünme gibi zihinsel aktiviteleri geliştirerek zekâ gelişimine katkıda bulunur, öğrencilerin farklı düşüncelerini, olaylara çözüm yaratmalarını sağlayarak yaratıcı yönlerinin gelişmesini sağlar. Kendilerini gerçekleştirerek daha mutlu bireyler haline dönüştürür ve bunun dışında birçok yeti kazandırır. Bu nedenlerden sanat eğitiminin okulda gerek eğitimciler, gerekse toplumca ciddiye alınması önem arz eder.

Okullarda karşılaşılan başka bir sanatsal sorun da resim, müzik eğitimi dersliklerinin çoğu okulda olmaması, okul ve çevresinin sanatsal etkinliklere kapalı olması, ders araç gereçlerinin yetersizliğidir. Ayrıca ilköğretimde resim, müzik dersleri birer saat olup, bu da gerekli eğitimin verilmesi için yeterli bir süre değildir (Özsoy, 2004: 17-34). Resim dersinde bir konuyu imgeleyen öğrenci 40 dakikalık sürede çizim işlemini bitirmede sıkıntı yaşarken, resmi boyama eylemini yerine getirememektedir. Programlarda yer alan beceri ve kazanımlar bu süre içerisinde verilememektedir. Ayrıca çevreden kaynaklanan sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik olumsuzluklar da derslerin başarısını düşürmektedir. Ekonomik açıdan zayıf olan öğrenciler; evde yaşanan anne-baba çatışması, okula aç gelme, ders araç-gereç yetersizliği gibi etkenlerden sanata ve diğer derslere katılımda sıkıntı yaşamaktadırlar. Çevrenin kültürel düzeyinin olumsuz etkilerinden (günah, gereksiz-faydasız) gibi düşünceler öğrencinin sanata olan ilgisini son derece olumsuz etkilemektedir. Bu tür olumsuz düşüncelerin aşılması için sanat eğitimcilerinin kendilerini çok iyi eğitmeleri bu alanda gerekli eğitim ve tedbirleri okulda almaları gerekmektedir.

Nitelikli bir sanat eğitiminin de; “Sanat eğitiminin varlığının, öneminin farkında olan bir bakış açısı, çağın değişen ve gelişen şartlarına göre kendini yenileyen bir müfredat, nitelikli sanat eğitimcisi, yeterli ders saati, amaca uygun fiziki donanım ve araç- gereç ile gerçekleşir”(Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 17)

Sanatsal mekânların oluşturulmasında eğitimci olanaklar içerisinde, aydınlanma, ısınma, nem, havalandırma, çevresel gürültü, sanat merkezlerine yakınlığını göz önünde bulundurmalıdır (Erbay, 2004: 41-46).

Sanat kurumlarının da sanat eğitiminde büyük yeri bulunmakta ve sanat kurumları hem eğlendirirken hem de eğitmektedir. Tiyatrolar, sinema, gençlik gösterileri, festivaller, sergiler, müzeler, orkestralar, tarihi mekânlar, vb. öğrencilerin sanat eğitiminde büyük katkılar sağlayacaktır. (Yarbay, 2004: 47-52)

2.1.3.Sanat Eleştirisi

“Eleştiri üzerine söylenebilecek genellenebilecek ilk yargı, eleştirinin bir hak olduğu, hem de insanın temel haklarından biri olduğudur. Bir başka ifade ile ise eleştiri; kişisel özgürlüğün göstergelerinden biri, belki de ilklerinden biridir. Eleştiride bulunma özgürlüğü, insanın, bir ilişki durumunda, duygu, düşünce ya da her ikisinin karışımı ile temellendirdiği sözel bir tepkide bulunma, bir tavır alma şeklinde tanımlanabilir. Bu en genel tanımlamadan anlaşılabilceği gibi, eleştirinin süjesi bir de objesi bulunmak durumundadır” (Erinç, 1995: 46). Bu eleştirilerin öznel olmaması ve nesnel olması büyük önem taşır.

“Bir eseri eleştirmek o sanat eserine karşı duyarlı bir tepki verme sürecidir. Yanlış anlaşıldığı gibi eleştiri hata bulmak işi değildir. Sanatçı eserini yapar kenarı çekilir. Eleştiriyi ise, sanat tüketicisi dediğimiz birey ya da kitle yapmak durumundadır. Çağdaş sanat eğitimcilerinden Feldman’a göre öznel ve bağlam içinde diye iki tür sanat eleştiricisi vardır. Öznel, intrinsic (aslında olan-yaratılıştan-işsel) eleştiride dikkatler tek bir sanat yapıtında gözlemlenen ve duyumsanan bilgidan anlamlar oluşturan özelliklere ilişkin ipuçları üzerinde yoğunlaşır. Bağlam içinde, extrinsic (dışsal) eleştirici, sanat yapıtının yapıldığı sosyo-tarihsel zamanlara ilişkin bilgileri araştırma yöntemidir” (Özsoy, 2005: 35). “...eleştiri, sanat yapıtları üzerinden, doğruya götüreceğ e r ç e ğ i ortaya koymak amacı ile yapılan, o yapıtın değerini bulmaya yönelik inceleme ya da tartışma olarak betimlenebilir. Yani sanatta eleştiri, ister tek yapıt üzerinde olsun, ister yapıtların karşılaştırılması şeklinde olsun, belli bir doğruyu, belli bir gerçeği arama, bulma ve değerlendirme işlemidir” (Erinç, 1995: 47).

Sanat eseri üzerinde belli bir doğruyu ve gerçeği ararken eksiklere, doğrulara, yanlışlara, düşüncesine, teknik ve üslubu gibi niteliklere bakılmaktadır. Hatalar üstünde yoğunlaşan ve sadece hataları gören eleştiri sağlıklı ve yanlı bir eleştiri olacaktır.

Eleştiri yapan bireye suje ve eleştiri yapılan esere obje adı verilir. “ İki öğesinin ilişki ve etkileşim halinde bulunmasıyla ve bu ilişkinin sonunda ortaya çıkabilen eleştiri, sujenin objeye yönelik bir yargılama edimi gibi düşünülürse de, aslında ya da çoğunlukla eleştiri, objeden çok sujeyi, sujenin yapısını –tutum ve davranışlarını, ilgi ve zevklerini, duygu ve bilgi durumunu vb.- betimleyicidir. Yani genel olarak eleştirinin yaygın kullanılış biçiminde, öznellik payı, nesnellikten daha fazladır, daha ağırlıklıdır” (Erinç, 1995: 46). Peki, bu özneliği nasıl minimuma indirebiliriz? Cevap olarak; bireyin kültür seviyesinin yükseltilmesi, alan bilgisinin arttırılması, yorum gücünün gelişmesi, eser ve eserin yapıldığı dönem ve sanatçı hakkında geniş bilgi edinmesi gibi yönlerin edinilmesiyle öznellik azaltılabilir.

“Genel olarak sanatta üç temel suje saptanabilir. Bunlar; sanatçı, alıcı, eleştirmendir” (Erinç, 1995: 47). Eğer eleştiri yapan kişi kendini yetiştirmemişse yaptığı eleştiriye kişisel düşünce ve duygularını katacağından nesnel bir sonuca değil de öznel bir sonuca ulaşılacaktır. “Sanat eleştirisi de yan düzence (disiplin) ve bilim alanlarından (sanat tarihi, sanat kuramı, sanat psikolojisi ve sanat sosyolojisi gibi) yararlanır. Sanat eleştirisi, estetik bilimini ve sanat kuramına da gereç verir”(San, 2008: 68). Değerlendirme ile eleştiri arasında fark bulunmakta ve eleştiri değerlendirmeye göre daha geniş bir anlam ve işlev taşımaktadır. Eleştiri yapabilmek için o alanda yetkin olup belirli kurallar içinde çözümlene yapabilmek gerekir. “Eleştiri yapmada üç değişik yaklaşım gösteren suje vardır. Birincisi; genel olanı, herkesin gördüğünü, sanat eserinin üstünde görüleni söyleyendir. İkincisi; kestirme, ayrıntıları görebilme, bunlar üzerinde çıkarımlar yapabilmek. Üçüncüsü; edinilen bilgiler üzerine düşünebilme, sanat eseri üstünde görülmeyeni de görebilmek” (Erinç, 1995: 48-49). Gerçek bir eleştirmen bu üç özelliği de üstünde barındıran sujedir.

2.1.3.1. Resim Sanatında Eleştiri

“Resim adına eleştiri gecikmiş, ilk defa 19. yy. da gerçeği temel alarak eleştiri yapılmaya başlanmıştır. İnceleme ve eleştiri arasındaki en temel fark, hemen anlaşılabilir ayrılık, incelemenin genel, eleştirinin ise özel olmasıdır” (Erinç, 1995: 48-56). Her dönemde farklı durum ve kavramlar ana öge olarak ele alınarak eleştiri yapılmıştır. Resimde Eleştiri Türleri

“Resmi araç olarak kullanan eleştiriler ve resmi amaç olarak kullanan eleştiriler diye iki gruba ayırabiliriz” (Erinç, 1995: 59).

a) Resmi Araç Olarak Kullanan Eleştiriler: “Burada bir tek resimden hareket edilse bile resim, varoluşu itibarıyla sadece bir araç durumundadır. İstendiği kadar biçim ya da içerik yönünden irdelenmiş olsun, hatta bu yoldan yapılan bir değerlendirme resmin değerlendirmesine uygun da, düşmüş olsun, yine de eleştirinin esas amacı, resmin ontik yapısını irdelemek değil, onu belli varsayımların ya nedeni, ya da sonucu gibi kullanmaktır bu tür yaklaşımlarda.

Sanatı araç olarak gören eleştiri anlayışlarını temelde iki gruba ayırabiliriz. Sanat olgusuna, ya da sanat sacayağına sanat yapıtı aracılığı ile giren, fakat esas ereği bu sacayağı dışındaki bir ideayı, o yapıtın ne denli yansıtıp yansıtmadığını, alıcısına ne denli iletip iletmediğini değerlendirmek isteyen eleştiri anlayışıdır. Bir öncekinde ölçüt idea’ı idi. Burada ise ölçüt, eleştiri yapan suje ile onun “öznel” tutum, davranış, görüş ya da politikasıdır” (Erinç, 1995: 59-63).

b) Resmi Amaç Olarak Kullanan Eleştiriler: “Her eleştiri gibi, resim eleştirisi de, bir yapıtın değeri üzerine bir yargı bildirmeyi amaçlar. O yapıtı övgü ya da yergi belirtmeyi değil, o yapıtın bilgisini vermeye yönelir. Bu eleştiri türü resmin fiziki yapısı ile ilgilenir.” Resim eleştirisinin sistematik düzeni, farklı pek çok ölçüte göre yapılabilir. Fakat bazı ölçülerin eksikliği, daha açık bir ifade ile çağdaş sanat anlayışına uymayışı nedeni ile bir sınıflamada yer alması uygun görülmemeyebilir.

Resim eleştirilerini şöyle gruplayabiliriz. Resmi Öğelerine Ayıran Eleştiriler, Resmi Biçim Olarak Değerlendiren Eleştiriler, Resmi İçerik Olarak

Değerlendiren Eleştiriler, Resmi öz olarak değerlendiren eleştiriler” (Erinç, 1995: 59-63).

“Resmi Bir Bütün Olarak Düşünen Eleştiriler: Bu eleştiriye de kendi içinde gruplara ayırabiliriz. Bunlar Teknik Eleştiri, Psikolojik Eleştiri, Sosyolojik Eleştiri, Estetik Eleştiri, Felsefi Eleştiri

Son olarak da şöyle bir gruplamaya gidilebilir

Resmi Kendi Ontik Yapısı İçinde Ele Alan Eleştiriler, Resmi Kendi Grubu İçinde Ele Alan Eleştiriler

Tek tek kısaca ele alalım

Resmi Öğelerine Ayıran Eleştiriler: Resmi, biçim-içerik-öz olarak ayrıştırmada amaç, bunlardan birine ya da ikisine ağırlık vermek, diğerini ya da diğerlerini, önemli olanı ortaya koyan bir araç, bir aracı gibi düşünmektedir. Fakat derhal belirtmek gerekir ki resimde bazen biçim, bazen içerik ve bazen de öz ön plana çıkmış, kısa bir süre sonra, bazı nedenlerle de, söz gelimi biçim, yine söz gelimi yerini içeriğe bırakmıştır, ya da tersi olmuştur” (Erinç, 1995: 59-63).

Resmi Biçim Olarak Değerlendirme: “Biçimin başarısı ise ‘gerçek’i yansıtma derecesiyle ilintiliydi yani biçim, gerçeği yansıtabilmesiydi. Günümüzde de olduğu gibi, her dönemde alıcının eleştirel yaklaşımları ‘gerçek’ üzerinde yoğunlaşır. Biçim, gerçeği ne denli yansıtabiliyorsa o denli usta (!) işidir resim, o denli iyi resimdir. Fakat gerçekten anlaşılan değiştikçe biçimden beklenen de değişecektir” (Erinç, 1995: 60-64). “Resmin biçim öğesindeki gelişme, Wölffl’in, alanla ilgili ünlü sınıflamasına göre şu basamakları ve kavram çiftlerini içermektedir: Çizgisellik ve gölgesellik, düzlemlilik ve derinlik, kapalı şekil ve açık şekil, çokluk ve birlik, nesnelerin mutlak belliliği ve oranlı belirliliği.” Salt biçim ölçütünden hareketle yapılan bu gelişmeli sınıflamada varılan sonuç bir anlamda ressamın özgürlüğüne kavuşmasıdır. Ressam esinlendiği konuyu, alıcısına şekli içinde vermek, onun gözleri önünde esinini tıpa tıp bir şekilde sergilemek zorunda değildir. Sadece iletmek istediğini imleyen temel göstergelerin verilmesi yeterlidir.

“Wölfflin’in yaklaşımı yine de biçime dayanmakta, onu esas almaktadır. Bu yaklaşımı daha sonra Picasso da destekleyecek ve “biçim konudan önemlidir.” diyecektir.” (Erinç, 1995: 59-67).

Resmi İçerik Olarak Değerlendirme: “İkinci bir eleştiri yolu olarak karşımıza çıkan ‘içerik’, genellikle Venturi’nin ifadesi ile “konu ile içeriğin ayrımlanması ve içerik ile formun birleştirilmesi ilkesine dayanmaktadır.” Klasik eleştiri geleneği resim sanatının da şiir gibi olmasını savunur. “Mademki şiirin bir mevzuu vardır, o halde resmin de bir mevzuu olmalıdır... Kısaca eleştiriden kendi fantezisini, sanat fantezisinin yerine koyacak ve farkında olmadan sanatkârlık yapacaktır.” demektedir Venturi. Yani, resmin kendi başına ne anlatmak istediğini çıkartmak, çıkarabilmek, görüneni ile düşünüleni çakıştırabilmek için, alıcı için resme bakmanın ilk yoludur. O halde özdeşme için (resimle alıcı arasında), içerik koşul olarak görülebilir.

Resimde içerik nedenli gerçek olur ise ona, o denli kolay ulaşılabilir. O halde bir kez daha ‘gerçek nedir?’ sorusu, içeriğin temel sorunsalı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Resmi Öz Olarak Değerlendirme: Resmin içeriği, esinlenen konunun bir özeti, bir yorumu olduğu gibi, aynı zamanda ‘öz’ün de taşıyıcısıdır, onun biçimlendiriliş yoludur. ‘Öz’ örneğin Rönesans döneminde ‘din’dir, ‘iman’dır. 18. yüzyılda ise ‘doğa’dır. 19.yüzyılda da ‘insan’dır.

Resmi Bir Bütün Olarak Düşünen Eleştiriler: Sanatın asıl amacının, ister sanatçı açısından olsun, ister alıcısı açısından olsun, bir kişilik yansıtması, bir duygusal aktarım olduğu kabul edildikten sonradır ki resmi öğelerine ayırmak ve öğelerin kimine öncelik tanımak gibi çabaların çok daha azalmış olduğu gözlenmektedir. Artık, bir eleştiride bulunan için, eleştireceği resim, tek başına ve bir bütün olarak vardır.”

Teknik Eleştiri: Bir resme bakan alıcının kendine sorduğu ilk soru “bu resim bana ne diyor?”, ikinci soru da “bu dediğini nasıl diyor?” şeklinde belirtilebilir. Bu iki sorunun yanıtı bir anlamda teknik eleştiriyi oluşturur. Teknik eleştiri, bir “Biçim Eleştirisi” gibi düşünülebilirse de “neyi, nasıl veriyor?” sorusuna yanıt olduğu için

daima içerikle de bağıntılıdır. Bu nedenle ‘Teknik Eleştiri’, bir yandan resmin dışında kalan ‘konu’yu, bir yandan da resmin ‘içerik’ini biçimleme ile birlikte hesaba katar. Biçimin, resmin öğelerinden ikisi ile (konu ve içerik) hesaplaşmasıdır bir anlamda teknik eleştiri” (Erinç, 1995: 60-67).

“Psikolojik Eleştiri: Psikolojik eleştiri, teke tek ilişki kurulan resimle bağlantılı olarak sorulan ‘neyi, nasıl diyor?’ sorusuna verilen yanıtın hemen sonra ortaya çıkan ‘bana ne diyor?’ sorusunun yanıtı olarak kendini gösterir. Uzman için ise psikolojik eleştiri, psikoloji biliminin, sanat psikolojisi biliminin verdiği ölçütleri resmin çözümlemesi için kullanmak ve bu yolla resmin psişik öğelerini hem içerik, hem de biçim aracılığı ile ortaya koymaktır (Erinç, 1995: 70-77).

Estetik Eleştiri: Alıcısının güzellik anlayışı açısından resmin irdelenmesi, değerlendirilmesidir. En genel tanımlaması ile benim güzellik anlayışıma ne derece seslenebiliyor, sorusuna verilen yanıtıdır. Bir estetikçi için ise estetik eleştiri, bu disiplinin ölçütlerini, tarafsız olarak resme uyarlayabilme ve verilerini kendi önyargılarından arınık olarak değerlendirebilmesidir (Erinç, 1995: 70-77).

Sosyolojik Eleştiri: Resimle ilişki kuran ve onun alıcısı durumunda bulunan kişinin, daha önceden edindiği bir toplumsal ideolojiyi ölçüt gibi kullanarak resmin varlığını değerlendirmesidir (Erinç, 1995: 70-77).

Felsefi Eleştiri: “Bu tür bir eleştiri, kullanılan araca göre hem resmin bir sanat eseri olup olmadığını, hem de ne kadar sanat eseri olduğunu sorgular. Teknik ve psikolojik eleştiriden olumlu bir not almayan resme felsefi eleştiri uygulanmaya kalkınmaz” (Erinç, 1995: 70-77). “Felsefi eleştiri, ancak sanat eseri olduğu kabul edilen bir yapıt üzerinden yapılır. Hatırlanacağı gibi ilk üç eleştiriye; teknik, psikolojik ve estetik eleştiriye, resme bakan her alıcı yapabilir idi. Fakat özellikle felsefi eleştiriye yapmak belli bir edinimle olanaklıdır.” (Erinç, 1995: 70-77). Felsefi eleştiri yapmanın iki yolunu kısaca şöyle gösterebiliriz:

Resmi Ontik Yapısı İçinde Eleştirme: Resmi hem amaç olarak, hem de öğelerine ayrıştırılmayan bir bütün olarak düşündüğümüzde, eleştiri yönteminin ilk yükümlülüğü, sanat adını alan varlık-alanını ve resim adını alan var olanı anlamaktır.

İkinci yükümlülüğü ise, resim denilen var olanın, insanın varlık bütünlüğündeki yerini göstermektir (Erinç, 1995: 70-77).

Resmi Kendi Grubu İçinde Eleştirme: “Bu tür bir eleştiri, bir resmin, bağlı bulunduğu zaman, mekân, ‘İzm’ gibi ölçütler içindeki yerini saptayıp, bu yerde bulunan aynı alandaki diğer resimler karşısında konumunu irdelemeye çalışır” (Erinç, 1995: 70-77).

2.1.3.2.Okul Eğitiminde Eleştiri

Okulda çocuklara eleştiri eğitiminin verilmesindeki amaçlardan bazıları;

“Öğrencilere verilecek eleştiri öğretimiyle; insanların dikkat etmedikleri şeyleri görme ve açıklama, eserin ön yapı elemanları arasındaki ilişkileri çözümleme, backgroundundaki (arka planındaki) anlamları yorumlamayıp toplum için önemini yargılayarak bir sanat eserinin anlaşılmasında kolaylıklar sağlama gibi bir eleştiri kültürü edinmelerine yardımcı olunabilir. Sanat eleştirisindeki asıl amaç, bir çocuğun estetik tepkisini “kısa bir bakış” atmaktan “daha sürekli” anlamlı bir bakışa dönüştürmektir” (Özsoy, 2005: 35).

Eleştirinin çocuklara kazandırılmasında; çocukların toplumsal ve kişisel farkındalıklarının artırılmasının yanında toplumda katılmış kural, gelenek-görenek ve bilgileri de eleştirme yoluna gidip yanlış edinimleri bulup doğruya ulaşma yoluna gitmelerini sağlamaktır. “Eleştirel etkinliğin hedeflerinden biri sanata dair bir dil yani söz dağarcığı geliştirmek ve kullanmaktır. Çocukların eleştiriye görsel bir kelime oyunu olarak bakabilmeleri; tartışma süresinin yarım saati geçmemesine, tartışılan eserlerin ilginç ve açık kompozisyonlu konulardan seçilmiş olmasına ve dikkat çekici renklerle yapılmış olmasına bağlı olduğu söylenebilir. Eleştiride esas alınması gereken dört aşama, dört temel soru ile ilişkilidir. 1. Ne görüyorsun? (Betimleme), 2. Bu şeyler nasıl bir araya gelmiş? (Biçimsel çözümleme), 3. Sanatçı ne söylemeye çalışıyor? (Yorumlama), 4. Bu çalışma hakkında ne düşünüyorsun ve neden?

Betimleme; betimlemede, eserdeki ön yapı elemanları ve maddi şeyler denen “bilgi objeleri” tanımlanır yani betimlenir. Eserin nasıl bir sanat formu olduğu, görünen yüzeyinde nelerin bulunduğunu belirleme aşamasıdır” (Özsoy, 2005: 36)

Çözümleme;“Çözümlemede, sanat yapıtının oluşum biçiminin sanatın ilkeleriyle ilişkisini kurarak detaylı bir analiz yapılmaktadır. Biçimsel çözümlemelerin algısal bir temeli olmasına rağmen tanımlayıcı aşama çocuğun bir sanat eserinin yapısını ya da kompozisyonun çözümlemesini gerekli kılan daha ileri bir adımdır. Sanat eserlerinin nasıl oluştuğu, çözümlemede ortaya çıkabilir. Bunun için de sanatçıların çizgi, renk ve örüntülerle yaptıkları tekrarlar ve bunların arasında kurdukları ilişkilerle oluşturdukları kompozisyonları incelemek gerekir. Böyle bir niceleme için, “Renkler nasıl düzenlenmiştir? Uzam nasıl düzenlenmiştir? Işık ve renk değerleri nasıl oluşturulmuştur? Eserde hafif mi yoksa ağır bir hava mı egemendir? Eser hangi teknikle yapılmış? Hangi gereçler kullanılmış? Fırça darbeleri nasıldır?”

Yorumlama; Yorumlama, eserden anlam çıkarma ve eseri başlı başına anlamaya yönelik bir süreç olup, özellikle duyusal bağlantılar, semboller, çağdaş ve tarihsel anlam ve yorumlardan ibarettir. Bu aşamada hareket noktası, betimleme ve çözümleme basamağındaki bulguların esas alınması ve kişisel yorumlar olmalıdır. Öğrenci yaratıcı düzeylere yönlendirilir ve eserde şekillenen anlama ya da sanatçının zihninden geçirmiş olduğu amaca ilişkin düşünmeye davet edilir. Sanat esrelerindeki tema nedir? Ne demek istemektedir? Renkler sizi duygusal yönden nasıl etkiliyor? Seyrederken kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Esere dokunduğunuzda ne gibi bir his veriyor? Ne gibi bir tat veriyor? Nasıl kokuyor? Bu çalışmaya nasıl bir başlık verilebilir? Hangi simgeleri görmektesiniz? Renkler neyi simgeliyor?

Yargı; Bilinçli tercih ya da yargılama aşaması, ünlü olduğu, ilgili eserin neden ünlü olduğu, niçin güzel ve değerli olduğunun kesin bir yargı ile ifade edilmesidir.

Eleştirel süreç normalde bir yargıyla sonlanır. Bilinçli tercih ya da yargı; aşamalı olup çok enerji ve dikkat gerektirir. Burada şu sorular sorulabilir: Bu sanat eseri ile kendini geliştiriyor musun? O eser hakkında neler hissediyorsun? O esere sahip olmak ya da odana asmak ister misin? O eser sana soğuk mu geliyor Ondan hoşlanıyor musun? Neden?” (Özsoy, 2005: 70-76)

2.2.YARATICILIK

Yaratıcılıkla ilgili birkaç tanıma göz atalım, “Yaratıcılığın kavramının Batı dillerindeki karşılığı ‘Kreativitaet, creativity’dir. Latince ‘creare’ sözcüğünden gelir. Bu sözcük ‘doğurmak, yaratmak, meydana getirmek’ anlamındadır; devingen, dirik (dinamik) bir süreç olma niteliği sözcüğün anlamında saklı bulunmaktadır.” (San, 2008: 13) “Yaratıcılık insanların belirli alanlardaki yeteneğini ifade eder. Yaratıcılığa ilişkin tanımlama, genellikle insanların yaratıcı yönlerinin yanı sıra bilgisel, eğitimsel, düşünsel (zekâ) kişiliği, üzerinde yoğunlaşmıştır. Kişiden kişiye farklılık gösteren bu özellik çok yönlü düşünce ürünüdür. Guilford’a göre, yaratıcılık; akıcılık, esneklik ve özgünlük içeren bir süreçtir. Yaratıcılık, alternatifli düşünme, problem çözme gibi, zihinsel süreçleri de içerdiğinden, yalnızca bir süreç değil, süreçler dizisi olarak düşünülmelidir”(Artut, 2004: 154). “Yaratıcılık süreci bir ‘yapma oluş’ sürecidir, oluş ise değişmedir; şimdiye dek olmayan bir şeyin biçimlenmesi demektir” (San, 2008: 14).

Aslında zihinsel süreçte bir farklılık yoktur, farklılık yalnızca oluşan üründe görülmektedir. Örneğin; diş fırçasının içine macun tüpü konarak oluşturulan yeni bir ürün farklı ve pratik olmasıyla birlikte zihinsel açıdan olmayan bir şeyi var etme çabasıdır. Burada şunu da bilmek gerekir ki; her üretilen ürün yaratıcı ürün değildir. Bir mobilyanın var olan tasarımıyla yapılması yaratıcı olmayan ürün; hiç olmayan bir tasarımla ortaya konulması, yapılması da onu yaratıcı ürün kılar. Yaratıcılık süreci yalnız sanat için veya bilim için işlemez sosyal yaşam içerisinde de kendini gösterir. Birey kendi ve çevresel yaşamında olay ve durumlara verdiği görülmeyen çözümsel tepki ile yaratıcılığını kullanabilir.

“Daha çok sanat alanındaki yaratıcılık üzerinde duran Read, “önceden biçimi ve hiçbir yüzü olmayan bir şeyin varlık kazanması” derken şunu da eklemektedir: “Yaratma, yoktan var etme olabileceği gibi, daha çok genellikle, var olan malzemenin yeni biçimde kullanımı, yeni baştan uyarlanmasıdır” (San, 2008:

14). Var olan malzemenin yeni biçimde kullanılması, daha önceden başkası tarafından yapılmamış bir yeni biçim olması gerekmektedir. Yaratıcılıkta sezgi uyuyan insanı uyandırmak gibi yaratıcılığı harekete geçirmektedir. Sezgi ile sanatçı başkaları tarafından görülmeyen bir şeyin farkına varmakta ve yaratıcılığa davet edilmektedir.

Ayrıca şunu görüyoruz ki; sanatta beklenen bir çalışmanın sanatsal bir ürün olabilmesi için yeni, tek ve özgün olması gerekir. Yaratıcılıkta da yeni veya yenilik, özgünlük ya da buluş gerekmektedir. Sanatta ve yaratıcılıkta görülen yeni ve özgün olma özellikleri şart olduğundan şunu söyleyebiliriz ki, yaratıcılık olmadan sanat olamaz. Zekâ ve yetenek insanlarda olabilir; ama yeni, özgün, olay ve durumlara farklı çözümsel yaklaşımları her zeki insan yapamaz.

2.2.1.Bir Süreç Olarak Yaratıcılık

Yaratıcılık çocukluktan itibaren oluşan ve gelişen bir yapıdadır. Belli bir döneme ya da yaşa yönelik bir süreç değil, ömür boyu süren bir süreçtir. Yaratıcı süreçte imge kurma çok önemlidir. İmge olmadığı takdirde nesnelere olduğu gibi kalıp yeni bir forma sokulma imkânı kalmayacaktır. İmge kişinin olanın dışında farklı şeyler oluşturmasını sağlar.

“Yaratma sürecinde bir nesnenin estetiksel boyutu, işlevi ve biçimi imgesel temeller üzerinde yükselir” (Artut, 2004: 156). Kişinin yaratıcılığını şu an sahip olduğu bilgi ve becerileri değil, şu ana kadar elde ettiği bilgi ve beceriler etkilemektedir. Birikim ne kadar çoksa kişinin yaratıcılığının da o kadar genişleme imkânı vardır.

2.2.2.Yaratıcı İnsanın Özellikleri

Yaratıcı insanın özelliklerini şöyle sıralayabiliriz; “Kalıpların dışına çıkmayı, tabuları yıkabilmeyi bilendir. Düzensizliğe, karışıklığa tolerans, serüvenci (adventurous), güçlü sevecenlik (strong affection), özgeci (altruistic), başkalarının farkında, sürekli herhangi bir şeyle meşgul, karışıklığa, düzensizliğe ilgilidir. Gizemli olana ilgi, güç işlere el atma, dış dünyaya karşı çekingen, yapıcı eleştiride bulunan, cesaretli, bilinçli ve köklü kurallara bağlılık, görgü kurallarına uymayandır.

Sağlık kurallarına uymayan, mükemmelliğe karşı istek, kararlı, farklı değer hiyerarşisine sahip, gayrimemnun, aşırı düzenlemeden rahatsız olan, başat (dominant) (güç anlamında değil), coşkuludur.” (Sungur, 1997: 25-26-27; Üstündağ, 2005: 31). Ayrıntılı bilgi için bkz.

Bu özelliklerin bir kısmını yaratıcı birey taşımayabilir veyahut bu özelliklerin bazılarının zıttı özellikte taşıyabilir.

2.2.3.Yaratıcılık ve Zekâ

İnsan düşünerek kendini ve eylemlerini biçimlendirdiğinde aklını yani zekâsını kullanmak zorundadır. O halde bir şeylerin yaratılması içinde düşünmek, zekâyı kullanmak gerekir. “Yaratıcılıkta etkili olan belirleyici unsurlar vardır. Bunlar: Kalıtım, çevre, sosyal, ekonomik, kültürel düzey, doğum sonrası oluşan sorunlar ve zekâdır. Sönmez’e göre; Guilford zekâyı üç boyutlu ele almıştır. Bunlar; İçerik, (Content), İşlevsel (Operation), Ürünsel (Product)” (Artut, 2004: 162; Kırıçoğlu, 1991: 188). “Araştırmalarda görülmüştür ki, sınavlarında başarılı ve zekâ testlerinde de yüksek düzeyde puan alan kimi öğrenciler, çeşitli alanlarda özgün, yeni düşüncüler ortaya atamamışlardır.” (San, 2008: 20; Artut, 2004: 162).

Böylece şu ortaya çıkarmaktadır ki; zeki olmak ya da çalışkan olmak sorunlara çözüm bulmada, yeni şeyler üretmede yeterli olmayıp ön koşul değildir. İnsan beyni ta bebeklikten itibaren öğrenir. İnsanlar bu öğrendikleri bilgileri karşılaştıkları durumlarda kullanırlar. Yaratıcı insan ise bu öğrendiği bilgileri olduğu gibi kullanmaz farklılaştırır, değiştirir, kendince bir şeyler ekler ve bilindik metotların dışında metotlar kullanır.

“Yaratıcı düşünme öğretimle geliştirilebilir. Özellikle ıraksak düşünmeye bağlı davranışlar yeni imgeler elde etme, bunları zihinde birleştirip ayrıştırma bunu gerece aktarma, gereç üzerinde düşünme, çizgiler, şekiller, renkler arasında niteliksel ilişkiler kurma, uzamsal, anlatımsal ve estetik düzenlemeler bulma, sanatsal yaratıcılıkta öğrenilen ve öğretilen davranışlardır” (Kırıçoğlu, 1991: 190).

“ Bilindiği gibi düz zekâ öğrenilmiş, edinilmiş bilgileri değişik durumlarda kullanabilme, bu bilgilerle değişik durumlara uyum sağlama yetisidir. Öyleyse zekânın bir yüzü kazanılmış bilgileri, belleği kapsar; öğrenilmiş ve kazanılmış bu bilgileri işleyen iki tür düşünme biçimiye yakınsak ve iraksak düşünme biçimleridir.

Yakınsak ya da klişeleşmiş düşünme beklenen, belirlenmiş, uyuşma (konvensiyonel) ve olağan yanıtlara yöneliktir. Önüne, çözülmesi için önceden belirlenmiş ölçünleşmiş (normlaşmış) yöntemlerden yararlanılabilecek türden sorunlar çıkınca etkinlik kazanır...

Irarsak düşünme, önceden hiçbir şeyin belirlenmemiş olduğu, türlü doğrultularda özgürce yol alan düşünmedir. Çözülecek sorunu keşfederek, çözüme varmak için hangi evrelerden geçeceğini, hangi adımları atacağını önceden bilmeden, yeni ve özgün düşünüyü, çözümünü ortaya koyar ” (San, 2008: 21).

Bireyleri yakınsak düşünme biçimi ile yetiştirdiğimizde, bilgisayarlardan farkları kalmamaktadırlar. Bir bilgisayar kendisine yüklenen programların yeterliliği dışında karşısına çıkan yeni bir sorunu çözememektedir. Bireylerde eğer ki sorunlar karşısında yeni yaklaşım ve çözümler üretmezlerse, yani irarsak düşünmezlerse bilgiye yönelik eğitim gören bireyler de bilgisayarlardan farksızdırlar.

Tüm bunlara rağmen bilinmesi gereken bir şey de kişilerin kalımsal zekâları ve çevrenin kazandırdıkları hangi yaşta olursa olsun o zekâ türünün baskınlığına neden olabilir.

2.2.4.Okullarda Yaratıcılık

Son yıllarda ilköğretimlerde deney ve uygulamaların yerleştirilmesi, resim dersi yerine görsel sanatların gelmesi, yaratıcılığı ön plana alan ve yeni olmayan şeyleri üretmelerini sağlayan teknoloji ve tasarım dersinin getirilmesi ile yaratıcı yani irarsak düşünceyi geliştirici adımlar atılmıştır. Fen derslerine getirilen deney ve gözlemlere dayalı eğitim de öğrencileri düşüncelere yöneltmektedir.

“...Şunu vurgulamak isterim ki, küçük yaştan başlayarak çocukları yaratıcı kılmaya en uygun alan, sanatsal alandır ve bu açıdan sanat eğitimi, genel ve tümel eğitim ve öğrenim içinde genişlikle, yaygınlıkla yer alması gerekli bir düzence

(disiplin)dir. Sanat eğitiminin temel amaçlarından biri, görmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmektir. Çevresini hakkıyla algılayıp onu biçimlendirmeye yönelmek için bu gerekli ilk koşuldur. Yalnızca bakmak değil, “görmek”, yalnızca duymak değil, “işitmek”, yalnızca ellerle yoklamak değil, “dokunulanı duyumsamak” yaratıcılık için gerekli ilk aşamalarıdır” (San, 2008: 25).

Okullarda bireylerin yaratıcı yönünü geliştirmesinde;

“Kendine somut hedefler belirlemesini, kararları üzerinde içsel denetim kazanmasını, kendi eylemlerinin sorumluluğunu taşımasını, kendi varoluşunun anlamını yaratmasını, sınırsızca ve özgürce kendini gerçekleştirmesini, olumsuz, insan doğasına aykırı, adil olmayan bir dünyayı yeniden yaratmak, olumlu yönde yenilemek, başkalarının özgürlüğü ve demokrasi için çalışacak bireye dönüşmesini sağlar. Okul çocuğa, dünyayı değiştirme ve güzelleştirme yolunda; sorunlarla yüzleşme cesareti-kendine saygı / savaşım / saldırganlık / meydan okuma / karalarının sorumluluğunu yüklenme cesareti / dünyanın geleceği yönünde iyimser olma becerilerini kazandırır. Eğitim, bireyin anlam arayışı yolunda beyninin, yüreğinin ve elinin özgürleştirilmesidir. Korku dolu birey, özgür düşünme gücünü yitirir. Birey özgürlüğünü yitirince de yeteneklerini yitirir ” (Sungur, 2001: 17)

Okullarda disiplin adına öğretmenlerin takındıkları sert tavırlar öğrencileri suskun, sessiz hale dönüştürse de, öğrenmeyi ve yaratıcılığı engellemektedir. Çünkü öğrenci cevap verdiği öğretmenin sert tepkisinden korktuğundan olumsuz bir tavır ile karşılaşacağını düşünerek derse katılamamaktadır.

Yaratıcı yönlerinin gelişiminde bir başka yolda oyundur. Öğrenci oyun oynarken bundan haz duyar, ilgi ve eğilimlerini belirlemede, psikolojik sorunlarını çözümede yardımcı bir araç olur. Oyun bireyin hayal gücünü geliştirerek, kendisini ifade etmede ve imge yaratmada yardımcı olur (Kaptan, 2004: 187-192)

“21. yüzyılın okulları, açık, esnek ve yaratıcı sistemler olarak planlanmalıdır. Yetişkinlerin yetki ve bilgi önceliği pedagojik olarak yok oluyor; çünkü o bilgiler de zaten eskiyen dünyada eskimişlerdir. (Hesapçioğlu, 1998). Sahip olduğu kültürün doğası ne olursa olsun bir okulda yaratıcı, araştırmacı yenilikçi kültürü oluşturabilmek için erken yaşlarda başlayan ve dünyayı sınıfa getiren tekrarlı

etkinlikler sürdürülmelidir. Bu kültürün en önemli özelliği; Çocukların özel ilgilerine ilişkin program ve yöntemleri deneme özgürlüğü. Farklı olma ve yeniden deneme özgürlüğü. Sınırları belirlenmiş bir hata yapma özgürlüğü” (Sungur, 2001: 23).

Tıpkı bilimsel yaratıcılıkta olduğu gibi sanatsal süreç de bir sorun çözme sürecidir. Burada, sonuçta nitelikli bir ürün ortaya çıkabilmesi için yapıt üzerinde değerlerle ilişkiyi sürekli denetlemek önemlidir.

Sınıf Ortamında Yaratıcılıkta Verimlilik ve Özgünlük:

Üretkenlik, yaratıcılık demek değildir; çünkü herkes var olan, bilinen şeyleri üretebilir, fakat herkes yeni bir şey üretmez. İşte yeni bir şeyi ortaya koyan sonuç yaratıcılıktır. Aşağıda sınıf ortamında verimliliği ve yaratıcılığı artırma yolları maddelenmiştir.

“Araştırmalar ve gözlemler üretkenliğin her zaman bir niteliğe olanak vermese bile çoğu kez yaratıcılığa giden yolu açtığını göstermiştir.

Sınıf içi durumlarda sanat eğitiminde süreç de sonuç da, eşit önemde ele alınmalıdır. Süreç olmadan sonuç olmaz, sonuca yönelmeden sürecin anlamı kalmaz.

Araç, gereç seçimi, gerecin sınırlılıklarının ve olanaklarının öğrenilmesi, imge zenginleştirme, algı ve kavram elde etme ve anlatım yaratıcı sanatsal davranışın ön koşuludur.

Yaratıcı davranışta teknik bilgi ve beceriler hiç aksamadan öğrenilmelidir, yoksa sonuç kesintiye uğrar.

Okul düzeyinde üretkenlik ve özgünlük biri ötekini tanımlayan iki davranıştır. Üretkenlik ancak öğrenme ile pekiştirilirse niteliği doğurur ve ancak o zaman anlamlı olur. Yoksa salt tek düze çokluk yaratıcılıkta her zaman niteliği vermez” (Kırıçoğlu, 1991: 182).

2.2.4.1.Yaratıcı Okulda Kazanılacak Kişilik Özellikleri

Otantik olma (kendi kendisi olabilme), kendisi için anlamlı sorunları belirleme, yaşantılara açık olma, akıcılık, algıya açık olma, özgünlük, belirsizliğe dayanıklı olma/beklenmedik olaylarla başa çıkabilme özellikleri kazanılmalıdır.

Ayrıca sezgi, tutku ve duygulara açık olma, mizah duygusuna sahip olma, cesaret/meydan okuma (challenge), bağımsızlık-özgürlük, zenginleştirme/çok yönlü öğretim yöntemleri, savaşım gücü, esneklik, olumsuz koşullara dayanıklılık, olumlu ben algısı ve risk alma özellikleri de okullarda kazanılmalıdır. (Sungur, 2001: 60).

2.2.5.Yaratıcılığı Engelleyen Etmenler

“Yaratıcılığı engelleyen etmenlerin başına UYGU’ yu koymalıyız. Batı dillerinde “confirmism” olarak geçen bu kavram, belirli bir biçime uymak anlamında (Latince: conformare) çıkmakta olup, toplumsal durum ve biçimlere uyma demektir. Uygu’ya kişi isterse karşı gelebilir; uylaşımıcılık ise belki yaratıcı atılımları bir ölçüde kösteklese de, ortaya konacak ürünün, gerek toplum gerek kendi içinde belli bir uygunluk kazanmasını da sağlayabilecek bir etmendir. Bireyin kendi kişisel rahatına olan düşkünlüğü ise, temelden yaratıcılığa karşı gelen bir etmen oluşturmaktadır” (San, 2008: 19).

Yaratıcılığı etkileyen tutumlardan en etkili olanlardan bir tanesi de aile ve toplumun kalıpsal davranışların, gelenek göreneklerin çocuklar tarafından olduğu gibi kabul edilip, bu kalıplarla yaşamalarını istemeleri ve bu konudaki yönlendirme ve baskılar göstermeleridir. Bu davranışlar var olanın yanı sıra uygulanmasını sağlamakta, düşünen, gelişen ve üreten bireylerin yetişmesini engellemektedir.

“ İç özgürlükten yoksun olma, hangi konu ya da alan üzerinde çalışıyorsa, o alan ya da konu hakkında yeterli bilgilerden yoksun olma, dış koşullardan ve dış ilişkilerden güvenli olamama özelliklerdir. Yanlış yapmaktan, yenilgiye düşmekten alay edilmekten korkma; belli bir otoriteye (baba otoritesi) gibi bağımlı olma; aşırı yetkinci (mükemmeliçi olma); tüm öğretim ve eğitiminde akıl ve mantıktan yana ağırlıklı, sağ beyine yönelik, kısaca akademik zekâyâ dönük bir sistemden geçmiş olma diğer özelliklerdir. Yaratıcılık yetisinin dünyada pek az kişiye vergi bir yeti olduğunu sanma da engelleyici rol oynamaktadır. Tek başına hırs, bir güdüleme olarak başlangıçta olumlu bir etmen ise de, en yetkin, en iyi olma tutkusu biçiminde gelişince engelleyici olabilmektedir” (San, 2008: 20).

“Uzun yıllar sanatın yetenekle, yeteneğin yaratıcılıkla kurulan ilişkisi yaratıcılığı da bir küçük yetenekli azınlığa özgü bir davranış gibi göstermiştir.

Her çocuk sanatsal etkinliklerde yaratıcı olabilir.

Sanatsal yaratıcılığın öğrenmeyle gelişmeyeceği görüşü de yaratıcılığı engelleyen etmenler arasında sayılabilir. Bu yaklaşımda iki yönlü engel yer alır: 1- Her çocuk yaratıcıdır. Dışarıdan etki ile bunun geliştirilmesine gerek yoktur. 2- Yaratıcılık doğuştan olup kimi çocuk yaratıcı olarak programlanmıştır. Dışarıdan herhangi bir çaba bu programı bozamaz. Her iki yaklaşımda da yaratıcılık, birincide başboşluktan, ötekinde inançsızlıktan engellenir. Eğitim sistemi içinde ıraksak düşünmenin uygun görülmemesi de yaratıcılığı engeller. Helen Gardner, kendine ve geleceğe güvenini kaybeden kuşakların geçmişi geleceğe yeğlediğini söyler. Aşırı “mükemmeliyetçilik” yapılan işi bir türlü yeterli yetkinlikte ve değerde bulamama yaratıcılığı engelleyen önemli etmenlerden bir başkasıdır. Yaratıcılıkta cinsiyetin kimi zaman engelleyici olduğu da gözlenir. Duyarlılığın kadınsı, özgürlüğün erkeksi özellik olarak algılandığı ortamlarda her iki cinsin kendi özelliklerinden uzaklaşacakları korkusu yaratıcılığı engeller ” (Kırıçoğlu, 1991: 183).

“ Sınıf içi durumlarda yaratıcılığı engelleyen etmenleri de şöyle sıralayabiliriz:

Çocuğun ilgi duymadığı konu ve gereçle çalışmaya zorlanması; ancak bu her zaman engelleyici bir neden sayılmamalıdır. Yaratıcılık her şeyin çocuğun isteğine bırakıldığı zaman da engellenir.

Öğrenci her konuda bilgilendirilmeden çalışmaya geçilmesi; burada teknikten sanatsallığa kadar her konuda öğrencinin bilgilendirilmesi yer alır. En yalın biçimde fırçayı nasıl kullanacağını, boyayı nasıl süreceğini, renklerin yan yana gelişlerindeki etkileşimi bilmeyen öğrenciden yaratıcı ürün vermesi beklenemez.

Öğrencinin yaratıcılığa temel olan kaynaklardan yoksun oluşu; görmek yaratmanın ilk koşulu olup, estetik zenginlikten yoksun, kültür kaynakları sınırlı bir çevreden gelen bir çocuk ile daha varlıklı bir aileden, kültürlü çevreden gelen bir çocuk ile yaratıcılıklarının aynı olması beklenemez.

Araç, gereç ve çalışma ortamının yetersizliği, sınıf kalabalıklığı, mekânın darlığı, öğretmenin her öğrenciye yeterli ilgiyi gösterememesi.

Çalışma sürecinin sınırlılığı ve azlığı da yaratıcılığı engelleyen başka bir etmendir. Çevredeki kültür kaynaklarından yeterince yararlanma fırsatının çocuğa verilmemesi de yaratıcılığı engelleyen başka bir etmendir.(Müze, galeri vb.)” (Kırıçoğlu, 1991: 184).

2.2.5.1.Yaratıcı Kişinin Başkalarına İlişkin Tutumları

“Katılımcı olmayan, çok az yakın dostu olan, bağımsız, başat, girişken, cesur, atılgan, kişiler arası ilişkilere çok az ilgi duyan, ana-babasından bağımsız, özellikle baskı altında, bağımsız yargılama yeteneği olan, klasik değer sistemine sahip kişilerdir.

İş Tutumlarında; düşünceleri ve nesnelere bireylere tercih etme, zihinsel çalışmalara yüksek ilgi, iş güvenliğine daha az değer verme, ayrıntılı ve rutin çalışmadan daha az doyum sağlaması görülür. Kaynak kişi olmada yüksek yeterlilik ve uyum, kuşkucu, açık, eleştirici, dürüstlük ve bütünlük, elemanlarla oynayabilme, belirsizliğe karşı yüksek hoşgörü, dayanıklılık, teorik değerleri vurgulama, ön plana çıkar.

Kendine Karşı Tutumu; içe dönük, benmerkezci, içsel kaygıları olan, yeni deneyimlere açık olan, kendini korumaya daha az istekli, kendi kendinin farkında olma, İçsel olgunluk, büyük bir ego ve karakter gücü gösteren, aşırı heyecansal tepkileri olan, düşük heyecansal tutarlılık gösteren, kendini kabule daha az istekli bireylerdir” (Sungur, 1997: 28).

Diğer Özellikleri; kendiliğinden ve rahat, dik kafalı, özgün, serüvenci, kolayca kışkırtılabilir, tekrarlı davranışları olan, düşünmeden harekete geçen, karmaşık bir kişiliği olan, kaygılı olarak belirlenirler” (Sungur, 1997: 29).

2.2.5.2.Eğitim Sisteminde Yaratıcı Düşünce

“Yaratıcı okul yöneticisinin yerine getirmesi gereken birtakım görevler şöyle sıralanabilir. Okuldaki diğer yöneticileri ve öğretmenleri yaratıcı düşünceye saygı gösterdiğine inandırır. Okul çalışanlarının ve öğretmenlerin düşüncelerini almak için düzenli sistem geliştirir. Okul sisteminde onur duygusunu geliştirir. Fikirlerin, kaderci olmaksızın denenmesini sağlar. Araştırma için fırsatlar ve

kaynaklar sağlar. Okul sorunlarını kurallara bağlamaz. Kendi fikirlerine uyulması için zorlamaya başvurmaz. Diğer fikirlere değer verir; sistem içinde ırsak düşünme yeteneğine sahip olanlar için yer bulur. Öğretmenlere fikirlerini denemeleri için parasal olanaklar sağlar. Uzun vadeli planlama için sürekli programlar yönetir. Öğretmenler içinde gerçekten yaratıcı olanları açıklamaktan kaçınır. Öğretmenlere yeni fikirler üzerinde çalışmak ve onları sınamak için zaman verir. Eğitimin her yönünde bir çekicilik bulur; başka ilgi alanları ile de kendi yeteneklerini gösterir.

Yaratıcılığı Kolaylaştıran Öğretmen Özellikleri“ Öğrencileri bir birey olarak kabul etme ve öyle davranma, öğrenciyi özgür olmaya özendirme, öğrencilere model olma, sınıfın dışında onlara çok zaman ayırır. En iyiyi bekleme ve aşılabileceğini gösterme, heyecanlı olabilme, öğrencileri eşit kabul edebilme, öğrencileri doğrudan ödüllendirebilme, öğrenciye ilgi gösterme, sürekli okuyan kişiler olabilme, ikili ilişkide kolay iletişim kurma olarak belirlenmiştir” (Sungur, 1997: 33).

Yaratıcılığı Engelleyen Öğretmen Özellikleri: “Öğrencinin cesaretini kıran, güvensiz, aşırı eleştiren, davranışlarında bir uçtan diğerine gidip gelen, heyecanı olmayan, düz okumayı vurgulayan, dogmatik ve katı, alanla ilişkisini sürdürmeyen, genelde yetersiz, dar ilgisi olan, sınıf dışında tartışma ve konuşma olanağı olmayan öğretmenler olarak tanımlanır” (Sungur, 1997: 34).

2.3. ERGENLİK

Ergenlik çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak ifade edilerek, kişinin üzerinde meydana gelen fiziksel, biyolojik yani hormonal değişimlerin olduğu, cinsel kimliğin kazanıldığı, bilişsel gelişimin olduğu, toplumsal geçişler, kişilik ve ahlak özelliklerinin geliştiği bir ara dönemdir. Ergenlik dönemine geçiş buluğa girmeye başlar. Ergenlik sağlıklı her çocuğun geçmesi gereken bir dönem olduğundan bir hastalık değildir. Gerek meydana gelen fiziksel ve biyolojik değişimler (kılların çıkması, cinsel organların büyümesi, omuzların genişlemesi, hormonal dengelerin değişmesi, kızlarda adet görme gibi) gerek meydana gelen sakarlıklar (Piaget, 2004: 84), gerek dikkat eksikliği ve psikolojik değişimler, tepkiler bir hastalık süreci değildir. Vücudun, beynin ve ruhun büyüme yolundaki adımlarıdır. Ergenlik klasik ifadeyle bir çatışma dönemi olarak nitelendirilmektedir. Fakat günümüz bilim adamları yaptıkları araştırma sonuçlarında ergenliğin çatışma dönemi değil; ergenin ilgi, saygı ve özene ihtiyaç duyduğu bir dönem olduğu; bu gereksinimlerin yerine getirildiği takdirde bu sürecin başarıyla geçirildiği, fakat bu gereksinimlerin tamamı ya da bir kısmı yerine getirilmediğinde çocukla yetişkinler arasında çatışma ortamı oluşacağını uzmanlar belirtmektedir. “Ergenlik dönemi kızlarda 11-20 yaş, erkeklerde 13-20 yaş arasındır”(Yavuzer, 2002: 264-265; Gander ve Gardner, 2007: 440) . Ergenliğin başlama süreci çelişkilidir.”1889'da İngiliz yazarı Thomas da Quincey şöyle diyordu: "Erkeklik ne zaman, hangi testle, hangi işaretle başlar? Fiziksel olarak bir ölçüye, yasal olarak bir ölçüye, ahlak açısından bir üçüncü, düşünsel açıdan da bir dördüncü ölçüye göre başlar, oysa hiçbirini de kesin değildir”

(<http://www.e-okul.biz//ergenlik-cagi-makalet4738.html?s=e0b0d2a35f4b6ac35a60ee139b598f2a&>;

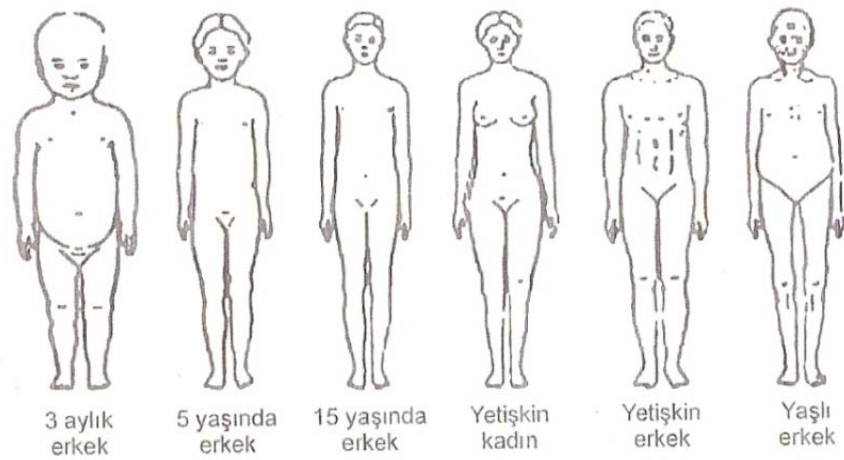
2.3.1.Ergenlikte Biyolojik, Bedensel Gelişim

Ergenlikte görünür en büyük değişikliklerden biri fiziksel değişimlerdir. Büyüme ve gelişme, döllenmeden başlayarak ergenlik dönemi sonuna kadar devam eden ve vücuttaki bazı yapı, işleyişlerin olgunlaşması, işlevsellik kazanması olayıdır

(Kulaksızoğlu, 2007: 37). “Ergenlik, endokrin bezleri (kanalsız organlar) damarlara hormonları saldığı zaman biyolojik olarak başlar; kandaki hormonlar yetişkin anlamındaki erinlik süreci (pupescence) olarak bilinen bedensel ve cinsel değişimleri başlatır” (Gander ve Gardiner, 2007: 444).

Ergenliğin ilk adımı erinliktir. “Erinlik “yetişkin” anlamındaki Latince pupertas kelimesinden gelmektedir. Teknik olarak, bir bireyin cinsel üreme yeteneğinin ortaya çıkmaya başladığı dönemi ifade eder (Steinberg, 2007: 40). Erinlikte meydana gelen bu değişimler süreci bir iki yıldır. Erinlik döneminde sadece cinsel organlar gelişmemekte, özellikle biyolojik değişimler görölmektedir. Ellerin büyümesi buna örnektir.

“Erinliğin beş temel fiziksel göstergesi vardır (Marshall,1978):1. Büyümenin hızının artması, hem boyda hem kiloda geniş çaplı artışlara yol açar. 2. Birincil cinsiyet özelliklerinin gelişimi, üreme organlarının (gonadlarının) ya da cinsiyet bezlerinin, erkeklerde er bezlerinin (testislerinin), kadınlarda yumurtalıkların ilerleyen gelişimini içine alır. 3. Genital organlardaki ya da memelerdeki değişimleri; pubik, yüz ve beden kıllarının büyümesini ve cinsel organların ilerleyen gelişimi içeren ikincil cinsiyet özelliklerinin gelişimi 4. Beden bileşimindeki özellikle yağ ve kas miktarı ve dağılımındaki değişimler. Egzersiz için dayanıklılık ve toleransın artmasını yol açan dolaşım ve solunum sistemlerindeki değişimler” (Steinberg, 2007: 40).

Değişik Yaş ve Cinsiyette Bedensel Gelişme (Ayhan Aydın’dan)

Ergenlerde bir takım hormonal değişikler olur (Köksalan, 2007: 35). İkincil cinsel özelliklerin ortaya çıkmasıyla birlikte “Hipofiz bezinin salgıladığı hormonlar, başta tiroid ve adrenal (böbreküstü) bezleri olmak üzere, iç salgı (endokrin) bezlerinin çoğunu etkiler. Bu hormonlar erkeklerde husyelerin (testiküller) ve kızlarda yumurtalıkların (overler) büyümelerinde etkili olduğu kadar, bu organların salgıladıkları hormonları da uyarıcı niteliktedir. Cinsel erinlik ise erkeklik hormonu androjen ve kadınlık hormonu östrojen ile gerçekleşir” (Yavuzer, 2002: 264).

Ergenler hipofiz bezinin ön yumrularından çıkan salgılar ile hem boy hem de kilo açısından iki cinsten de hızlı ve dengeli bir büyüme meydana getirmektedir. Ergenliğin başlarında yetişkinlikte erişeceği boyun %80'ine iki ile dört yıl sonra yetişkinlikte erişeceği noktanın %99'una erişir (Yavuzer, 2002: 264-265-266; Kulaksızoğlu, 2007: 39; Gander ve Gardiner, 2007: 445). “Erkeklerde hem boy, hem de ağırlık eğrilerinde yükseliş, 12-16 yaşları arasında daha keskin ve belirgin bir biçimde görülmekte ve bu ilerleme 18 yaşına kadar devam etmektedir” (Yavuzer, 2002: 265). Kızlar ergenlik öncesi dönemde hızlı bir boy artışıyla erkeklerden daha uzun olurken erkekler orta ergenlik döneminde bu boy avantajını tekrar yakalarlar.

Erinlik öncesinde erkelerden daha hafif olan kızlar erinliğin başlarında erkeklerden daha ağır fakat erinliğin sonu ve bir yaşam boyu erkekler daha ağır olmaktadır.

Ergenlikte meydana gelen belirgin beden şekli ve oranlarındaki değişimlerde “Erkek ergen şekli, genellikle dümdüz uzanan bacaklar, dar kalça, geniş omuzlarla karakterize olurken, kızlardaki ergenlik dönemi şekli, eğimli olarak uzanan bacaklar, geniş kalçalar, dar omuzlarla karakterize olur” (Yavuzer, 2002: 266). “Büyüme atılımı sırasında, eller ve ayaklar çoğu zaman bedenin diğer bölümlerinden daha çabuk gelişir. Bu da geçici bir sakarlığa ve beceriksizliğe yol açar” (Gander ve Gardiner, 2007: 445; Kulaksızoğlu, 2007: 37).

“Ergenlikte ortaya çıkan bütün biyokimyasal değişimlerin en önemli etkilerinden biri cinsel dürtülerdeki ve duygulardaki artıştır. Birçok ergen için bu yeni keşfedilen duygular şaşkınlık ve kaygı kaynağı olabilir” (Gander ve Gardiner,

2007: 452-453). Ergenlikte cinsiyet gelişimi iki aşamada gelişir. "...cinsel olgunlaşmanın başladığı işaretini veren aynı derecede önemli diğer değişimler ortaya çıkar. Bunlar, birincil cinsiyet özellikleri (erkeklerde penis ve testisler, kızlarda yumurtalıklar, klitoris, vajina ve rahim) ve ikincil cinsiyet özellikleridir (kadınlarda göğüslerin gelişimi, erkeklerde ses değişimi ve yüz kılları, her iki cinsten apış arası kılları). Bu özelliklerin ortaya çıktığı yaşlar bireyler arasında büyük ölçüde değişmektedir"(Gander ve Gardiner, 2007: 448).

Boy, kilo, yüz sima benzerliği, vücudun biçimsel özellikleri, bazı yetenekler, zihinsel beceri ve becerisizlikler, bazı hastalıklar (tansiyon gibi) gibi etkenlerde kalıtsal olarak anne-babadan geçebilmekte ve çocuğun gelişiminde etki etmektedir.

2.3.2. Ergenlikte Bilişsel Gelişmeler

Çocuk erinliğin ardından ikinci adım olarak ergenlik döneminin bilişsel özelliklerini kazanmaya başlar. Ta anne karnında başlayan bilişsel davranışlar her yaş grubunda farklı kazanımlarla gelişmektedir. Unutulmamalıdır ki kişinin kalıtsal özellikleri, aldığı eğitim, çevresi ve ailesi, çabası gibi etkenler kişinin bilişsel, bedensel-fizyolojik, ahlaksal gelişimini etkilemekte, erken veya geç gelişimine etken olmaktadır.

Her yaş grubunun kendine has bilişsel gelişimleri vardır. O yaş grubunun bilişsel tutumlarında belirli bir düzen ve süreklilik beklenmektedir. (Piaget, 2005: 220).

Ergenlikte bilişsel olarak meydana gelen beş gelişim; 1. Ergenlikte bireyler gerçek olanla düşüncelerini sınırlamak yerine, neyin olası olduğunu çocuklardan daha iyi bilirler. Matematiksel zekâları gelişir. 2. Ergenler geleceğe yönelik ve soyut kavramları daha iyi düşünebilirler. 3. Ergenlikte, bireyler düşünce sürecinin kendisi hakkında daha çok düşünmeye başlarlar. 4. Ergenlerin düşüncesi tek bir konuyla sınırlanmak yerine çok yönlü olmaya başlamaktadır. 5. Ergenler çocuklara oranla şeyleri mutlak yerine daha görelî görebilirler (Steinberg, 2007: 82; Gander ve Gardiner, 2007: 458; Köksalan, 2007: 35). Ayrıca ergende hipotetik düşünme, tündengelimsel düşünme, empati kurma gibi bilişsel gelişimler görülmektedir.

Ergenlikte “Görüş alışverişi ve tartışma, çocuğun yaşamında önemli bir yer tutmaya başlar. Bu da çocuğun anlayışının giderek geliştiğini ve daha önce sahip olmadığı bazı alışkanlıkları kazandığını gösterir” (Yavuzer, 2002: 267). Zihinden işlem yapma bu dönemde kendini belirgin halde göstermektedir.

Ayrıca şunu da görmekteyiz ki; bebeklikten çocukluğa, çocukluktan ergenliğe, ergenlikten yetişkinliğe kişide meydana gelen bilişsel gelişme yaş ilerledikçe bir duvarın tuğlalarının üst üste gelmesi gibi artmaktadır. Bazı bilişsel yetiler belirli dönemlerde ortaya çıkmaktadır. Ergenlik döneminde soyut düşünmenin oluşması örnektir.

Bilgi düzeyinin yaşlara göre artış şeması ŞEKİL3

Oluşturulan şema çemberlerin içten dışa doğru yaş ilerledikçe bilgi düzeyinin arttığını gösterir.

Tümevarım çocuklukta ve ileriki tüm yaş gruplarında kurulabilirken, tümdengeli mi kişiler ergenlikten itibaren kurabilirler.

Çocuklar sadece ben kavramı içinde olup yalnızca kendi etrafında olan biteni görmektedirler. Onların dışında olan kişi ve durumları görememekte, geleceğe

dönük olabilecek durumları tahmin edememekte, geleceğe yönelik tasarı ve plan yapamamaktadırlar. Daha önce var olmayan bir şeyi ortaya koyma çocuklar için mümkün değilken ergenler için mümkündür. Ergenlerde var olan bir dünyanın ve insanların farkında olmakta, geleceğe dönük olabilecek durumları tahmin edebilmekte, geleceğe yönelik tasarı ve plan kurabilmektedirler. Çocuklar bu yaşlarda birtakım sıkıntıları ortadan kaldıracak karmaşık yapıda olan icat tasarımları da yapabilirler. Örneğin geceleyin yağmur yağdığı anda karanlıkta ve yağmur altında kalmamak için ışıklı şemsiye tasarımının yapılması.

Her ne kadar var olan bir dünyanın ve insanların farkında olsalar da bedensel ve cinsel gelişmenin etkisiyle insanların kendilerine baktıklarını ve gözlemlediklerini düşünürler, giyim kuşam ve davranışlarını buna göre şekillendirirler. Bu durum, ‘Ergen Benmerkezciliği’ dir. “Elkind’e göre bazen on beş-on altı yaş dolaylarında ergenler gerçekte herkesten farklı olmadıklarını ve insanların da kendilerini seyretmek için var olmadıklarını fark etmeye başlarlar.” (Gander ve Gardner, 2007: 468).

“Küçük bir çocuk bir sorunu basit olarak görür ve aklına gelen ilk yanıtı verir. Ergen bir soruna sistemli biçimde bakar, olası karmaşıklığını dikkate alır ve olabildiği kadar çok çözüm sağlar” (Gander ve Gardner, 2007: 460). Ergenin çocuğa göre daha fazla bilgisi ve yaşanmışlığı vardır. Geleceğe dönük plan ve tasarılar yapması bu nedenlerden dolayı daha kolaydır. “Ergenler olaylar ve kavramlar üzerinde daha soyut düşünürler. Örneğin ergenler, çocuklara oranla kelime oyunları, atasözleri, mecazlar ve benzetmeler gibi daha yüksek soyut mantık gerektiren işleri daha kolay bulurlar” (Steinberg, 2007: 84). “Ergende soyut kavramların çözümlenmesiyle “bu ergenin kişiler arası ilişkiler, siyaset, felsefe, din ve ahlak gibi daha çok arkadaşlık, sadakat, demokrasi, hakçılık ve dürüstlük gibi kavramlara artan kolaylıkla ve ilgi duymasıyla belirgin biçimde görülebilir” (Steinberg, 2007: 84; Gander ve Gardner, 2007: 452-453; Kulaksızoğlu, 2007: 452-453; Senemoğlu, 2004: 37).

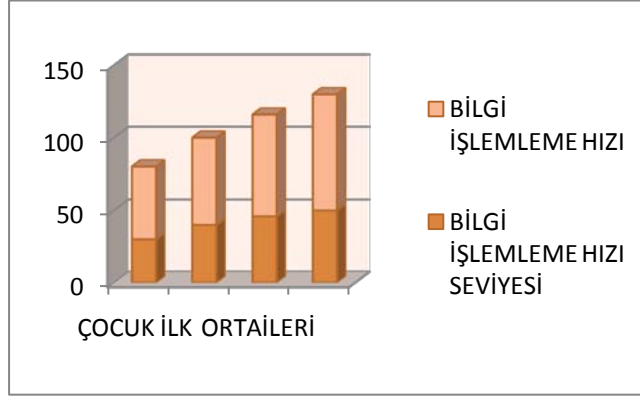
Ergenlerin cinsel farkındalıklarının oluşması, geleceğe dönük düşüncelerinin gelişmesinden ötürü ileri ergenlikte aile kurmayı düşünürler. Hatta

bazı inanç, gelenek görenekleri ileri ergenlikte doğruluğunu eleştirip yanlıştta bulabilirler.

Bir ergenin bilişsel gelişimi başka bir ergenle kesinlikle aynı değildir. Bunun nedeni ise örneğin buzullarda yaşayan bir ergenin sadece avlanarak yaşamını devam ettirmesi ve sosyal bir toplumun olmaması sadece çevresinde sayılı kişilerin olmasından dolayı okula giden sosyal ve teknolojik ortamı olan bir ergenle bir olmayacaktır. Toplum, sosyalleşme ve eğitim açısından bu ergen bilişsel açıdan daha üstün olacak fakat avlanma ve hayatta kalma açısından bilişsel gelişimi buzulda yaşayanın daha fazla olacaktır. Bireylerin (çocuk, ergen, yetişkin) kavramlara verdiği anlamlar da % 100 aynı değildir. Aile kavramını ifade ederken genel aile çekirdek aile; anne, baba, çocuklar akla gelirken bir ergen için fedakâr anne-baba aklına gelirken, başka bir ergen için içkici dayakçı bir baba gelebilir. Annesi olmayan biri için ise anne tanımının ötesine geçemez. Yani kavramlar tanım olarak kabul edilse de yaşanmışlıkla elde edilen bilgiler, duygular kişiler üzerinde farklı anlamlar oluşturmuştur. Demek ki birey resim çizerken başka bir bireye göre aynı konuyu ya farklı renk kullanarak, ya farklı çizgi çizerek, ya farklı biçim kullanarak farklı ifade edecektir.

Ergenler çok boyutlu düşünebilmektedirler. ”Ergenlerin şeylere çok boyutlu bakabildiklerinin diğer bir ilginç göstergesi de çocukların gelişen alaycılık anlayışıdır” (Steinberg, 2007: 87) “Çocuklar şeyleri mutlak biçimde görme eğilimindedir-siyah beyaz gibi. Tersine, ergenler şeyleri daha görelî görme eğilimindedirler. Onlar başkalarının sunduklarını sorgulamak ve mutlak doğrular olarak verilen “olguları” daha az kabul etme eğilimindedirler” (Steinberg, 2007: 87; Kulaksızoğlu, 2007: 138)

“ Çalışmalar çocukluk ile ergenlik arasında ve ergenlik boyunca hem sözel hem de görsel olarak çalışan bellek becerisinde artış göstermektedir” (Steinberg, 2007: 94) Görsel zekânın gelişmesi ön ergenlikten itibaren hız kazanır. Özellikle hayali resim için gerekli olan uzun süreli belleğin gelişmesi ile nesnelerin çizim yaparken geri bildiriminde büyük önem taşır.

Oranlar

kafadan

verilmiştir.

Bilgi işleme hızının yaşlara göre (çocuk, ilk, orta ve ileri ergenlik) dağılım grafiği ŞEKİL4

Ergenler düşünmede üst biliş özelliği göstermektedir. Bilişsel gelişim ile ilgili çeşitli kuramlar geliştirilmiştir. Piaget, Bruner, Vygosty gibi gelişim kuramları vardır. Bunların içinde en geçerli olan Piaget'in kuramına bakarsak; "Piaget'e göre bilişsel gelişimin temelindeki itici güç, dengeleme kavramında yatmaktadır. Bilişsel gelişimde dengeleme, bireyin özümleme ve düzenleme yoluyla çevremize uyum sağlayarak dinamik bir dengeye ulaşma sürecidir" (Senemoğlu, 2004: 38)

Bilişsel açıdan gelişen ergenin "...resim, müzik, şiir, dans gibi duygu ve düşüncelerin sembollerle aktarıldığı etkinliklere ilgi artarak, sadece izleyici olmakla yetinilmez, uğraşı alanı olarak da seçilir"(Akman, 1998: 59). "Uzamsal zekâyaya sahip bireyler resim, heykel, görsel ve uzamsal dünyaya duyarlılık kadar, bunları bir sanat eserinde yeniden yaratabilme becerisini de gerektirir." (Gardner, 2004: 266). Bu becerilerin kazanılması da ergenlikte sanatsal gelişimle ileri düzeye getirilecektir. "Son dönem olan soyut işlemler döneminden sonra bilişsel yapıda niteliksel bir gelişme ortaya çıkmaz. Ancak geçirilen yaşantılara bağlı olarak niceliksel gelişmeler her zaman mümkündür (Akman, 1998: 59). Burada bilişsel gelişimin son evresi olarak soyut işlemler evresi görülmektedir. Bunun nedeni bir yetişkinin zekâsının yürüteceği tümevarım, tümdengelim, soyut kavramlar ve işlemler, olasılık, görelilik kavramların ergende zaten oluşmasıdır. Fakat ilk ergenliğe girenle, ergenliğin son dönemine giren veya yetişkinin soyut kavramı algılaması, olasılık durumunu

değerlendirmesi bir değildir. Yaş ilerledikçe öğrenmenin ve tecrübenin etkisi bilgiler daha fazla artmakta ve beyin daha hızlı işlem yürütmektedir.

Ergenlerin fiziksel ve biyolojik değişimlerle birlikte hormonların etkisiyle beyinde meydana gelen değişiklikler ile birlikte ergende bazı dengesizlikler meydana gelir ve buda ergende risk alma tutumuna yol açmaktadır. Örneğin; bisikleti hızlı süren ergenin kaza yapması gibi.

Piaget' in düşüncenin gelişimine ilişkin dönemlerini şöyle sıralamıştır; Doğum-2 yaş arasına duyu hareket dönemi, 2-6 yaş arasına işlem öncesi, 7-11 yaş aralarına da somut işlemler dönemi demmiştir. 12 ve üstü yaş grubuna ise soyut işlemler dönemi olarak belirli dönemlere ayırmıştır. Soyut işlemler döneminde; soyut işlemlere ulaşan ergenler varsayımlar kurabilir, mantıksal sonuçlar çıkarabilir ve ister somut ister soyut biçimde sunulsun, karmaşık sorunları sistemli biçimde çözebilirler (Gander ve Gardiner, 2007: 460).

2.3.3. Toplumsal Geçişler

Bütün toplumlar bireyleri belirli yaş gruplarına oturtmakta; bireylere ona göre tavır ve tutum sergilemektedirler. ‘‘Bütün toplumlarda ergenlik birey için bir sosyal geçiş dönemidir’’ (Steinberg, 2007: 116) Fakat her toplumda ergenler ergenliğe aynı yaşta girmediklerinden toplumsal geçiş farklı yaşlarda olmaktadır. Ergen artık toplum içerisinde tam olarak çocuk görülmemekte, bununla birlikte ne de tam olarak yetişkin olarak görülmektedir. Artık ergene yüklenen toplumsal tutum ve tavırlar çocuklara yüklenenlerden daha fazla sorumluluk taşır.

Bireyler, çocuklukta yaş ilerledikçe fiziksel özelliklere daha çok (doğa) (Piaget, 2005: 246-247) dikkat edilirken, ergenlikte toplumsal düşüncelere de dikkat etmektedirler.

Ekonomik kültürel birikimin zayıf olduğu bölgelerdeki yetersizlik ergenlerin davranışı ve ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğu, yanlış yapma, suç işleme, ders başarı düşüklüğü oranının arttığı görülmektedir. Bu tür ortamlarda cinsel istismar, intihar, adam öldürme, ilaç ve uyuşturucu kullanma gibi toplumsal suçlar atmaktadır (Steinberg, 2007: 143)

“Toplumumuzda sürekli değişen ve gelişim gösteren toplumsal değerler içinde ergen, eğitim yaşamında başarılı olmak, ekonomik etkinlik kazanmak toplumun ve arkadaş çevresinin onayını almak konularında kaygı duymaktadır. Hangi toplumda olursa olsun ergen, çağına özgü olan duygu, düşünce, tutum, davranış ve eylem içindedir” (Yavuzer, 2002: 276). Bu nedenden dolayı eski ile yeni kuşaklar arasında her türlü sosyal, bilişsel, bilimsel farklılıklar olmaktadır. Bu farklılıklar uyum sorununa neden olup, çatışmaya yol açmaktadır. Çocuk daima ebeveyn ve öğretmenini örnek alırken arkadaşları sınırlı kalmaktadır. Ergenin ise ebeveyn, öğretmen dışında genişleyen arkadaş çevresi ile özdeşleşeceği ve örnek alacağı birey sayısı artmaktadır. Olumlu ilişkiler kurarak doğru insanlarla arkadaşlık kuran ergen doğru örneklerle alma olasılığı yüksektir. Fakat yanlış akranlarla ilişki kuran ergenin yanlış özdeşimler kurma ihtimali artacak ve yanlış kişi ve davranışları kendine örnek alacaktır.

“Ergen içinde bulunduğu grubun idealleri ve sosyal standartlarıyla kendi davranışını değerlendirme durumundadır. Başarısı, yetenek, dürtü ve ilgilerini grup istekleri doğrultusunda yönlendirdiği oranda gerçekleşir. Ancak bu şekilde başarılı ve kabul edilmiş bir birey olur” (Yavuzer, 2002: 277).

İleriki yaşlarda ergende evlilik ve aile hayatına hazırlanma isteği doğacaktır. (Bacanlı, 2006: 50-51).

2.3.3.1.Ergenlikte, Toplumsal Gelişmede Aile İlişkileri

Aile toplumun değer yargılarını gelenek göreneklerini, inançlarını, önyargılarını yansıtmakta ve bir görevi olan çocuğun bakımı ve eğitilmesi yoluyla çocuklara bunları öğretmektedir (Yörükoğlu, 1979: 93). Bu etkenler ergenin ailesiyle birlikte ergenin resimlerine de etki etmektedir. (Malchiodi, 2005: 219). ‘Ergen her ne kadar toplumsal ilişkilere, arkadaş gruplarına katılsa da, özgür olma, aileden bağımsız hareket etme isteği taşısa da ailesinden kopmamaktadır.’Ergen ailesindeki yaygın fırtına ve stres kalıp yargısına karşın, bilimsel çalışmalar gençler ile ana babaları arasında çok az duygusal uzaklık bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bunun nedeni de ergenin; anne babasının onu sevdiğini, değer verdiğini ve onun iyiliğini düşündüğünün farkında olmasıdır. “Ergen ile aile arasındaki çatışma kuşaklar arası

farklılıkların yanında basit günlük sorunlardan kaynaklanmaktadır. Genelde aralarındaki anlaşmazlıkların çoğu konulara farklı bakış açıları ile bakmalarından dolayıdır” (Steinberg, 2007: 150-151).

Bazı aileler kendilerinin ulaşamadıkları mesleklere baskı ile çocuklarını ulaştırmaya çalışıp, ergenin zekâ düzeyini ve ilgisini dikkate almamaktadırlar. Bu tür durumlar ergen ile aile arasında çatışmaya ya da ebeveyn baskın gelirse ergende ruhsal sıkıntılara ve güvensizliğe yol açabilir.

“Ergenler, büyüme süreçlerinde özellikle ailece yapılan etkinliklere giderek daha az zaman ayırırlar” (Steinberg, 2007: 152). “Böylece daha önceki aile düzeni değişir. Bu da ailede çalkantıya neden olur. Birinci çakışma ergenlerin fiziksel-cinsel gelişimleri ile birlikte bedensel farklılıkları, anne baba da yaşlanmaya başladıklarına dair korkular oluşmasına neden olmaktadır” (Gander ve Gardiner, 2007: 152). “İkinci bir kriz çakışması zaman ve gelecek algılarıyla ilgilidir. Ergenler gelecek hakkında sistematik düşünme yeteneği geliştirmeye ve aileleriyle bakmaya başlarken ana babaları değişim olasılıklarının sınırlandığını hissetmeye başlarlar. Son olarak güç, statü ve yetişkinlik konularını düşünen, ergenlik, bireylerin önemli bir statü kazanmalarına eşliğinde oldukları bir dönemdir” (Steinberg, 2007: 152). Evlilik ve meslek edinme durumları ve seçeneklerinin olması gibi.

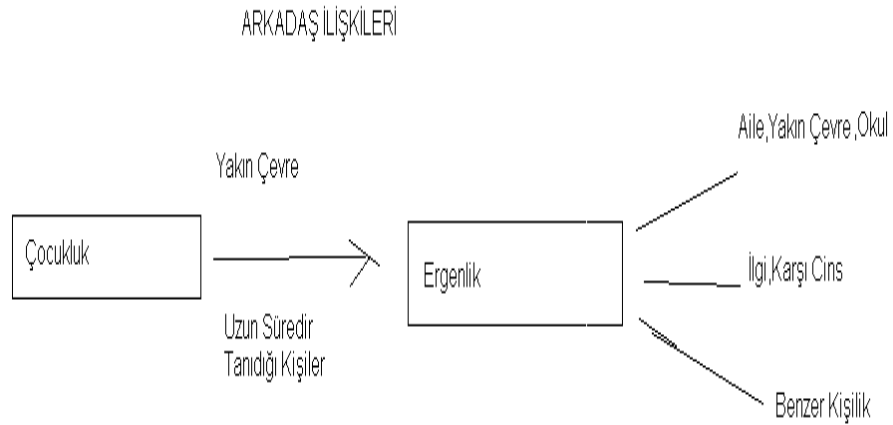
Ergenler belirli olayların sadece kendi başlarına geldiğini zannedip yetişkinlerin kendilerini anlamadıklarını düşünürler (Akman, 1998: 61). Ergenler çocuklara göre bakımdan, korunmadan, toplumsallaşmadan çok desteklenmeye, rehberliğe yönlendirilmeye ihtiyaçları vardır (Steinberg, 2007: 154). “Kuşaklar arası çatışmaya neden olan diğer etkenlerin başında, büyümeyle yeni olanaklar edinen ergenin kendini yetişkin olarak kabul ettirme çabası gelir” (Yavuzer, 2002: 293).

Ergenlerin kardeş ilişkilerine baktığımızda; Ergenlerin kardeşleri ile ilişkileri ana babaları ve arkadaşları ile olan ilişkilerinden farklıdır. Ergenlik süresince, ergenlerin kardeşleri ile ilişkileri özellikle kendinden küçük kardeşleri ile daha eşitlikçi, ancak daha uzak ve duygusal açıdan daha az yoğun olmaktadır. “Öte yandan, doğumdan itibaren annelerce reddedilen ve olumsuzluk yaşayan ergenler, kardeşlerine karşı daha saldırgan olma eğilimindedirler” (Steinberg, 2007: 163).

“Genetik etkenler saldırganlığı, anti sosyal davranışı ve suçluluğu güçlü biçimde etkiler”(Steinberg, 2007: 165). Bazı hastalıklar genetiksel aktarımla çocuğa geçebilir. Kanser, sara gibi. “Araştırmalar ayrıca ergenlerin güç, kendilik algısı ve zekâsı üzerinde genetiğin önemli etkilerini bulmuştur. Ergenlerin okul yeterliği, atletik yeterliği, fiziksel görünümü, toplumsal yeterliği ve genel anlamda öz saygısına ilişkin algıları paylaşılan çevresel etkenlerden küçük bir kanıt getirmektedir”(Steinberg, 2007: 150).

2.3.3.2. Akran Grupları (Yaşıt İlişkileri)

Ergenlik döneminde ergenler akranlarıyla daha çok zaman geçirmekte, onlardan daha fazla etkilenmekte ve onlarla birlikte mutlu olup daha olumlu psikolojiye sahip olmaktadır (Kulaksızoğlu, 2007: 86; Yavuzer, 2002: 265; Steinberg, 2007: 186). “Aynı yaşta ve her iki cinsten başkalarıyla yeni ve daha olgun ilişki kurma. İlk ergenlikte (12-15 yaşlar) ilişkiler geniş ölçüde aynı cinsten kişilerdir. İleri ergenlikte (16-20 yaşlar) ilişkiler artan sayıda karşı cinsten kişileri içermeye başlar” (Gander ve Gardiner, 2007: 487)

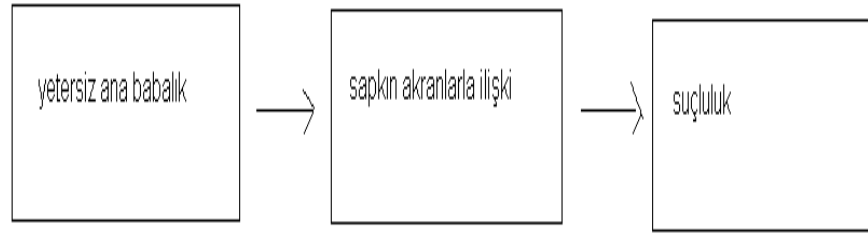
Arkadaş ilişkileri ŞEKİL 5

Çocuklukta yakın çevre ve uzun süredir tanıdığı kişilerle arkadaşlık kurulurken ergenlikte bunların yanında ilgi, benzerlik, okul ve karşı cins gibi akran arkadaşlıkları artmaktadır.

Ergenler arkadaşlık kurdukları kişilerle benzer oyunlar oynar, benzer sporlar yapar, benzer müzikler dinler, konuşma stillerini taklit eder, benzer yerlere gider, benzer türden giysileri giyerler.

“Türlerden biri aynı ilgileri taşıyan bireylerden kurulan küçük ve tekelci kliquktir. Genellikle aynı cinsten üç dört kişiden oluşur ve dostluk, güvenlik, becerilerini sınaama olanağı sağlar; yaşlılar tarafından değerlendirilen davranışlara sahiptir. ...Daha geniş, daha kişisel olmayan yaşıt grubu, toplumsal etkinliklerde ortak ilgileri paylaşan genellikle on-yirmi üyeden oluşan yığındır. Tek cinsli ve hafta içinde etkin olmaya yönelik kliklerin aksine, yığınlar karşı cinslidir ve hafta sonlarında, partilerde, danslarda ve spor olaylarında toplanırlar. Üçüncü tür çetedir. Çete daha çok geniş kent alanlarında bulunur ve çoğunlukla etnik azınlıklarda ve alt sosyoekonomik düzeyden gelen bireylerden oluşur. Düzenli liderleri, kuralları ve istenmeyen davranışlara karşı cezaları olmasıyla klikten ve yığından farklılaşır” (Gander ve Gardiner, 2007: 489; Steinberg, 2007: 196).

Bazı anti sosyal ve saldırgan ergenler birbirlerine karşı ilgi duyup sapkın ilişkilere girdikleri görülmüştür (Steinberg, 2007: 210).

Sapkın akran ilişkileri ŞEKİL 6 (Steinberg, Lawrence' den)

Ana baba ilgisizliği dışında ergenin olumsuz arkadaş ilişkileri basın yayın, internet gibi etkenlerde çocuğu suçluluğa itmektedir. Akran grubu içerisinde akranların birbirlerinin davranışlarını öğrenerek taklit ettikleri, hatta bazı ergenler grup içerisinde kalabilmek için olumlu olumsuz bütün davranışları taklit ettikleri görülmür. Burada ergen doğru kişiler ve davranışları seçerse kimlik ve ahlak gelişimi

iyi yönde gelişecektir. Fakat yanlış kişileri ve davranışları seçerse kimlik ve ahlak gelişiminin kötü olması yanında, topluma uyumsuzluk ve suça da meyledebilir.

Arkadaşlık ilişkisi içerisindeki ergenler ilişkileri arttıkça bütünlük ve beraberlik duyguları pekişir. Birlikteyken dış tehlikelere karşı birleşmelerini sağlar. Okulda içerisinde iyi ilişkiler içerisinde olan ergenler daha az depresif, okula devam oranlarının yüksek olduğu ve okulda olmaktan mutlu oldukları görülmüştür. (Kulaksızoğlu, 2007: 89; Önder, 2005: 116).

2.3.4. Kişilik Gelişimi

“Kişilik, bireyin sosyal ve psikolojik tepkilerinin tümüne verilen addır” (Kulaksızoğlu, 2007: 106). Ergen kim ve ne olduğunu, ne yapacağını öğrenmeye çalışır. Ailesini, arkadaşlarını, kültürel çevreyi, öğretmenlerini kişilik açısından örnek alır. Çünkü karanlık bir yolda yürüyen ve kendini arayan ergen yolunu ararken çevresindekilerin tuttukları ışıklardan etkilenir ve o ışığı takip eder. Bu yüzden ebeveynlerin kendilerini yetiştirmiş olmaları, çocuklarına doğru kişilik ışıkları saçarak doğru yolu göstermeleri gerekmektedir. Ebeveynler çevresindeki olumsuz ışıklara karşı çocukları bilinçlendirmeliler.

Erikson’un Kuramı; “Gelişimin her evresinde birey bir psikososyal bunalımla karşılaşır. Her bunalımda biri olumlu biri olumsuz iki olası çözüm vardır. Ergenliğe girişle birlikte ya kimlikle ya da rol karışıklığıyla sonuçlanacak bir dizi kararın alınması gerektiği varsayımını geliştirdi. Doğru kararları olan ergenler deneyimlerini açıkça tanımlanmış bir kimlikle bütünleştirmeye yetenekli olacaklardır. Doğru kararları alamayanlar ise, ergenlik sona erdikçe ve yetişkinlik başladıkça geliştirilecek çeşitli kimliklere ve oynanacak rollerle ilgili sorularla bunalacaklardır” (Gander ve Gardiner, 2007: 491).

“Erikson’a Göre Gelişimin Sekiz Evresi

Bunalım	Dönem
Güvene karşı güvensizlik	Bebeklik
Özerkliğe karşı utanç ve kuşku	Küçük çocukluk
Girişkenliğe karşı suçluluk	İlk çocukluk
Çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu	Orta çocukluk
Kimliğe karşı rol karışıklığı	Ergenlik
Yakınlığa karşı yalıtılmışlık	Genç yetişkinlik
Üretkenliğe karşı durgunluk	Orta yetişkinlik
Bütünlüğe karşı umutsuzluk	İleri yetişkinlik

(Gander ve Gardiner’den)

Kimliğe karşı rol karmaşası: Bu dönemin sorunu bireyselleşme sorunu olup 12-18 yaş arası dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde ergen ben kimim, ne yapacağım, yaşamıma nasıl yön vereceğim der. “Erikson’a göre yetişkin rollerine hazırlık ve topluca onaylanan ahlaki standartlara uyum sorunlarının yaşandığı bu evrede, ergenin düşünsel ve duygusal yapısı köklü bir değişime uğrar. Bu dönemde ergen model arar. Kendini kanıtlamak için gruplara girer. Bu evrede ölçülü, hoşgörülü ve demokratik yetişkin tutumları belirleyici önem kazanır” (Aydın, 199: 83-84)

2.3.5.Ahlak Gelişimi

“Ahlak iyi ve doğru davranışlar bütünüdür ve insanların uymakla sorumlu oldukları davranışlar ve kurallardır” (Kulaksızoğlu, 2007: 98). Bu davranış ve kurallar toplumdan topluma farklılıklar gösterebilir.

“Ergenlik dönemi 12-14 yaş araları geleneksel düzey, 14ve üstü yaşlar gelenek sonrası düzeyi kapsar. Başka araştırmalar, ahlak gelişimi üzerinde zekânın, toplumsal sınıfın, yaşın, zekâ bölümünün, ana baba tutumlarının, aile çevresinin ve kültürel farkındalığın önemli etkisini gösterdiler” (Gander ve Gardiner, 2007: 473).

2.3.6. Ergenlikte Duygusal Gelişim

Ergende meydana gelen değişiklikler ergende kırılğan bir psikolojik yapı oluşmasına neden olur. Hatta ergen duygularına yenildiğinde yaşam kalitesinde düşme, derslerde başarısızlık, arkadaş ilişkilerinde, aile ilişkilerinde sorun yaşayabilir. Duygusal zekâsını kullanarak duygularını kontrol eden ergenler bu süreci daha sağlıklı geçirmektedirler.

Ergenler “Olaylara aynı ölçüde tepki vermezler, insanlar farklı zamanlarda, farklı yaşlarda, farklı durumlarda kendi içinde de farklı psikolojik tepkiler verirler” (Kulaksızoğlu, 2007: 65-66-67). “Çocukluk dönemi ile ergenlik dönemi arasında duygusal yönden en belirgin fark çocuklar öfke, kızgınlık ve sevinç gibi duygularını daha açık davranışlarla ve anında ifade eder, buna karşılık ergenlikte bu olaylar daha fazla gizlenip maskelenir. Ergenlikte genel olarak kızların erkeklerden daha önce duygusal olgunluğa ulaştıkları söylenir” (Kulaksızoğlu, 2007: 66).

Ergenlik döneminde en sık görülen heyecan biçimleri; endişe, öfke, duygularda istikrarsızlık, âşık olma, öfke, aşırı hayal kurma, yalnız kalma isteği, çalışmaya karşı isteksizlik, mahcubiyet, çekingenlik, tedirgin, huzursuz olma, çabuk heyecanlanmalardır (Yavuzer, 2002: 272-273; Kulaksızoğlu, 2007: 67-68).

Bütün bunların yanında bu yaş grubundan, başkalarının duygularını anlaması, temel sosyal beceriler sahip olması, kendini başarıya güdülemesi, kendi duygularının farkında olması beklenip bu yönde eğitim psikologların desteği verilebilir (Erdoğan, 2005: 108-109). Çünkü ruh sağlığı kişinin kendi ve çevresiyle uyum ve denge içerisinde olmasını gerektirdiğinden ergenin sağlıklı birey olabilmesi için bu destek gerekli olabilir (Yörükoğlu, 1979: 3).

2.4. ÇOCUĞUN ÇİZGİSEL GELİŞİM BASAMAKLARI

Karalama Dönemi	2-4 Yaş	(seribbling)
Şema Öncesi Dönem	4-7 Yaş	(preschematic)
Şematik Dönem	7-9 Yaş	(schematic)
Gerçekçilik Dönemi	9-12 Yaş	(realism)
Mantık Dönemi	12-14 Yaş	(pseudo-Naturalistic)

2.4.1. Karalama Dönemi 2-4 Yaş (seribbling)

Bebek dünyaya gelir gelmez, dünyayı tanımak için çeşitli yollarla arayışlar içine girer. Gerek kendisine uzatılan elin parmaklarını tutup emerek gerek duyduğu sesi takip ederek bu arayışına devam eder. Çocuk iki yaş dolaylarına vardığında (birkaç ay erken veya geç olabilir) bir eliyle ya da iki eliyle tuttuğu kalem, tebeşir, kömür parçası, pastel fırça gibi bir araçla zemine vurarak darbeler atar, kalem veya başka aracın kayması ile çizgi ile tanışır (Yavuzer, 1998: 33). Bu eylemi tamamen mutlu ve neşeli şekilde gülerek yapar (Buyurgan-Buyurgan, 2007: 52; Kırısoğlu, 1991: 95). Bu eylem çocuk tarafından içgüdüsel, rastgele ve planlanmamış bir şekilde yapılmaktadır. Bu çizgisel hareketler ile çocuk kalem veya benzeri aracı yüzey üzerine vurduktan sonra ileri-geri sonrada kendi etrafında döndürerek elde ettiği yuvarlağımsı çizgileri ortaya çıkarır. Bu çizgiler planlanmamış, rastgele ve içgüdüsel olduğu için düzensizdir (Yavuzer, 1998: 32). Eğer çocuk iki yaşından küçük ise ellerini kullanamamakta bu eylemi omuzları ile yapmaktadır.

Piaget'in “ Kavram Öncesi Evre” diye nitelendirdiği bu dönemde iki yaşlarında çocuk zihin-el koordinasyonunu sağlayamamaktadır. Yaş ilerledikçe üç yaşlarına doğru karalamalara devam eden çocuklar, bu karalamaları yaparken daha kontrollü çizgiler ve hareketler geliştirirler (Buyurgan-Buyurgan, 2007: 54; Kırısoğlu, 1991: 83).

Karalama evresinde çocuklar ilk karalamalarında kâğıt veya zemini tamamen sınır tanımadan kullanır. Dik, yuvarlak, kırık çizgiler birbirinin üzerine gelmiş ve karışmışken zamanla şekiller farklılaşmaya başlayacaktır. Çocuklar uyguladığı bir karalama hareketini defalarca tekrar ederek öğrenip, farklı çizgilerle de birleştirip yeni bir karalama ifadesi oluşturur.

Çocuk belli düzeyde düşünme yetisine ulaştığında karalamalarına adlar verir. Karalamalar belli bir düşüncenin ifadesi olup rastgele bilinçsizce yapılmamıştır. Yetişkinler tarafından anlaşılmaz, anlamsız, bir şeye benzetilmezken, çocuk için kendi dünyasıdır. Çocuk göz-el koordinasyonu kurmakta, yaptığı çizimlerde görsel ve düşünsel kontrol kurmaktadır.

“Rhoda Kellogg 8000 tane çocuk resmini incelemiş, kendiliğinden yapılmış tek veya çok çizgiden meydana gelen 20 temel çizgi saptamıştır.

Kellogg'un karalama örnekleri

Karalama 1		Nokta
Karalama 2		Tek dikey çizgi
Karalama 3		Tek yatay çizgi
Karalama 4		Tek çapraz çizgi
Karalama 5		Tek kavisli çizgi
Karalama 6		Çok sayıda dikey çizgi
Karalama 7		Çok sayıda yatay çizgi
Karalama 8		Çok sayıda çapraz çizgi
Karalama 9		Çok sayıda eğri çizgi
Karalama 10		Yarı bükülmüş açık çizgi
Karalama 11		Yarı bükülmüş kapalı çizgi
Karalama 12		Zikzak ya da dalgalı çizgi
Karalama 13		Tek çember çizgi
Karalama 14		Çok sayıda çember çizgi
Karalama 15		Helazonik çizgi
Karalama 16		Üst üste çizgilerle dolgu çember
Karalama 17		Üst üste çizgilerle çember
Karalama 18		Açılmış dairesel çizgiler
Karalama 19		Tek kesişmeli çember
Karalama 20		Kusurlu çember

(Haluk Yavuzer'den)

Noktalar, dikey, yatay, çapraz, kavisli çok sayıda fazla (nokta, dikey, yatay, çapraz, kavisli çizgiler yan bükülmüş açık ve kapalı çizgiler, zikzak ya da dalgalı çizgiler spiralli ve helazonik şekiller) çok sayıda daire çizgi, dairesel şekiller...(Yavuzer, 1998: 34; Buyurgan-Buyurgan, 2007: 53; Kırıçoğlu, 1991: 84).

Üç yaşlarındaki çocuk yaptığı karalamaları çevresindeki obje ya da kişilere benzetir fakat bu benzerlik ikinci bir çizimle yok olur. Çocuk çizimlere devam ettikçe çizimlerinin bir şeylere benzediğini fark eder ve artık o benzettiği şeyleri çizmeye çocuk çabalar. (Yavuzer, 1998: 38). Bunu bir yetişkine gösterdiğinde yetişkin ne olduğunu anlamasa da, çocuğa yetişkin bu nedir diye sorduğunda, çocuk

mutlulukla karalamalarını benzettiği şeylerle anlatmaya başlar. Zamanla çocuğun çizdiği şekiller daha belirginleşmeye başlar.

Üç yaşların sonlarında şekiller artık anlaşılır duruma gelir. Örneğin bir insan çizen çocuk yuvarlak bir baş içinde yuvarlak gözler; hatta yuvarlak göz bebeği, yuvarlak bir burun, düz yatay bir çizgi ile ya da kavisli bir çizgi ile ağız, başın altında çıkan dikey düz çizgi ile bedeni yine düz çizgileri kolları, kolların ucunda yuvarlak çizgilerden elleri çizebilir. Bedene çubuk ayak, el ve ayakların eklenmesi dört yaşındadır (Buyurgan-Buyurgan, 2007: 56).

Görünmektedir ki bir çocuk ne kadar çok karalama yaparsa o kadar çizgileri daha kontrollü ve iyi çizebilmektedir. Karalamaları Haluk Yavuzer üçe ayırmaktadır; 1-Kontrollü Karalamalar, 2-İsimlendirilen Karalamalar, 3-Bir Rahatsızlığı Dile Getiren Karalamalar ya da çizgilerdir”(Yavuzer, 1998: 34). Çocuk karalamalar yaparken benzetmeye çabaladığı şeye benzemediğini düşündüğü anda hata yaptığını düşünür ve bazı eklemeler yaparak benzediği kanaatine vardığı anda memnun olur.

Çocuk etrafındaki büyüklerinin çizdikleri resimleri de taklit etmeye çalışır. Çevresinde gördüğü kişileri, özellikle ailesi, izlediği çizgi filmdeki kahramanı çizmeye çalışır.

Aynı zamanda Kellogg elips ve yuvarlakların içine yerleştirilmiş iki çizgiden meydana gelen şekle “Mandala” demektedir (Buyurgan-Buyurgan, 2007: 52; Kırısoğlu, 1991: 85).

Mandala Örnekleri (Haluk Yavuzer'den)

Çocuk resim çizdikçe eksiklerini görür ve diğer çiziminde başka bir ayrıntı ekler, çizdikçe ayrıntılarla resmi zenginleşir. Ne kadar fazla çizerse o kadar resim gelişiminde artış olur. Çocuklar gerçeğe uygun renk seçiminde bulunmaz, nesnelere asıl rengine sadık kalmazlar. Çocuk resminin görülmesini ister, bu yüzden parlak ve canlı renkler seçerler. Resmi özgürce boyayan çocuk karalamalarını açık bir şekilde görmek istediği için ara renkleri ve açık tonları tercih etmez, kullanmaz (Özsoy, 2005: 45). Bu çocuğun bilişsel açıdan kendini ve çevreyi tanımaya çalışmasından kaynaklanan bir etken olup çocuğun kendini gösterme çabasından kaynaklanır. Bu yaştaki çocuklar nesnelere kâğıt üzerinde özgürce çizerler, fakat bu nesnelere bir boşluğun içerisindeymiş gibi durduğundan dolayı mekânı veremezler (Özsoy, 2005: 46). Çocuklar çizimlerinde figürlerin ve nesnelere arkalı önlü etkisini verememektedirler. Genelde yan yana, üst üste vücut uzuvlarını (ayakların üst üste gelmesi gibi) çizerler. Bu da büyüklük, küçüklük, yakınlık, uzaklık etkisini yok ettiğinden perspektiften ve oran-orantıdan söz edilemez (Özsoy, 2005: 46). Bu yaşlardaki çocukta ilk şema insan kafasıdır (3 yaş). Çocuk karalamalarına bir ad verir (Buyurgan-Buyurgan, 2007: 54), bir olayı anlatıyorsa doymak bilmez şekilde uzun uzun anlatır. Bu dönemdeki çocuklara yağlı pastel boya ile çalışma, baskı çalışmaları (el, ayak baskısı, sulu boya, tutkallı boya ile yaprak, yapıştırılmış kâğıt ile sebzelerle çalışma), üç boyutlu kavramlar için oyun hamurlarıyla çalışma yaptırılabilir.

Karalama evresindeki resimsel becerileri kazanan çocukta bedensel (kas) gelişimini sağlamakta, çevreyi tanımakta, kendini ifade etmekte, bilişsel gelişim göstermekte ve bunların etkisi ile mutlu, coşkulu olmakta, kendine güven kazanmakta, sosyal ve psikolojik gelişimini sağlamaktadır.

Baş Çizimleri Benzerleri (Haluk Yavuzer'den)

2.4.2. Şema Öncesi Dönem 4-7 Yaş (preschematic):

Çocukların hayal dünyasına girdikleri bir dönem olup bu dönemde çocuklar genelde duygularını ve hayallerini resimlerinde ifade etmektedirler. Çocuklar kendileri için önemli olan olayları anlatmak isterler, bu nedenlerden dolayıdır ki ebeveynler ya da öğretmenler onun dünyasını anlayabilir ve çözebilirler. Özellikle yaptıkları resimleri ebeveynlerine anlatmak isterler.

Dış dünyayla ilişkisi artan çocuk nesnelere, kişileri tanıdığı, mekânı çözümlendiği (algılama-kavrama) için bunları resminde bolca kullanmaya başlar. El kasları fazla gelişmeyen çocuk imgeleri vermekte zorlanmaktadır. “Bu aynı zamanda çocuğun şemayı net olarak çizmesini de engeller” (Özsoy, 2005: 48).

Çocuk karalama evresindeki edinimleri çizgi çizimleri, yuvarlağı çizmesi, insan başı çizimleri, bol tekrarları gibi etkenlerin yardımıyla daha zengin bir kaynakla bu döneme girer. Çocuk tam olarak şemayı veremediğinden çizimleri tam olarak şematik olmaz bunlara şema yerine sembol diyebiliriz. Yaş ve bilişsel gelişme arttıkça çocuğun sembolleri şemaya yavaş yavaş benzemeye başlar. Çocuklar bu evrede mantık yönünden olayları tam olarak anlayamazlar da, olayları durumları kendi kavradıkları, yorumladıkları ölçüde gerek obje ve nesnelere gerekse olayları bir ilişki düzleminde resimlerinde anlatırlar. Bu olay ve nesnelere çocuğun dış dünyayla kurduğu ilişkiyi (dokunma, tatma, görme, duygusal iletişimde bulunma, insan veya nesnelere işitme, düşünceleri) anlatır. Kısacası çocuğun dünyası öznel bir durumu anlatır, çocuğun algıladıklarını anlatır.

Şematik öncesi dönemde çocuklar bilişsel açıdan kavram öncesi dönemi yaşamaktadır. Bu dönemdeki çocuklar nesnelere ve objelere iki boyutlu kâğıt üzerinde tam olarak veremese de üç boyutlu biçimde verebilmekte mekânı sınır ve yer çizgileriyle verebilmektedirler. Çocuklar mekânı örneğin dağın altına sınır çizgisi çizerek, ağaç gibi nesnelere altlarına yer çizgisi çizerek verirler. Bu mekânda tam olarak bir mekân diye söz etmemiz mümkün değildir, fakat resimde üç boyutu verebilmek için çeşitli yollar kullanırlar. Bunlar içerisinde en çok kullandıkları teknik

“saydam” özellik gösteren “röntgen” çizimlerdir. Çizimler bu çabalara rağmen iki boyutta kalmaktadır.

Röntgen (saydam) çizimde eş anlamlı bir gösterim vardır. Bir nesnenin görünmeyen kısmının veya içinde bulunan kesiminin gösterilmesidir. Kimi araştırmacılar öyküleştirme (narrative) der. Örneğin; evin içinde insan ve eşyaların gösterimi, denizin içinde balıkların gösterimi, annenin karnındaki bebeğin gösterimi gibi...

Burada çocuk gerek bilişsel gelişimin etkisi ile dış dünyayı tanımasındaki (annenin karnındaki bebeği bilmesi gibi) ve birden fazla nesneyi aynı yerde bulunmalarından dolayı bunları gösterme isteği (evin içindeki mobilyaları, koltuk, masa, sandalye gibi) ev ile birlikte bunları gösterme isteğinden kaynaklanır. Evin içindeki kız gerçek dünyadaki görüntüleri görüldüğü gibi değil çocuk bildiği ve düşündüğü gibi çizer. Çocuk mekânı oluşturmak için çiçek, ağaç vb. nesnelerin altına çizgi çizerek onların zemin üzerinde olduğunu hissettirir, böylece nesne havada uçmaz. Çocuk derinliği verememekte, perspektifi kuramamaktadır.

“Çocuklar resimlerinde nesnelere resim düzlemine yatırarak çizerler. Sanat eğitiminde düzleme özelliği olarak isimlendirilen bu özellikteki nesnelere bir görüş noktasından değil de birçok görüş noktasından bakılıyormuş gibi çizilir. Çocuklar bu tür resimleri yaparken ya kâğıdı resmi yaptıkları yöne doğru çevirerek ya da kendileri kâğıdın etrafında dönerek çizerler”(Buyurgan-Buyurgan, 2007: 58).

Bunun nedeni çocuğun bütün nesne ve kişileri üç boyutuyla birlikte tamamen gösterme isteğidir. Arka arkaya gelen iki figürün arkadakinin büyük kısmının görünmemesine rağmen arkadaki figürü yatırarak tamamen gösterir. Ya da bir evin ön kısmı, yan kısmı ve arka kısmının birlikte vermeye çalışması çocuğun bildiği gerçeği yansıtmaya çabasıdır. Nesnelerin birçok yönünü göstermesi yüzeye yatmış etki yaratır.

Bu dönem çocuğu öğrendiği şeyi defalarca tekrarlayıp çözümlenmeye, içselleştirilmeye çalışır. Resimde de figürleri yan yana getirerek onu öğrenmeye çalışır. Bazı figürleri çiçeği, insanı, evi aynı boyda çizerek gerçek boyutlarına bakmaz. Bu dönemde en çok insan figürü çizilir, genelde çöp adam dediğimiz başı

yuvarlak vücudu çubuklarla veya geometrik biçimlerdir. Bazı çocuklar insan figürü çizerken vücut uzuvlarını yerli yerinde karalamalara yer vermektedir. Örneğin: gövde ve karın kısmını spiral, helazonik veya yuvarlak karalamalarla, gövdeyi, kare, üçgen yamuk ile eteği uzun ince dikdörtgen kol ve bacaklar elips ile ayak veya eller çizgilerle parmakları verilebilirler.

Bu dönemde karalama dönemine göre ayrıntılar daha fazladır. Gözün üzerinde kaş gibi daha önce çocuğun vermediği ayrıntıları vermektedirler. Bu yaş grubunda gerçeği daha fazla keşfetme isteği bilişsel gelişimin artmasıyla karalama döneminden daha fazladır. Fakat çok karmaşık biçimleri verememektedirler. Çocuğun bu dönemde çizdiği şemalarla, karalama dönemindeki gibi soyut değildir, şema okunabilir durumdadır.

Çocuk resim çizerken kompozisyondaki nesnelerin tümüyle değil çizdiği figür ya da objenin kendisiyle tek tek ilgilenir. Fakat çocuğun duygusal ilişkisinin yoğun olduğu nesne daha fazla ayrıntı, ilgi ve zenginlikle öne çıkar.

Bu dönemin çocukları karalama döneminin etkisiyle halen canlı ve parlak renkler kullansalar da kavram öncesine girmeleriyle renkleri gerçeğe yakınlıkla çabalarlar. Daha çok ana renk ve ara renkler kullanır, ana renklerin adlarını bu yaşta öğrenir ve söylerler. Bu çocuklar resim çizerken nesneleri genelde aynı boyda çizerler. Bu da gerçek boyutta uyumsuzluğa neden olur. Gerçek boyutta çizilmesi ile uyumsuzluk meydana getiren nesneler kendi içinde uyumlu-orantılıdır.

Şema ve simge birbirinden ayrılmaz kavramlar olarak kullanılmaktadır. Çocuk bütün bu çizimleri coşku ve sevinçle yapar. Çocuk kendisi için önemli obje ve figürleri büyük ve ayrıntılı çizer. 4,5 yaşlarında ana renkleri çocuk kullanır. 5 yaşında siyah, turuncu, yeşil, beyaz renkleri kullanır. Kâğıt üzerinde pek başarılı olamayan çocuk artık materyalleri kullanarak üç boyutu elde edebilirler.

Çocuk resim çizmekten haz alan çocuk bol miktarda insan figürü çizip ayrıntılarını verir, resim kâğıdını doldurma endişesi de yaşar.

Bu Dönemdeki Çocuklara Yaptırılacak Çalışmalar;

Kolâj: Beğendikleri yazı ve resimleri keserek kâğıda yapıştırabilirler. Pastel boya, toz ve tutkallı boyalı çalışmalar, sulu boyayı pipetle kâğıt üzerinde dağıtma üfleme çalışmaları yaptırılabilir. Doku oluşturmak için cam ve metal üzerine tutkallı boya kullanılabilir. Artık malzemelerle üç boyut çalışmaları, kil çalışmaları, oyun hamuru çalışmaları ki bunlar el ve parmak kaslarının gelişimi ve üç boyutun çözümü için önemlidir. Duvar resimleri, kol, omuz gelişimi gibi. Strafor'dan baskı yaptırılacak diğer çalışmalardır.

2.4.3. Şematik Dönem 7-9 Yaş (schematic)

“Piaget somut işlemler evresi olarak nitelendirdiği bu dönem, yedi yaşında başlar dokuz yaşında biter. Bu dönem çocukların okula başladığı, artık bazı sorumlulukları ve ödevleri olduğu, yazıyla ve okumayla tanıştığı bir dönemdir. Okula başlayan çocuk bu dönemi günün bir kısmında ailesinden ayrı kalarak okulda geçirmekte ve yaşlılarıyla bir sosyal ortam (okul) içerisinde bulunmaktadır. Okula yeni başlayan çocuklar okumayı, yazmayı çözümlerler, öğrenirler; bu öğrendiklerini resimlerinde yazı yazarak resme sokarlar. Buna “Konuşan Resim” (Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 62) denir “Bu konuda eğitimciler dikkatli olmalıdır yazıyı resmin tamamlayıcı ögesi olmanın dışına taşmasını engelleyici önlemler almalıdırlar (Gürtuna, 2003: 68-69; Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 62).” “Kimi eğitimcilere göre, okula başlayan çocukta yaratıcılık “uykuya yatmıştır”. Yetişkinlerin resimlere müdahale etmesi buna etki yaratır”(Gürtuna, 2003: 68-69; Kırıçoğlu, 1991: 95). “...işlem, çocuğun çevresiyle somut ilişkilerden elde ettiği imgeleri zihinde işlemleyerek (eski imgelerle yenileri arasında bağlaşım kurarak) yeni bir şema oluşturmasıdır.” “Genel kanı odur ki, fotografik benzetme, başarılı sanatsal anlatımın ilk koşuludur” (Kırıçoğlu, 1991: 96).

Bu dönemde çocukların resimsel gelişiminin yanında çevreyi tanıma, okuma, yazma, benmerkezcilikten uzaklaşma, basit matematiksel işlemler yapabilme gibi yetileri de gelişir. “Çocukların resimlerinin ister toplumun değer yargıları nedeniyle ister okul çağında sözel anlatımın güçlenmesi nedeniyle katı, estetik açıdan yaratıcılıktan yoksun gördükleri bir gerçektir” (Kırıçoğlu, 1991: 97). Kavram dönemini yaşadıkları ve artık somut bilgileri edindikleri, çevresini tanımaya

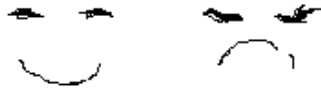
başladığı ve buna uyum sağlamaya çalıştığı bir dönemdir. Bu evredeki çocuklar resimlerinde gerçeği vermeye çalışırlar. Nesnelere geometrik biçimlerle verirler, renklerde sıcak soğuk ayrımı yapmadan asıl rengine sadık kalarak vermeye çalışırlar. Beğenilme, takdir edilme, kabul görme arzuları ile resim çizdikleri, iyi olup olmadığı konusunda şüphelendikleri resimlerin olup olmadığını büyüklerine göstererek öğrenmeye çalışırlar. “Yapılan araştırmalar küçük çocukların kendilerinde çok yetişkinlerin beğenisini kazanmak için resimler yaptıklarında kendi estetik algılarının henüz gelişmemiş olduğunu göstermiştir. Bunun aksine okul çocuğunun bize göre coşkusuz, kuru resimler ürettiklerinde estetik algılarının, sanat yapıtlarına yönettikleri beğenilerinin daha gelişmiş olduğu görülür” (Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 62). Okul çağı çocuklarının resimlerinin kuru ve coşkusuz olmasının asıl nedeni çocukların şema öncesi, karalama döneminde nesnelere biçimlerini, renklerini özgürce kullanmaları somut bilgilerin oluşmadığından tam olarak gerçeği yansıtma arzusu olmadığıdır. “Bu dönemde çocuk artık toplumun bir üyesi olduğunun farkındalığını yaşar. Bilişsel gelişiminin hızlı olduğu çevresinde (özellikle okulda) ve birçok becerilerin kazanıldığı bu devrede çocuğun motor becerilerinde, sosyal ilişkilerinde bir süreklilik ve artış görülür. Resimlerinde varlıkları sınıflandırmasına, karşılaştırmasına ve sıralamasına yönelik şemalar geliştirirler. Nesnelere biçim boyut ve renk açısından gruplandırabilme becerilerinde gelişmeler görülür (Artut, 2004: 207). “Gözlem yoluyla model alma dönemini yaşar. Büyüklerini inceler özellikle anne-baba, öğretmen onları taklit etme eğilimleri görülür” (Artut, 2004: 207).

Bu dönemde çıkan geometrik (şematik) biçimler rastlantısal ortaya çıkmaz. Çocuğun daha önceki dönemde yaptığı denemeler sonucu şekillendirdiği ve adlandırdığı ve bu dönemde de geliştirmeye devam ettiği şemalardır. Hatta bazı çocukların şemaları birbirine benzemektedir. Araba şemaları, ev şemaları örnektir. Bu şemalar yaş ilerledikçe gelişimle paralel olarak farklılaşır. Aynı görünebilir, fakat gerek nesnenin biçimi gerekse yüklenen anlamlar zamanla değişir.

Gelişimsel açıdan her çocuk bir olmadığından” bazı çocukların şemaları oldukça zengin bir kavramken, bazılarınınki zayıf ve sembol olabilir” (İskenderoğlu, 2006: 61).

“Sembollerin şemaya dönüştüğü bu dönemde gerçeği yansıtma isteği küçük kasların (el, bilek, parmak) gelişmemiş olmasından dolayı gördüklerini anlatmakta başarı gösteremezler” (Özsoy, 2005: 48). Çocuklar resimlerinde daha çok ilgi duydukları, iletişim kurdukları nesnelere çizerler. Özellikle insan figürüne çok ilgi gösterirler hatta abartarak çizerler. Örneğin bir kız figürü çizdiğinde tokasını yukarı dikip abartması, kemeri belirgin çizmesi, başlar yuvarlak, boyun silindirik şeklinde, gövde dikdörtgen şeklinde, saçlar yuvarlak başın etrafında, insan figürü daha çok cepheden çizilmesine rağmen profilden çizildiği de görülür.

“Oval, dikdörtgen, üçgen, kare gibi geometrik ya da düzensiz şekillerden oluşan vücut şemasından faydalanır” (Gürtuna, 2003: 66). Yedi yaşından sekiz yaşına geçtikçe şemalar daha belirginleşir ve nesnelere daha çok gerçeğe benzemeye başlarlar. “Resimde sadece baş, gövde, kollar ve bacaklar olmamalı; gözler, burun, ağız gibi organlar da bulunmalıdır. Ayrıca bu yaşta gözlerin burundan, burnun da ağızdan farklı olması, boyun ve saçların çizilmesi beklenir. Genellikle çocuk, resmine eller hatta parmaklar ve ayaklar için ayrı ayrı semboller ekler. Çoğunlukla gövde yerine elbise çizilir” (Gürtuna, 2003: 66). Figürlerde hareket görülür, örneğin resimlerde; figürlerin kollarını öne doğru uzatması, ayaklarının birinin öne doğru diğerinin arkaya doğru uzaması, yüzünde üzüntü ve neşe ifadelerini göz ve ağızdaki eğimler ile verilmesi, resimlerinde insan başlarının yukarı aşağı hareketi, yaprakların dalların rüzgârın estiği yöne hareket verilmesi söylenebilir.

Yüz ifadeleri (Haluk Yavuzer'den)

Somut düşünceyi taşımalarından dolayı nesnelere asıl renklerine sadıktırlar. “Ancak sevdikleri renkleri ve coşkularını ifade edecekleri renkleri de kullanmaktan kaçınmazlar” (Özsoy, 2005: 49; Yavuzer, 1998: 57). “Mekânı vermek için çocuk yer ile birleşen nesnelere altlarına çizgiler çizme yoluna gider.” Çocuğun ilk kez çevresinin bir parçası olduğundan haberdar oluşu resimlerinde ‘yer çizgisi’ bas line adı verilen sembolün kullanılmasıyla başlar”(Yavuzer, 1998: 57). ” Bu çocuğun insanların ve diğer nesnelere yer üstünde durduğunu anlatmak için kullandığı

çizgilerdir. “Nesne ve figürler buldukları uzaklığa göre büyük-küçük çizilebilir. Ama çocuk tarafından hiçbirisi diğerinin önünde gösterilmez” (Özsoy, 2005: 49).

“Çocuk gökyüzünü anlatmak için dağlar üzerinde güneş, bulutlar kullanır. Ya da düz gökyüzü ile yeri ayıran düz çizgi kullanabilir. Böylece nesnelere bir zemin üzerinde durduklarını hissettirmekle birlikte perspektif hissini de uyandırır” (Yavuzer, 1998: 58). Perspektif açısından büyüklük küçüklüğü net verememektedir. Fakat nesnelere kendisi içerisinde orantılarını net olmasa da verebilmektedir. Başın gövdeye, ayaklara oranı örnektir.

“Şematik Dönem Resimlerinin Ortak Özellikleri; dekoratif süsleme ve renk kullanımı etkindir, özel durumların dışında genellikle canlı renkler tercih edilir. Tekrarlardan oluşan boyama ve çizime ilişkin bir güven duygusu oluşur. Teknoloji ve analize ilginin arttığı görülür. Çizim ve boyamada önemli parçaların abartılarak gösterilmesi, önemsizlerin ise yok edilmesi fark edilir. Resimde planlama-kompozisyon duygusu belirgindir. Gizli perspektif etkileri görülür. Mekân kavramı gelişmiştir. Figürler tasarlanan mekânlarla özdeşleştirilmiştir. Resmi yatay olarak ikiye bölen “yer çizgisi” çoğunlukla görülen önemli bir ortak özelliktir. Resimlerinde bazı yazı ve simgeler görülür. Örneğin çizgi film kahramanlarının isimleri veya yön işaretleri, banka, otobüs durağı, levhası, trafik işaretleri, bazı meşrubat ve fast food şirketlerinin logoları resimlerinde yer vererek temayı zenginleştirirler. İnsan figürleri profil ve cepheden gösterilir. Şemalar geometrik şekillere benzer (gövde dikdörtgen, baş daire, etek üçgen gibi) en önemli figüratif konuların başında; yakın çevresi, kendisi ve ailesi ve arkadaşları gelir. Figürlerde, cinsiyet ayrılığından kaynaklanan ayrıntılar belirgindir (kirpikler, dudak boyları, kırmızı yanaklar, yüzük, kolye, sigara ve şapka gibi). Objeler ve figürlerin kendi içinde gerçeğe yakın oranlarda yapılması. Çocuk daha az ben merkezci dir. Sadece kendini değil resimlerinde çevresindeki insanları da resmedebilir” (Artut, 2004: 209; İskenderoğlu, 2006: 61-62; Kırıçoğlu, 1991: 97; Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 62).

“Bu evredeki çocuklar; şema öncesinde yapılan çalışmalar yanında; yoğurma maddeleriyle, tuz seramiğiyle, uygun hava ortamlarında manzara çizimi, sulu boya batık, renkleri öğretme (hikâyelerle)” (Gürtuna, 2003: 70) gibi etkinlikler yaptırılabilir.

2.4.4. Gerçekçilik Dönemi(Gruplaşma) 9-12(Realizm)

Bu dönemde kızların 10-11 yaşlarında hatta bazılarının 9 yaşında, erkeklerin de 11-12 bazılarının 10 yaşında ergenliğe girdiği dönem özelliği göstermektedir. Bu dönemde çocuklarda bedensel, fiziksel, psikolojik değişimlerin ilk belirtilerinin görüldüğü bir dönemdir. Bu dönem çocuklar için kritik bir dönem olmakla birlikte, 4-5-6. sınıflara denk gelmektedir. ‘‘Piaget’in çete çağı olarak isimlendirdiği bu evrede kız çocukları genellikle gelin-damat, kraliçe, kalpler, sevgi, kadın yüzler, giysiler, evler, çiçekler, yavrulu hayvanlar gibi konulara yönelirken; erkek çocukları tekneler, uçaklar, trenler, savaş ve spor sahneleri, futbol, silahlar gibi konuları bolca çizer’’(Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 63; Yavuzer, 1998: 64-66). Bu döneme gruplaşma veya baş kaldırma denilmektedir (Artut, 2004: 210; İskenderoğlu, 2006: 62; Gürtuna, 2003: 80).

Bu şekilde nitelendirilmesinin sebebi ergenlik dönemine girilmesiyle birlikte bilişsel değişimdeki (basit matematiksel işlemler dışında somut orta zorlukta, bazı çocuklarda dil hâkimiyetinin kurulması) gelişmelerle birlikte ergenin çevreyi tanıma, okul içindeki akranlarıyla iletişimin artması, aileden bağımsız olarak bazı konularda hareket edebilme yetilerinin hissedilmesiyle gruplaşmalar başlar.

Resimde bazı biçimsel özellikleri çözdüğü dönem olarak görülür. Somut düşüncelerin gelişmesiyle gerçeği yakalama çabası, şema formundan doyum elde etmeme, yetersiz görmeler başlar (Artut, 2004: 212; Yavuzer, 1998: 64-65).

Çocukların kendi cinslerindeki arkadaşlarla grup oluşturmalarının nedeni fiziksel ve biyolojik değişimlerin de etkisiyle cinsler arası farkı tamamen hissetmeleridir. Ayrıca kızların ve erkeklerin ilgi alanlarının farklılığı cinslerin birbirinden uzaklaşmalarını hatta karşı cinsten nefret etmelerine neden olmaktadır. (Gürtuna, 2003: 80). Bu yaştaki bir çocuğa ‘‘sen evlenecek misin?’’ şeklinde yöneltilen soruya çocukların çoğu ‘‘ben asla evlenmeyeceğim’’ şeklinde karşı cinsle bir duruş sergilemektedirler.

Karalama ve şema öncesinde yoğun bir şekilde çizim yapan çocukların küçük kasları daha hızlı gelişmiştir. Bilişsel gelişimin etkisiyle, el göz koordinasyonunun gelişim süreci içinde görme duyusu da gelişmektedir (Gürtuna, 2003: 80). “Bilişsel gelişmenin etkisiyle dikkat süreleri artar. Çocuğun dikkat süresi 16-20 dakikadır” (Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 80). “Bu dönem çocuğunun resminde artık erken yılların güçsüz fakat özgür havası kalkmış, içinde yaşadığı kültür ve toplumun bazı zevk ölçülerinin uyma kaygısı egemen olmuştur”(Yavuzer, 1998: 65).

Bu dönemdeki çocuklar bilişsel gelişimin ve çevresel etkenleri fark etmeleriyle, beğenilip beğenilmeyeceği tereddüdü içinde olmakta, resimlerini yetişkinlere artık göstermek istememekte, açıklamamaktadırlar. (Yavuzer, 1998: 65; Gürtuna, 2003: 82). “Bu yaştaki çocuklardan bazıları ergenliğe erken girip soyut düşünme biçimini elde edebilirler. Bunlar somut çizimlerin yanında kavramların ve düşüncelerin resimlerinde soyut biçimde verebilirler. Bu dönemdeki çocuklar artık bazı yeteneklerinin ve becerilerinin farkına varırlar. Resim, şiir, matematik yeteneği gibi” (Yavuzer, 1998: 65). Bu dönemdeki çocuklar aynı zamanda duygusal bir yoğunluk içerisindedirler.

“Aşağıda bu yaş grubuna resimlerini ortak özellikleri özet olarak verilmiştir:

Olaylar, eşyalar ve gerçekler arasında ilişki kurabilme, plan yapabilme yetisi büyük ölçüde gelişmiştir. Kız ve erkekler arasındaki cinsiyet farklılığından kaynaklanan konuların seçimi ön plana çıkar, perspektif etkileri görülmektedir. Geometrik çizgilerden uzaklaşmıştır, resimlerinde katı gerçekçilik egemendir, insan figürlerinde önemli gelişme cinsiyet ayrımları ile resimlerine yansır, renk kavramının geliştiği, renkleri anlama ve amaçlarına uygun olarak fark ettikleri görülmektedir. (Artut, 2004: 211).

“Küçük çocuğun kendini yalın ve saf, son derece özgür ifadesi gelişmeye başlayan gerçeği yansıtma becerisi ile birlikte geliştirilebilirse çocuğun yaratıcılığı kesintiye uğramadan devam eder” (Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 63).

Bu dönemdeki çocuk, bedensel, bilişsel ve toplumsal gelişim açısından uygun bir dönemdedir. Bu dönemdeki çocuğa öğretmen yaratıcılığını geliştirmek için aynı çizgileri, lekeleri, biçim, renk, konu düşünüşü tekrarlamaması için çocuğun önüne farklı konular farklı teknikler ile temel resim bilgileri renkleri ana, ara gibi verilmeli, üç boyutlu çalışmalar yaptırılmalıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 63). Ayrıca bu dönemdeki çocuklara grup çalışmaları olarak sakin ve coşkulu duygusal çalışmalar yaptırılabilir. Bunlar ‘‘Çevremizdeki pazar yeri, market alışverişleri, bayramlar, köyde düğün-köy yaşantısı, mevsim, masal, öykü ve efsanelere dayalı betimlemeler’’ olabilir (Artut, 2004: 211).

Renk açısından çocuk ana renklerin dışındaki renkleri de yavaş yavaş tanımaya başlar. Renkleri artık nesnelerin gerçek renkleri olarak kullanır. Aynı rengin farklı tonlarını da kullanabilir renkleri gelişigüzel kullanmaz. Renk karışımları görülür (Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 63; Yavuzer, 1998: 65; İskenderoğlu, 2006: 63; Gürtuna, 2003: 80-81).

Henüz üç boyutu çözememişler, fakat ön-arka ilişkisi kurabilen öndekini büyük, arkadaki nesneyi küçük çizerek perspektifi çözümlenmektedirler. Bu yaş grubu çocuklara basit perspektif bilgileri eğitimciler tarafından verilmelidir.

‘‘Perspektifi anlamaları mekânı boyut olarak görmeleriyle başlar. Mekân artık yer gök çizgisi değil nesne ve figürlerin içinde buldukları farklı bir boyuttur. Bu boyutta, yükseklik, derinlik, uzaklık, kısalık, öndelik gibi ilişkiler vardır’’ (İskenderoğlu, 2006: 51).

Orantıları figürün kendi içinde mekânla ilişkisinde-nesneler ile ilişkisindeki orantıyı çözmüştür. Fakat küçük kaslarının tamamen gelişmemesinden tam olarak veremez (İskenderoğlu, 2006: 51; Özsoy, 2005: 51).

2.4.5. Mantık (Görünürde Doğalcılık) 12-14 Yaş (pseudo-Naturalistic)

Ergenlik olarak adlandırılan bu dönemde ergende bilişsel, bedensel-fizyolojik ve toplumsal değişimler belirgin şekilde görülür. Bu dönemde görülen en büyük değişiklik zihinsel bir faaliyet olan soyut ifadenin kazanılmasıdır. Çocuklar somut bir şekilde resmini ifade ederken, ergen resmi çizerken nesnelere ve

kavramları somut imgeleri kullanmakla yetinmez, aynı zamanda soyut biçimler ve şekiller de kullanabilir, duygu ve düşüncelerini bu şekilde anlatabilir. Özgürlüğü bir çocuk, televizyon izlemesi, parkta oynaması gibi temalarla resmederken; bir ergen ayağındaki pranganın zincirinin kırılmış şeklini özgürlük olarak ifade edip çizebilir, soyut düşünebilir. Soyut ve çoklu düşüncenin bir ürünü olan karikatür, espiri gibi ifadeler ergenlerde görülmektedir. Sanat eğitimcileri ergenlere karikatür, espiri ve düşündürücü resimlerin yaptırılabilceği şarkı ve atasözlerinden çıkardıkları anlamları resmetmelerini isteyerek ergenleri düşünmeye, düşünürken eğlendirmeye ve öğrenmeye yöneltip kıvrak zekâ gelişimini artırmalıdır. Barış Manço'nun şarkıları, eteği zil çalmak gibi konular örnek verilebilir.

Bu dönem ergenlerde gerçeği yakalama çabası görülmektedir. Zihinsel gelişimin etkisiyle gelişen bu yetiyle, hata yapmamak için ergenler genelde resimlerde gerçeği verebilmek için taklide yönelmektedirler. Resimlerde bolca kopya görülmektedir.

Bu dönemde ergenler toplumsal ilişkilere girdikleri için arkadaşlar ile ilişkiler kurmaktadır. Resimlerinde de oyun oynarken vb. arkadaşlarıyla oluşturdukları sosyal durumlar görülür. Bu dönemdeki ergenler ailelerinden bağımsız hareket etme eğilimindedirler. Ergenlerin okul eğitimi içerisinde grupça çalışmaları ergenler üzerinde büyük bir haz uyandırır. Bundan dolayıdır ki resim öğretmenleri grupça çalışmalara bolca yer vermelidir.

Başlarda birbirlerinden nefret eden kızlar ve erkekler cinsel gelişimin de etkisiyle birbirlerine karşı ilgi duyarlar. Hatta onlarla arkadaşlık ilişkisi içine girmek isteyen ergenlerde olmaktadır. Resimlerinde karşı cinsin bedensel uzuvlarını ve giyim, süslenmelerini daha belirgin çizmekle birlikte kızlarda, sık sık gelin resmi çizme eğilimi görülmektedir. Örneğin saçlar, etekler, takılar gibi; kızlarda uzun saç, etekler, toka, kolye, gözlerin daha büyük ve elips şeklinde olup şişkin olması, gözlerin ve dudakların boyanması, kızların elbiselerinin ve ayakkabılarının daha süslü olması, topuklu ayakkabı, kaşların ince dudakların farlı olması, eteklerin, saç modellerinin olmasıdır. Erkeklerde ise bazı figürlerde bıyık olması, top sakal, başın kel olması, saçların kısa olması, giysi ve ayakkabıların süslü olmaması gibi belirgin cinsel farklılıkları ortaya çıkaran çizimler yapılır. Ergen "Ben yerine benden başka

kişilerde var, der. Yeni düşüncelere açık olup gelecek hakkında düşünmeye ve bunlardan olası sonuçlar çıkarabilirler. Başkalarının görüşleriyle kendilerinkini kıyaslayabilirler. Fiziksel, cinsel ve duygusal statüleriyle birlikte yeni edindikleri bilişsel yetileri teorik ve sosyal sorunlara karşı ilgilerinin artmasında yardımcı olur (Artut, 2004: 212). Eleştirel yönleri gelişmekte kendilerinin ve çevresindeki kişilerin tutum ve davranışlarını karşılaştırabilirler. Bu durum yaptıkları resimleri başkalarının resimleriyle karşılaştırabilmelerinde de görülmektedir (Kırıçoğlu, 1991: 102).

“Bireysel çalışma yerine grup çalışmasını yeğleyen çocukların estetik sezgileri yoğundur” (Gürtuna, 2003: 88-89). Bu dönemdeki çocuklara resimsel sorunları çözmeleri için teorik resim bilgileri verilmelidir. (Kırıçoğlu, 1991: 102). Gördükleri nesnelere ve figürlerin boyutlarına, oranlarına, renklerine, perspektifine, cins ayırımına dikkat eder, gerçeğe benzetmeye çalışırlar. Ergene uzak-yakın ilişkisi, mekân, boşluk, küçüklük büyüklük etkisi gibi bilgilerin öğrencilere perspektif bilgisi öğretilerek mutlaka verilmesi gereklidir. Ergenliğin başlangıcında açık koyu ilişkisi öğretilmeli ergenliğin orta ve ileri dönemlerinde ışık –gölge kavramlarını öğretilmesi gerekmektedir. Çünkü bu evrede bu kavramları algılayacak ve öğrenebilecek zekâ düzeyindedirler.

Uzun süreli belleği daha iyi kullanmaktadırlar. Konu ve nesnelere çizdikleri bilgileri daha uzun süreli kafada tutabildikleri için resimlerde çocuklara oranla daha fazla bilgi kaynağına sahiptirler. Bilgi işleme yetileri çocuklara göre çok iyidir. Resimde önemli bir yer tutan dikkat, örgütlenme gibi bilgi işleme fonksiyonları bu dönemde üst düzeydedir. Böylece ergen çizdiği resimlerde daha dikkatli, düzenli ve bilinçli bir çizim yolu izler. Ergenin dikkati artmaktadır. Çocuğun dikkati birden fazla uyarana kayarken, ergen bir uyarana motive olmaktadır. Böylece ergen çizdiği resmin temasının dışına çıkmamaktadır.

Temalarında özgürlük, adalet, dürüstlük, eşitlik gibi toplumsal değerleri bu dönemde kazanmakta ve resimlerine işlemektedir. Burada sanat eğitimcilerin dikkat edeceği husus öğrencilerin ahlak gelişimini destekleyici konulara yer vermelidir.

Hafıza, görsel zekâ, sözel zekâ (Steinberg, 2007: 94) bu dönemde belirgin gelişme göstermektedir. Resmin en önemli yönü de görsel zekâ ile çözümlenmesi,

eleştirilmesi, çizilmesidir. Bu gelişim evresi resimsel gelişim için en önemli evredir. Bu evrede çocuklara bol miktarda resimsel etkinlikler yaptırılmalıdır. Yetenekli öğrencilerin geliştirilmesi, diğer öğrencilerin de yaratıcılık, estetik gibi yönlerinin gelişmesi için bu evre büyük önem taşır.

Bu dönemde ergen resimlerinde kendini daha iyi ifade etmektedir Bunun nedeni de sahip olduğu bilgi düzeyinin artması ve kendi üzerine düşünebilme yetisidir. Ergen kendi içe bakışıyla yanlış ve doğrularını, karakterini, zekâ düzeyini vs. daha iyi bilir.

Ergenlerde yön kabiliyeti gelişmekte, özellikle resim dersinde çocuklara bir objenin farklı açılardan ve farklı yerlerde duruşunu çizdirerek bir şeyin farklı durumları olacağını da öğretmek gerekmektedir. Böylece çocuk olaylara farklı bakış açılarıyla daha rahat bakabilme gücüne erişecektir.

Ellerin ve ayakların bedeninin diğer bölümlerinden daha hızlı gelişmesi sonucu meydana gelen sakarlık, dengesizlik sonucu el zihin koordinasyonu sağlanamamaktadır. Ergenlik döneminde el zihin koordinasyonunu sağlayabilmek için ergenler özellikle resimsel faaliyetlerde bulunmalılar. Karalama dönemindeki el zihin koordinasyonu ile ergenlik dönemindeki el zihin koordinasyonu kurma ilişkisi farklıdır. Bebeklik döneminden çocukluğa geçen çocuğun el parmakları kalemi tutmakta zorlanmaktadır. Burada el kasları gelişmemiş çocuğa düşüncelerini karalama şeklinde ifadesini eli kullanma becerisi sağlama amaçlanmaktadır. Ergenlikte ise var olan bir becerinin ellerdeki, hormonlardaki vb. büyüme ve hormonlardan kaynaklanan dengesizliklerin giderilip çocuğun bilişsel gelişim dönemindeki kazanımlarını artırma hedeflenmektedir.

Çocukların imgelem ve hayalden yoksun oldukları söylenemez. Fakat çocuklar sadece gördükleri ve öğrendikleri ile sınırlı bir hayal gücüne sahiptirler. Düşündüklerini ve yaptıkları resimler olan ile sınırlıdır. Ergenler ise olabilecek durum ve olayları da resmedebilir. Olmayan fakat olabilecek bir durumu da resmedebilir. Olasılık düşünceleri oluşmuştur. (Steinberg, 2007: 83-87; Gander ve Gardner, 2007: 440). Soyut resimlerin çizilmesi de bu bulguyu doğrulamaktadır.

Bu dönem ergenleri güncel olay ve sorunlara duyarlıdırlar. Örneğin bir ölümün ardından onu resmetmesi ya da Filistin konulu bir resimde bombalanan evleri ve ölen insanları resmetmesi örnektir.

Ergende bu risk alma tutumunu resimde yeni ifadeler, biçimler, soyut çizimler, daha önce denenmemiş teknik ve üsluplar olarak ortaya çıkacaktır. Ergeni yönlendirerek ergende yaratıcı öğeyi ortaya çıkacaktır. Çocuk ve ergenlerdeki kişisel farkındalığı üst düzeyde olan öğrencilerin resimleri daha düzenli, daha net ifadelerle yapıldığı görülmüştür.

Resim açısından baktığımızda hem çevresel yetersizlik, hem de sağlık, bilgi, kültür, malzeme açısından yetersiz kalan ergen, duygu ve düşüncelerini ifadede yetersiz kalacaktır, isteksiz olacaktır. Yaptığımız resimlerde de sosyoekonomik ve kültürel açıdan zengin mahallelerde yapılan resimler daha tutarlı, zengin, daha güzel, daha iyi ifade ve yaş grubuna daha uygun olduğu görüldü.

Ergenlerin çoklu düşünme ve olasılık yönlerinin gelişmesinden bir resimde birden fazla olayı imgelemeye başlarlar, fakat bu çocuklarda az oranda görülmektedir. Ergenlerde ise yaş ilerledikçe bu yönler artmakta ve gelişmektedir.

Ergenlik döneminin bu yaş grup öğrencileri çoklu düşünebilmeleri ve olasılık düşüncesinin gelişmesi ile ve de akran ilişkilerine girmeleri, çevreye katılımları, farklı dersleri görüp farklı yeteneklerinin de farkındalığına ulaşmaları ile resme olan ilgilerinde azalma gözlenmektedir. Bir ergen bazı zamanlarda çok yoğun ve daha iyi resim ortaya çıkarırken isteksiz ve güvensiz olduğunda daha zayıf ve yetersiz bir resim çizebilmektedir.

Ergenler özgürlüğü genelde doğada bulunmakta bulurlar. Bunun nedeni ergenlerin aile içindeki, okuldaki ve toplum içindeki kurallardan doğanın onları arındırması, sanayi toplumunun baskısından kurtulma ortamının ve de şehrin apartmanlardan oluşan boğucu havasından kurtulma isteğinden kaynaklanmaktadır

Bazı ergenlerin resimde yazı kullanmaları ergenin kendisini ifadede yetersiz kaldığı noktada ya da dilsel gelişimi yüksek olması dolayısıyla resimsel ifadeden çok dili kullanmaları ile ilgilidir. Resimde konuşmaları yazıyla ifade resimsel gelişimi engellemektedir.

Resim yeteneği tespit edilen ergene bu dönemde perspektif, renk karışımları desen kuralları, desen çizimi, hayali çizimler ve soyut çalışmalar yaptırılmalıdır.

Ergenlik döneminde biçimsel özellikler;

6. sınıflarda görülenler;

Ergenlerin büyük çoğunluğu resim çizerken profilden figür çizememekte ya da zorlanmaktadırlar. Profilden omuzun verilememesi, kalçanın ve bacakların doğru çizilememesi örnektir. Resim çizerken önde duran bir figürün ayaklarını cepheden çoğu verememekte, profilden genelde L şeklinde vermektedirler. Perspektifsel arayışlar başlamakta, nesne ve figürleri algıladıkları gibi çizebilmektedirler,

Genelde figürlerde yüz ve el gibi imgeleri boyamazlar. Bunun nedeni de yüzün gerçek rengini vermekte zorlanmalarındır. Gerçeği yakalama çabası bu yaş grubunda vardır. Genelde profilden çizilen figürlerin genelde omuz ve kalçalarını vermediklerinden kol ve bacak imgelerinden birinin ya görülmemesi ya da bir kısmının görülmesi gerekirken, figür imgesinin kol ve bacaklarının ikisini de tamamen görür şekilde resmettikleri görülür. Ergenler yer yer başarılı olup profilden kol ve bacakları verebilmektedirler.

Genelde dağ imgelerini art arda sıralar ve üçgenimsi bir form vererek simetrik biçimde ritimli halde çizerler. Resimlerinde genelde dağ, güneş, nehir, ev, ağaç imgelerini kullanırlar.

Evlerin merdivenlerini evin alt çizgisinde başlatmaktadırlar. Evin kapısı biraz üstte olması gerekirken ki merdivenden inilebilmesi için yukarda olması gerekmektedir, evin kapısı evin bitim noktasında altta çizilmektedir.

Daha önce çocuklukta sıcak renk daha çok tercih edilirken bu dönemde gerçeği de yansıtma kaygısı ile birlikte artık soğuk renklerinde gerektiği kadar kullanıldığı görülmektedir.

Resimde genelde canlıları konuşurma amacı ile yazı kullanmaktadırlar. Bunun nedeni şematik dönemdeki gibi yazıyı öğrendikleri için değil; resimdeki olayı desteklemek, aynı zamanda figür imgelerini konuşurmak amacıyla yapmaktadırlar. 6.sınıf ve alt düzeydeki çocuklar genelde bir figürün yürüyüş eylemini vermek için

ayak ve kol hareketlerini vermediklerinden o figürleri hareket edecekleri yöne doğru çizmektedirler.

7.sınıf ergenlerinde ise;

Bazı ergenlerin renk perspektifini oluşturmaya başladığı görülür.

Genelde figürlerin omuzlarını kavisli çıkık formda verirler. Bazı ergenler ayakları cepheden çizebiliyorlar. Figürlere oturma hareketini tam olmasa da başarıyla verebilmektedirler. Soğuk renkleri artık bol bol kullanıp nesnelere gerçek renklerine uygun çizmeye başlamaktadırlar.

Ergen toplumsal sorunlara duyarlıdır. Vatanın kurtulması bu bulguya örnektir. Ergen toplum içerisinde tek olmadığını farkına varır, ben değil bizi fark eder, aynı zamanda yardımseverlik duygusu gelişmektedir. Ergen toplumda işlenen suçların karşılığı olarak ceza alınacağı ve özgürlüğün elimizden alınıp cezaevine atılacağımızın farkındadır.

Bazı ergenler artık cepheden ayakları verebilmektedir. Çoğu 6.sınıf, 7. sınıf ergenleri kulak imgesini çizmemektedirler. Resimde yazı bu yaşta da kullanılan bir yol olarak göze çarpmaktadır.

8.Sınıflarda ise;

Omuzları kavisli çizme eğilimi kaybolmaya başlamakta, gerçeğe uygun form vermektedirler. Toplumsal sorunlara, çevre sorunlarına duyarlı hale gelmişlerdir. Örnek çevre ile ilgili bir resimde; gerek evlerden çıkan dumanlar gerek araba egzozundan çıkan dumanlar, gerek etrafa, denize atılan çöplerin topluma verdiği zararı düşünmesi dikkat çekmektedir.

Genelde perspektifi verebilmekte, oran-orantıyı kurabilmekte, üç boyutu verebilmekte, resimlerinde hareket görülmektedir. kısmen de olsa ton-lekeyi verebildikleri görülmektedir.

Genelde görülenler;

Çoklu düşünme ve olasılık düşünme biçimlerinin gelişmesiyle; birden fazla olayı düşünebilir ve resimde ifade edebilirler. Gerek evlerden çıkan dumanlar gerek araba egzozundan çıkan dumanlar, gerek etrafa, denize atılan çöpleri anlatılarak

çoklu düşünme zihinsel aktivesini gerçekleştirmiştir. Resimlerinde ergenler oyun oynadıkları ve sosyal ilişki kurdukları kişileri akran gruplarını çizmektedirler. Ergen cinsel gelişimin etkisiyle duygusal açıdan karşı cinse ilgi duyar ve arkadaşlık ilişkisi kurmak istemektedir.

Ergenler genelde resimlerde kendilerini imgelemek istemezler; bunun nedeni ise değişen fiziksel özelliklerinden dolayı sürekli değişimin etkisiyle kendi fiziksel özelliklerini tanımakta güçlük çekip resmetmekte zorlanmalarıdır.

Resim kâğıdı çoğunlukla yatay kompoze edilmiştir. Genelde ergenler pastel boyayı kullanmayı tercih etmişlerdir.

Bazı ergenler güneşi gülen yüz ifadesi ile vermektedirler.

Genelde resimlerde çizilen çiçek, kelebek gibi imgeleri resmin önünde de arkasında da aynı boyutta çizilerek perspektif verilememiş ve kuşbakışı bir bakış açısıyla çizilmiştir. Algısal olarak çizilen bu imgeler resimde perspektif ve oran-orantı hatasına neden olmaktadır.

Birçok ergen figürlerin ayakkabılarının topuğunu fazla uzun çizmektedirler. Ayakkabının ön kısımları topuğa yetişmeyip topuktan yukarı görülmektedir. Bu yaştaki ergenler topuk ile ayakkabının ön kısmının altının yere basarken aynı düzeyde olduğunu algılayamamaktadırlar. Bunun nedeni de ön kısım ile topuk arasındaki boşluğu dengeleyememeleridir.

Bu dönem ergenlerin çizdikleri figür imgelerinde hareket daha fazla görülür. Kolların uzatılması, bacakların açılması bunlara örnektir. Çocukluk döneminde görülen donuk ve sabit yani ayaklar ve ellerin hareketlenmemesi gibi sıklıkla görülen figür imgelerin yerini yavaş yavaş hareket almaktadır.

Resimde semboller de kullanabildikleri görülmektedir. Mutluluk sembolü olarak ağız, şarkı olarak nota simgeleri örnek verilebilir. Genelde gökyüzünde uçan kuş imgesi olarak geniş M imgesi ile çizmektedirler.

Ergenler sahip oldukları ekonomik koşulları ya da çevresindeki yaşayan insanların ekonomik koşullarını resimle ifade edebilirler. Örneğin elbiselere yama formu verilmesi buna örnektir.

Duygusal açıdan yoğunlaşan ergenler müzik dinlemeye ve müzikle ilgili alanlarla ilgilenmeye başlarlar.

Gerek tez araştırmamız sonucunda gerekse yedi yıllık öğretmenlik tecrübemiz içerisinde kız öğrencilerin resim dersine daha fazla ilgili oldukları tespit edilmiştir.

Perspektifsel açıdan; iç mekânda bazı ergenler nesnelere duvar çizgilerinin üstüne çizerek perspektifsel bir hataya girmekte bu hata sonucu da üç boyutu öldürmektedirler.

Bazı ergenler oturma pozisyonunu kalça eğimini veremezken bazı ergenlerde verebilmektedir.

Bu yaştaki ergenlerin taklide yönelmeleri gerçeği bulma çabasından kaynaklanmaktadır. Fakat bunun çocuk üzerinde bağlayıcı olup alışkanlık haline dönüşmesine eğitimciler izin vermemelidir. Çünkü ergen bu seferde kopyaya alışıarak kendi çözümler yapmayacak, bilgileri şablonlaşacak yaratıcılık yönü kaybolacak ve resimde gerilemeye neden olacaktır. Çocuklar ya da ergenler kitap vb. şeylerde taklidin yanında kendi akranlarını da taklit etmektedirler. Özellikle bu tür taklitlere eğitimciler dikkat etmeli çünkü kendine yetmeyen gelişmemiş birinden kopya çeken kişi kendi hatalarının yanında onun da hatalarını öğrenecektir.

Ergenlik dönemine girmiş öğrencilerde aile kurma ve evlenme isteği oluşmaktadır (Bacanlı, 2006: 50-51). Karşı cinse olan ilgiyi çoğunlukla kız çocukları gelinlikli kız imgesiyle ifade etmektedirler.

Ergenler 12 yaşından itibaren geometriksel formlardan kurtulmak için çaba harcamaktadırlar. Böylece oran orantı hatalarında azalma olur. Bu dönemde ergenlerin çoğu vermekte sıkıntı yaşasa da bazı ergenler gerek form ile gerekse ton ve leke ile üç boyutu verebilmektedirler.

Bu dönem ergenleri, boyut açısından perspektif oranlarını vermeye başlamaktadırlar. Tonsal olarak çok az ergende perspektif verme başarısı görülmektedir. Bu dönem ergenleri, gerçekçiliği verme çabası gösterdikleri için sadece sıcak renk kullanmaz, aynı zamanda gerektiği yerde soğuk rengi de

kullanmaktadırlar. Bu dönem ergenlerin resimlerinde soğuk rengin baskınlığı göze çarpmaktadır.

Birçok ergende mekân olgusu oluşmakta, birçok ergen zemini boyamakta üç boyutlu yerlerin yer çizgisini vermektedirler. Bazı ergenler halen mekânı vermekte zorlanmaktadırlar.

Kimi ergenler profilden duran figürlerin omuzlarını ve omuzlarından çıkan kolları başarıyla vermektedirler. Kimi ergenler bacak formunu verme çabası içindedirler. Ergenler resimlerinde süslenme öğelerinin yanında moda uygun giysi ve saç modellerini de resmederler. Bazı ergenler göğüs ve kalça formlarını vererek cinsel özellikleri belirtmektedir. Bazı ergenler oturma pozisyonu doğru vermekte ve bacaklardaki eğimi diz kapaklarındaki kırılmayı verebilmektedirler. Kız öğrenciler resme daha çok ilgilidirler.

Bu dönem öğrencilerine desen çalışmaları, renk bilgisi ve renk çalışmaları, özgün baskı çalışmaları (basit, rölyef, basit çukur, ipek baskılar, çerçeveler, kumaş baskıları), ağaç işleri, metal işleri (kabartmalar), kil ve alçı çalışmaları, tekstil işleri (batık), seramik çalışmaları, örgü ve dokuma çalışmaları, ebru çalışmaları, kâğıt sanatı (iki ve üç boyut), hamur ve inşa çalışmaları yaptırılabilir (Özsoy, 2006) ayrıntılı bilgi için bkz.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırma yönteminin tanıtıldığı bu bölümde araştırma ile ilgili genel bilgiler, evren ve örneklem, araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi bölümleri yer almaktadır.

Birçok konu içerisinde araştırmalar yapıp bu konu seçilmiştir. Araştırma konusu seçildikten sonra bu konuyla ilgili araştırma olup olmadığını öğrenmek için üniversitelerin sitelerinden makalelere bakılıp YÖK'ten tezler tarandı. Bu konuyla ilgili geniş anlamda bir makale bulunmayıp, herhangi bir teze rastlanmadı.

Ergenlik dönemi ile ilgili eğitim kitapları gözden geçirilmiş, bu konuyla ilgili yer alan yayınlar, kitaplar incelenmiş ve ergenlik dönemi ile ilgili uzun bir araştırmadan sonra bu dönem araştırmada irdelenmiş ve resme etkisi ele alınmıştır.

Sanat eğitimi ve yaratıcılık ile ilgili kitaplar, makaleler, internetten araştırılıp, yorumlanıp bilgi edinme ve bilgi verme amaçlı olarak araştırmaya konulmuştur.

Bu okullardan daha ilgili, algısal açıdan daha başarılı görülen ve sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel düzeyleri farklı biri yüksek biri düşük iki okul (Kazım Karabekir İÖO, Yahya Kemal Beyatlı İÖO) danışmanım ile birlikte seçilmiştir. Yine bu okullardan algısal düzeyi yüksek öğrenciler seçilmiş, bu öğrencilere yapmadıkları eksik çalışmalar tamamlanmıştır. Tamamlanmış çalışmalardan yine algısal düzeyi yüksek olan her sınıf düzeyinden ve her okuldan ikişer olmak üzere toplam on iki öğrenciye bu çalışmalar yaptırılmıştır. Toplam 96 çalışma yaptırılmış, bu çalışmalar analiz edilmiş, aralarında 33 tane şablon belirlenmiş, şablonlar oluşturulan katalogtan çıkarılmış ve geriye toplam 63 katalog kalmıştır. Yedi okulda öğrencilere

yaptırılan 1882 çalışmadan kataloga iki okulda yer alan 12 öğrencinin 63 çalışması alınmıştır.

Katalog analiz edilirken resmin çözümlenmesinde biçimsel özellikler ve temanın işlenişi zihinsel, toplumsal, psikolojik ifade ele alınmıştır. Biçimsel özelliklerde; kompozisyon, oran-orantı, hareket, perspektif, çizgi, ton, leke, mekân, üç boyut, renk ve figürlerin özellikleri ele alınmıştır. Ayrıca öğrencilerin kişisel bilgilerine öğretmen, idareciler ve kendilerine yöneltilen bir takım sorular (EK 5) yoluyla ulaşılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin resimlerinde görme incelemeyi amaçlayan bu çalışma betimsel niteliktedir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Malatya ilinde yer alan yedi okuldaki (Hacı İbrahim Işık İÖO, Türk Telekom İÖO, Toki İÖO, Vakıfbank İÖO, Yahya Kemal Beyatlı İÖO, Gazi İÖO, Kazım Karabekir İÖO) algısal düzeyi yüksek öğrencilerin seçildiği iki okul (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, Kazım Karabekir İÖO) oluşturmaktadır. Bu okullarda okuyan 6, 7, 8. Sınıflara katalog uygulamaları yaptırılmıştır.

Araştırmanın örneklemini ise bu çalışmalardan algısal açıdan yüksek 12 öğrenci kapsamaktadır. İlgi ve algısı yüksek öğrenciler seçilerek amaçlı örneklem yoluna gidilmiştir. Toplam 1882 çalışma arasından 12 öğrenciye ait 96 çalışma ele alınmış, bunlar arasından şablon (taklit) olan 33 çalışma çıkartılarak, kataloga 63 çalışma alınmıştır.

Bu araştırmanın evrenini ergenlik döneminde önem arz eden belirlenen sekiz konu (dördü somut; okul, arkadaşlık, aile, çevre, dördü soyut; mutluluk, hüzn, özgürlük, eğlence) öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda zorunlu kılınmadan yaptırılmıştır. Öğrenciler çalışmaların bir kısmını yapmış bir kısmını da yapmamıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu belirlemek amacıyla öncelikle Malatya ilindeki yedi okulda (Hacı İbrahim Işık İÖO, Türk Telekom İÖO, TOKİ İÖO, Vakıfbank İÖO, Yahya Kemal Beyatlı İÖO, Gazi İÖO, Kazım Karabekir İÖO) ön uygulama yapılmıştır. Daha sonra amaçlı örnekleme yapılarak algısal düzeyi yüksek öğrencilerin seçildiği iki okuldan (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, Kazım Karabekir İÖO) 12 öğrenci seçilmiştir. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubu

Sınıf	Cinsiyet	Y.K.B. İÖO	K.K. İÖO	TOPLAM		
6	Kız	2	2	4		
	Erkek	0	0	0		
	Toplam	2	2	4		
7	Kız	2	0	2		
	Erkek	0	2	2		
	Toplam	2	2	4		
8	Kız	2	1	4		
	Erkek	0	1	1		
	Toplam	2	2	4		
Genel Toplam		6	6	12		
TOPLAM KIZ	TOPLAM ERKEK	Y.K.B. · KIZ	Y.K.B. ERKEK	K.K. · KIZ	K.K. ERKEK	TOPLAM
9	3	6	0	3	3	12

Bütün okullardan elde edilen 1882 çalışma arasından yukarıda bilgileri verilen 12 öğrenciye ait 96 çalışma ele alınmış, bunlar arasından şablon (taklit) olan 33 çalışma çıkartılarak 63 katalog üzerinde çalışılmıştır.

Hangi konuda kaç resim yaptırıldığı ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2. Resim yaptırılan konular

Konular	Sayı
Aile	5
Arkadaşlık	7
Okul	10
Eğlence	8
Mutluluk	8
Hüzün	10
Özgürlük	6
Çevre	9
TOPLAM	63

3.3. Verilerin Analizi

Katalog analiz edilirken resmin çözümlenmesinde biçimsel özellikler ve temanın işlenişi zihinsel, toplumsal, psikolojik ifade ele alınmıştır. Biçimsel özelliklerde kompozisyon, oran-orantı, hareket, perspektif, çizgi, ton, leke, mekân, üç boyut, renk ve figürlerin özellikleri ele alınmıştır. Ayrıca öğrencilerin kişisel bilgilerine öğretmen, idareciler ve kendilerine yöneltilen bir takım sorular yoluyla ulaşılmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR (KATALOG)

Katalog No : 1

Yaşı : 12

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyathı İÖO, 6. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Kuru Boya

Resmin Konusu : Aile

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde oda içinde kanepenin üstünde oturan ebeveynler ve yuvarlak bir sehpa üzerinde ders çalışan bir çocuk imgelemiştir. Duvar çizimleri verilmeyip, mekân çizilmemiş, oda içi boyanmamıştır.

Resmin üst tarafında solda yuvarlak bir saat, ortada dikdörtgen bir tablo, tablonun altında anne-babanın oturduğu kırmızı kanepede, sağ tarafında ise çerçevesi kahverengi ve dikdörtgen olan, yeşil perdeleri olan bir pencere vardır. Resmin alt tarafında ise birbirinin simetrisi yeşil ağaç formunda, iki süs bitkisi vardır. Saksıların arasında elips formunda üstü mor altı turuncu renkte üstünde kitap, kalem, defter bulunan bir sehpa ve sehpa da ders çalışan bir kız çocuğu vardır.

Figür imgelerinde saçlar siyah renkte olup yüzler ve tenler boyanmamıştır. Babanın gömleği mavi, pantolonu yeşil, ayakkabısı mor renktedir. Annenin üst elbisesi kırmızı, eteği mor, ayakkabısı yeşil renktedir. Çocuğun elbisesi yeşil renkte ve diğer bölümleri görünmemektedir. Figürlerin kaşları kavisli, burunları çengel, ağızları kavisli çizilmiştir. Anne-babanın başları vücutlarına oranla biraz büyük çizilmiş, elleri çizilmemiş, ayakları sağa dönük “L” formunda verilmiştir. Çocuğun elleri çizilmiş, fakat parmakları verme çabasına rağmen kısa çizilmiştir. Anne-baba hareketsiz oturmakta, çocuk ise iki kolunu masaya doğru uzatmış hareketlenmiştir. Resimde çizilen çocuk imgesi resmi çizen ergenin kardeşidir. Ergen biçimleri geometriksel form ile vermiş, anne babayı oturtmak amacıyla bacakları sağa doğru çapraz çizmiştir. Üç figüre de mutlu bir yüz ifadesi verilmiştir. Figürlerin kolları ince ve çocuğunki kısa çizilmiştir.

Resimde üç insan figürü yanında canlı olarak uçan mor ve yeşil renklerde algısal olarak oranından büyük çizilmiş pencere arkasında görünen iki tane kelebek vardır.

Kanepenin yaslanılan kesimin köşesi verilememiş, kanepede soldan bakış açısıyla çizilmiş, yüksekliği yeterince yüksek verilememiştir. Masa imgesi ise perspektifsel algıdan ötürü üstü fazla olmasa da kuş bakışıyla görülmüştür.

Mekân olmayan resimde; objeler havada boşlukta durmakta, bir tek saksının altında yer çizgisi bulunmaktadır. Saksıda ve kanepede üç boyut verme çabası görülse de resimde üç boyut görülmemektedir. Çizgilerin bir kısmı yardımcı materyallerle çizilmiş, bazı düz çizgiler cetvelle, başlar bozuk parayla çizilmiştir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Anne imgesinin askılı sıfır kol giysi giymesi, kolye takması, uzun saç ve saç bukleleri, topuklu ayakkabı cinsel özellikleri ortaya çıkaran imgelerdir. Anne ve babanın yüz ifadelerinin gülümser ve çocuğa doğru bakmaları ve çocuğun mutlu bir yüz ifadesine sahip olması; çocuk imgesinin anne baba tarafından sevildiği ve ilgilenildiğini göstermektedir. Aynı zamanda bu imgelemde mutlu bir yuva resmedilmiştir. Çocuğun ders çalışıyor olması ergenin dünyasında aile ile birlikte okulunda olduğunu göstermektedir. Resimde ergenin kendini çizmemesi kardeşini çizmesi ergenin ergenlik döneminin sonucu sık fiziksel değişimlerinden ötürü kendini çizmede başarısız olmasından kaynaklanmaktadır. Geometrik formlar çizmesi de şematik dönem özelliklerini taşıdığını, cinsel özellikleri çizmesi ise gruplaşma dönemi özelliği taşıdığını göstermektedir.

Katalog No : 2

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Aile

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde el ele tutuşmuş mutlu yüz ifadeleriyle verilmiş anne-baba ve çocuklar çizilmiştir. Resimde mekân yoktur ve fon renksiz çizilmiştir. Figürler fotoğraf pozunu verir gibi yan yana sıralanmıştır. Figürlerin başlarında bulunan noktaların oluşturduğu ve içinde “Biz bir aileyiz.” yazısının yer aldığı bir şema vardır. Figürlerin başları yuvarlak, gövdeler dikdörtgenimsi, boyunları uzun, ellerin parmakları kavisli ve tarak şeklinde çizilmiştir. Figürlerin ayaklarından biri sağa ötekisi sola dönük çizilip, cepheden çizilemeyerek perspektif hatası yapılmıştır. Annenin yeşil bir yeleği, siyah eteği, gözlüğü, boynunda ise bir kolye vardır. Kızın

saçı iki yandan atkuyruğu yapılmış bir şekilde bağlanmış olup, eteği yeşil renkte ve saçında kırmızı kurdeleleri bulunmaktadır. Çocuk imgesinin gömleği mavi, pantolonu ise kahve renklidir. Anne-kız ve çocuğun göz renkleri mavi, babanın gözleri ise siyah olup gözler nokta şeklinde ağızlar açık kavisli, kaşlar da kavislidir. Anne imgesinin gövdesi bacaklara oranla uzun çizilmiştir. Babanın ve çocuğun ayakkabıları kalın çizilmiştir.

Resimde sıcak ve soğuk renkler kullanılmıştır. Resimde görünen form ve çizgiler; Zincirleme yuvarlağımsı formlar, kavisler, yamuklar, dikdörtgenimsi yapılar yer almaktadır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen bütün aile bireylerinin bir arada bulunması ve el ele tutuşmasıyla birlikteliklerini göstermektedir. Ergen yüz imgelerinde saç, saç örgüleri, sakal, takı ve bayanların dudaklarının boyalı olması, kayışın ayrıntılarıyla çizilmesi, elbiselerdeki süslemeler ergenin dış görünüşleri algıladığı, cinsel farkındalığa ulaştığı ve ergen olarak süslenmeye önem verdiğini göstermektedir. Resimde yazı kullanarak yetersiz kaldığı noktada kendini ifadeye çalışmıştır. Biçimsel olarak geometrik formlardan kurtulma çabası görülüp, soğuk renkler kullanılmıştır. Gruplaşma dönemi ve mantık dönemi özelliği görülmektedir.

Katalog No : 3

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Aile

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde oda içi ve oda içinde masada yemek bekleyen iki çocuk, kanepede oturan dede ve eşini karşılayan bir anne yatay kompozisyonla imgelenmiştir. Resmin üst tarafında sarı duvar ve kahverengi kapı yer almaktadır. Üstte sol tarafta dikdörtgen prizma formunda masa ve üstünde mor renkte televizyon bulunmaktadır. Üstte sağ tarafta ise kapının bitişiğinde asılı zikzak formulu duvar saati ve bir merdiven vardır. Resmin üst tarafından bir askılık ve üstünde asılı bir ceket imgesi vardır. Televizyon ile kapı arasında anne-baba imgeleri yer almaktadır.

Zeminin tamamında kare formunda içinde iki dikey çizgi olan parkeler vardır. Resmin sol tarafında kuşbakışı görülen sarı masa ve etrafında altı tane kırmızı sandalye ve masanın üstünde kuşbakışı görülen tabaklar, çatallar, bıçaklar ve kaşıklar vardır. Masa üstündeki nesnelere algısal nedenlerden geniş çizilip perspektif hatası yapılmıştır. Resmin sağ tarafında ise karşılıklı duran kanepeler ve koltuklar bulunmaktadır. Onların ortasında mor bir halı üstünde üstü elips formunda yeşil bir sehpa vardır. Kanepelerden birinde dede imgesi oturmaktadır. Yukarıda ki iki kanepeler arasında mavi bir sehpa bulunmaktadır.

Cepheaden görünen figürlerin başları yuvarlak verilmiş, burunları tırnak işareti şeklinde çizilmiştir. Profilden çizilen figürlerin burunları üçgen formunda, gözler cepheaden verilmiştir. Figür imgelerinin kolları kısa çizilmiş, yüzler ve eller renksiz, parmaklar tarak formunda, ağızlar kavisli, gövdeler bacaklara oranla kısadır. Resimde genel anlamda oran orantı sorunu görülmektedir. Önden arkaya nesnelere sıralanışında sorun görülmektedir. Sandalyelerin ayakları kısa çizilmiş, televizyon masası, televizyon ve saat büyük çizilmiş, kanepeler ve koltuklar eğri çizilmiş, parkeler perspektifsel hatadan eşit çizilmiştir. Resimdeki bütün imgeler birbirlerine oranla orantısız görülmekte olup, perspektif sorununa yol açmıştır. Kanepeler, koltuklar düşecek gibi görülmekte ve merdivene de perspektif verilebilmiştir. Televizyon masasının alt kısmının duvar çizgisiyle aynı hizada çizilmesi de perspektifsel bir sorundur. Üç boyut televizyon masasında ve fiskosta hissedilmektedir. Görülen çizgi ve formlar; kare, yamuk, çapraz, dikeyler, dikdörtgen, dairedir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen aileyi, ev ortamı içerisinde anne, baba, kardeş ve dede imgelerinin birlikte olmasında görmektedir. Anne ve babanın büyük imgenmesi onlara olan sevgisi ve onları kendi dünyasında daha yetkin ve bilgili görmesinde kaynaklanmaktadır. Annenin babayı kapıda ve yemek zamanı karşılması rutin olarak işten gelen babanın kapıdan karşılanma durumunun göstergesidir. Dedenin çizilmesi de ergenin geniş bir aileye sahip olduğunu göstermektedir. Geometrik formların verilmesiyle şematik dönem özelliği göstermektedir.

Aile

Katalog No : 4

Yaşı :14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı: Erkek (Kazım Karabekir İÖÖ, 8)

Resmin Boyutu :25X35 cm

Resmin Tekniği : Karakalem

Resmin Konusu : Aile

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim kâğıdı dikey kompoze edilen resimde bir kız çocuk imgesi, sandalyede oturmuş babasına arkadan sarılmaktadır. Karakalem resmin arka fonu boyanmamış, sandalyenin yaslanılan kısmı yatay dikdörtgen formunda ve köşeleri kavisli siyah renkte boyanmıştır. Figürlerin vücut uzuvları el parmakları dışında gerçek formunda verilmiştir. Kız figürünün sağdaki kolu uzun çizilmiş, iki elini üst üste koymuş ve parmakları belirsizdir. Kızın giydiği tişört kareli tarama yapılarak desen verilmiş, kızın ve babanın saçları düz ve taralı, kızın saçları omzunda bukle halinde toplanmıştır. Kızın kaşları kavisli verilmiş, gözü kapalı, ağzına gülümseme ifadesi kavisle verilmiş, dudaklar belirgin, kirpikleri göz kapağı tonlanmış, burun formu verilmiştir. Baba imgesi başını kızın tarafına çevirmiş, alın kısmı açık, kaşları dalgalı çizgilerle verilmiş, gözleri kapalı, ağzı yukarı açık kavisli, kirpikleri verilmiş, bıyıkları çizilmiş, kulakları gerçek formda verilmiş ve yüz çene kemikleri belirginleştirilmiş, çene kontur çizgilerle belirginleştirilmiştir. Kulak ile göz arasındaki mesafe fazla verilmiştir. Babanın omuzları kavisli sol omzu çene hizasında başlamış diğeri ise çene altı hizasında çizilmiştir.

Resimde vücut uzuvlarının özellikle doğru orantılarda çizilmesi dikkat çekmektedir. Karakalem çalışması olduğundan siyah ve gri çizgi, lekelerden tonlar görülmektedir. Başlar ve vücutlarda verilen çizgisel formlar üç boyutu vermiştir. Arka fon olmadığından mekân çizilmemiştir. Görülen çizgi ve formlar; Kavisli, düz, çapraz, yataylar, dikeyler, ovaldir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Diğer çalışmaları da dikkate alındığında üstün yetenekli bir öğrenci olduğu anlaşılmaktadır. Figürlerin uzuvların çizimi, gerek yüz ifadelerini ve hareketleri verişi, tonlamasıyla vs. ergen yaşının üstünde bir performans göstermiştir. Resimde ergen, çocuğun ve babanın sevgisini anlatmıştır. Aile birlikteliğinin önemi resimde görülmektedir. Ergen gerçeğe uygun resim çizmiş böylece mantık dönemine girdiği görülmüştür.

- Katalog No** : 5
- Yaşı** : 14
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Kuru Boya
- Resmin Konusu** : Aile

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde oda içinde bir kanepede yan yana oturmuş iki eşin televizyon izlemeleri resmedilmiştir. Resmin sağ ve sol taraflarında ortalarında bağlanmış kırmızı renkli perde imgesi vardır. Duvar yeşil renge, zemin okru rengine boyanmıştır. Fakat duvar ile zemin arasındaki çizgi çizilmeyip mekân olgusu oluşturulamamıştır. Resmin alt tarafında sağda üstü görünen kahverengi bir masa ve arkadan kuşbakışı görünen kahverengi bir televizyon imgesi vardır. Sarı

renkteki kanepenin bitişinde üstü elips şeklinde kahverengi bir fiskos ve onunda üzerinde bir adet saksı vardır. Yerde kahverengi dikdörtgen formunda bir halı vardır.

Ergen figürleri bir yere bakarak çizmiştir, yani şablondur. Orantı açısından televizyonun arkası sorunlu görünmektedir. Kanepenin sağ kolu eğimden ötürü biraz yüksek çizilmiş ve oransal hataya düşmüştür. Perdeler simetri oluşturmakta, halıdaki yamuk formu ritim oluşturmaktadır. Resimde sıcak renklerin yanında soğuk renkler de vardır. Üç boyut sehpa, kanepede, televizyonda görülmektedir. Kullanılan çizgi ve formlar; çapraz, dikdörtgen, dikdörtgen prizma, dikeyler, yataylar, yamuk, üçgen, kavis ve daire formlarıdır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen aileyi ev ortamında birlikte televizyon izlemekte görmektedir. Ergenlik döneminde evlenme ve aile kurma eğilimi ergenin karı koca resmi çizmesinde görülmektedir. Perspektif ve üç boyut arayışları mantık dönemi özelliğidir. Ergen resminde şablon kullanarak kendini kabul ettirme ve gerçeği yakalama çabası içerisindedir.

- Katalog No** : 6
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Arkadaşlık

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen ve kuş bakışı çizilen resim, bir köy ortamını anlatmıştır. Resmin zemini yeşile, gökyüzü maviye, üstte yer alan arkalı önlü sıralı üçgen formundaki dağlar kahverengiye, güneş sarıya, yukardan aşağı çapraz ve dalgalı inen ortada iki kola ayrılan yol beyaza, solda yukardan aşağı dalgalı çizilen nehir maviye boyanmıştır. Nehrin sol tarafında kahverengi bir tarla vardır. Kimilerinin bahçesi olan, kimilerinin köpek kulübesi olan, kimilerinin merdiveni olan mavi, kırmızı ve mor renklerde altı ev vardır. Köyde boyanmamış bir cami imgesi, sarı renkte geometriksel görünen ağaçlar, pembe uçan bir kuş, kulübeye bağlı bir köpek, uçan bir kelebek, kale, karşılıklı top oynayan iki çocuk, kaval çalan

bir çoban ve iki koyun yer almaktadır. Yolların içerisi sarı ve kırmızı çiçeklerle donatılmıştır. Dağların altında ise kuşbakışı görülen turuncu iki çiçek imgesi vardır.

Nesneler ve figürler arasında oran- orantı, perspektif sorunludur. Ergen algısal olarak kelebek, kuş, çiçekleri büyük çizmiştir. Cami çok küçük çizilip bazı evler arkada olmasına rağmen büyük çizilmiş, şematik özellikler göstermekte, vücut uzuvları orantısız çizilmiş, elbiseleri mora boyanmıştır. Güneş büyük çizilmiş, nehir aşağı doğru büyümeyerek perspektifsel sorun oluşturmuştur. Evlerin ön bahçelerinin çitleri perspektifsel hatadan arkaya doğru küçülmesi gerekirken tamamı eşit oranda resmedilmiştir. Kale imgesine perspektifsel açı vermeye çabalayan ergen kalenin arka kısmını uzun çizmiş yüksekliğe göre oranı doğru verilememiştir. Resmin sol tarafında altta yer alan iki katlı ev imgesinin merdivenleri yanlış yönde ve eğimde verilmiş perspektifsel olarak verilmemiştir. Resimde soğuk renkler baskındır. Resimde üç boyut görülmektedir. Dağ imgelerini bazı yerlerinin koyu kahverengiye bazı yerlerin açığa boyanması ki bu rastlantısal olmuştur, dağlarda üç boyut hissini vermiştir. Resmin sol alt tarafında yer alan iki katlı ev ve resmin üst orta ve ortanın sağında yer alan evlerin köşelerinin de verilmesi evlerin çizgisel olarak üç boyuta sahip olmalarını sağlamıştır. Resimde yer alan çizgi ve formlar; daire, üçgen, dalgalı çizgiler, kavisler, dikdörtgen, spiral, küp, prizma, zikzaklar yer almaktadır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Resimde ergen çoklu düşünmüş; mutluluk, arkadaşlık ve çevre konularını birleştirmiş, birden fazla olayı aynı resme sığdırmıştır. Resimde düşünceleri ifade etmek amacıyla yazı kullanılmıştır. Düşünceleri ifade de yetersiz kalınıp yazıya sınımlandığı görülmektedir. Geometrik formların görülmesi ergenin şematik dönem özellikleri taşıdığına göstermektedir.

- Katalog No** : 7
Yaşı : 12
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 6. Sınıf)
Resmin Boyutu : 25X35 cm
Resmin Tekniği : Kuru Boya
Resmin Konusu : Arkadaşlık

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde karşılıklı bir elleri ceplerinde, diğer ellerini birbirlerine uzatan profilden görünen iki arkadaş çizilmiştir. Figürlerin yüzleri boyanmamış, başları yuvarlak, saçlar hilal şeklinde, fauller çizilmemiş, gözleri profilden verme çabası görülse de cepheden bakıyormuş şeklinde çizilmiştir. Boyunlar boru şeklinde çizilmiş, gövde ise algıdan ötürü profilden çizilemeyip perspektif hatası oluşmuş, sol kol ince, sağ kol ise düz ve kısa verilip orantı hatasına neden olmuştur. Parmaklar kısa da olsa gerçek oranları verme çabası görülmektedir.

Sağda ki figürün üstünde kırmızı bir gömlek, yeşil bir pantolon, soldakinde ise yeşil bir gömlek ve kahverengi bir pantolon vardır.

Vücut formları geometriksel formda verilmiş, bacaklar açık çizilmiş, algısal düzeyden bacaklar profilden verilemeyip cepheden verilmiş kalça verilemeyip perspektif sorunu oluşmuştur. Figürlerin ayakkabıları renksiz kısa ve kalın çizilmiştir. Başta yer alan kulak ile göz arası boşluk fazla, burun üçgen şeklinde ve küçüktür. Figür imgelerinde simetrik bir görüntü olup, iki figür imgesindeki hareket aynıdır. Fon renksiz ve mekân olgusu yoktur. Resimde genelde soğuk renklerin hâkim olduğu göze çarpmaktadır. Yuvarlak, hilal, kavis, dikdörtgen, çapraz görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen gerçeği yakalama kaygısından yüzleri ve elleri boyamamıştır. Burada anlatılan genel ifade arkadaşların birlikteliğidir, bir araya gelme, tokalaşma olarak arkadaşlığı ergen ifade etmiştir. Burada ergenin pantolona farklı cep yapması, diz altına şekilli imge, cepler koyması ergenin modaya uygun ve ergenlik döneminin süslenme gereksinmesini ifade etmektedir. Fonu boyamaması ergeni resmi çizerken sıkıldığının ifadesidir. Ergen geometrik formlarla şematik dönem özelliklerini hala üzerinde taşıdığını göstermektedir.

Katalog No : 8

Yaşı : 12

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Kazım Karabekir İÖO,6. Sınıf)

Resmin Boyutu : A 4

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Arkadaşlık

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde kapalı bir mekânda turuncu renkte bir masanın etrafında oturan dört figür imgesi resmedilmiştir. Zemin krem rengine boyanmış, mekânın duvarları sarıya boyanmış, dikdörtgen formundaki kapı turuncuya boyanmış, televizyon masası kahverengiye televizyon imgesi yeşile boyanmıştır. Resmin sol tarafında turuncu çitaları, mavi renkte camları olan yamuk formunda pencere vardır. Sol tarafta üstten kuş bakışı verilmiş kırmızı bir kanepedir. Kanepenin altında kalan yeşil renkte çiçek motifli bir halı yer almaktadır. Ortada yer

alan masa ve sandalye imgelerinin bacakları kahverengidir. Figürlerin önünde defter ya da kitap bulunmaktadır.

Önden arkaya nesnelerin oranları doğruya yakındır. Kuş bakışı görülen halı ve kanepenin oranları ve perspektifi algısal olarak hatalı verilmiştir. Figürlerin oturdukları sandalyenin ve masanın bacakları kısa çizilmiştir. Pencere ve masanın önden arkaya doğru daralması gerekirken verilmeyip, perspektif hatasına neden olmuştur. Figürlerin kollarını masaya uzatmaları, oturmaları görülen hareketlerdir. Evin duvarların önden arkaya çapraz açılımı perspektif açısından bir başarıdır. Fakat televizyon masasının duvar çizgisinin üstüne çizilmesi algısal bir hatadır ve yaşıyla ilgili algısal bir kavrayıştır. Figürlerin yüzleri sarı ve turuncu renklerle boyanmaya çalışılmış, nokta ve çizgilerle yüz uzuvları verilmiştir. Üstlerindeki elbiseler mavi, kahverengi, sarı, yeşil renktedir. Resimde sıcak renklerin hâkim olduğu görülmektedir.

Üç boyut televizyon ve masasında, sandalyelerde, kanepede hissedilmektedir. Kullanılan çizgi ve formlar; çapraz, şema, dikdörtgen, yamuktur. Saçlarda rastlantısal tonlamalar görülmektedir.

Temannın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen, arkadaşlarıyla bir araya gelip ders çalışmanın, birlikte bir iş yapmanın arkadaşlık olduğunu ifade etmektedir. Ergenlikte yaşlılarıyla birlikte olma ve akran grupları oluşturma durumu burada gözlenmektedir. Perspektif, üç boyut, ten rengi arayışları mantıksal düşünme evresinde olup, gerçeği bulma kaygısının olduğunu göstermektedir.

- Katalog No** : 9
- Yaşı** : 13
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Arkadaşlık

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay bir şekilde kompoze edilen resimde, doğal bir ortamda iki ergen kız poz verir şekilde kolları açık mutlu bir ifadeyle resmedilmiştir. Bir kızın elinde kırmızı çiçekler bulunmaktadır. Zemin yeşile, deniz maviye, dağlar kahverengiye, bulutlar maviye, gökyüzü beyaza, güneş sarıya, çiçekler mora boyanmıştır. Resmin üst tarafında kavisli sıralı üç dağ ve her dağın önünde birer bulut imgesi vardır. Sol tarafta iki dağ arasında yeni doğmakta olan büyükçe çizilmiş

güneş imgesi vardır. Dağların alt tarafında deniz imgesi ve deniz imgesi hizasında görülen kanatları açık ve uçan “M” harfi şeklinde dört kuş imgesi, havada uçan daire formunda çeşitli renklerde balonlar vardır. Resmin sol tarafında kökü büyük gövdesi küçük üstünde turuncu renkte meyveleri olan ve yarısı görünen bir ağaç imgesi vardır. Resmin sağ tarafında altta üç tane sıralı kuşbakışı görülüp perspektif sorunu olan çiçek imgesi vardır.

Figürlerin; saçları sarı ve dalgalı, gözleri yuvarlak, kaşları kavisli, ağızları yukarı kavisli açık ve yüzleri renksiz, , boyunları uzun, pembe yelekleri olan, kalp şeklinde pembe renkte küpeli, olan pembe renkte kolyeli, mavi renkte etekli, elleri tarak şeklinde, ayakları “L” formundadır. Algısal olarak güneş, kuşlar, çiçek büyük çizilmiştir. Ağaç kökünün büyük çizilmesi de ayrı bir sorun oluşturmuştur. Figürlerde geometriksel formların ağır basması ile birlikte el ve ayaklar küçük ve formsuz çizilmiştir.

Balonların ve kuşların uçuşması, görülen başka hareketlerdir. Resimde soğuk renklerin baskınlığı göze çarpmaktadır. Görülen çizgi ve formlar; Kavisli çizgiler, daireler, yamuklar çaprazlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Arkadaşlığı bir arada bulunmada, hediyeleşmede ve de sevgide bulmaktadır. Sevgi ve mutluluklarının göstergesi olarak havada uçan balonlar çizilmiştir. Ergen burada soyut bir anlatıma yönelmiştir. Figürleri yazı ile konuşturarak yetersiz kaldığı noktaları tamamlamıştır. Soyut ifadeyle mantık dönemi, süslemeler ile akran grubu özellikleri göze çarpmaktadır.

Katalog No : 10

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Arkadaşlık

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde açık bir ortamda körebe oynayan çocuklar resmedilmiştir. Zemin ve gökyüzü tamamen mora boyanmış, mekân sorunlu hale getirilmiştir. Resim kâğıdının sağ tarafında üstte sarı daire formunda güneş imgesi vardır. Sarı bir ev imgesi ve ev imgesinin sağında solunda çitler vardır. Evin kapısının sağ alt köşesinde çıkan ve genişleyerek çapraz inen gri bir yol vardır. Evin bitişiğinde dört tane sıralı alt tarafında da iki tane dağınık ağaç imgesi vardır. Resimde biri çeşmenin yanında ikisi ağaç dibinde biride ağaç üstünde bulunan dört figür vardır. Resmin sağ tarafında altta duvarı mavi renkte dikdörtgen

olan çatısı siyah renkte üçgen olan bir çeşme vardır. Evin bitişiğindeki sıralı ağaçların arasında algısal olarak büyük çizilmiş iki tane mavi çiçek vardır. Resmin sağ tarafında sarı bir inek şablonu ve siyah bir kuş vardır.

Resimde bulunan figürlerin; başları dikdörtgenimsi formda, gövdeler kare formunda, kollar ve bacaklar dikdörtgen formunda, ayaklar birbirinden ayrık ve kalça imgesi yoktur. Profilde duran figür imgelerinin vücutları cepheden ayakları profilden verilmiştir. Kaşlar kavisli gözler yuvarlak, burun bir köşesi olmayan üçgen formunda, ağızlar ya yatay ya da kavislidir. Figürlerin vücut uzuvları geometriksel verilerek oranları gerçek ölçüsünde verilememiştir. Kalça çizilmemiş ve orantı sorununu attırmıştır.

Nesnelerin arkaya doğru sıralanışında oran-orantı ve perspektif sorunları vardır. İneğin ve güneşin büyüklüğü örnektir. Figürlerin kollarındaki hareketler, musluğun suyunun akması görülen hareketlerdir. Kapının köşe ucunda çıkan yolun başlangıcı hatalı perspektif edilmiştir. Resimde baskın renk mordur. Kullanılan çizgi ve formlar; çapraz, dikdörtgen, yamuk, üçgen, kavis, daire formudur.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Arkadaşlığı bir arada oyun oynama ile nitelemektedir. Resimlerinde çocuk oyununun olması, mekânı algılayamaması, ergenin şematik ve şema öncesi özellikler taşıdığını göstermektedir. İnek şablonunu kullanması gerçekçilik kaygısının olduğunu göstermektedir.

Katalog No : 11

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Arkadaşlık

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde doğal bir çevrede karşılıklı oturmuş beş taş oynayan üç kız imgesi vardır. Resmin sağında ve solunda iki ağaç yer almakta, sağdaki ağacın altında gri daire formunda taşlar bulunmakta, benzer taşlar sol tarafta çitin altında da görülmektedir. Sağdaki ergenin önünde nokta şeklinde taşlar siyah, zemin okr, gökyüzü mavi, çitin arkasında ki bölge ise yeşil renge boyanmıştır. Resmin üst tarafında üçgen formunda kahverengi, yeşil ve sarı renklerinin karışımı ile tonlanmış iki dağ imgesi vardır. Gökyüzünde üç tane beyaz bırakılmış bulut imgesi vardır.

Figürlerin ten rengini krem rengi ile vermeye çabalamıştır. Figürlerin kaşları kavisli, gözleri nokta şeklinde çizilmiştir. Sağdaki figür kollarını uzatmış ve taşlara uzanmış beş taş oynamaktadır. Ortadaki elbisesi turuncu renkteki figürün saçı siyah renkte olup yanlara sarkıtılmıştır. İki kolunu yandan uzatıp elleri ile yere yaslanmış ve bacakları önden görülmektedir. Soldaki figürün saçı sarı renkte, elbise ve eteği mavi renkte kolunu bacağının üstüne koymuş olup bacaklarını da kalçasının altına almıştır. Resmin genelinde oran orantı sorunu yoktur. Ancak figür imgelerini özellikle belirtme eğiliminden diğer nesnelere oranla büyük çizmiştir. Figürlerin diğer nesnelere oranla büyüklüğü dışında önden arkaya nesnelere küçülmesi doğru verilmiştir. Ayrıca renk perspektifi de hissedilmektedir. Mekân zemindeki tonlamalarla hissedilmektedir. Resimde soğuk renkler baskındır. Resimde açık-koyu ilişkisine dikkat edilip tonlamalar yapılmıştır. Kullanılan çizgi ve formlar; çapraz, helazonik, elips, dalgalı, kavis, daire formudur.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen gerek çevrenin çizimi, gerekse figürlerin işlenişi, hareketi açısından gerçekçi çizim yapmış üstün yetenekli bir öğrencidir. Ergen arkadaşların bir arada bulunmaları ve oynamalarının akran ilişkilerini ifade ettiğini anlatmıştır. Perspektif algısı, tonlama, orantı vs açılarından yaşlılarından çok üsttedir. Bu da ergenin hem algısal açıdan hem de bilgi işleme açısından geliştiğini göstermektedir.

- Katalog No** : 12
- Yaşı** : 14
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖÖ, 8. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : A 4
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Arkadaşlık

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde birer ağacın yanında yer alan banklarda ayakta veya oturur vaziyette, figürlerin farklı durumlarda; üzülmekte, sevinmekte, beraberlikte ve paylaşmakta arkadaşlığı bulduğu görülmüştür. Resmin üst tarafında mavi bir gökyüzü ve arkadaşlık yazılı ışınlarını aşağı yayan sarı bir güneş vardır. Resimde aynı mekânın tekrarları mevcuttur. Her mekânda dalları görünen bir ağaç ve bir bank imgesi vardır. Sol tarafta üstte bankın arkasında mor renkli bir ev vardır. Resmin alt tarafı yeşile boyanmış, üst tarafı da beyaz bırakılmıştır. Ağaçların yaprakları dökülmekte olup sonbahar havası estirilmiştir.

Resmin sağında ve solunda kuş bakışı görölen ve perspektif, orantı hatası olan iki büyük çiçek imgesi vardır.

Resimde sekiz figür imgesi olduğu ve geometrik formlarla çizildiği görölmektedir. Figür imgelerinin başları genelde yuvarlak, kaşları ve ağızları kavisli, kolları kısa ve omuzlara yapışık görölmekte, gövdeler dikdörtgen ve kare formunda, parmaklar tarak şeklinde, bacaklar dikey dikdörtgen formunda, ayaklar ise sol alttaki figür dışında hepsi profilden verilmiştir.

Ağaç gövdelerindeki dalların köke oranla ince olduğu, banklardaki oturan kısmın perspektifsel sorundan dolayı geniş çizildiği görölmektedir. Öndeki nesnelere arkadaki nesnelere aynı büyüklükte çizilmesi ise orantı ve perspektif sorununu oluşturmaktadır. Hareket güneşin ışınlarında, figürlerin birbirlerine sarılmaları, oturmaları, kollarını uzatmalarında, ağaç yapraklarının dökülmesinde görölmektedir. Ağaç ve bankların birbirlerine duruşları ritim oluşturmaktadır. Oturan figürlerin bacaklarının doğru verilememesi, profilden verilen imgelerin omuzlarının ve gövdelerinin verilememesi perspektif sorununu oluşturmuştur. Ana ve ara renkler kullanılmıştır. Ev imgesinde üç boyut hissedilmektedir. Resimde görölen çizgi ve formlar; yamuk, spiral, helazonik, dalgalı, karedir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen güneş ile soyut düşündüğünü göstermektedir. Arkadaşları duygusal ifade ve birçok açıdan ele alması ile çoklu düşünme, akran ilişkileri, duygusal ve cinsel eğilimi görölmektedir. Figürlerdeki geometrik formlardan şematik dönem özellikleri göze çarpmaktadır.

- Katalog No** : 13
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO,6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Kuru Boya
- Resmin Konusu** : Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde ev, ağaçlar, dağlar, nehir, kuş imgelerinin yer aldığı doğal çevrede karşılıklı top oynayan iki figür imgelemiştir. Mekânı resmin altına çizilmiş yeşil çizgiyle, ağaçların altına yer çizgisi çizerek vermiştir. Üstte sıralı renksiz dört dağ imgesi ve iki dağ arasında gülen yüz imgeli güneş imgesi vardır. Dağların üst tarafında sıralı kanatları açık uçan dört kuş vardır. Resimde iki katlı, turuncu renkte üç boyutlu bir ev vardır. Resimde mor tomurcukları açmış iki tanesinin üstünde kuş yuvası olan, bir tanesinin üstüne kuş konan dört ağaç vardır. Evin ön kısmında kapıdan aşağı çapraz inen bir yol

uzanmaktadır. Resmin sağ tarafında çapraz aşağı inen mavi nehir imgesi bulunmaktadır. Resmin alt kısmında solda iki “62” Őablonundan yararlanılarak elde edilmiş tavrŐan vardır.

Resmin alt tarafında ortada ise karşılıklı top oynayan, yazılarla konuŐturulan figürler yer almaktadır. Figürlerin gövdeleri ve bacakları profilden verilememiş, oran-orantı ve perspektif sorununa neden olmuştur. Başlar yuvarlak, gövde dikdörtgen, gözler yuvarlak, burun üçgen Şeklinde, gömlekler turuncu renkte, pantolonlar mor renkte çizilmiştir. Altta nehrin solunda çiçekler açmış ve ergen resme birde küçük bir fidan imgelemiştir. Dağ imgeleri güneş, ev, ağaç, yol imgeleri kendi ararında doğru orantılıdır. ocuk figürlerinde geometriksel verilen biçimler ile gövdeler orantısız olmuş kollar gövdeye göre kısa kalmış, bacaklar dikdörtgen formunda verilmiştir.

Kuşların art arda aynı formda ve aynı yöne uçmaları, dağların art arda sıralanıŐı ritim oluşturmuştur. Resmin üst tarafından altına doğru nesne ve figürler arasındaki perspektif ilişkisi genel olarak doğru kurulmuştur. Kuşlar algısal olarak büyük çizilerek perspektif ve orantı sorununa neden olmuş, yol ve nehir imgelerine perspektif açılımı verilmemiştir. Resim renk açısından fakir kalmış; gökyüzü, güneş, kuşlar, dağlar, yer, ağaç gövdesi, evin kapıları, yol imgeleri boyanmamıştır. Bu durum resimde boşluk hissi vermektedir. Kullanılan izgi ve formlar; dikdörtgen prizma, zikzak, kavis, çapraz, elips, dikdörtgendir.

Temanın İŞlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergenin doğal ortamı resmetmesi Şehir ortamının baskısının atılmasından kaynaklanmaktadır. Akran ilişkisi görülmekte, çizgisel gelişmelerle gruplaşma evresi görülmekte, figürlerdeki geometrik formlarla da Şematik dönem özelliği görülmektedir. Resimde yazı kullanarak yetersiz kaldığı ifadeleri tamamlamaktadır.

- Katalog No** : 14
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25x35
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Köprü, kedi, ağaç, köprü ve dağ imgelerinden oluşan bir çevre imgenmiştir. Resmin üst kısmında kahverengi üçgen formda sıralı dağ imgeleri vardır. Dağların arkasında bir kısmı görünen sarı güneş imgesi yer almaktadır. Gökyüzü maviye, zemin yeşile boyanmış, resmin sağında ve solunda birbirine benzer yarısı imgenmiş ağaç imgelerinin kökleri kahverengiye gövdesi yeşile boyanmıştır. Soldaki ağacın kökünün bitişiğinde zikzaklı çimenler ve iki yaprağı olan kırmızı renkte bir gül vardır. Ağacın gövdesindeki dallarda ise biri yuvasında iki mavi kuş imgesi vardır. Sağdaki ağacın solunda zikzaklı çizgiler ile

çimen çizilmiş, içine de kırmızı bir çiçek imgesi konulmuştur. Resmin sağ altında küme halinde duran kaya imgeleri vardır. Kayanın üstünde iki tane turuncu renkte yem yiyen kuş imgesi vardır. Resimde kuş bakışı görülen çeşitli renklerde çiçek imgeleri vardır. Resim kâğıdının ortasında, yanları çitlerle çevrili, ortası dama formunda çeşitli renklerde bir köprü ve köprünün önünde duran beyaz bir kedi vardır.

Kayanın üstündeki kuşun başını eğip yem yemesi görülen hareket ifadesidir. Ritim ise köprüdeki çitlerde, dama formunda ve dağlarda görülmektedir. Genel anlamda nesnelerin birbirlerine oranları doğru verilmiştir. Yalnız köprü imgesinin başlangıç ve bitiş noktaları perspektife uygun olarak çizilmemesi, öndeki çitlerin arkadakilere oranla büyük olması gerekirken eşit verilmesi, mor çiçeğin perspektifsel olarak kuş bakışı görülmesi orantı, perspektif sorunları oluşturmaktadır. Önden arkaya imgelerin perspektifsel küçülmeleri doğru verilmiştir.

Resimde soğuk renklerin hâkim olduğu dikkat çekmektedir. Dağların bazı yerlerinin koyu bazı yerlerinin açığa boyanması üç boyut hissi vermiştir. Kullanılan çizgi ve formlar; çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, üçgenimsi formlar, helazoniktir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen yeşil bir alanda hayvanlarla, ağaçlarla, çiçeklerle, dağlarla iç içe bir doğal ortamın kendisi üstünde olumlu bir etki yaptığını ve böyle bir çevrenin kendisini huzurlu kıldığının göstermektedir. Nesne ve figürlerin gerçeğe yakın çizilmesi ergenin gerçekçilik arayışını göstermektedir. Geometrik formlardan kurtulma çabalarının görüldüğü ve mantık evresini yaşadığı görülmektedir.

Katalog No : 15

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Çevre olarak nitelendirilen köy ortamı kuş bakışı çizilmiş, gökyüzü ve zemin yeşile boyanmıştır. Üçgen ve kavisli formlarda kahverengi dağlar resmin üst kesiminde yer almaktadır. Çok sayıda ev imgesi ve bitişiğinde kavak ve diğer ağaçlar imgelenmiştir. Resimde çok sayıda turuncu ve sarı kelebek, “M” harfi şeklinde uçan kuş imgeleri çizilmiştir. Resim kâğıdının üst kısmında başlayan çapraz ve dalgalı inen, sağ alt köşede biten perspektif kurallarına uygun bir yol imgesi vardır. Resmin sol tarafında iki minareli bir cami, akan bir çeşme vardır. Sağ taraftaki bir evin bahçe çitleri yatıkta olsa verilmiş, perspektif

sorunu oluşmuştur. Resmin sağ tarafında altta sarı renkli bir çoban ve sarı koyunları vardır. Koyunlar perspektifsel açıdan doğru verilmemiş, yatırılmıştır. Resmin alt tarafında yolun altında ve üstünde bir göl vardır. Gölün içinde iki sarı ördek ve sarıçiçek imgeleri vardır.

Resmin geneline baktığımızda oran orantı sorunsuz görülmektedir. Yalnız kelebek, kuş imgeleri algısal olarak büyük çizilmiş ve perspektif, orantı hatasına neden olmuştur. Resimde görülen hareketler; kuşların, kelebeklerin uçmaları, çobanın kaval çalması, çeşmede ki suyun akması görülmektedir. Perspektifsel açıdan nesnelerin ve diğer imgelerin önden arkaya dizilişleri büyükten küçüğe genelde doğru sıralandığı görülmüştür. Figür olarak bir tek çoban imgesi yer almaktadır. Arkadan resmedilmiş üstündeki elbise sarıya boyanmış ve kaval çalmaktadır. Resimde soğuk renkler baskındır. Geometrik verilmiş ev ve camide üç boyut görülmektedir. Resimde görülen çizgi ve formlar; Küp, prizmalar, zikzaklar, dalgalı yapılar, kavislerdir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen çevreyi köy yaşamı olarak nitelendirmiş, şehir yaşantısının dışındaki bir yaşamın ruhunu dinlendirdiği ortaya çıkmıştır. Ergenin düşüncelerini çok yönlü anlattığı ve sözel düşünce biçiminin resme yansıdığı görülmüştür. Üç boyut, perspektifsel arayışlar ergenin daha gerçekçi olduğunu göstermekte ve mantık dönemini yaşadığını göstermektedir.

Katalog No	: 16
Yaşı	: 13
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde dağ, güneş ve ağaç şablonların içinde doğal bir çevrede bir ev imgesi ve iki kız çocuk bulunmaktadır. Üstte sıralı üçgen şeklinde kahverengi dağlar ve resmin solunda mavi bir bulut bulunmaktadır. Dağların arasında kırmızı ve sarıya boyanmış güneş imgesi bulunmaktadır. Sağda ikinci sıradaki dağın önünde ters 3 şeklinde bir kuş imgesi vardır. Zemin yeşile, gökyüzü maviye, ağaç kökleri kahverengiye boyanmıştır. Resimde dört tane gövdesi zikzaklı çam imgesi ile bir tane normal görünümde ağaç vardır. Resmin ortasında kırmızı bir ev ve yan taraflarında kahverengi çit vardır.

Evin pencereleri ve evin kapısı dikdörtgen şeklinde, çataları kahverengi içi mavi renktedir. Evin önünde çapraz aşağı inen siyah kaldırım taşları vardır.

Resmin alt köşesinde solda sarı saçlı turuncu elbiseli mavi etekli elinde iple tuttuğu bir oyuncak arabası olan kız çocuğu vardır. Resmin sağ tarafında da elinde çiçekler olan bir kız imgesi vardır. Genel görünüşte oran-orantı ve perspektifin iyi kurulduğu görülmüş fakat algısal olarak ergen kuş ve çiçek imgelerini büyük çizmiştir.

Soldaki ağacın gövdesinde yer alan dal ebatları eşit kalınlıkta çizilerek orantısızlık meydana gelmiştir. Figürlerin bacakları doğruca kalçadan çıkmamış oran sorunu oluşturmuştur. Sağ ortada yer alan bir figürün sağdaki ayağa hareket vermek için verdiği dalga bacağı uzun hale getirip orantısızlaştırmıştır. İki figüründe uzaklıklarına rağmen aynı boyda çizilerek perspektif hatası oluşmuştur. Resimde bacadan çıkan duman, kuşun kanatlarını açması, sağdaki figürün kollarını açıp koşması ve elinde çiçek tutması görülen diğer hareketlerdir. Figürlerin vücutları geometriksel ve üstten basık verilmiştir. Omuzlar kavisli, boyunlar kalın verilmiş, ayaklar ise cepheden verilmesi gerekirken profilden verilmiştir. Sıcak ve soğuk renkler kullanılmıştır. Evde ve çitte verilen geometrik formlarla üç boyut görülmektedir. Görülen çizgi ve formlar; Zikzaklar yamuk, üçgen yatay ve dikeylerdir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergenin biçimleri gerçeğe daha uygun, nesnelere üç boyutu ve perspektifi verebildiği görülmektedir. Gerçekçilik dönemini yakaladığı görülmektedir. Düşünce açısından çocuk oyunlarını çizmesi toplumsallaşmadığını ve çocukluktan tam olarak çıkamadığını göstermektedir. Figürleri geometriksel vermesi şematik dönemden tam olarak çıkamadığını göstermektedir.

Katalog No	: 17
Yaşı	: 13
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Çiçeklerden, ağaçlardan, yeşilliklerden, güneş ve buluttan oluşan doğal bir ortamı çevre olarak nitelendirilmiştir. Yer yeşile, gökyüzü maviye, güneş sarıya, bulutlar maviye boyanmıştır. Resmin üst tarafında küçük kavislerden oluşmuş tepelikler vardır. Resimde gövdeleri kavislerden, üçgenlerden, elipsten oluşan kökleri kahverengi olan küçüklü büyüklü ağaç imgeleri vardır. Resmin sol ve orta tarafında kırmızı, sarı, mor renklerden oluşan ve kuş bakışı görülen çiçek imgeleri vardır. Ayrıca resmin ortasında ve sağında biri küçük ikisi büyük kavislerin birleşmesi ile oluşmuş yeşil renkli çalılık imgeleri vardır. Resmin

sol tarafından bulunan büyük ağacın solunda sarı bir tavşan, sağ tarafında iki tane kaya imgesi vardır. Gökyüzünde sarı bir güneş ve sağlı sollu simetrik iki bulut vardır.

Öndeki ağaç imgelerinin küçük olması hem perspektif hem de oran-orantı sorunu oluşturmuştur. Çiçek imgelerinin kuşbakışı ve algısal açıdan büyük çizilmesi perspektif ve oran-orantı hatasına neden olmuştur. Sağ taraftaki kavakların sıralı olması ritim oluşturmaktadır Resimde sıcak ve soğuk renkler yer almakta fakat soğuk renkler baskın özellik göstermektedir. Resimde görülen çizgi ve formlar; Kavisler, silindir, daire, elips, üçgendir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Geometrik anlattım baskındır. Şehir hayatı dışında bir yaşamı, çevreyi doğa olarak tanımlamıştır. Resimsel özellikler açısından şematik dönemi yaşamaktadır.

Katalog No : 18

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7.Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Dağlar, ağaçlar, nehir, evler, okul gibi imgelerle oluşturulmuş bir köy ortamı çizilmiştir. Gökyüzü, nehir maviye, yer yeşile, yol kahverengiye, dağ yeşil ve kahverengiye boyanmıştır. Gökyüzünde üç bulut ve bir sarı daire formunda güneş imgesi vardır. Resmin ortasında kavisli sıralı üç dağ ve dağların arkasında başka dağ imgeleri vardır. Resimde çok sayıda sıralı ve dağınık ağaç ve kavak imgeleri vardır. Sol taraftaki iki dağ arasında çıkıp genişleyerek dalgalı bir formda aşağı inen nehir imgesi bulunmaktadır. Resmin ortasında dalgalı ve yatay uzanan bir yol, nehir ile yolun çakıştığı yerde köprü vardır. Resmin sağ

tarafında yolun üstünde sıralı sarı renkte beş ev imgesi bulunmakta ve bu evlerle yol arasında bağlantılı yollar yer almaktadır. Resimde mor renkte bir okul ve bitişiğinde dalgalanan bayrak imgesi vardır.

Nesnelerin arkaya doğru sıralanışında perspektif verme çabası vardır. Nehrin aşağı doğru genişlemesi perspektifi kurduğunu göstermektedir. Okulun köşe duvarını çizmemesi, güneşin büyüklüğü görülen orantı ve perspektif sorunlarıdır. Ritim dağlarda, evlerde, ağaçlarda görülmektedir. Resimde soğuk renkler baskındır. Dağlarda kahverengi ve yeşilin birlikte kullanılmasıyla bir şişkinlik hissi oluşmuş buda üç boyutu oluşturmuştur. Evlerde üç boyut verme çabası görülmüş fakat duvar köşelerinin çatı köşeleriyle aynı düzeyde verilmemesi sorun yaratmıştır. Kullanılan çizgi ve formlar; çapraz, dikdörtgen, yamuk, üçgen, kavis, kare, dalgalı formlar, daire formlarıdır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen çevreyi yeşil doğada görmüştür. Nesnelerin yoğun çizilmesi ve nesnelere arasında bir düzenin olması, perspektifsel gelişim ergenin zihinsel açıdan geliştiğini göstermektedir. Gerçekçiliği yakaladığı görülmekte, mantık dönemi özelliği göstermektedir.

Katalog No : 19

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 8)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde evlerin bacalarında çıkan dumanlar, araba egzozlarında çıkan dumanlar, çevreye ve denize atılan çöplerle ergen çevreyi çevre kirliliği olarak anlatmıştır. Gökyüzü ve deniz maviye, yol kahverengine ve yerde sarı rengine boyanmıştır. Yol yukarıdan aşağıya çapraz ve perspektifsel bir açı ile verilmiştir. Yolda giden bir kamyonet ve dört otomobil bulunmaktadır. Yolun üst tarafında dikdörtgen formunda arkalı-önlü sıralı apartman imgeleri, bunların arasında bir otobüs durağı bulunmaktadır. Resmin alt tarafında çeşitli atıklarla kirlenmiş deniz ve çöp kovası vardır. Yolun altında sıralanmış yaprakları dökülmüş çıplak ağaç imgeleri vardır.

Resimde üstünde figürler oturan sarı ve turuncu renkte iki bank vardır. Resimde üç tane oturur vaziyette figür imgesi yer almaktadır. Figürlerin başları yuvarlak ve gövdeleri kare formunda, kollar omuza yapıştırılmış gibi durmakta ve kısadır, bacaklara kalça formu verilememiş, ayakkabılar siyaha boyanmıştır.

Nesnelerin birbirine oranları doğruya yakın verilmiştir. Apartmanların geometriksel formu eğimli verilerek bir sorun oluşmasına neden olmuştur. Pikabın kasa kısmı kuş bakışı çizilmiş ve perspektifsel hata oluşmuştur. Apartmanların sıralı dizilişi, arabaların arka arkaya gelmesi, ağaçların yan yana dizilmesi, turuncu banktaki iki figürün yan yana oturması ritim oluşturmaktadır. Nesne ve figürlerin önden ve arkaya sıralanışında küçükten büyüğe gidildiği ve perspektifi oluşturduğu görülmektedir. Resimde sıcak ve soğuk renkler kullanılmıştır. Üç boyut kamyonetin kasasında ve çöp kovasında hissedilmektedir. Kare, dikdörtgen, yamuk, çapraz, spiral vb çizgi ve formlar vardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Bu resimde ergen çevrenin kirlenmesi sorununu ele almıştır. Evlerden çıkan dumanlar, egzoz dumanları, kirlı deniz ve çevre ile birden fazla durumu görüp olasılık ve çoklu düşünme zihinsel kavrayışı gerçekleştirmiştir. Toplumsal sorunlara duyarlı olduğu görülmektedir. Biçimsel açıdan gerçekçilik oluşmaya başlamış ve mantık dönemi özellikleri görülmüştür.

Katalog No : 20

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Sulu Boya

Resmin Konusu : Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde bir göl ve içinde iki fille çevresi ağaçlarla yeşillendirilmiş bir alan resmedilmiştir. Resmin sağında ve solunda büyükçe resmedilmiş simetrik ağaçlar yer almaktadır. Bu ağaçların dalları, yaprakları lekesele olarak verilmiştir. Resimde bulunan gölün üst tarafında arkalı önlü sıralı ağaç imgeleri vardır. Zemin kahverengi, sarı, yeşil gibi renklerle boyanıp üstüne çimen ve çalılar çizilmiştir, göl maviye boyanıp tonlanmıştır. Resmin sağ ve sol tarafındaki

ağaçların kenarlarında, resmin iç tarafında “çevremizi koruyalım”, “çimlere basmayalım” yazılı yatay dikdörtgen formunda panolar vardır. Panolar arasında kahverengi bir bank vardır.

Önden arkaya doğru bakıldığında imgeler arasında herhangi bir orantı, perspektif sorunu görülmemekte, fakat bankın arka ayakları orantısız çizildiği anlaşılmaktadır. Renkler karıştırılarak ton elde edilip renk perspektifinin hissedilmesini sağlamış, üç boyutu vermeye çalışmıştır. Baskın renkler; yeşil, mavi, kahverengidir. Kullanılan çizgi ve formlar; çapraz, dikdörtgen, yataylar, kavis, dikeylerdir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen çevre olarak doğayı imgelemiş ve koruma içgüdüleriyle zarar gelmesini istemediğinden uyarı levhaları dikmiştir. Bu levhaları çizmesi ergenin toplumsal duyarlılığı gösterme bilincinde olduğunu göstermektedir.

- Katalog No** : 21
- Yaşı** : 14
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : A4
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Çevre

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde ergen bir köy ortamında evleri, dereyi, çiçekleri, ağaçları çevre olarak resmetmiştir. Gökyüzünü, dereyi maviye, ağaçların kökleri kahverengiye, gövdeleri yeşile, zemini yeşile ve kahverengiye boyanmıştır. Resmin üstünde kavisle tepe şekli verilmiş yedi tane ev imgesi çizilmiş, evlerin duvar renkleri sarı, çatı renkleri kahverengi, kapı ve pencereleri dikdörtgen çizilmiştir. Resimde yer alan derenin ise üzerinde bir adet köprü oluşturmuştur. Resmin her tarafında dalları kavisli formlarla çizilmiş, kırmızı, sarı, renklerde çiçekler vardır.

Nesnelerin diziliminde oran orantı ve perspektif doğru kurulmuştur. Yalnızca sol taraf da ki öndeki evin çatısı tam doğru çizilmemiştir. Ritim evlerde, çiçeklerde ve ağaçlarda görülmektedir. Nesnelere verilen tonlamalarla renk perspektifi de hissedilmektedir. Resimde sıcak ve soğuk renkler bulunmakta, soğuk renklerin baskınlığı görülmektedir. Resimde üç boyut evlerde, ağaçlarda görülmektedir. Kullanılan çizgi ve formlar; çapraz, dikdörtgen, dikdörtgen prizma, dikeyler, yataylar, yamuk, üçgen, kavis, helazonik gibi formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen çevreyi köy ortamında, doğa ortamında görmektedir. Şehir hayatı ve beton duvarları imgelememesi şehir hayatından bunaldığını göstermektedir. Nesnelere gerçeğe yakın çizmesinden gerçekçi düşündüğü görülmektedir. Mantık evresi özellikleri resimde görülmektedir.

- Katalog No** : 22
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO,6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Eğlence

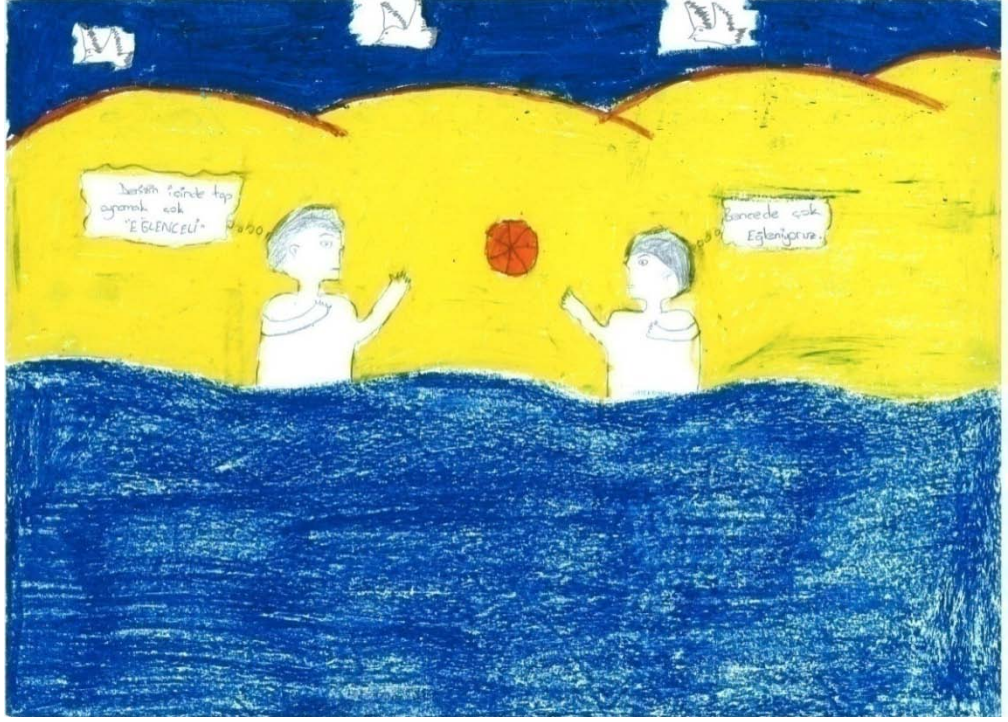
RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde bir sahilde eğlenen insanlar resmedilmiştir. Kavuniçi renginde olan sahilin sağında ve solunda simetri kavislerle oluşturulmuş kayalar vardır. Deniz maviye boyanmış ve içinde bir balık röntgen olarak görünmektedir.

Resimde karşılıklı top oynayan iki kız, yüzen bir adam, sahilde uzanan iki figür yer almaktadır. Ayrıca resmin üst tarafında konturlarla çizilmiş uçan bir kuş imgesi vardır. Sahil kenarında ayrıca kırmızı renkli yuvarlak ve dikdörtgen şeklinde plaj havluları yer almaktadır.

Nesneler arasındaki oran-orantı ve perspektif uyumu görülmemektedir. Sahilde uzanan figürlerden biri çok büyük çizilmişken öbürünün çok küçük çizildiği, serili havluların orantısız olduğu ve bunların perspektif sorunu oluşturduğu görülmektedir. Yere uzanmış figürler kuşbakışı çizilip perspektif sorununa neden olmuştur. Resimde görülen başka hareketler kuşun uçuşması, resmin üstündeki figürün kollarını yanlara açmasıdır. Sahil dümdüz boyandığından arka ön ilişkisi görülmemekte ve derinlik hissedilmemektedir. Figürlerin başları yuvarlağımsı verilmiş, burunlar yapıştırılmış gibi çizilmiş, gözler profilden verilmesi gerekirken cepheden verilmiş, profilde duran figürlerin vücutları cepheden verilmiş, kollar karın bölgesinden çıkmış, omuzlar kavisli çıkık şeklinde verilmiş, ayak ve ellerin formu bozuk çizilmiştir. Sıcak ve soğuk renkler kullanılmıştır. Görülen çizgi ve formlar; kavis dikdörtgen, elips, daire formları göze çarpmaktadır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Denizdeki kız imgesinin kızın sutyen giymesi, göz kirpikleri, saçların süslü ve dalgalı olması ergenin cinsel özelliklerinin farkına vardığını göstermektedir. İnsanların bedenlerini ve yüzlerini gerçek renkleriyle yansıtma kaygısı nedeni ile renklendirmemiştir. Eğlence düşünce biçiminin çocuklardan farklı olduğu yani oyun yerine sahilde eğlenme resmi çizdiği görülmekte ve bu da ergenin çocukluktan çıktığını göstermektedir. Biçimlerin geometriksel olması ergenin şematik dönem özellikleri taşıdığını göstermektedir. Aynı yaştaki kişilerin oynaması ergenin akran ilişkilerine işaretidir.

Katalog No : 23

Yaşı : 12

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO,6. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Eğlence

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

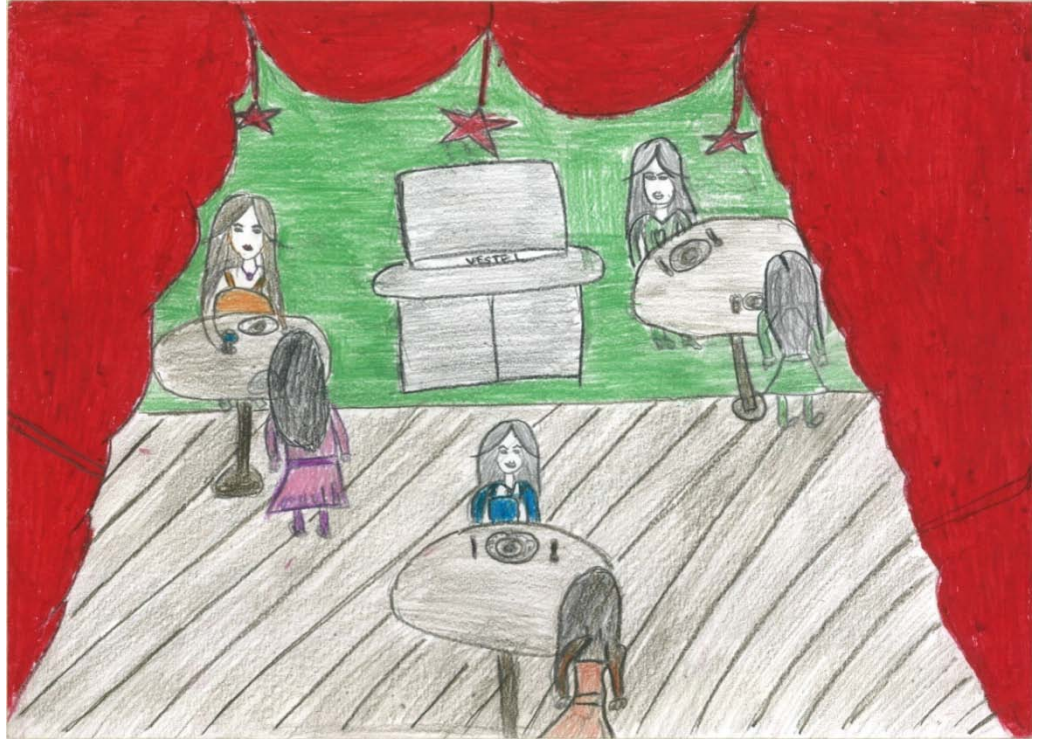
Görme Biçimleri: Resimde dalgalı mavi renkte deniz içinde top oynayan iki çıplak figür çizilip, kompozisyon nesne açısından fakir bırakılmıştır. Resmin üst kısmında mavi gökyüzü ve gökyüzünde sola doğru uçan üç beyaz kuş imgesi resmedilmiştir. Sarı bir sahil ve sahilin devamında üstte sıralı dört tepe imgesi vardır.

Figürlerin başları yuvarlak, yüz kısmı düz çizilmiş, kulaklar küçük çizilmiştir. Gövdeler ve gözler profilden değil cepheden çizilmiş bu da perspektif ve

oran-orantı sorununa neden olmuştur. Kollar kısa çizilmiş, kulaklar küçük çizilmiş, burunlar göz hizasında çizilerek orantı hatası yapılmıştır.

Figür ellerinin parmakları tarak şeklinde çizilmiş, olması gerektiği ölçülerde çizilmemiştir. Figürler yazı ile konuşur olup, kuşlar olması gerekenden büyük çizilmiştir. Dağların arkada olması ve gerektiği ölçüde çizilmesi yakınlık uzaklık ilişkisini vermektedir. Aynı zamanda denizin daha geniş bir alanda çizilmesi resmin yarısını kaplaması ve figür imgelerinin çok büyük çizilmemesi de bir denizin yakın figürlerin uzakta olduğu hissini vermektedir. Görülen çizgi ve formlar daire, oval, dalgalı çizgiler, zikzaklardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen resimlerinde kuş imgelerini ve figürlerin biçimlerini şablonlaştırmıştır. Resimsel ifade yetersizliğinden resimlerinde yazı kullanmıştır. Gerek biçimsel formlarla gerekse yazıya sığınmasıyla şematik dönem özelliği göstermektedir. Resimde nesnelerin yokluğu dikkati çekmektedir. Yaşıtıyla oynaması akran ilişkilerine işarettir.

- Katalog No** : 24
- Yaşı** :12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖÖ,6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25x35
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Eğlence

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Bir eğlence merkezinde, üç masa etrafında iki kızın bir şeyler yiyip içerek eğlenmesi resmedilmiştir. Resmin sağ ve sol, üstünde kavislerle oluşturulmuş çapraz kırmızı perdeler bulunmakta, perdelerin arasında üç yıldız şeklinde süs imgesi yer almaktadır. Duvarı yeşile, çapraz çizgilerle form verilmiş zemini, elips formundaki masaları kahverengiye boyanmıştır. Duvarda ortada gri renkte yatay dikdörtgen formunda bir televizyon ve elips formunda sehpa yer

almaktadır. Resimde üstte iki, alt ortada bir olmak üzere üç tane bir ayaklı masa vardır.

Masaların üstlerinde çatal, bıçak, tabaklar yer almakta ve her masanın etrafında iki toplamda da altı saçları siyah renkte kız imgesi vardır. Arkası dönük kızların saçları düz, uzun ve kızların üçü de eteklidir. Figürlerin el parmakları eksik, aynı boyda kısa ve kalındır. Vücut genel olarak basık çizilmiş baş gövdeye oranla biraz büyük resmedilmiştir. Figürlerin elbiseleri yeşil, mavi, pembe, turuncu, kırmızı renklerine boyanmıştır. Soldaki imgenin saçı kahverengi, diğer imgelerin ise saçları siyahtır. Yüzler uzun ve birbirinden farklı, gözlere kirpikler eklenmiş, kaşlar iki çaprazın birleşmesiyle çizilmiş, burunlar imgelememiş, dudaklar yapışık üst dudak iki boyutlu üstü “M” şeklinde altı kavisli, alt dudak iki boyutlu kavislidir. Yüz ve vücut renklendirilmemiş, bütün figürlerin omuzları biraz geniş alınmıştır.

Bütün figürlerde durağanlık görülmekte, figürlerden sol üstte yer alan imge yalnızca hareket halindedir, elini kavisli bir formla masaya uzatmış şarap kadehini kavramıştır.

Mekân olgusu duvarın içine figür imgelerinin, televizyonun ve masasının çizilmesiyle sorunlu hale gelmiştir. Yer çizgilerinin hep aynı çaprazla çizilmesi, önden arkaya verilmesi gereken küçülmeyi verememiş ve perspektif sorunu oluşturmuştur. Masaların üstlerinin kuşbakışı görülmesi perspektifsel sorun yaratmıştır. Sıcak ve soğuk renkler kullanılmıştır. Yamuk, dikdörtgen, çapraz, dikey gibi formlar resimde kullanılmıştır.

Temannın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen eğlenceyi bir araya gelip, süslü giyinip, yiyip içmekte ve etrafın süslenmesinde ve eğlence merkezine gitmekte bulmaktadır. Yaşıtlarını resimde imgelemesi akran ilişkilerini girmiş olduğunu göstermektedir. Belirli bir mekânda arkadaşlarıyla birlikte eğlenmesi toplumsal ilişkilere işaretler. Kişilerin birlikteliği gruplaşma dönemi özelliği gösterse de mekân olgusunun oturmaması şema öncesi özellik göstermekte figürlerin ve nesnelere gerçekçi çizilme çabası da gerçekçilik dönemini göstermektedir.

- Katalog No** : 25
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Eğlence

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Doğal bir ortamda piknik yapan insanlar yatay kompoze edilerek imgenmiştir. Resimde bir masa etrafında oturan bir aile ve cıvız yapan figürler vardır. Resim zemini yeşile, gökyüzünü maviye, güneş sarıya boyamıştır. Resmin üstünde üçgen formda ve sıralı kahverengi sekiz dağ imgesi yer almaktadır. Gökyüzü maviye boyansa da güneş ışınlarıyla etrafının sarıya dönmesi sağlanmıştır. Resmin sol tarafında, karşılıklı mangal yapan iki figür imgesi vardır. Mangal yapan

figürlerden kız figürünün elinde kırmızı bir tabak, erkeğin elinde ise rüzgârlık ve maşa vardır. Üzerinde et pişen mangaldan dalgalı çizgilerle verilmiş beyaz renkli dumanlar çıkmaktadır. Mangal ayaklarının, yuvarlak topun, ağacın, altta yer alan kuşbakışı görünen mor çiçeğin, sandalyelerin ve masanın ayaklarının bastığı zemin siyah ve yeşil zikzaklarla çimen verilip, yer imgesi hissettirilmiştir. Dağların altında sağ tarafta arkalı önlü sıralı çam ağaçlar bulunmaktadır. Resmin sağ tarafında bir ağaç ve üstünde iki kuş imgesi ve ağacın altında iki tane kuşbakışı görülen mavi renkte çiçek, bir beyaz kedi imgesi vardır. Resmin ortasında kırmızı örtülü bir masa, masanın üstünde kuşbakışı görülen turuncu tabak, çatal, mor bardaklar, normal açıyla görünen mor sürahi, yeşil salata tabağı, masanın etrafında sandalyeler ve sandalyede oturan figürler yer almaktadır.

Figür ve sandalyelerin zayıf çizildiği görülmekte ve figür ve nesnelere doğru oranda çizildiği görülmüştür. Güneş olduğundan büyük imgelemiş buda orantı ve perspektifsel soruna neden olmuştur. Çam ağaçlarında, dağlarda, tabaklarda, çatalarda, figürlerin duruşlarında ritim görülmektedir. Bebek imgesinin kollarını açıp çingırağı sallaması, mangaldan duman çıkması görülen diğer hareketlerdir. Bütün figürlerin ağızları ve kaşları kavisli burunları çizgi formunda boyunları uzundur. Resmin sol tarafında karşılıklı duran figürlerin başları elips formundadır ve vücutları zayıftır. Gözler cepheden verilmiş, gövdeler ve bacaklar profilden doğru verilmiştir, kollar kavisli bir şekilde öne doğru uzatılmıştır. Oturma eylemini ergen vermeyi başarmış ve giysilere ve saçlara moda etkisi vardır. Elbiseler yeşil, mavi, kırmızı ve sarı renklindedir. Bütün imgelerin tenleri renksiz çizilmiş, yüzlere gülümseme ifadesi verilmiştir. Baskın renkler soğuk renkler olup, yeşil renk çok kullanılmıştır. Dağların eğim yönüne göre taranması üç boyutu hissettirmektedir. Kullanılan çizgi ve formlar; çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, zikzaklar, daireler, elipsler, üçgenimsi formlar kullanılmıştır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade:

Ergen farklı olasılıkları da görerek dağların farklı formlarını da resmetmiş, olasılık düşüncesi gelişmiştir. Ergen gerçeği yakalama çabasıyla ten rengini

vermemiş, nesne ve figürleri ayrıntılı, doğru çizmeye çabalamıştır. Bebek imgesi ve davranışlarını imgelemesi ergenin geniş bir algılama düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Figürleri cinsel ve fiziksel özelliklerine uygun çizmesi de ergenliğe geçtiğini göstermektedir. Mantık evresi özelliği görülmektedir.

Katalog No	: 26
Yaşı	: 13
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Eğlence

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim yatay kompoze edilmiş ve oyun oynayarak, fidan dikerek eğlenen çocuklar doğal ortamda imgelenmiştir. Zemin, gökyüzü, dağ kontur çizgisi dışında yeşile boyanmış, yerlere çizilen yer çizgileri ile mekân olgusu oluşturulmaya çalışılmıştır. Resmin sol tarafında yarısı görünen gövdesi kısa bir ağaç, kuşbakışı görülen çiçekler, zikzak çizilmiş altında eğlence yazılı otlar vardır.

İp atlayan, top oynayan çocuklar, ip atlayan çocuk, çiçek sulayan çocuklar çizilmiştir. Resmin sol tarafında üstte yarım görünen sarı renkte güneş imgesi vardır.

Resimde bulunan yedi figür imgelerinin yüzleri ve elleri renksizdir. Profilde duran imgelerin omuzları verilememiş, gövdeler cephedenmiş gibi görülmekte, ellerin parmakları eşit ve küçük kavisli çizilmiş, eller şişkin çizilmiştir. Burun ve ağızlar zikzakla verilmiş, burun ve ağızlar üçgen formda görünmektedir. Profilden çizilen imgelerin de gözleri ve kaşları cepheden görülmektedir.

İmgeler arası oranlara baktığımızda figürlerin büyüklükleri arasında bir dengesizlik görülmekte, çiçek imgeleri olması gerektiğinden biraz büyük olduğu anlaşılmaktadır. Figürler geometriksel çizilmiş, profile duran figürlerin gövdeleri cepheden çizilmiş, genelde bacaklar kısa çizilmiş, figürlerin kalça formu verilememiştir. Resmin üstünde yerde oturan kız imgesinin oturma hareketinde bacakları ince çizilmiştir. Resme soğuk renkler hâkim olduğu ve yeşilin çok kullanıldığı görülmüştür. Görülen çizgi ve formlar; zikzak, kavisli, dikdörtgen, yamuk, kare, spiraldir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Yüzler, eller ve bacaklar renksiz çizilmiştir bunun nedeni ergenin ten rengini verememesindedir. Resimde yazıyla düşüncesini desteklemeye çalışmış, birden fazla olayı resimlemeyerek çoklu düşündüğünü göstermiştir. Saçların süslenmesi de ergenin cinsel özelliklerinin farkında olduğunu, yaşitlarını çizmesi de akran ilişkilerini göstermektedir. Yer çizgileri resimde kullanması, ergenin şematik dönem özellikleri gösterdiğine işarettir.

Katalog No	: 27
Yaşı	: 13
Cinsiyeti	: Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Eğlence

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde ergen doğal bir ortamda çiçek sulayan, kaykay kayan, elma toplamış uçurtma uçuran figürler çizerek çevreyi resmetmiştir. Resmin üst tarafında sıralı kahverengi dört dağ imgesi, dağlar arasında mavi bulut ve bulut kümeleri, gülen sarı güneş imgesi, “M” şeklinde uçan kuş sürüleri vardır. Gökyüzü maviye, yer yeşile, dağdan aşağı perspektifsel bir açı ile inen nehir maviye boyanmıştır. Resimde elips formuna benzer siyah kaya imgeleri, üstünde ve dibinde kırmızı elmaları olan elma ağacı, iki tane salıncak, kahverengi ve krem renginden oluşmuş çitler, spiral formlardan meydana gelmiş kahverengi sepet ve içinde elmalar vardır. Algısal olarak büyük çizilmiş yere konmuş, uçan kelebekler ve kuşbakışı

görünen mor çiçekler yer almaktadır. Sepetin biraz ilerisinde yerde zikzaklarla çizilmiş ot yer almaktadır.

Bir elinde sepet olan ve diğer elinde uçurtma olan kızın uçurtması turuncu, kırmızı renkte, üçgen formunda ve ipi dalgalıdır. Figürlerin başları yuvarlak, omuzlar çıkık ve kavisli gövdeler kısa ayaklar ön cepheden verilememiş, kollar düz ve ince verilmiş, bacaklar uzun çizilmiştir. Önden arkaya doğru bakıldığında salıncakların birbirine yakın çizildiği, figürlerin ön arka ilişkisine dikkat edilmeden aynı oranda çizildiği, elmaların olması gerekenden daha büyük çizildiği, figürlerin geometriksel çizilmesinden görülen perspektif ve orantı sorunlarıdır. Kaykayın, nehrin, kuşların önden arkaya doğru perspektifi verildiği görülmektedir. Sıcak renklerle birlikte soğuk renkler de kullanılmıştır. Resimde görülen çizgi ve formlar; Dalgalı çizgiler, kavisli, dikey yatay formlar, şemalar, üçgenimsi formlar, yamuklar, zikzaklar vs. görülmektedir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen doğayla iç içe oyun oynamanın, ağaç dikmenin kendisini eğlendirdiğini ifade etmektedir. Ergen fidan sulayan çocuğu çizerek doğaya ve çevreye duyarlı hale geldiğini göstermektedir. Doğayı dağ, nehir, çiçek ve kelebek gibi genelde kullanılan imgelerle ifade etmiş ve şablon düşünceyi kullanmıştır. Birden fazla durumu resmederek olasılık ve çoklu düşünme biçiminin geliştiğini göstermektedir. Resimdeki imgelerin süslü ve ayrıntılı çizilmesi ile gruplaşma, figürlerin geometrik çizimiyle şematik evre özelliği göstermektedir.

- Katalog No** : 28
- Yaşı** : 13
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Eğlence

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim kâğıdı yatay kompoze edilmiş, resimde parkta oynayan çocuklar imgelenmiştir. Yer ve gökyüzü maviye boyanmış böylece mekân olgusunda sorun oluşmuş, mekânı da kâğıdın altına çizdiği yeşil yer çizgisiyle vermeye çalışmıştır. Park alanında ortada büyük bir kaykay bulunmakta, kaykayın gövdesi pembe, çatısı üçgen ve kahverengidir. Kaykayın iki merdiveni, biri silindirik ötekileri düz ve dalgalı üç kaykayı bulunmakta, kaykaya tırmanan ve kayan dört figür imgesi yer almaktadır. Resimde sarı renkte daire formunda güneş ve gövdesi şema formunda yeşil renkte bir ağaç imgesi vardır. Resimde gövdesi daire formunda

bir ağaç imgesi, kökünden üç dal çıkmakta ve dalların üstünde birinin elinde top olan iki çocuk imgesi yer almaktadır. Ağacın biraz ilerisinde pamuk şeker satan sarı elbiseli, kırmızı pantolonlu bir adam yer almaktadır. Resmin sağ tarafında altta yatay dikdörtgen formunda sarı renkte, ortası mor renkte bir çöp kutusu vardır.

Figürlerin başları dikdörtgenimsi, gövdeler kare, kollar ve bacaklar dikdörtgen formunda, ayaklar siyah renkte, birbirinden ayrık ve kalça imgesi yoktur. Figürlerin kaşları kavisli gözler yuvarlak, burun bir köşesi olmayan üçgen formunda, ağızlar ya yatay ya da kavislidir. Figürlerin vücut uzuvları geometriksel verilerek oranları gerçek ölçüsünde verilememiştir. Kalça çizilmemiş ve oran-orantı sorununa neden olmuştur. Bütün figürler uzak yakın ilişkisine bakılmadan benzer ölçülerde çizilerek perspektif ve orantı sorununa neden olmuştur. Figürlerin tamamının hareket halinde olduğu görülmektedir. Çocuk yer çizgisine ihtiyaç duymaktadır buda çocuğun mekân olgusunun gelişmediğini göstermektedir. Resimde sıcak ve soğuk renkler kullanılmış ve soğuk renkler baskın olmuştur. Çapraz, dikdörtgen, üçgen, kavis, helezonik, elips kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen çocukluktan çıkmamış, düşünsel açıdan çocuk oyunlarını resmetmiştir. Ergen resimsel açıdan şematik dönem özelliği göstermektedir. Bazı durumlarda arkadaşlarıyla birlikteliği akran ilişkisini göstermektedir.

Katalog No : 29

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : A4

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Eğlence

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim kâğıdı yatay kompoze edilerek çocukların oynadığı bir park alanı içerisinde salıncakta iki çocuk sallanmakta, bir kız çocuğu ip atlamakta, iki çocuk el çırpma oynamakta, iki kişi bankta oturmakta, bir kişi bir oyuncakta yürümektedir. Resmin üst tarafında yedi tane ağaç imgesi ve aralarında sarı daire formunda güneş imgesi bulunmaktadır.

Resimde yer alan figürlerin başları yuvarlak, kaşlar kavisli, profildeki figürlerin gözleri cepheden, boyunlar uzun, omuzlar kavisli, gövde kare formunda, etekler kareye yakın yamuk formunda, bazı imgelerin kolları kısa, parmaklar tarak şeklinde ve ayakların tamamı profilden çizilmiştir. Resmin zemini krem rengine

boyanmış, resmin alt tarafına spiral formda yeşil renkte çimenler çizilmiştir. Çimenlikte simetrik, sağlı sollu kuşbakışı görünen toplam dört çiçek vardır. Çimenlikte kaidesi yay olan mavi renkli bir tahtaveralli vardır.

Önden arkaya nesnelere ve figürler arasında orantı genelde doğru kurulmuştur. Öndeki tekerlek biçimindeki alet ve çocuk küçük çizilmiştir. Arkadaki bank gereğinden büyük ve ayakları uzun çizilmiştir. Algısal olarak çiçek ve salıncağın kuşbakışı çizilmesi ile perspektif, oran ve orantı sorunlarına neden olmuştur. Figürlerin el ve ayak oranları doğru verilmemiştir. Perspektif hissedilmemekle birlikte mekân olgusu çimenliklerle ağaçlarla verilmeye çalışılmıştır. Resimde soğuk renklerinde kullanıldığı dikkat çekmektedir. Üç boyut tekerlek gibi dönen alette hissedilmektedir. Kavisli, helezonik, çapraz, kare, dikdörtgen görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen eğlencenin yüzleri gülümsettiğini ve insanların mutlu ettiğini anlatmaktadır. Ergenin birden fazla durumu resmetmesi çoklu düşündüğünü ve olasılık yetisinin geliştiğini göstermektedir. Ergenin akranları ile birlikte oynaması arkadaş ilişkilerini, dışa açılımı göstermekle birlikte arkadaşları ile iyi ilişkiler içinde olduğu görülmektedir.

Katalog No : 30

Yaşı : 12

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 6. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Hüzün

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde bir apartmanın balkonunda başı sıkışan bir bebeği, kanadı yaralı kuşu ve ayağı yaralı bir figürü, bir adamı ergen resmetmiştir. Üçgen formundaki sıralı dağlar kahverengiye, bulutlar maviye, deniz maviye, yer yeşile, güneş ve gökyüzü sarıya boyanmıştır. Uçan sarı renkte bir kelebek ve yeşil, mor, turuncu renklerde kuşlar resimde imgelendirilmiştir.

Resimde çizilen ev ve apartmanlar figürlere oranla çok küçük çizilmiş, kuşlar ve kelebekler gereğinden büyük çizilmiş, salıncak diğer imgelere göre orantısız çizilip oran-orantı ve perspektif sorunlarına yol açmıştır. Kanadı yaralı

kuşun yarasına siyah ve kırmızı renkler ile kanama etkisi verilmiştir. Resimde görülen başka hareketler şunlardır; güneşin ısı yayması, balkondaki başı sıkışan bebeğin elleri ile demiri kavraması, ayağı yaralanan figürün ağlaması, ellerini ve ayaklarını uzatması, büyük figüründe kollarını uzatmasıdır. Yalnız resmin arkasında yer alan dağ imgeleri ve güneş imgesi öndeki ev ve çocuk vs. oranla küçülmüş hissi verilmesinden az da olsa perspektif arkadan öne hissedilmektedir. Adam figürünün omuzu profilden verilememiş ve bu açıdan perspektif sorunu görülmektedir. Figürlerin gövde, el ve ayakların formu hatalı çizilmiş, omuzlar çıkık, kollar karından çıkmış, ağızlar kavisli çizilmiştir. Dağlar ve bulutlar simetri oluşturmuş ve resimde soğuk renklerin hâkim olduğu görülmüştür. Resimde yer alan çizgi ve formlar üçgen, kare, dikdörtgen, yamuk, kavis, çaprazdır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Resimde soğuk ve sarı renklerin kullanılması soğuk bir psikolojik hava yaratmaktadır. Ergen bedensel acının yani yaralanmanın kendisinde hüznün yarattığını çizimiyle göstermiştir. Ergen resimde ifade yetersizliğinden yazı kullanarak düşüncelerini tamamlamaya çalışmıştır. Birden fazla olayı bir resimde imgelemesi çoklu düşünce bilincine ulaştığını göstermektedir. Mekânı verememesi, şematik formlar, oran-orantı ve perspektif hataları şema öncesi dönem özellikleri göstermektedir.

- Katalog No** : 31
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Kuru Boya
- Resmin Konusu** : Hüzün

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Kavga eden iki çocuğu resmeden ergen, figürlerden birinin taş attığı öbürünün de yaralandığı ve ağladığı bir kompoze oluşturmuştur. Çevre çizilmemiş ve mekân oluşmamış, mekânı ergen çocukların ayaklarının altına çizdiği yer çizgileriyle vermiştir.

Fon sarıya, figürlerin saçları siyaha, elbiseleri yeşile, kahverengiye, maviye boyanmıştır. Figürler form ve görüntü açısından geometrik çizilmiş ve birbirine benzemektedir. Figürlerin başları yuvarlak, vücutlar profilden, gözler cepheden çizilmiş ve başta burun göz ile aynı hizada, ön yüz kıvrımı düz çizilmiş, kulak ile yüz

boşluğu fazla çizilmiş, fauller çizilmemiştir. Gövde ise vücut profilde olması gerekirken algısal yetersizlikten cepheden dikdörtgen formunda çizilmiş, kollar kısa havaya kalkık çizilmiş, eller ise tarak biçiminde verilmiştir. Bacaklar düz boru şeklinde çizilmiş, ayaklar “L” şeklinde ve küçük çizilerek gövde ve bacaklardaki bu sorunlarla oran orantı ve perspektif hatalarına neden olmuştur.

Yer çizgileri, figürlerin hareket ve duruşları ritim oluşturmaktadır. Resimde fona sıcak renk hâkimken figür imgelerinde soğuk renk hâkimdir. Görülen form ve çizgiler yuvarlak, kavisler, dikeylerdir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: İki çocuğun kavga etmesi sonucu yaralanma ve küskünlüğün oluştuğunu, bunun da ergeni üzdüğü anlatılmaktadır. Çevrenin çizilmemesi ergenin dış çevreye ilgisiz olduğunu ve olaya ve kişilere odaklandığını göstermektedir. Resimde konuşmaları yazıyla ifade etmesi çocuğun düşüncelerini ifade etmede resmi yeterince kullanamadığı ve somut işlemler yani şematik dönemden tam olarak çıkamadığının göstergesidir. Diğer bir gösterge ise şematik dönemde kullanılan yer çizgisi ve geometriksel formların kullanılmasıdır. Ergen ergenlik döneminde meydana gelen arkadaş ilişkilerinde oluşan bir soruna değinmiştir.

- Katalog No** : 32
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Hüzün

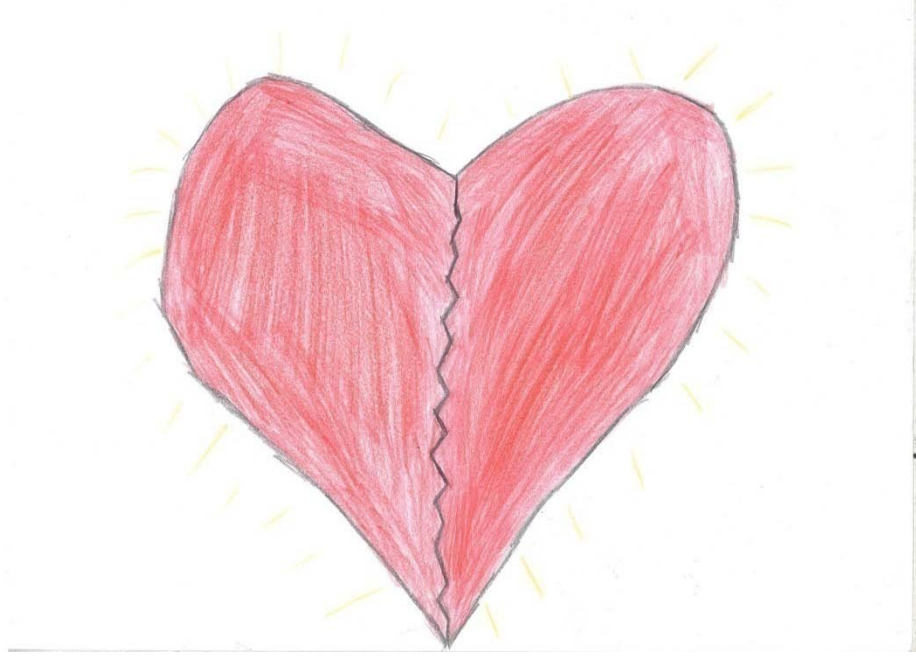
RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Ergen ağlayan ve üzgün bir çocuk portresi imgelemiştir. Fon mora boyanmış ve kenar boşlukları doğru verilerek resim doğru kompoze edilmiştir. Başı yukardan aşağıya doğru incelersek; Başın formu yumurta formundadır. Saçlar koyu kahverengi, ön kısımlarda saç bukleleri vardır, faul verilmiş, kavisli üç alın çizgisi ve alnın çatık çizgileri de verilmiştir. Göz kirpikleri üst kısımda çapraz çizgilerle verilmiştir. Gözler altlı üstlü iki kavisin birleşmesiyle oluşan bir elips ile verilmiştir. Gözler kahverengidir ve iç formu verilmiş, gözlerden

akan mavi gözyaşı damlaları imgelemiştir. Burnun formu dikey, yatay ve kavisli çizgilerle verilmiş, dudağın rengi kırmızı ile siyahın karışımı ile elde edilmiştir. Ağzın formu ağız aşağı duran yatay kavis formunda verilmiş, alt dudak ile üst dudak yapışık çizilmiştir. Alt dudak ortaya doğru şişkinleşmekte üst dudak ise geniş “M” formundadır. Ten rengini vermek için ergen sarının üstüne çok az turuncu sürerek bulmaya çabalamıştır.

Portrenin arkasında zemin tonlaması yapılmış ve mekân hissettirilmiştir. Sıcak ve soğuk renkler kullanılmış, çizgisel olarak üç boyut verme çabası görülse de “örneğin tişörtün boğazdaki kavisleri” renkler olduğu gibi sürüldüğünden üç boyut oluşmamıştır. Kavisler yuvarlaklar, dikeyler, yataylar, zikzaklar çizgi ve formlar olarak görülmektedir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen hüznü kişinin ağlamasıyla ifade etmiş, hüznün insanüstünde yarattığı sonucu göstermiştir. Ergenin portreyi yaşına göre başarıyla vermesi yeteneğini ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca ergenin portreyi gerçeğe yakın çizmesi mantık dönemini göstermektedir. Ergenlik döneminde kişilerin yaşadıkları sorunlar sonucu ağlama eyleminin çok olduğu ve bunun yansımaları resimde görmekteyiz.

Katalog No	: 33
Yaşı	: 13
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Hüzün

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim kâğıdı yatay kompoze edilip kırık kalp resmi çizilmiştir. Kalp imgesi kırmızı renge boyanmış, kalbin etrafı sarı dikey ve çapraz çizgilerle çizilmiştir. Asıl boyutlarına uygun çizilen kalp simgesi yukardan aşağı ikiye bölen zikzaklı bir çizgi vardır. Sol tarafta hafif bir dengesizlik görülse de orantıda sorun yoktur. Kalbin etrafındaki sarı çizgiler ve kalbi ikiye bölen zikzak soyut hareketlenmeyi göstermektedir. Soyut olarak figür imgesinin yerini kalp almıştır. Kırmızı ve sarı renkleri resimde bulunmakta ve kırmızı renk baskınlığı görülmektedir.

Temanın İşleniŖi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: AŖkı temsil eden kalp Ŗablonu kullanılıp, ergenin duygusal olarak bu dönemde karŖı cinse olan ilgisinin aŖka dnŖtđ bir dönem anlatılmıŖtır. Ergenin aŖkta duyduğu burukluğu hüzün olarak nitelemesini resimde zikzak çizgilerle kalbin kırılmasında görebiliyoruz. Aynı zamanda ergenin duygu ve dŖncelerini soyutsal ifadesi de göze çarpmaktadır.

- Katalog No** : 34
- Yaşı** : 13
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Erkek (Kazım Karabekir İÖÖ, 7. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Hüzün

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde ergen mezarlık, içinde hoca ve insanlar çizerek ölümün getirdiği hüznü anlatmıştır. Zemin yeşile, gökyüzü maviye, daire formundaki güneş sarı rengine boyanmıştır. Resmin üst tarafında solda mavi bir bulut imgesi ve sağ tarafında yan yana sıralı üç ağaç imgesi vardır. Zeminde birbirinin benzeri çapraz duran altı mezar imgesi vardır. Mezarların öndeki ve arkadaki taşları yamuk formunda, taşın üst kesimi üçgen formda ve gridir. Mezarın kenar taşları siyaha boyanmış, içi yamuk formunda turuncu renktedir. Resmin ortasındaki mezarda Barış Akarsu adlı ölen ses sanatçısının ismi imgelenmiştir.

Resimde üç tane figür imgesi bulunmakta, figürlerin kolları kısa çizilmiş, tenleri turuncuya boyanmış, eller görünmemekte, parmaklar kalın ve biçimsizdir. Figürlerden bir tanesi imam imgesi olup, imamın yeşil bir sarığı, siyah sakalı, uzun yüzü, siyah renkte cüppesi, cüppenin altında turuncu renkte elbisesi bulunmaktadır. İmamın kaşları kavisli, gözler cepheden çizilmiş siyah renkte, ağzı kavisli bacakları bitişik ve ayakkabılar kenarlara hafif açık formdadır. Barış Akarsu'nun mezarı başında duran figürün kahverengi şapkası, mor bir elbisesi vardır. Bu figür imgesi profilden çizilmiş, kaş ve ağız dalgalı çizgi ile resimlenmiş, bıyıklı ve başı elips formunda çizilmiş, oturmuş ve elinde kürek tutmuştur. Resmin alt tarafında bulunan bayan imgesinin başı daire formunda, başına siyah bir örtü örtmüş, kaşları kavisli, gözleri dalgalı çizgiye sahip, burnu çengel şeklinde, gözlerinden gözyaşları akmakta, gövdesi dikdörtgen formunda, kolları düz ve gövdeye yapışık, üst elbisesi kırmızı renkte ve eteği yamuk formunda mavidir. Bütün figürlerin kolları kısa, elleri bozuk formda, bacakları incedir. Mezarlar perspektife rağmen aynı ölçüde çizilmiş ve soruna yol açmış fakat figürlerin arkaya doğru daha küçük görülmesi perspektifi güçlendirmektedir. Mezara eğilmiş kollarını uzatan figür imgesinin elinde kürek tutması, kadının gözyaşları görülen hareketlerdir. Resimde sıcak ve soğuk renkler vardır. Daire, çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, zikzaklar, üçgenimsi formlar, yamuklar resimde görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Toplumsal olaylara duyarlı olduğu görülmektedir. Bir ses sanatçısının ölümü tüm toplumda etki yapmıştı ve ergende bundan etkilenmiştir. Özellikle ergenler ve gençlere yönelik şarkılar söyleyen birinin ölümü kendisini üzmüştür. Üzüntünün yansımasını ağlama imgesi ile ifade etmiş, imam ile ölümü, kürek ile mezarın kazıldığını anlatmıştır. Biçimlerin gerçekçi çizimi ile ergen mantık dönemi özelliği göstermektedir.

Katalog No : 35

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Hüzün

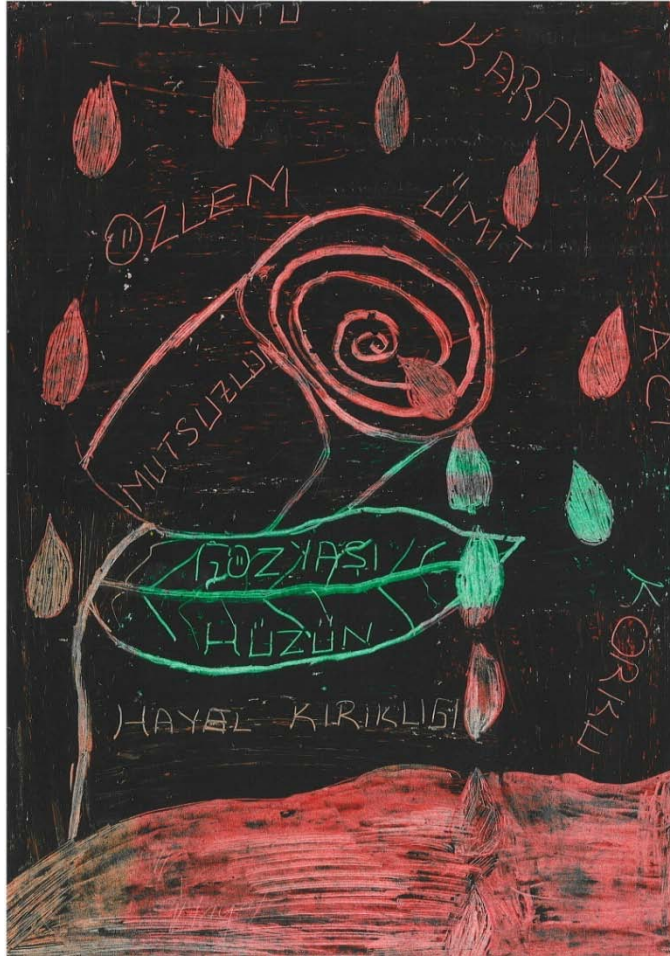
RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde savaş ve düşüş olayları resmedilmiştir. Resimde bir sakallı figür başkasına silah sıkmakta, bir figür başkasını bıçaklamakta, bir figür yerde ölü yatmakta, iki figürde beyaz bir bez içinde bir yaralı taşımaktadırlar. Gökyüzü, yeryüzü yeşile boyanmış, çocuğun algısal düzeyinden mekân olgusu oluşmamış ve perspektifsel soruna neden olmuştur. Resmin sol tarafında sıralı dikey dikdörtgen formunda altı ev imgesi bulunmakta, evlerin kahverengi çatılarının ve köşelerinin uzunluğu kısa görülmektedir. Evlerin duvarları sıra ile yukardan aşağı kırmızı, sarı, mor, pembe, turuncu, mor renktedirler.

Resmin üst tarafında bir yere bakılarak taklit edilmiş sağdan sola doğru sıralı bir şekilde uçan savaş uçakları ve onların altında attıkları elips formunda gri ve siyah renklerde bol sayıda bomba vardır. Resimde sekiz figür imgesi yer almakta; figürlerin başları dikdörtgenimsi formda, gövdeler kare formunda, kollar-bacaklar dikdörtgen formunda, ayaklar birbirinden ayırık ve kalça imgesi yok gibidir. Figürlere ten rengini verme çabası görülmektedir.

Evlerin ve figürlerin arkaya doğru perspektifsel açıdan küçülmesi gerekirken hep aynı ebatta çizilmesiyle oran-orantı ve perspektif sorununa neden olmuştur. Bombalar yüksekte küçük görünmeleri gerekirken ergenin algısal olarak büyük çizmesinden oran-orantı ve perspektif sorunu oluşmuştur. Figürlerin profilden verilememesi, bez içinde taşınan yaralının kuşbakışı görülmesi perspektifsel sorunlardır. Figürlerin vücut uzuvları geometriksel verilmesi, kalçanın çizilmemesi oran-orantı sorunu oluşturmuştur. Resimde sıcak ve soğuk renkler bulunmakta, soğuk renklerin baskın olduğu görülmektedir. Çapraz, dikdörtgen, yamuk, üçgen, kavis kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Toplumsal bir yarayı ergen konu edinmiştir. Ergen savaşın yarattığı olumsuz sonuçların ölüm, yaralanma gibi sonuçlara yol açtığını bu durumda kendisini üzdüğünü anlatmaya çalışmış ve toplumsal sorunlara duyarlı bir birey haline gelmiştir. Şiddetin olumsuz bir şey olduğunu anlatmaya çabalamıştır. Biçimsel özelliklere baktığımızda şematik özellikler gösterirken, toplumsal duyarlılığı mantık dönemi özelliği göstermektedir.

Katalog No : 36

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : A4

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Hüzün

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim kâğıdı dikey kompoze edilip soyut bir imgelem çizilerek üzüntü soyut ifade edilmiştir. Pastel taraması ve kazınması tekniğiyle yapılmış bir çalışmadır. Kâğıdın zemini kırmızı, krem rengi ve yeşil renklerine

boyanmış, boyanan zeminin üstü siyaha boyanıp şekil kazınarak resim çizilmiştir. Dalgalı ve spiral bir eğimle resmin altı kazınmış ve turuncu ve kırmızı renk ile zemini verilmiştir. Kontur çizgilerle başı eğik gül imgesi yaprağı çizilmiş, resmin her tarafına gözyaşı damlaları çizilmiştir. Resmin çeşitli yerlerinde hüznün kavramlarını karanlık, ümit, acı, hüznün, gözyaşı, hayal kırıklığı, korku, mutsuzluk, özlem duygularını yazmıştır.

Oran-orantıda sorun gülün ve yaprağın birbirine yakın oranda verilmesinde görülmektedir. Gülün başının eğimi ile bir insanın üzüntüden kırılması anlatılmaktadır. Sıcak ve soğuk renkler yer almakta ve siyahın baskınlığı göze çarpmaktadır. Spiral, yağmur damlası şekli, çapraz resimde görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen resimde ağlayan gül şablonunu kullanmış, yazılarla ergenlik içerisinde yaşanan duyguları anlatıp soyut bir ifade kullanmıştır. Ergenlik dönemi duyguların karışık ve dalgalı bir dönem olduğu, resimde bu dalgalanmaları ifade ettiği görülmektedir. Soyut imgelem ile ergen mantık döneminde olduğunu göstermektedir.

- Katalog No** : 37
- Yaşı** : 14
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 8. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Hüzün

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde sonbahar mevsimi ile yol üstünde kırık bir kalp içerisinde ağlayan bir kız resmedilmiştir. Resmin üst tarafında gökyüzünü yeryüzü ile ayıran dalgalı bir ayırım bulunmaktadır. Gökyüzünü maviye, yer sarıya, dalgalı formlu yol siyaha, bank ve yaprakları kurumuş dökülen ağaç kahverengiye boyanmıştır. Zemine yağın mavi renkte tamamı aynı yöne hareket eden yağmur damlaları vardır.

Kalbin içinde elleri cebinde ağlayan kız imgesi bulunmaktadır. Kalp formunda tek ve iki boyutlu zikzaklı kalbin kırıldığını ifade eden çizgiler vardır. Kız imgesinin saçları sola doğru rüzgârdan dolayı esmektedir. Figürün gerçeği verme

kaygısından yüzü boyanmamıştır. Kızın paltosu kahverengi, üst elbisesi okır, eteği yeşil, ayakkabısı siyah, çorapları yeşil renktedir.

Figür imgesi soyut bir şablon içinde resmedilmiş ve kendi içindeki oranları da doğru verilmiştir. Ağaç ve zemin, gökyüzü, bank arasındaki orantı ilişkisi doğru kurulmuştur. Yol resmin önüne doğru perspektifsel olarak büyümesi gerekirken ergen algısal olarak her tarafı aynı genişlikte yapmış buda orantı ve perspektif sorununa neden olmuştur. Soğuk ve sıcak renkler kullanılmış baskın renk ise sarı renk olarak görülmüştür. Çaprazlar, yataylar, zikzaklar, dalgalı formlar, dikdörtgenler resimde görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Soyut bir ifade ile ergen aşktan duyduğu acıyla, kalbi aşka, kalp kırıklıklarını da hüznün olarak nitelendirmiştir. Aynı zamanda bir yol çizmesi ve o yol üzerinde durması kendi hayat yolunu ve yağmur, rüzgârın olması da hayattaki üzüntülerin olduğunu ifade etmektedir. Sonbahar mevsimini de hüznün ile eşleştirmesi soyutsal bir ifadedir. Ergenin karşı cinse olan ilgisi ve duygusal çalkantıları bu resimde görülmekte ve mantık dönemi özellikleri göstermektedir.

Katalog No	: 38
Yaşı	: 14
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Karakalem
Resmin Konusu	: Hüzün

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde bir elini başına yaslayıp düşünceli ve üzüntülü bir ifade ile başı sola meyilli cepheden çizilmiş bir kız portresi vardır. Resimdeki portrenin saçı kısa, burun, göz, kaş, dudak gibi uzuvlar ayrıntılı ve çok başarılı bir şekilde çizilmiştir. Yüze ve diğer bölgelere tonlamalarla üç boyut verilmiştir. Resimde oran orantı, perspektif sorunu görülmemektedir. Figürün kolunu bir yere

dayayıp yüzüne yaslaması, başın ve omuzların sola doğru eğimi görülen hareketlerdir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen düşünceli ve dalgın bir kıızı imgelemiş, yüzündeki görüntü ve duruşundaki eğimle düşünceli ve üzüntülü halini fiziksel olarak ifade etmiştir. Ergenlerin duygusal olarak dağınık bir dönemde olduklarından bu tür tepkileri çok olmaktadır. Ergen bunu fiziksel yansımasını ifade etmiştir. Gerek gerçekçi çizimleri gerekte bilişsel olgunlaşmasıyla mantık dönemi özelliği göstermektedir.

Katalog No	: 39
Yaşı	: 14
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Kız (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Hüzün

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde bir “Huzur Evi” ve bahçesinde bankta oturan bakıma muhtaç iki insan resmedilmiştir. Resmin sağ tarafında üstte iki katlı huzurevi imgesi vardır. Duvarlar dikdörtgen prizma formundadır. Duvar renkleri kırmızı, çatısı kahverengi olup pencerelerinde dikey ve kırmızı renkli perdeleri vardır. Huzur Evinin kapısı ok renk ve üstü kavisli olup Huzur Evinin köşesinde aşağı inen ok renk bir yol ve yolun sağında ve solunda yeşillikler imgenlenmiştir. Huzur Evinin önünden aşağı doğru kavisli inen merdiven

ve dikdörtgen taşlardan oluşan bir yol vardır. Resmin üst tarafında solda sıralı üç ağaç bulunmakta, ev ve ağaçların arasında betondan yapılmış büyük saksılar yer almaktadır. Resmin sol tarafında mor renkte bir bankta oturan yaşlı bir kadın figürü vardır. Resmin ortasında da başka bir bankta oturan bir kolu olmayan bir erkek figürü vardır. Zemini yeşile, gökyüzünü mavi, kahverengi, beyaza, huzurevinin duvarını kırmızıya, çatısını kahverengiye boyamıştır.

Erkek imgesinin sağlam olan kolu abartılı büyük ve parmakları bozuk formda verilmiştir. Huzurevi ve imgeler arasında imgelerin büyük çizilmesinden dolayı perspektif ve orantı hatası oluşmuştur. Merdivenin altındaki yol gerekli perspektifsel genişlemeyi net olarak alamamış, huzurevinin kapısı da büyük görünmektedir. Merdiven taşları, pencereler, merdiven basamakları, çiçekler ve saksılarında ritim hareketleri görülmektedir. Resimde soğuk renkler baskın olduğu özellikle yeşil, kahverenginin kullanıldığı görülmektedir. Üç boyut banklarda ve huzurevinde görülmektedir. Çapraz, dikdörtgen, dikdörtgen prizma, dikeyler, yataylar, yamuk, üçgen, kavis, daire formu kullanılan çizgi ve formlardır.

Temannın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen toplumsal sorunlara duyarlı hale gelmiştir. Huzurevinde kalan insanlar için üzülmede ayrıca sakat bir insan içinde üzüntü duymaktadır. Ergen son derece duyarlı, hassas ve merhametli bir yaklaşımda bulunmaktadır. Figür ve nesnelere gerçek formlarıyla verme çabası, toplumsal duyarlılığı mantık dönemine girdiğini göstermektedir.

- Katalog No** : 40
Yaşı :12
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 6. Sınıf)
Resmin Boyutu : 25X35 cm
Resmin Tekniği : Kuru Boya
Resmin Konusu : Mutluluk

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde elinde çiçekler olan bir adamın bir kıza bir buket çiçek uzatması anlatılmıştır. Resim kâğıdında ki sağ boşluk sol boşluğa oranla fazla verilip kompozisyonda sıkıntıya neden olmuştur. Resmin fonu sarıya, erkeğin gömleği kırmızıya, pantolonu beyaza, kızın saçları siyaha, üst elbisesi turuncuya, eteği yeşile, ayakkabısı kırmızıya boyanmıştır. Kız imgesinin atkuyruklu saçı ile profilde durduğu halde cepheden çizilmiş gözü, boyanmış göz kapağı ve dudağı, kolyesi, turuncu renkte dikdörtgenimsi bir gövde ve tarak şeklinde parmaklar, yamuk

formunda eteği, topuklu ayakkabısı vardır. Erkekke biçimsel olarak kıza benzemekte modaya uygun giyimi, kel başı ve top sakalı dikkat çekmektedir. Figürler geometriksel biçimlenmiş, gövdeler perspektif yanılığısından profilden verilememiş ve dikdörtgen biçimlendirilmiştir. Kollar olması gerekenden kısa, başlar büyük, ayaklar küçük, yüzdeki organlar orantısız olmuştur. Yüzlere renk vermemesi ergenin ten rengini vermede yetersiz kalmasından kaynaklanmaktadır.

Hareket kız imgesinin bir kolunu dirseklerden bükmesinde ve erkek imgesinin bir elini göğsüne uzatması, diğelerini de kıza uzatıp çiçekleri uzatmasında görölmektedir. Kâğıt yüzeyinin tamamen sarıya boyanıp fon rengi kullanılması resimde bir derinlik olmamasına, mekânın oluşmamasına neden olmuştur. Resimde sıcak renklerin hâkim olduğu görölmektedir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Resimde mekân olgusunu oluşmaması ergenin hem dış çevreye kapalı olduğu hem de olaya yalnızca odaklandığını göstermektedir. Figürlere farklı fiziksel özellikler betimlemesi ergenin farklı görünüşteki, özellikteki bireylerin, karşı cinse ilgi ve cinsel farkındalığa vardığını gösterir. Gelişimsel özellikler olarak mantık dönemi görölmekte fakat biçimsel olarak şematik dönem izleri taşımaktadır.

Katalog No : 41

Yaşı : 12

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 6. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

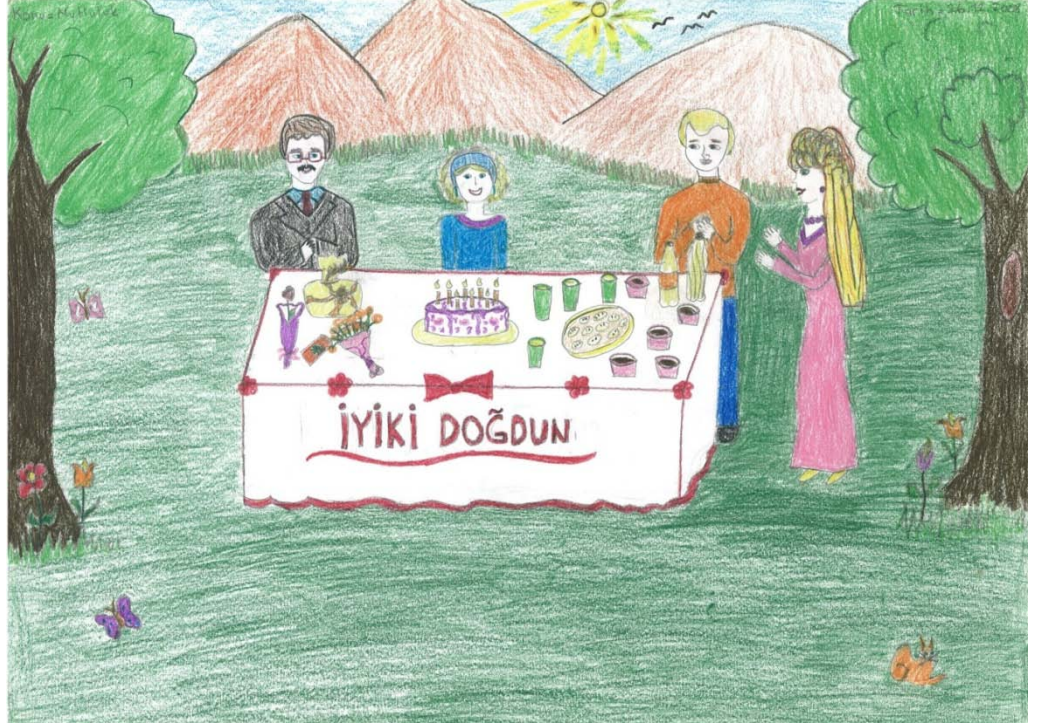
Resmin Konusu : Mutluluk

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Kuşbakışı çizilmiş resimde doğal bir ortamda iki ev arasında karşılıklı elleri açık paslaşır top oynayan iki kız imgesi resmedilmiştir. Zemini yeşile, kavisle oluşturulmuş iki dağ kahverengiye, dağlar arasındaki güneş sarıya, gövdeleri yağmur damlası şeklindeki ağaçları, zikzak formlu çamı yeşile, yol altındaki kuşbakışı görülen ve olması gerekenden büyük çizilmiş çiçek ve laleler yeşile, evlerden biri turuncuya diğeri de maviye boyanmıştır. Evlerin üst ve altlarında

yer alan yatay yollar, yolda hareket halindeki arabalar ve resmin altındaki süsleme amaçlı çizilen çiçekler boyanmamıştır. Evler geometriksel olarak üç boyutlu çizilip, evlere perdeler ve soldaki evin pencerelerine saksılar konmuştur. Dağ, ev, ağaç ilişkisinde perspektif, oran-orantıda sorun görülmezken, figürlerin ev ölçüsüne yakın olması, ön yolun dar ve arabaların çok küçük olması, güneşin büyük çizilmesi, çiçeklerin büyük çizilmesi sorun oluşturmaktadır. Figürlerin omuzları biraz geniş, kolları uzun çizilmiş, ergenin geometrik formlardan kurtulmaya başladığı, profilden perspektifsel olarak figürleri verme çabaları olduğu görülmektedir. Çiçeklerin yan yana dizilmesi ve araçların art arda sıralanmasında ritim görülmektedir. Figürlerin elbiseleri kırmızı ve yeşil renktedir. Soğuk renklerin resimde baskın olduğu görülmektedir. Çapraz, dikdörtgen, yamuk, üçgen, kavis, yağmur damlası kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen doğal bir ortam içerisinde arkadaşıyla oynamanın ona mutluluk getirdiğini resimsel olarak ifade etmiştir. Resimlerinde yaşadığı ortamın izlerini yansıtmıştır. Ergen dışa yönelme eğilimi göstermekte, aileden bağımsızlık sinyalleri vermekte ve arkadaşı ile oynaması akran ilişkilerini göstermektedir. Akran ilişkileri ve biçimsel arayışlar ile mantık dönemi özelliği göstermektedir.

- Katalog No** : 42
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖÖ, 6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Mutluluk

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen ve bir kız çocuğunun doğum gününün anlatıldığı resimde yeşil bir alanda bir masa etrafında anne, baba ile iki çocuk resmedilmiştir. Gökyüzü maviye, yer koyu yeşile, üçgenimsi formdaki dağlar kahverengiye, güneş sarıya, yeşile, turuncuya, sağlı sollu yarım çizilmiş simetrik ağaçların spirallerle oluşturulmuş gövdesi yeşile, masa beyaza, masanın kenarlarında çizilen kurdeleli süsler kırmızıya boyanmıştır. Üstte yer alan üç sıralı dağ imgesi üçgen formunda ve kahverengidir. Güneşin sağ tarafında “M” formunda üç tane uçan

kuş imgesi vardır. Yer ile dağları birbirinden ayıran zikzak çizilmiş çimen imgeleri yer almaktadır. Ağaçların altında turuncu, mor, kırmızı renklerde laleler ve çiçek imgeleri vardır. Ağaç köklerinin altına zikzaklı çizgilerle çimen formu verilmiştir. Resmin sol tarafında mor, pembe renklerde, benekleri olan kanatları açık uçan iki kelebek vardır. Resmin sağ tarafında altta ise 62 sayısından yararlanılarak yapılmış turuncu renkte bir tavşan şablonu vardır. Resmin merkezinde beyaz dikdörtgen prizma formunda üstü kuşbakışı görünen bir masa vardır.

Masanın arka tarafında solda bıyıklı baba imgesi, masanın arka ortasında sarışın kız (kendisi) imgesi masanın arka sağ köşesinde sarışın erkek imgesi (ağabey) ve masanın köşesinin biraz ilerisinde pembe giysili bir bayan (anne) vardır. Tüm imgeler gerçeğe yakın formlarda imgelenmiştir. Ergenin özel yetenekli olduğu yaşına oranla daha iyi imgelem yapmasında görülmektedir. Baba imgesinin saçları dalgalı ve kahverengi, gözlüklü, siyah ceketlidir. Kız imgesinin saç bandı mavi renkte saçları dalgalı ve sarı renktedir. Elbisesi mavi renktedir. Ağabey imgesinin saçları sarı, üst elbisesi sarı renkte, pantolonu mavidir, anne imgesinin saçları sarı renkte başından aşağıya bir tül sarmakta üstündeki elbise pembe, ayakkabıları sarı renktedir.

Masanın ortasında üstünde yanan mumları olan süslü silindir formunda bir pasta, içinde limonata olan dört yeşil bardak, içinde çikolata olan beş kırmızı tabak bulunmaktadır. Tabaklarla bardaklar arasında elips formunda, turuncu renkte kenarları sarı renkte, içinde kurabiyeler olan bir tabak vardır. Masanın sağ üst köşesinde iki tane sarı kola ve limonata şişesi, masanın sol tarafında çiçek ve hediye imgeleri vardır.

Nesneler ve imgeler arasında oran-orantı, perspektif başarıyla kurulmuştur. Yalnızca masa imgesinin üst yüzeyinin biraz abartılı şekilde fazla gösterilmesi ve kurabiye tabağının kuşbakışı görülmesi perspektif ve orantı sorununa neden olmuştur. Tavşan imgesi önde olmasına rağmen biraz küçük imgelenmiştir. Baba ve erkek çocuk imgesinin ellerini üst üste getirmesi, figürlerin ağızlarının açık olması, annenin kollarını öne uzatması, mumların yanması görülen hareketlerdir. Renk perspektifi dağlarda ve gökyüzünde hissedilse de zeminin yeşilinde, masa ve figürlerde görülmemektedir. Resimde üç boyut; masanın dikdörtgenimsi formunda görülmekte, pasta, tabak ve bardakların üst kısmının dairesel şema formu üç boyut

kazandırmaktadır. Dağların yönlerine göre taranarak boyanması üç boyut hissi uyandırmakta, figürlerin saçlarındaki form üç boyutu hissettirmektedir. Dikdörtgen prizma, daire, çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, zikzaklar, üçgenimsi Görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Resimdeki imgelerin titiz ve düzenli çizilmiş olması ergenin kişilik olarak düzenli ve tertipli olduğunun göstergesidir. Ergenin imgeleri ayrıntılarıyla vermesi ve yaşına göre çok iyi oran-orantı, perspektif gibi konularda daha fazla başarılı olması resim alanında üstün yetenekli olduğunu göstermektedir. Figürleri cinsel özellikler göre çizmesi cinsel farkındalığını göstermektedir. Mantık dönemi özelliği göstermektedir.

- Katalog No** : 43
- Yaşı** :13
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** :Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)
- Resmin Boyutu** :25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** :Mutluluk

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde mor renkte kavisli formda kurdelelerle, çeşitli süs imgeleriyle süslenmiş mekânda bir masanın üstünde pasta ve etrafında insanlar ile doğum günü partisi resmedilmiştir. Zemin ve odanın içi yeşile, masa kahverengiye, pasta pembeyle, koltuk mora boyanmıştır. Kavisli kumaş süslerinden oluşan imgelerden aşağı ipe sarkıtılmış dört tane yuvarlak sarı, mavi, turuncu, pembe renklerinden oluşan balonlar vardır.

Resimde soldan sağa altı tane figür imgesi bulunmakta ve hepsi yazıyla konuşturulmaktadır. Kanepede oturan iki figür imgesi şablon olup bütün figürlere

gülümseme ifadesi verilmiştir. Tüm figür imgelerinin gözleri nokta, kaşları kavisli, tırnak ya da havuç şeklinde, ağızlar açık ve kavislidir. Figürlerin tamamı cepheden çizilmiş, boyunlar uzun, elleri ve yüzleri renksiz, parmaklar kısa, kolları sağa ve sola çapraz açık çizilmiştir. Figürlerin başlarında üçgen formda helazonik süsleri olan şapkalar vardır.

Resimde yer alan masanın üstünde sarı ve beyaz renkte tabak, bardak, çatal, kaşık imgeleri yer almakla birlikte silindir şeklindeki pastanın üstünde mumlar konmuş ve pastanın etrafı çiçek motifleriyle süslenmiştir. Masa ve tabaklar kuşbakışı görülmüş, üstü geniş çizilerek perspektif ve orantı sorununa neden olmuştur. Mor bez süsler her yerde aynı büyüklükte çizilmiştir. Evin köşe ve alt çizgileri verilmediğinden derinlik olmayıp, mekân oluşmamıştır. Kanepedeki yatay dikdörtgenler ve yaslanılan kısmın iç kesiminin görülmesi üç boyutu hissettirmektedir. Yuvarlak, şema, kavisli, çapraz, yamuk resimde görülen form ve çizgilerdir.

Temannın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Doğum gününün kutlanması ergen için mutluluk ifadesidir. Ailesinin ve arkadaşlarının bugünde yanında olması akran ve aile ilişkilerine işarettir. Resimde şablon kullanması gerçeği yakalama çabasından kaynaklanmaktadır. Mekânı çizmemesinden şema öncesi dönem özelliği gösterirken figürleri gerçek formlara dönüştürme çabası, moda uygun giysi çizimleri, akran ilişkileri, toplumsal birliktelikler mantık dönemi özelliği göstermektedir.

Katalog No : 44

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Mutluluk

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim kâğıdı yatay kompoze edilmiş, bir masa üstünde doğum günü pastası ile bir çocuğa hediye veren çocuklar çizilerek doğum gününü mutluluk olarak ergen çizmiştir. Duvar ile yer mor renkte bir süpürelikle ayrılmış, duvar pembe, yer mor rengine boyanmıştır.

Yerde kuşbakışı görülen çiçeklerden oluşmuş motifler bulunmakta ve bu çiçeklerde perspektif, oran-orantı sorunu görülmektedir. Resmin üst tarafında asılı çeşitli formlarda süs imgeleri vardır. Resmin sol tarafında pembe renkte örtüsü olan

silindir şeklinde masa ve masanın üstünde yanan mumları olan sarı renkte ve masayla aynı formda bir pasta vardır. Resmin sol tarafında altta çok sayıda yatay dikdörtgen formunda üst üste yığılmış hediyeler vardır.

Resimde profilden duran beş figür imgesi bulunmakta ve bu figürler geometriksel çizilmiş, figürlerin başları büyük, kolları kısa çizilmiş, ayaklar profilden verilmiş, başların üstlerinde koniye benzer formda şapkalar çizilmiş, şapkaların yanlarında dalgalı ve helazonik şekillerle verilmiş süsler konulmuş, şapkalar yeşil, sarı, pembe renklerinde boyanmıştır. Figürlerin başları büyük, yuvarlağımsı gövde ve etekler dikdörtgenimsidir.

Bazı figürler duvarın içine çizilmiş, masanın önündeki meyve suları da örtüyle aynı hizada yer çizgisiyle çizilmiş ve mekân sorunu yaratmıştır. Resimde sıcak ve soğuk renkler kullanılmış, pembe ve morun baskın olduğu görülmüştür. Resimde görülen çizgi ve formlar; dikdörtgen, elips, daire, çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, zikzaklar, üçgenimsi formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen mutluluğu arkadaşlarıyla bir araya gelip doğum gününün kutlanması ve hediyelerin verilmesi olarak görmektedir. Geometrik formlardan kurtulma çabasının görülmesiyle, süslemelerle gruplaşma dönemi özellikleri görülse de mantık evresi olarak akran ilişkileri görülmektedir.

Katalog No	: 45
Yaşı	:14
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 8. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Mutluluk

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatak kompoze edilen resimde ergen deniz manzaralı bir yerde salıncakta sallanmada ve yelkenli ile denizde gezme ile mutluluğu ifade etmektedir. Gökyüzünü, denizi maviye, dağı kahverengine ve yeri de griye boyamıştır. Resmin üstünde gökyüzünde sevinç ve mutluluk yazısı arasına kırmızı kavisli bir formla mutluluk simgesi çizmiştir. Sarı bir villa, etrafında ağaçlar, bitişiğinde salıncakta sallanan bir figür vardır. Denizde iki yelken, yelkenin üstünde mutluluk yazısı ve gülen yüz simgesi vardır.

Evin pencereleri dışa açılmakta ve pencerelerden birinde kırmızı elbiseli bir çocuk kollarını açıp dışarı bakmaktadır. Ev küçük bir adacığın üstünde yer alıp, kaldırımını spirallerle verilmiştir. Resmin alt tarafında yeşil bir saksı içinde çiçekler ve denizin içinde otlar vardır. Yol imgesinin üzerinde geçen kavisli bir formdan ve üstünde çiçek ve yaprak imgeleri bulunan bir şablon vardır.

Resimde üç tane figür imgesi bulunmakta; başları yuvarlak, omuzları çıkık, gövdeleri dikdörtgen, kolları kısa, gözleri nokta şeklinde, ağızlar kavisli, burun dikey çizgi halindedir. Resmin geneline bakıldığında salıncağın ve figür imgesinin büyük çizilmesi orantı ve perspektif sorununa neden olmuştur. Kayık imgesi eve oranla büyük çizilerek perspektifsel bir sorun oluşturmuştur. Evin çatısının soldaki ağacın bir kısmını kaplaması bir sorundur. Sıcak ve soğuk renkler resimde kullanılmıştır. Resimde üç boyut köşeleriyle görünen evde ve saksıda görülmektedir. Yatay, şema, dikdörtgen ve üçgen prizma, üçgen kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Çocuğun dünyasında mutluluğu deniziyle, dağıyla, yeşilliğiyle kayık gezintisiyle, salıncakta sallanmayla bir sahilde yaşamanın olduğu görülmektedir. Fakat pencereden bakan çocuğun içeride hapsolmuş dışarıya özlemle bakması hayalindeki bu mutluluğu yaşayamadığının göstergesidir. Resimde soyut imgeleri de kullanıldığı dikkat çekmektedir. Gülen dağ gibi resimde yazı ve semboller kullanılmaktadır. Ergen soyut düşünme süreci içerisinde. Kullandığı bazı şablonlarla da gerçekçiliği yakalama çabası içerisinde.

Katalog No : 46

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Mutluluk

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Dikey kompoze edilen resimde sandalyede oturmuş bir anne ve kucağında bir bebek imgesi vardır. Arka fonda dikey mavi çizgilerle çizilmiş mavi bir perde bulunmakta, zemin ise okru rengine boyanmıştır. Annenin baş, gövde ve bacakların kusursuz çizildiği, bebeğin de baş ve kundağının doğru çizildiği görülmüştür. Annenin saçı sarı, elbisesi kırmızı renkte, kolye ve küpesi sarı renktedir. Ten rengi kullanarak yüz, boyun ve elleri boyamıştır. Yüzde bazı yerleri koyu ten rengine bazı yerleri açık renge boyamış ve ışık gölge vermiş, siyah pastelle sağ tarafa ton vermiş böylece yüz boyut kazanmıştır. Elbisenin boyanmasında tonlamalar yapılmış vücut belirginleşmiştir. Bebeğin kundağı mavi renkte, bebek imgesinin saçı siyah, gözleri düz çizgi ile kapalı ve çapraz verilmiş, kaşlar düz, çene belirgin, burun imgesi yandan verilmiş, ağız çok az kavislidir ve bebek imgesinin yüzünde de mutluluk ifadesi görülmektedir.

Herhangi bir orantı hatası göze çarpmamaktadır. Anne imgesinin başının çok hafif sağa ve öne eğilmesi, annenin kolunu büküp bebek imgesini kavraması ve kucağında tutması, anne imgesinin oturması, anne ve bebek imgelerinin yüzlerindeki mutluluk ifadesi görülen hareketlerdir. Resimde sıcak ve soğuk renkler vardır. Kavisli, düz, çapraz, yataylar, dikeyler, oval vb resimde görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen üstün yetenekli bir öğrencidir. Ergen anne ve çocuğun bir arada olmasının yani ailenin birlikte olmasının en büyük mutluluk olduğunu ifade etmektedir. Bir anne için dünyanın en büyük mutluluğu evladıyla birlikte olmasıdır. Farklı bir bakış açısıyla aileyi imgelemiştir. Figürlerin gerçekçi çizilmesi ergenin mantık döneminde olduğunu göstermektedir.

- Katalog No** : 47
- Yaşı** : 14
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Mutluluk

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde, gelin ve damadın pasta kesmesi resmedilmiştir. Resmin duvarları çizilmeyerek ve boyanmayarak mekân olgusunu zayıflatmıştır. Yer kahverengi kare parkelerle verilmiş, resmin sağ tarafında üstü çiçeklerle bezenmiş ve çelenk sahiplerinin isimlerinin yazılı olduğu kartlara sahip kırmızı ve mor renkte iki çelenk çizilmiştir. Damat imgesi elindeki uzun bıçak ile bir masa üstünde duran pastayı kesmektedir. Masanın üstü kuşbakışı

görülmekte, ayakları turuncuya boyanmış ve masa örtüsü sarıya boyanmıştır. Pasta dört kattan oluşmakta yukarı çıktıkça da katları daralmaktadır. Figürler profilden ve biraz cepheden durmakta, ayakkabılar profilden, yüzler sarıya boyanmış, burunlar üçgen formunda ve çeneler sorunlu, saçlar siyahtır. Gelin imgesinin gelinliği beyaz ve gri ile tonlanmıştır. Geline kavisli turuncu renkte bir kolye ve topuklu bir ayakkabı çizmiştir. Erkek imgesinin başı küçük çizilmiş, kravatı kırmızı, ceketi kısa ve kahverengindedir. Erkek imgesinin pantolonu ve ayakkabısı siyah renklidir.

Figürlerin burunları ve çeneleri gerçek oranlara göre sorunlu olup ayaklar biraz kısa çizilmiştir. Çiçeklerin yan yana dizilişinde, gelinliğinin eteğinin katlarında ritim görülmektedir. Çelenklerin parkelerin dışına çizilmesi mekân sorununu oluşturmuştur. Resim sıcak ve soğuk renklerle boyanmış ve soğuk renkler baskın hale gelmiştir. Elbiselerdeki açıklık koyulukla üç boyut verme çabası görülmektedir. Çapraz, dikdörtgen, dikeyler, yataylar, yamuk, üçgen, kavis, elips formu kullanılan çizgi ve formlardır.

Temannın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergenlik dönemine girmiş öğrencilerde aile kurma ve evlenme isteği oluşmaktadır. Karşı cinse olan ilgiyi çoğunlukla kız çocukları gelinlikli kız imgesiyle ifade etmektedirler. Bu duygu onlarda mutluluk yaratmakta, ergende mutluluğu evlilik olarak ifade etmektedir. Gerçekçi çizme çabası, tonlama çabaları, aile kurma çabası ergenlik dönemini yaşadığını ve mantık dönemi özellikleri göstermektedir.

Katalog No : 48

Yaşı : 12

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO,6. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Kuru Boya

Resmin Konusu : Okul

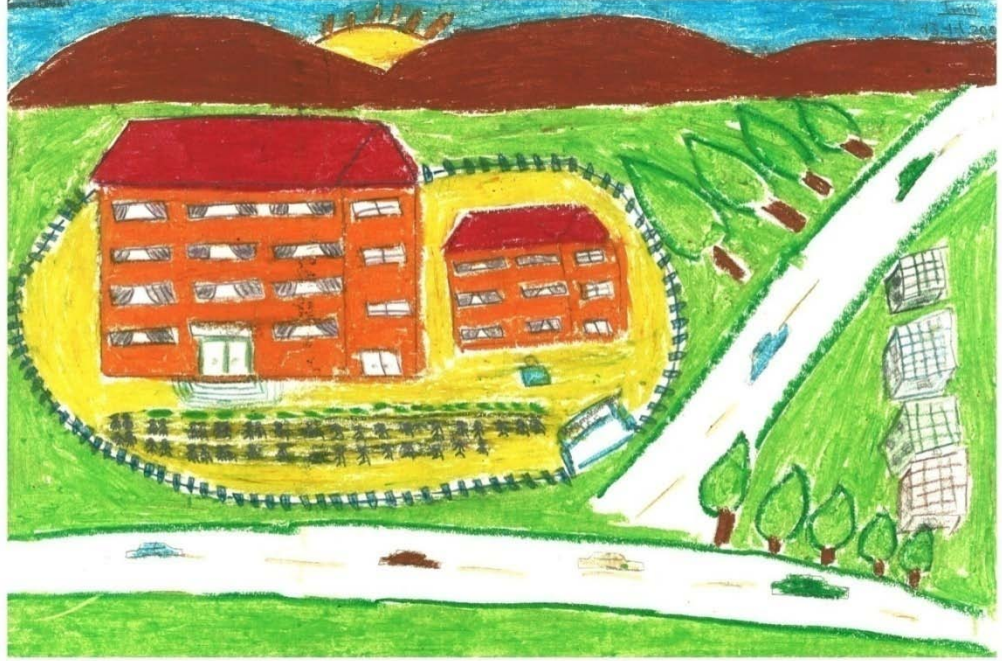
RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompozite edilen kâğıtta bir sınıf ortamı ve sınıfta elinde cetvel ders anlatan öğretmen, onu sıralarında oturup dinleyen öğrenciler vardır. Sol tarafta mor örtülü öğretmen masası, kırmızı renk öğretmen sandalyesi, masanın üstünde sınıf defteri yer almaktadır. Masanın üst tarafında yuvarlak duvar saati onun bitişiğinde yeşil renkte dikdörtgen formda okul tahtası onunda bitişiğinde en sağda üstte Türkiye haritası yer almaktadır. Resmin sağında çöplerle dolu çöp kutusu, resmin alt kısmında ise arkadan görülen üç sıra ve masa, masaların üzerinde sıralarda oturan çocukların defter, kalem ve silgileri yer almaktadır. Her sırada bir erkek ve kız bulunmaktadır. Resmin en altında ise sıraların arkaya doğru devam

ettirdiğini hissettiren resim kâğıdına sığdırılamayan başların üst kısımları yarım daire şeklinde görülmektedir.

Ergen duvar çizgisini çizmemiş, zemini ve duvarı boyamamış, masayı, sıraları algısal olarak üstünü geniş çizmiş, öğretmen ve çöp kutusunun altına yer çizgisi çizmiş mekânı verememiştir. Figürlerin başları yuvarlak, gövde ve bacaklar dikdörtgenimsi yapıda çizilmiş, kulak çizilmemiş, kollar kısa, ayaklar küçük çizilmiştir. Çocukların saçları siyah, önlükleri mavi renkte, öğretmenin üst elbisesi kahverengi, pantolonu yeşil renktedir. Perspektifsel arayışlar masadaki yamukta görülmekte fakat nesnelerin ve figürlerin birbirine orantısızlığı dikkat çekmektedir. Helazonik, daire, dikdörtgen, üçgen, hilal, yamuk vb. kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen klasik sınıf ortamını çizerek çoklu düşünmemiş ve farklı olasılıkları görmemiştir. Öğretmenin kulağını çizmediğinden ergenin dış dünyaya kapalı olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin cetveli havada tutup ders anlatması öğretmen otoritesini göstermektedir. Mekânı verememesi ve geometrik çizimler şematik evre özellikleri göstermiştir.

- Katalog No** : 49
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖÖ, 6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : A4
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen kuşbakışı çizilen resimde çevresiyle birlikte çizilen turuncu renkte iki binalı bir okul ve okulun bahçesinde sırada bekleyen öğrenciler çizilmiştir. Gökyüzü maviye, sıralı oval formdaki dağlar kahverengiye, dağlar arasındaki yeni doğan güneş imgesi sarıya, zemin, ağaçlar yeşile, resimde bulunan çapraz ve yatay yollar beyaza boyanmıştır. Okulun binalarının duvarları turuncu, çatıları kırmızı renkte olup, pencerelere mor renkte perdeler çizilmiştir. Okul bahçesinde sırada bekleyen öğrenciler Cin Ali formunda çizilmiştir.

Okul bahçesinin çitleri, ağaçların bir kısmı, resmin sağında yer alan binalar yatık çizilip perspektifsel hatalar yapılmıştır. Yolda hareket halinde olan tekerleksiz araçlar, evler, güneş, ağaçlar birbirlerine orantısız çizilip orantı ve perspektif sorunlarına yol açmıştır. Resimde soğuk renklerin baskınlığı görülmektedir. Köşeleriyle birlikte görülen okul ve binalarda üç boyut görülmektedir. Çapraz, şema, dikdörtgen, yamuk, üçgen, kavis kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergenin okul ile ilgili düşünceleri mekânsal, yüzeysel kalmıştır. Perspektif, oran-orantı, Cin Ali çizimleri ile şematik dönem özellikleri göstermektedir.

- Katalog No** : 50
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖÖ,6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resmin merkezine sarı renkte okul imgesi resmedilmiş, okulun bitişiğine dalgalanan kırmızı bayrak imgesi resmedilmiştir. Resim yaban kalmış nesne ve figür açısından çok fakir kalmıştır. Gökyüzü maviye, zemin yeşile, okulun kapısından aşağı inen yol siyaha boyanmıştır. Ergen mekânı vermek için yer ile göğü zikzaklı otlarla ayırmıştır.

Yolu düz vererek öne doğru genişletmeyip perspektifi vermemiştir. Resimde görülen baskın renkler sarı, yeşil ve mavi renkleridir. Okulun köşesinin ve çatılarının

verilmesiyle okulda üç boyut oluşmuştur. Dikdörtgen prizma, daire, çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, zikzaklar kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen resmi çok fakir bırakmış, perspektifsel hata yapmış, hiç figür çizmemiştir. Bayrak direğindeki formun gerçekçi olması dikkat çekmektedir.

- Katalog No** : 51
- Yaşı** : 13
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : A4
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim nesne ve figür açısından fakir olup, ergen bahçesiyle birlikte bir okul ve içinde bir öğrenci imgelemiştir. Resimde yeşil renkte biri çam biri de başka ağaç olmak üzere okul duvarları hizasında iki ağaç vardır. Gökyüzü maviye, yer yeşile, ön duvar kahverengiye, arka duvar beyaza, okulun ön duvarları maviye, yan duvarları yeşile, okulun bahçe kapısı kırmızıya boyanmıştır.

Ergen algısal olarak okulun iki yan duvarı çizerek, ağacı duvarın içine çizmiş, perspektifsel hatalar yapmıştır. Kapılara perspektifsel bir açı vererek perspektifsel arayışlar içine girmiştir. Okulun alt tarafında mavi önlüklü, saç

kurdeleli, ayakları sağa bakan ve cephede duran bir kız çocuğu vardır. Kızın başı daire şeklinde saçı iki yana örölmüş üstten ve iki yandan saçlara toka takılmış, yüzü renksiz çizilmiş, önlüğü mavi renkte, omuzlar kavisli çıkık verilmiş, gövde dikdörtgen formunda, kollar yanlara çapraz açıktır. El parmakları zikzakla çizilmiş ve el renksiz çizilmiştir.

Resimde soğuk renklerin baskın olduğu görölmektedir. Dikey ve yatay dikdörtgen ve çizgiler, zikzak çizgiler, çapraz çizgiler yer almaktadır.

Temanın İşlenişı, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Resimde çam ağacının kökünün duvar arkasında görölmesi röntgen resim özelliğidir. Buda şema öncesi dönem özelliğidir. Resim durağan bir resim olup okul binası ve öğrenciyle okul konusunu anlatmaya çalışmıştır. Yardımcı araç olarak okulun tabelasında yazı kullanılmıştır. Tek öğrenci çizmesi ergenin kişilerle fazla diyalog kurmadığı, yalnızlık içersinde olduğunun göstergesidir.

- Katalog No** : 52
- Yaşı** : 13
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Kuru Boya
- Resmin Konusu** : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde çevresi ile verilen bir okul imgenmiş, yer yeşile, okul kırmızıya, kavislerden oluşan iki sıralı dağ kahverengiye, gökyüzü mavi rengine, daire şeklindeki güneş sarıya, güneşin sağında ve solunda bulunan simetrik bulutlar maviye, resimde çok sayıda yer alan ağaçların gövdeleri yeşile, okulun bitişiğindeki dalgalanan bayrak kırmızıya, boyanmıştır. Resmin sağ tarafında çitlerle çevrilmiş bir bahçe, okul ile bahçe arasında bir kırmızı çeşme yer almaktadır. Okulun kapısının üzerinde okulun isminin yazılmış olduğu pano yer almakta kapının alt tarafında sağ tarafın perspektifi verilememiş merdiven imgenmiştir.

Nesnelerin birbirlerine oranları doğru görülmektedir fakat nesnelerin kendi içlerinde sorunlar görülmektedir. Ağaçların kökleri gövdelerine oranla büyük olduğu hissedilmekte, okulun pencereleri küçük, okulun tabelası çok büyük, güneş büyük görülmektedir. Ritim kavakların yan yana dizilişinde, bastona benzer çitlerde, alt alta dizili merdiven basamaklarında görülmektedir. Arkaya doğru çeşme ve kavak gibi imgelerin arkaya doğru küçülmesi perspektifi hissettirmektedir. Çitlerin aşağı doğru dikey dizilimi perspektifteki arayışı göstermektedir. Bahçedeki ağaçların aynı boyda olması, güneşin büyüklüğü ise oran ve perspektif sorunu yaratmaktadır.

Resimde sıcak ve soğuk renkler vardır. Çeşmenin halkalı formu ve en üstteki elips çeşmede üç boyut olduğunu hissettirmektedir. Dikdörtgen, prizma, daire, çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, zikzaklar, dalgalı çizgiler, üçgenimsi formlar resimde görülen çizgi ve formlar.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen okulu fiziksel olarak görmekte ve tanımlamaktadır. Geometrik formların görülmesi ergenin şematik dönem özellikleri taşıdığını göstermektedir.

Katalog No : 53

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Okul imgesi fiziksel biçimde nitelendirilmiş ve okul bahçesinde oynayan öğrenciler imgenlenmiştir. Resmin zemini pembe rengine boyanmış ve yer düz ve yabandır. Resmin sağ tarafında üstte aşağı çapraz inen perspektifsel olarak genişleyen mavi renkte bir nehir ve nehrin üstünde kahverengi bir köprü vardır. Resmin üst tarafında üç katlı sarı okul binası vardır. Okulun sağ tarafında dalgalanan Türk bayrağı imgesi vardır.

Orta ve alt bölümde soldan sağa ip atlayan, top oynayan çocuk imgeleri vardır. Figürler geometriksel formla çizilmiş, kalçalar çizilmemiştir. Erkek öğrencilerin önlükleri mavi, kızlarınki ise kırmızı, başlar dikdörtgenimsi formda, gövdeler kare formunda, kollar, bacaklar, etekler dikdörtgen formunda, ayaklar birbirinden ayrı ve kalça imgesi yoktur. Profilde duran figür imgelerinin vücutları cepheden, ayakları profilden verilmiştir. Nehir imgesi, okulun yan duvarı, çatısı dar çizilmiş, figürlerin geometrik formlarından dolayı orantı sorunları oluşmuştur. Nehir imgesinin aşağı doğru genişlemesi perspektif verme çabasıdır. Çiçeklerin kuşbakışı görülmesine rağmen küçük çizilmesi orantı arayışlarının göstergesidir. Resimde zeminin aynı renge boyanması derinlik hissini öldürmektedir.

Resimde sıcak renklerin baskınlığı görülmektedir. Üç boyut yalnızca çizgisel olarak okul imgesinde görülmektedir. Dikdörtgen prizma, daire, çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, zikzaklar resimde görülen çizgi ve formlardır.

Temannın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen okulu fiziksel görünümü yanında okulun bahçesinde arkadaşlarıyla birlikte oynama da görmektedir. Ergen geometrik formlar ve çocuk oyunları ile şematik dönem özelliği göstermektedir.

Katalog No : 54

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay biçimde kompoze edilen resimde çevresiyle birlikte verilmiş bir okul ve yol üzerinde okula giden öğrenciler imgenmiştir. Resmin her tarafında bol miktarda ev ve çıplak ağaç imgeleri vardır. Gökyüzü maviye, yer krem, okul sarıya, yol kahverengiye boyanmıştır. Resimde birbirine bağlı ve perspektifsel olarak genişleyen kahverengi iki yol vardır. Resmin üst kesiminde sıralı dört dağ imgesi, dağların üstünde ev ve ağaçlar vardır. Çok sayıda resimde dağınık, sıralı ve çeşitli renklerde evler bulunmaktadır. Resimde iki tane

çeşme bulunmakta ve çok sayıda yapraklarını dökmüş çıplak ağaç yer almaktadır. Okulun merdivenleri verilmiş, okulun sağ tarafına dalgalanan bayrak çizilmiştir.

Resimdeki figürlerin başları yuvarlak ya da şema formunda, ağızlar kavisli mutlu bir yüz ifadesi, burunlar profilden üçgen, cepheden dikey çizgi halinde, gözler nokta halinde, saçlar siyah çizilmiştir. Kızların saçları ya atkuyruğu ya da başın sağından ve solundan sarkıtılmış, kollar kısa, parmaklar eşit oranda çizilmiş, omuzlar kavisli, gövde dikdörtgen formunda, önlükler mavi renkte, kalça formu belli değil, bacaklar ve pantolonlar mor ve ayakkabılar siyahtır. Bazı figürlerin pantolon ve eteklerindeki yamalar dikkat çekmektedir.

Ergen algısal olarak çeşmeleri büyük çizmiş olması orantı ve perspektif sorununa neden olmuştur. Yolun, evlerin, ağaçların geriye doğru küçülmesi perspektifsel çözümlerinin göstergesidir. Algısal nedenlerden dolayı yol üzerindeki evlerin dikey çizgilerinin eğimli verilmesi sonucu düşer gibi görünmeleri perspektifsel sorundur. Evlerin bacalarından çıkan duman, çeşmelerde akan su görülen hareket unsurlarıdır. Resimde çoğunlukla soğuk renkler kullanılmıştır. Çeşmelerde ve evlerde üç boyut verme çabaları görülmektedir. Çaprazlar, dikeyler, kare, üçgen formlar, dikdörtgenler resimde görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen okulu genel çevresiyle betimlemiş, bir bina olarak okulu fiziksel görüntüsüyle birlikte algılamıştır. Ergenin resimlerinde elbiselere yama çizmesi resimdeki imgelerin ekonomik durumunu ifade etmeye çalışmaktayken kendi ekonomik durumunun da fazla iyi olmadığını ortaya çıkartmaktadır. Nesnelere gerçek renklerine yakın çizmesi, perspektifsel arayışlar gerçekçilik arayışı mantık dönemini içinde olduğunu göstermektedir.

Katalog No : 55

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Ergen resminde okulu, okulun bahçesini, çevresini ve okul bahçesinde üç öğrenciyi çizmiştir. Resmin alt kesimine fazla imgelem konulmamış, boş görünmektedir. Gökyüzü maviye, yer siyaha, okulun sağında solunda bulunan ağaçlar yeşile, tuğlalardan oluşmuş bahçe duvarları kahverengiye, kavislerle oluşturulmuş bulut beyaza, dikdörtgen formdaki okul mor, turuncu ve kırmızıya boyanmıştır. Okulun dikey dikdörtgen formunda kahverengi bir kapısı,

kapının üstünde yağmurluğu, siyah renkte bacaları vardır. Okulun sağ tarafında mavi renkte bayrak direği ve kırmızı renkte dalgalanan bayrak bulunmaktadır.

Resmin solunda duran elini açmış olan kız figür şablondur. Diğer figürlerin başları yumurta formunda, yakaları kırmızı, önlükleri deniz mavisi, omuzları cepheden verilmiş, kollar karın bölgesinden çıkmış, ayaklar profilden çizilmiş, kollar kavisli ve yukarı doğru açılmıştır. Kızın bacak ve ayakkabıları maviye, erkeğin pantolonu ve ayakkabıları turuncuya boyanmıştır. Erkeğin bacakları dikey dikdörtgen formundadır.

İmgelerin birbirlerine önden arkaya oranları ve perspektifi figürler dışında doğru kurulmuştur. Yalnızca erkek figürün başının vücuda oranla büyüklüğü ve omuzların profilden algısal olarak verilememesinden kaynaklanan orantı ve perspektif hataları görülmektedir. Bayrağın dalgalanmasında, soldaki figür imgesinin kollarını çapraz açmasında, iki öğrenci imgesinin kollarını kavisli açıp top oynamalarında hareket eylemleri görülmektedir.

Okul imgesinin merdivenlerinin öne doğru büyümesi perspektifsel oluşumdur. Bayrak direğinin üst formunun görülmemesi gereken görülmüş ve perspektifsel bir yanlış yapılarak algısal hataya düşülmüştür. Sıcak ve soğuk renkler kullanılmış olsa da baskın olan renkler soğuk renklerdir. Okulun merdiveninde, bayrak direğinin üst kısmının verilmesinde üç boyut hissedilmektedir. Dikdörtgenler, kavisler, dikeyler, şema vb. görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Resimdeki imgeleri gayet titiz ve temiz yapması ergenin temiz, düzenli ve titiz olduğunun göstergesidir. Gerçeği yakalama çabasıyla şablona yönelmiş, perspektif ve oran-orantıda gelişmeler göstermiş, mantık dönemi özellikleri taşımaya başlamıştır.

Katalog No : 56

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Okul binası, bahçesi ve bahçede sıralanmış öğrenciler, servis aracı resimde imgelemiştir. Resmin üst tarafında maviye taranmış gökyüzü, mavi kavislerle oluşturulup kontur çizgilerle çizilmiş iki bulut yer almakta olup zemin yeşile boyanmıştır. Resmin sağ tarafında kırmızı renkte bir okul, okulun kapısından çapraz perspektifsel bir açıyla inen kırmızı bir yol ve yolun kenarlarında zikzak formlarla çizilmiş yeşil çimenler yer almaktadır. Okulun kapı ve pencereleri

dikdörtgen formda ve sarı renktedir. Okulun köşesinde yatay dikdörtgen formunda okulun isminin yazılı olduğu tabela vardır.

Yolun kenarında dalgalanan Türk Bayrağı bulunmakta ve resmin sol tarafında mavi renkli bir servis aracı yer almaktadır. Okula bitişik ve yatay görülen okul duvarı ve duvarın altında yeşil zikzak şekiller çizilerek yeşillik çizilmiştir.

Arkadan çizilmiş mavi önlüklü beşi kız, dördü erkek olmak üzere dokuz figür imgesi vardır. Erkeklerin başları daire formunda, kızların başları ve üstleri kavisli, altları genişleyen dikdörtgen formunda, omuzlar kavisli, gövde dikdörtgene benzemekte, kollar gövdeye yanaştırılmış, eller çizilmemiştir. Kızların etekleri üst elbisenin devamı şeklinde ve dikdörtgen formundadır. Figürlerin bacakları aşağı doğru zayıflamakta, öndeki üç figürün sadece bacakları ve etekleri görülmektedir. Erkeğin bacakları dikdörtgen formunda görülmektedir. Figürlerin başları sarı, kırmızı, turuncu renklerine boyanmıştır.

Genel anlamda oran orantı hatası görülmemektedir. Figürlerde ellerin çizilmemesi kolların kısa görülmesine neden olmuştur. Bayrak imgesinin büyüklüğü abartılmıştır. Figürlerin dizilişi düzenli olmuş, ritim oluşturmuş fakat figürlerin arkadan öne doğru küçülmesi gerekirken küçülmemiş ve perspektif hatası oluşmuştur. Okuldaki geometriksel form okula üç boyut kazandırmıştır. Ergen yerlere, duvarlara, gökyüzüne renkleri yer yer sürüp, yer yer sürmeyerek ton vermeye çabalamıştır. Çapraz, dikdörtgen, yamuk, üçgen, kavis, daire kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen okulu fiziksel olarak nitelemiş ve okul, öğrenciler, bayrak ve servis aracını anlatmıştır. Perspektif, üç boyut ve gerçeği verme çabası ergenin mantık döneminde olduğunu göstermektedir.

Katalog No : 57

Yaşı : 14

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 8. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel, Kuru Boya

Resmin Konusu : Okul

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Kuşbakışı çizilip, yatay kompoze edilen resimde; okul binası ve sıraya girmiş öğrenciler ve bir öğretmen resmedilmiştir. Resmin üst tarafında okul imgesi ve sıralanmış ağaç imgeleri yer almıştır. Ağaçların arka tarafları zikzaklı yeşil çizgilerle yeşillendirilmiştir. Resimde yeri, iki tane bankı kahverengiye, bayrağı kırmızıya, bayrağın kaideli direğini kahverengiye, okulun duvarını siyaha, ağaçları yeşile, gökyüzünü maviye boyamıştır. Okulun kapısının

önünden aşağı doğru çapraz inen yatay dikdörtgenlerden oluşmuş merdiven bulunmakta, okulun sağında ve solunda ağaç imgeleri vardır.

Çok sayıda sırada arkadan görünen öğrenci imgesi vardır. Öğrencilerin birkaç baş dışında başlar yuvarlağımsı, kollar belirgin ve kısa, eller yok, etekler dikdörtgenimsi, kızların bacaklarına form verilmiş, erkeklerinki düz çizilmiştir. Öğretmen imgesinin ise yüzü sarıya boyanmış, çenesi abartılı çıkık olmuş, kulak imgesi çizilmiş, gözler cepheden çizilmiştir. Öğretmen giyim takımı giymiş, kollar kısa, eller çizilmemiş, ayakkabılar çizilmiş ve profilden verilmiştir. Nesnelere ve figürler arasında fazla sorun görülmemesine rağmen figürlerin kolları kısa çizilmiştir. Sağ taraftaki bankın büyük çizilmesi, perspektifsel bakışlardan ötürü oluşan orantısızlıklar orantı sorunlarına neden olmuştur.

Bayrağın dalgalanması, öğretmenin yürür pozisyonda kolunu ve ayaklarını açması görülen hareketlerdir. Sağdaki bank kuşbakışı görülmüş, sıradaki öğrencilerin başları yukarı doğru küçülmemiştir. Resimde soğuk renklerin baskın olduğu görülmektedir. Okulda, banklarda, bayrak direğinin kaidesinde üç boyut görülmektedir. Çapraz, dikdörtgen, dikdörtgen prizma, dikeyler, yataylar, yamuk, üçgen, kavis, daire kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen okulu fiziksel görünümüyle ifade etmiştir. Okul, öğrenci, bayrak, öğretmen imgeleri ile anlatmıştır. Bazı perspektifsel sorunları çözmüş olması ve bazı yerlerde üç boyutu vermesi zihinsel gelişmişliği göstermektedir. Ergen mantıksal dönem özellikleri göstermektedir.

Katalog No	: 58
Yaşı	: 12
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 6. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Özgürlük

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resim yatay kompoze edilerek, kafesten çıkan kuş şablonu ile doğal ortamda nehrin kenarında duran bir kız imgesi resmedilmiştir. Kız imgesinin saçları uzun, gözleri profilden verilmiş, burun üçgen şeklinde, dudaklar çok uzun, yüz ifadesi mutlu, boyun boru şeklinde, omuzlar çıkık ve kavisli, kollar omuz değil karın bölgesinden çıkmış, ayaklar “L” şeklinde ve sağa yönelik, yüzü ve elleri renksiz, elbisesi turuncudur. Kızın bitişğinde ise iki tane farklı ölçülerde su dolu kap vardır. Resim kuş bakışı bir bakış açısıyla çizilmiştir.

Resmin üst kesiminde üçgen formda kahverengi sıralı dağlar ile aralarında gülen yüz imgeli sarı güneş yer almaktadır. Zemin mora ve yeşile, kafes turuncuya,

nehir maviye, kuşbakışı ve büyük çizilen çiçekler turuncu, kırmızıya, kelebek kırmızıya, bitki imgesi siyaha boyanmıştır. Kafesten beş adet kuş çıkmış uçmakta, formları bozuk oran-orantı hatası oluşmuş ve renkleri sarı, mor, kırmızı, turuncu, yeşile boyanmıştır.

Ergen algısal farkındalığının yeterince olgunlaşmamasından ötürü nesne ve figürler arasındaki oran-orantıyı, perspektifi verememiştir. Çiçek kelebek kadar çizilmiş, kız figürü önde olmasına rağmen kelebek ve çiçek imgeleri yakın ölçüde resmedilmiş, bazı kuşlar kızdan büyük çizilmiştir. Figürün ve nesnelerin geometrik çizimi ve kendi içerisinde orantı sorunları görülmektedir. Çiçeklerdeki, dağlardaki art arda sıralanış ritim oluşturmaktadır. Perspektif olarak his veren bir tek nehrin çapraz çizilmesidir. Resme genelde soğuk renklerin hâkim olduğu görülmektedir. Kavis, daire, dikdörtgen, dikey, helezonik, çapraz resimde yer alan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Yapılan gülen güneş imgesi, perspektif ve oran-orantı hataları, biçimsel bozukluklar şema öncesi dönem özelliklerini taşımaktadır. Buna nispeten kafesten çıkıp özgürlüğe giden kuş imge şablonunu çizerek ergenliğin soyut düşünme tarzına ulaştığını göstermektedir. Resimde yazının yardımıyla eksik ifade ettiği düşünceyi tamamlamış, şematik dönem özelliği göstermiştir.

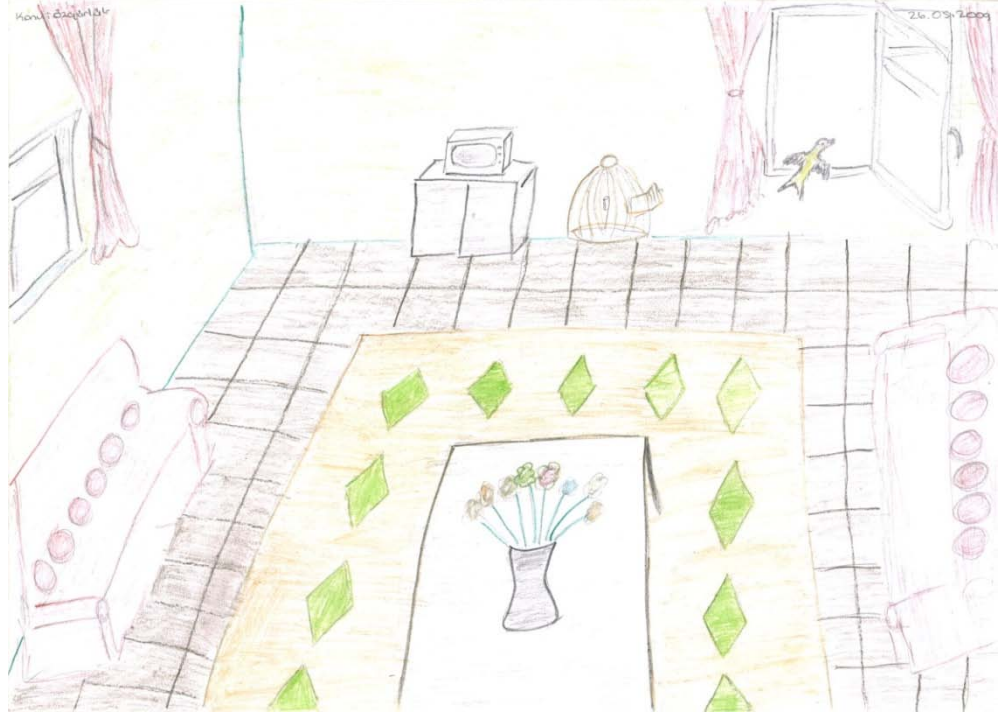
Katalog No	: 59
Yaşı	: 12
Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı	: Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 6. Sınıf)
Resmin Boyutu	: 25X35 cm
Resmin Tekniği	: Pastel Boya
Resmin Konusu	: Özgürlük

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay bir kompozisyonla ele alınan resimde yalnız bir kanatlarını açıp uçan kuş imgesi vardır. Kuş imgesini gökyüzünde olduğu hissini vermek için ergen kuşu resmin orta ve üst kısmına çizmiş, uçuş yönünü belirtmek içinde kuşun uçtuğu yönü yani sağ boşluğu sol boşluğa oranla biraz fazla çizmiştir. Kuş sarıya, turuncuya çiçek dalı mora yaprakları da sarıya boyanmıştır. Kuş imgesinin ağzında iki adet çiçek vardır. Kuşun kuyruk ve kanatları taralı zikzak ile verilmiş, ayakları lekesele çizilmiştir.

Kuş imgesinin başı gövdesine oranla çok büyük, kuyruk gerçeğe oranla küçük çizilmiştir. Kanatlar doğru biçimde verilmemiş, ayakları vücuda oranla kısa ve ince, çiçeklerin ise dalları biraz kalın olmuştur. Resimde sıcak renklerin baskın olduğu görülmektedir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Özgürlüğü soyut bir ifade ile uçan kuş ve doğayı ve mutluluğu da temsil eden çiçek şablonları ile anlatmaktadır. Bu çizimde her ne kadar şablon kullanılsa da ergen bazı düşüncelerin yerini alabilecek sembolleri kullanmıştır. Soyut ifadesi ile mantık dönemi özelliği göstermektedir.

- Katalog No** : 60
- Yaşı** : 12
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Kazım Karabekir İÖO, 6. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Özgürlük

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Resimde kapalı bir mekânda, odada sarı bir kuşun kafesten çıkıp pencereden dışarı, özgürlüğe uçuşması anlatılmaktadır. Duvar yeşile, zemin kahverengiye, perdeler kırmızıya boyanmıştır. Ortada halı, üstünde dikdörtgen gri sehpa, sehpanın üstünde gri saksı içinde çiçekler vardır. Resmin üst tarafında dikdörtgen prizma formunda gri renklerde televizyon ve masası, açık bir kafes, pencere, perdeler yer almaktadır. Sol taraftaki duvarda ise benzer formda bir perde ve bir pencere imgesi, kırmızı bir kanepenin yer almaktadır. Resmin sağ tarafında da kuşbakışı verilmeye çabalanan fakat vermekte güçlük çekilen kırmızı bir kanepenin yer

almaktadır. Odaya oranla televizyon masası, kanepeler küçük kalmış, televizyon masası kafese oranla küçük olmuştur. Televizyon ve masa kendi aralarında doğru orantılanmıştır. Sehpanın da perspektifsel olarak biraz daha öne doğru genişlediği görülmektedir.

Durumsal hareket pencere ve kafesin kapağın açık olmasında görülmektedir. Oda içinin sol duvarının çapraz meyilli olması halının öne doğru genişlemesi, nesnelerin tam olarak doğru oranlarda verilmese de arkaya doğru küçültülme çabası perspektifsel hareketlerdir. Resimde baskın renkler çimen yeşili, kahverengi, turuncudur. Üç boyut televizyon ve masasında görülmekte, kanepelerde de bazı yerlerdeki en, boy ve genişlik üç boyut çabasını göstermektedir.

Çapraz, şema, dikdörtgen, yamuk, daire, kavis kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen resimde kafes ve kuş şablonlarını kullanarak kafesten uçan kuşun özgürlüğünü anlatma yoluna giderek soyut ifade vermiştir. Dikkat çeken başka bir unsurda ergenin resimlerinin çoğunda oda içi resmetmesidir. Bu da ergenin zamanının çoğunu evde geçirdiğinin bir göstergesidir. Ergen aile içi kurallardan kurtulma isteği içerisinde. Perspektifsel arayışlar ve soyut ifade ergenin mantık döneminde olduğunu göstermektedir.

- Katalog No** : 61
- Yaşı** : 13
- Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı** : Kız (Yahya Kemal Beyatlı İÖO, 7. Sınıf)
- Resmin Boyutu** : 25X35 cm
- Resmin Tekniği** : Pastel Boya
- Resmin Konusu** : Özgürlük

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Doğal bir ortamda kollarını yukarı açmış fotoğraf pozu verir gibi duran, “özgürüz arkadaşlar” diyen, gülümser ifadeyle duran dört figür imgesi vardır. Gökyüzü ve yer maviye boyanmış, mekân sorunlu hale getirilmiş, dağ ve yol çizgileriyle mekân hissettirilmeye çalışılmıştır. Kavisli sıralı üç dağ imgesi, dağların arasında yeni doğan sarı güneş, kanatları kavislerle çizilmiş dört uçan kuş

imgesi vardır. Resmin sol tarafında yarısı görünen, gövdesi küçük, kahverengi elma ağacı vardır.

Resimde birbirinin benzeri iki kız iki de erkek olmak üzere dört figür imgesi yer almaktadır. Figürlerin yüz, el ve ayak imgeleri boyanmamış, genelde başları yuvarlak, kızların saçları spiral çizgilerle başın iki yanına sarkıtılmış sarı renkte, erkeklerin saçları diken gibi siyah renkte, gözler nokta, kaşlar kavisli, ağız kavisli açık çizilmiştir. Bütün figürlerde gövde kare şeklinde olup, vücutlarına gerçek oranları verilmemiş geometrik form özellikleri göze çarpmaktadır. Kızların yelekleri kırmızı, etekleri mor renkte, erkeklerin gömlekleri mavi, pantolonları kahverengidir. Resmin sağ tarafında iki kavak imgesi ve üç tanede mavi renkte çiçek imgesi vardır. Figürler yazı ile konuşturulmuştur. Elma ağacının kökü gövdeye oranla çok büyük çizilmiş, kuşlar, güneş ve çiçekler perspektifsel açıdan büyük çizilmiştir.

Resimde soğuk renkler baskın olup kavisli, zikzak kare, üçgenimsi formlar, spiral, daire şekil ve çizgileri görülmektedir.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Şehrin boğucu havasından kurtulmuş olup doğada bulunmanın özgürlük olduğunu anlatmaktadır. Kızlardaki takı, giysi ve etek altlarındaki süslenmeler, erkekteki saçın farklı modelde olması ergenlerin dış görünüşlerine önem vermelerinin ve süslenmelerinin göstergesidir. Resimde yazı kullanması, geometrik formlar, mekânı verememesi şema öncesi ve şema dönemi özelliklerinden tümüyle arınmadığının göstergesidir. Yüz, el gibi imgeleri ergen gerçek renginde veremediği için boyamamıştır. Kuşların özgürce uçmasını özgürlükle özdeşleştirmiştir. Kollarını yukarı kaldırmaları rahatlama ve özgürlüğe açılışı simgelemektedir.

Katalog No : 62

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)

Resmin Boyutu : 25X35 cm

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Özgürlük

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resimde özgürlüğü kurtuluş mücadelesi olarak savaşta bulmuştur. Kuşbakışı çizilen resimde yer yeşile, bayrak kırmızıya, gemiler siyaha, bombalar, kağıt kahverengiye, kağıt üzerindeki bombalar, asker elbiseleri yeşile boyanmıştır. Üstten bir kavisle deniz imgelemiştir, içine de yamuk ve dikdörtgenlerden oluşan dört adet top namluları olan gemi çizilmiştir. Sahil ile denizin birleşimine sıralı bir şekilde daire formunda yeşil renkli

mayınlar sıralanmıştır. Sahile yedi tane Türk Bayrağı çizilmiştir. Resmin sol tarafında altta iki öküzün çektiği üstünde top mermileri olan bir kağrı vardır. Öküzlerden biri kahverengi öbürü sarı renklidir.

Resimde beş asker yer almakta, yeşil elbiseli askerlerin ikisinin elinde tüfek, birinin kucağında yaralı bir asker, birinin de sırtında kahverengi top mermisi bulunmaktadır. Kovboy şapkası olan askerler düşman, üçgen formda şapkası olan askerler Türk askerleridir. Bütün askerlerin başları yuvarlak formdadır. Gözler nokta, burunlar çengel şeklinde çizilip, kolların eğimi kavisli verilmiş, ayaklar profilden görülmüştür. Resmin çeşitli yerlerinde dikdörtgen ve yamuk formunda Türk bayrakları vardır. Kağrıyı kuşbakışı vermeye çabalamış öküzleri arabaya oranla büyük çizmiş, arabayı da enine basık çizmiştir. Bayraklar her yerde aynı ebatta çizilmiş, oran – orantı, perspektif sorunlarına neden olmuştur. Deniz kıyısındaki dairelerde ritim görülmektedir. Arkadaki gemilerin diğer imgelere oranı ve kağrının önde büyük çizilmesi perspektifsel gayretlerdir. Fakat genel anlamda perspektifsel bir görünüm fark edilmemektedir. Kağrının kuşbakışı verilme çabasının yetersizliği ve düşer gibi görünmesi, ayakların cepheden verilememesi perspektifsel sorunlardır. Resimde sıcak ve soğuk renkler bulunmakta ve soğuk renklerin baskınlığı görülmektedir. Top mermilerinde ki kavisli dönüşler ile çizgisel üç boyutu verme çabası görülmektedir. Dikdörtgen, yamuk, daire, çaprazlar, dikeyler, yataylar, kavisler, üçgenimsi formlar resimde görülen çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Ergen insanların topraklarını korumalarının özgürlüğü elde etmek olarak görmekte, kurtuluş savaşını çizerek vatan sevgisini taşıdığını, toplumsal sorunlara duyarlı olduğunu göstermekte, yaralıyı taşıma eylemi ile biz kavramı içinde olduğunu göstermektedir. Özgürlüğü bayrakla da ifade eden ergen soyut bir yaklaşım sergilemiştir. Çizdiği formlarda şematik dönem özelliğini anımsatsa da fikirsel baz da ergen gerçekçilik dönemini yansıtmıştır.

Katalog No : 63

Yaşı : 13

Cinsiyeti, Okulu, Sınıfı : Erkek (Kazım Karabekir İÖO, 7. Sınıf)

Resmin Boyutu : A4

Resmin Tekniği : Pastel Boya

Resmin Konusu : Özgürlük

RESMİN ÇÖZÜMLENMESİ

Görme Biçimleri: Yatay kompoze edilen resim kâğıdı dikey bir çizgi ile ortadan ikiye ayrılıp bir bölümde ceza evi ve mahkûmlar diğesinde ise cami ve önünde fotoğraf çektiren figürler yer almaktadır. İki resimde de arka fonu laciverte boyanmış gökyüzü yer ayrımı yapılmayarak mekân olgusu oluşturulmamıştır.

Resmin sol bölümünde; cetvelden yararlanarak çizdiği beş katlı, kahverengi bir ceza evi yer almaktadır. Resmin altında dalgalanan bayrak imgesi ve bahçesinde

birbirleriyle konuşan dört figür vardır. Cezaevinin kapısına perspektif verilmeye çalışılmıştır.

Resmin sağ bölümünde; kubbeli sarı renkte bir üç minareli cami yer almakta ve alt tarafta biri fotoğraf çeken ikisi kol kola poz veren toplam üç figür imgesi yer almaktadır. Caminin kapısına perspektif verilmeye çabalanmış ve merdivenleri küçük çizilmiştir.

Resimdeki figürlerin, başları, kolları, bacakları dikdörtgenimsi formda, gövdeler kare formunda, ayaklar birbirinden ayrık ve kalça imgesi çizilmemiştir. Figürlerin bacakları gri, sarı, kahverengi, krem rengine boyanmış, profilde duran figür imgelerinin vücutları cepheden, ayakları profilden verilmiştir. Kaşlar kavisli, gözler yuvarlak, burun bir köşesi olmayan üçgen formunda, ağızlar ya yatay ya da kavislidir.

Ceza evi imgesinin çatısı ve köşe duvarının genişliği dar olmuş, pencereler eşit olmamıştır. Caminin minarelerinin birbirine genişlik oranı eşit değildir. Figürlerin vücut uzunlukları geometriksel verilerek oranları gerçek ölçüsünde verilememiş, kalça çizilmemiş ve orantı sorununa neden olmuştur. Figürlerin profilde durdukları halde cepheden çizilmesi de perspektifsel bir sorundur. Resimde sıcak ve soğuk renkler bulunmakta ve soğuk renklerin baskınlığı görülmektedir. Çapraz, dikdörtgen, yamuk, üçgen, kavis, kare, daire formu kullanılan çizgi ve formlardır.

Temanın İşlenişi, Psikolojik, Toplumsal, Zihinsel İfade: Yazıları yardımcı araç olarak kullanarak düşüncelerini anlatmak istemiştir. Bu resimde ergen özgürlüğün istediği gibi gezmede ve hareket etmede yattığını anlatmakta, ceza evinde olmanın özgür olmama olduğunu ifade etmektedir. Bu resimde ergen suç işlemenin yanlış olduğunu ve kanunlara uymama sonucu ceza alınacağını ve toplumdaki yasal düzenlemelerin farkında olduğu görülmektedir. Toplumsal kavrayışı açısından mantık dönemi, mekânı verememesinden şema öncesi, geometrik formlardan şematik dönem özelliği göstermektedir.

V. BÖLÜM

DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. DEĞERLENDİRME

Bu araştırma Malatya’da yer alan okullardan Kazım Karabekir ve Yahya Kemal Beyatlı İlköğretim okullarında okuyan altı, yedi, sekizinci sınıflardaki öğrencilerin 12-15 Yaş Ergenlerin Resimlerinde Görme Biçimleri (Malatya örneği) adına örneklendirilmiştir. Çalışmanın başlangıcında Malatya’da yer alan yedi okulda uygulama yaptırılmış, Toplam 1882 çalışma gerçekleştirilmiştir. Daha sonra algısal düzeyi yüksek olan öğrencilerin çoğunlukta olduğu iki okul seçilmiştir. Her iki okuldan da her sınıf seviyesinden ikişer öğrenci olmak üzere 12 öğrenciye sekizer resimden toplam 96 çalışma yaptırılmıştır. Bunlardan dördü somut (aile, arkadaşlık, okul, çevre), dördü soyut (hüzün, mutluluk, eğlence, özgürlük) sekiz konu işlenmiştir. Analiz edilen 96 çalışmadan 33’ü taklit yani şablon olduğu görülüp katalogdan çıkartılmıştır. Katalogda toplam 63 resim vardır. Öğrencilerin ergen olma vasfıyla çocuklardan farklı düşünüş ve imgelem meydana getirecekleri görülmektedir. Seçilen okullardaki öğrencilerin yetenek açısından değil de algı düzeyleri yüksek öğrencilerin seçilmeleri bu dönemi daha iyi ifade etmek açısından önemli bir yol olmuştur.

Bu çalışmada ergenlerin sadece yaptıkları resim bilgileri kullanılmamıştır. Ergenlerin okullardaki kişisel bilgilerine kurum idarecileri ve öğretmenlerinin yardımıyla ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin kişisel bilgilerini edinmek amacıyla Ek 5’deki (aile içindeki durumu, sağlık durumu, ekonomik durumu, ders başarısı, çalışma durumu) bilgiler edinilmiştir. Böylece yalnız resim üzerinde görülen ifade ile değil ergenin tüm özelliklerini öğrenerek resimleri doğru yorumlanmaya çalışılmıştır. Ergenlerin kişisel bilgileri kişinin mahremiyetinden dolayı gizli tutulmuştur.

Katalog analiz edilirken resmin çözümlenmesinde biçimsel özellikler ve temanın işlenişi, zihinsel, toplumsal, psikolojik ifade ele alınmıştır. Biçimsel özelliklerde; kompozisyon, oran-orantı, hareket, perspektif, çizgi, ton, leke, mekân, üç boyut, renk ve figürlerin özellikleri ele alınmıştır.

Bu araştırmada; ergenlik döneminin bazı özelliklerini daha iyi anlatmak için tarafımızdan çizilen  ekil kullanılmıştır. Ergenlikte bilişsel gelişmeleri açıklamak amacıyla, 3 no’lu şekilde bilgi düzeyinin yaşlara göre artış şeması, 4 no’lu şekilde ise bilgi işlemeleme hızının yaşlara göre dağılım grafiği çizilmiştir. Ergenlikte akran ilişkilerini açıklamak amacıyla da 5 no’lu ekil izilmiştir.

Katalog resimlerinden iki tanesi kara kalem tekniği ile yedi tanesi kuru boya, bir tanesi sulu boya, bir tanesi kuru ve pastel boya karışımı ile 52 tane de pastel boya ile yapılmıştır (bkz Ek 3).

5.1.1. Katalogda yer alan resimlerin konularıyla ilgili değerlendirmeler;

Ergenlere yaptırılan resimlerden aile konusunda beş resim kataloga alınmıştır. Bunlardan dört tanesi bayanlara bir tanesi de erkeklere aittir. Resimlerde ortak görülen durum anne-baba ve çocukların çizilmesidir; bu durum katalog no;1, 2, 3’ de görülmektedir. Genelde aile, evin i meknında resmedilmektedir. Genelde ekirdek aile ve birliktelikleri resmedilmiştir. Ergenlerin çizdikleri aile resimlerindeki ortak tema sevgidir. Katalog no; 1, 3, 5’ de olduğu gibi.

Yaptırılan çalışmalardan arkadaşlık konusunda yedi resim kataloga alınmış. Bunlardan beş tanesi kızlara, iki tanesi de erkeklere aittir. Arkadaşlık konusunda ortak nokta bir araya gelip birlikte zaman geçirmeleridir; Katalog no; 6 da top oynayanlar, 8’de ders çalışanlar, 10’da saklambaç oynayanlar, 11’de bilye oynayanlar, 12’de zntde-sevinçte-paylaşmada-aşkta birlikte olanlar resmedilmiştir. Genelde oyun oynayan çocuklar izilse de ders çalışan, aşıklar, sorun paylaşan ergenlerde çizilerek, ergenlik dönemi olgunlaşması da görülmektedir.

Ergenlere yaptırılan çalışmalardan hüzün konusunda on resim kataloga alınmış. Bunlardan yedi tanesi kızlara, üç tanesi erkeklere aittir. Hüzün konusunda ergenlerde çok farklı duygular işlenmiş; Bunlardan aşk konusu katalog 33-37’ de görülmektedir. Ölüm, kavga, savaş, yara ve acı, ağlama, huzur evinde ve sakat olan insanlara acıma katalog no; 30, 31, 34, 35, 36, 38, 39’ da dikkati çekmektedir. Bilinen bulgular doğrultusunda ergenler aşk yaşamakta (Gander ve Gardiner, 2007: 489-490-511; Steinberg, 2007: 388-400; Kulaksızoğlu, 2007: 67; Durmuş, 2005: 98),

, sosyal sorunlara duyarlı olmaktadır (Steinberg, 2007: 121-123-129). Bu durum bulgularımızla örtüşmektedir.

Mutluluk konusunda kataloga alınan sekiz resimden altı tanesi kızlara, iki tanesi erkeklere aittir. Mutluluk konusunu ergenler genelde doğum gününün kutlanması olarak algılamışlardır. Bu durum katalog no; 42, 43, 44'te görülmektedir. Ergenlik döneminin bir yansıması olarak sevgili edinme (Gander ve Gardiner, 2007: 489-490-511; Steinberg, 2007: 388-400; Kulaksızoğlu, 2007: 67; Durmuş, 2005: 98), katalog 40'ta çiçek verme, evlilik isteği katalog 47, akranlarıyla zaman geçirme katalog 41' de bilinen ergenlik özellikleri bulgularla örtüşmektedir. Aynı zamanda anne şefkati, tatil yapma gibi farklı duygularla da ergen mutluluğu kendinde görmektedir.

Okul konusunda kataloga alınan on resimden yedi tanesi kızlara, üç tanesi erkeklere aittir. Ergenler okulu çoğunlukla fiziki biçimiyle okul, bahçe, bayrak, okulun çevresi, oyun oynayan mavi önlüklü öğrenciler, sırada bekleyen öğrenciler, onların başında duran öğretmenler olarak resimlerinde anlatmışlardır (Katalog no; 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57). Katalogda yer almayan bazı öğrenciler okul konusunu farklı ifade etmişlerdir. Sayılarla, harflerle, kitaplarla vb. Bir öğrencide ders anlatan öğretmen ve onu dinleyen öğrenciler şeklinde resmetmiştir. Ergenlik döneminde çoklu düşünme ile farklı biçimlerde okulu ifade etmeleri beklenen ergenler çoğunlukla aynı ifadeyi kullanarak ergenlik dönemi bulgusuna uygun çizim yapmamışlardır.

Çevre konusunda kataloga alınan dokuz resimden altı tanesi kızlara, üç tanesi erkeklere aittir. Ergenlerin hemen hepsi çevreyi doğa olarak yorumlamaktadırlar. Resimlerinde gökyüzü, bulut, güneş, evler, ağaçlar, çiçekler, nehir, köprü, tavşan vb. hayvanlar, bazı resimlerde oyun oynayan çocuklar olarak ifade etmişlerdir (Katalog no; 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21), Bu da ergenlerin bazı şablonlardan kurtulamadıklarını göstermektedir. Bazı ergenler ise çevreyi kirlenme olarak (Katalog 19) ifade etmektedirler.

Eğlence konusunda kataloga alınan yedi resimden altı tanesi kızlara, bir tanesi erkeklere aittir. Eğlence olarak ergenler genelde akranlarıyla birlikte olmayı,

zaman geçirmeyi tercih etmektedirler. Akranlarıyla sahilde oynama (Katalog 22,23), arkadaşlarıyla doğal ortamda ya da parkta oyun oynama (Katalog 26, 28, 29), arkadaşlarıyla eğlence merkezinde eğlenme (Katalog 24) görülmektedir. Bu bulguda ergenlerin akranlarıyla zaman geçirmekten zevk aldıkları (Kulaksızoğlu, 2007: 86; Yavuzer, 2002: 265; Steinberg, 2007: 186) bulgusuyla örtüşmektedir. Bazı ergenler ailesiyle zaman geçirmenin eğlence olduğunu (Katalog no:25) ifade etmektedirler.

Özgürlük konusunda kataloga alınan altı resimden dört tanesi kızlara, iki tanesi erkeklere aittir. Ergenler genelde özgürlüğü kuşun kafesten kaçması (katalog 58, 59, 60), ayaktaki pranganın veyahut zincirin kırılması şeklinde soyut ifadelerle anlatmaktadırlar. Ergenlik dönemindeki soyut işlemler evresi ile bu bulgu örtüşmektedir. Özgürlüğü ergenler başka ifadelerle de anlatmaktadırlar. Cezaevinden çıkış (katalog 63), doğal ortam ve elini havaya kaldırma (katalog 61) ve yahut kurtuluş mücadelesi ile savaş sahneleri çizme (katalog 62) görülmektedir. Savaş sahnesi ergenin toplumsal duyarlılığı ile ilgili bilgilerle örtüşmektedir.

5.1.2. Ergenlere yaptırılan resimlerde görülen biçimsel özelliklerle ilgili değerlendirmeler;

Bazı ergenlerin resimlerinde yazı kullanmaları ergenin kendisini ifadeye yetersiz kaldığı noktada ya da dilsel gelişimi yüksek olması dolayısıyla resimsel ifadeden çok dili kullanmalarından kaynaklanmaktadır. Resimde figürlerin konuşmalarını yazıyla ifade resimsel gelişimi engellemektedir. Çünkü ergen biçimsel ifadeyle duygu ve düşüncelerini vermek yerine yazıya sarılacak biçimsel gelişimine, yaratıcılığına yazı engel olacaktır. Bu sebepten yazının kullanıldığı resimsel tasarımlar dışında öğretmenler yazının kullanımına engel olmalıdır. Ergen biçimsel öğeleri kullanmak yerine hazır yazıyı kullanarak biçimsel ve yaratıcılık yönünü geliştirmemektedir. Örnek katalog no; 2, 6, 9, 10, 12, 22, 23, 26, 30, 31, 34, 36, 43, 45, 58, 61, 63'te daha çok figürlerin yazıyla konuşturulduğu resim örnekleridir.

Ergenlerde mekân olgusu oluşmakta, yer çizgisinin ve boşlukların yok olmaya başladığı bir dönem olmaktadır. Yer çizgileri ve boşluk 12 yaşında (6.sınıf)

kısmen görülse de 13 yaşında (7.sınıf) azalmakta ve 14 (8.sınıf) yaşında hemen hemen görülmemektedir (bkz. Ek 4).

Ergenler yavaş yavaş perspektifsel çözümlenmeleri kurabilmektedirler. Yaş büyüdükçe çözümlenme daha fazla artmaktadır. Bazı ergenler; nesnelere önden arkaya küçültmeyi verebilmekte, mekânların misal bir odanın yer çizgilerini, uzağa doğru mekânın perspektifsel küçülmesini verebilmektedirler. Binaları ve objelerin üç boyutunu katalog no; 4, 8, 11, 15, 21'de olduğu gibi işleyebilirler. Bazı yetenekli ergenler renk perspektifini ve renkle üç boyutu verebilse de tüm ergenlerde bu görülmemektedir. Yine bazı ergenler perspektifi ve üç boyutu verememektedirler. Ergenlere yaptırılan resimlerde perspektif açısından 12 (6.sınıf), 13 yaşında (7.sınıf) genelde görülmekte, 14 yaşında (8.sınıf) çoğunlukla görülmektedir. Ergenlere yaptırılan resimlerde üç boyut 12 yaşında (6.sınıf), 13 yaşında (7.sınıf) çoğunlukla görülmemekte, 14 yaşında (8.sınıf) genelde görülmektedir (bkz. Ek 4).

İncelenen 63 çalışmaya bakıldığında bunlardan 59 tanesinin yatay kompozite edildiği görülmüştür. Ergenlere yaptırılan resimlerde kompozisyonu 12, 13, 14 yaş grubu öğrencilerin çoğunlukla kurabildikleri görülmüştür (bkz. Ek 4).

Ergenlere yaptırılan resimlerde hareketi 12, 13, 14 yaş grubu öğrencilerin çoğunlukla verebildikleri görülmüştür (bkz. Ek 4). Bu dönem ergenlerin çizdikleri figür imgelerinde hareket daha fazla görülür. Kolların uzatılması, bacakların açılması örnektir. Çocukluk döneminde görülen donuk, sabit yani ayaklar ve ellerin hareketlenmemesi gibi sıklıkla görülen figür imgelerin yerini yavaş yavaş hareket alıyor. Örnek katalog no; 46, 53, 55, 62, 63. zihinsel gelişimle örtüşen bir bulgudur.

Ergenlere yaptırılan resimlerde oran-orantıyı 12 yaşında (6.sınıf), 13 yaşında (7.sınıf) genelde kurabilmektedirler, 14 yaşında (8.sınıf) çoğunlukla kurabilmektedirler (bkz. Ek 4).

Ergenlere yaptırılan resimlerde ton- lekeyi 12 yaşında (6.sınıf), 13 yaşında (7.sınıf) çoğunlukla verememektedirler. 14 yaşında (8.sınıf) ise az da olsa verebilmektedirler (bkz. Ek 4).

Çocuklukta genelde tercih edilen sıcak renklerin yerine ergenler hem sıcak hem de soğuk renkleri kullanmaktadırlar. Ergenlere yaptırılan resimlerde renk

açısından 12 yaşında (6.sınıf) sıcak soğuk renklerin birlikte kullanıldığı, 13 yaşında (7.sınıf) soğuk renklerin baskın olarak kullanıldığı, 14 yaşında (8.sınıf) karışık renklerin ve farklı tekniklerin kullanıldığı görülmüştür (bkz. Ek 4).

Resimlerde yapılan perspektif hataları oran orantı hatasına neden olmaktadır. Örneğin kelebeği büyük ve ayrıntılı çizmesi resmin uzağında da olsa hata oluşmasına neden olmaktadır. Ergenlik dönemi ile örtüşmeyen bir bulgudur. Çünkü somut işlemler evresinden çıkıp soyut işlemler evresine geçen ergen olasılık, hipotez, çoklu düşünme gibi bilişsel yetileri kazanması ile mantıklı gerçekçi düşünebilmektedir. Bazı ergenler çiçek ve kelebek, kuş gibi bazı imgeleri algıladıkları gibi çizdikleri için orantı ve perspektif hatası oluşmaktadır. Örnek katalog no; 16, 15,17, 27, 29, 30.

Gördükleri nesnelere ve figürlerin boyutlarına, oranlarına, renklerine, perspektifine, cins ayırımına dikkat eder, gerçeğe benzetmeye çalışırlar. Ergene uzak-yakın ilişkisi, mekân, boşluk, küçüklük büyüklük etkisi gibi bilgilerin öğrencilere perspektif bilgisi öğretilerek mutlaka verilmesi gereklidir. Ergenlik başlangıcında açık koyu ilişkisi öğretilmeli ergenliğin orta ve ileri dönemlerinde ışık-gölge kavramlarını öğretilmesi gerekmektedir. Çünkü bu evrede bu kavramları algılayacak ve öğrenebilecek zekâ düzeyindedirler.

6. sınıf ergenleri genelde dağ imgelerini art arda sıralar ve üçgenimsi bir form vererek simetrik bir biçimde ritimli halde çizer. Resimlerinde genelde dağ, güneş, nehir, ev, ağaç imgelerini kullanırlar. 6. sınıf ergenleri evlerin merdivenlerini evin alt çizgisinde başlatmaktadırlar. Evin kapısı biraz üstte olması gerekirken ki merdivenden inilebilmesi için yukarda olması gerekmektedir, evin kapısı evin bitim noktasında altta çizmektedirler. Perspektifsel hata yapmaktadırlar. Örnek katalog no; 55.

Bazı ergenlerin resimlerinde semboller kullandıkları görülmektedir. Mutluluk sembolü olarak ağız, şarkı olarak nota simgeleri Örnek katalog no; 45'de dikkat çekmektedir. Genelde gökyüzünde uçan kuş imgesi olarak geniş M imgesi ile çizmektedirler. Bilinen resimsel bilgilerle örtüşmektedir.

Ergenler 12 yaşından itibaren geometriksel formlardan kurtulmak için çaba harcamaktadırlar. Böylece oran orantı hatalarında azalma olur. Gerçekçilik ile uyuşan bir bulgudur.

5.1.2.1. Figürlerde görülen biçimsel özelliklerle ilgili değerlendirmeler;

Bazı ergenler figürlerde yüzlerin ve ellerin gerçek rengini veremediklerinden gerçeği yakalama çabasından yüz ve el imgelerini boyamazlar. Örnek katalog no; 48, 42, 41, 40, 32 mantık evresiyle örtüşen bir bulgudur.

Ergenlerin büyük çoğunluğunda profilden figür çizemedikleri ya da zorlandıkları dikkat çekmektedir. Profilden omuzun verilememesi, kalçanın ve bacakların doğru çizilememesi bunlara örnektir. Örnek katalog no; 63,48'de görülmektedir. Bazı ergenler resim çizerken önde duran bir figürün ayaklarını cepheden verememiş, profilden genelde L şeklinde işlemiştir. Örnek katalog no; 61, 43. Perspektif ve yön algısını geliştirici çalışmalarla bu sorunu çözüme kavuşturulabilir.

Bazı ergenler profilden çizilen figürlerin omuz ve kalçalarını genelde vermediklerinden, kol ve bacak imgelerinden birinin ya görülmemesi ya da bir kısmının görülmesi gerekirken figür imgesinin kol ve bacaklarının ikisini de tamamen görür şekilde resmetmektedirler. Ergenler yer yer başarılı olup profilden kol ve bacakları verebilmektedirler de Örnek katalog no; 35, 40, 48, 63.

Genelde bazı ergenler bir figürün yürüyüş eylemini vermek için ayak ve kol hareketlerini vermediklerinden o figürleri hareket edecekleri yöne doğru çizmektedirler (Katalog No; 53). Kimi ergenler profilden duran figürlerin omuzlarını ve omuzlarından çıkan kolları başarıyla vermektedirler. Kimi ergenler bacak formunu verme çabası içindedirler. Bazı ergenler göğüs ve kalça formlarını vererek cinsel özellikleri belirtmektedir. Bazı ergenler oturma pozisyonu doğru vermekte ve bacaklardaki eğimi, diz kapaklarındaki kırılmayı verebilmektedirler (Katalog No: 46).

Katalog çalışmalarının bütününe bakıldığında çoğu 6. Sınıf ve 7. sınıf öğrencileri kulak imgesini çizmemektedirler.

Ergenler genelde figürlerin omuzlarını kavisli çıkık formda verirler. Yaş ilerledikçe omuzları kavisli çizme eğilimi kaybolmaya başlamakta ve gerçeğe uygun formda vermektedirler. Soyut işlemler evresine geçen ergen olasılık, hipotez, çoklu düşünme gibi bilişsel yetileri kazanması ile mantıklı gerçekçi düşünebilmektedir. Ergenlik ile ilgili bilinen gerçeği yansıtması ile uyuşan bir bulgudur.

Ergenler genelde resimlerde kendilerini imgelemek istemezler. Bunun nedeni ise değişen fiziksel özelliklerinden dolayı sürekli değişimin etkisiyle kendi fiziksel özelliklerini tanımakta güçlük çekip resmetmekte zorlanmalarındır (Katalog 1). Bilinmeyen bir bulgudur.

5.1.3. Katalog resimlerinde görülen ergenliğin resme etkisi ile ilgili değerlendirmeler;

Bazı ergenlerin resimlerinde taklit (şablon) görülmektedir. Analiz edilen 96 çalışmadan 33'ü taklit yani şablon olduğu görülmüştür. Ergenlerin taklide yönelmelerinin temel nedeni ergenlerin içlerinde taşıdıkları güvensizlik ve dağınık ergenlik psikolojisi (Gander ve Gardiner, 2007: 490-491; Steinberg, 2007: 317-318; Durmuş, 2005: 24-26) ile gerçeği yakalama çabasından kaynaklanmaktadır.

Yaptırılan resimlerde görülen başka önemli bulgu ise ergenlerin soyut ifade biçimleridir (Gander ve Gardiner, 2007: 459-466; Steinberg, 2007: 84). Çocuklar resimlerinde biçimsel olarak veremeseler de var olanı, gerçeği vermeye çalışırlar. Ergenler ise kendilerinde meydana gelen bilişsel değişimlerin etkisiyle (çoklu düşünme, olasılıkları görme, düşünme üzerine düşünme, bilgi işleme hızının artışı vb.), soyut (şekil, atasözleri, deyimler) kavramları anlamakta ve bunları kullanarak duygu ve düşüncelerini resmedebilmektedir. Örnek; katalog no, 58 ve 60 ta kafesten kaçıp uçan kuş ile katalog no 62'deki sahildeki bayraklarla özgürlük anlatılmış, ergen katalog no; 36'da ağlayan gül ile duygularını ifade etmiş, katalog no; 37 ve 33'teki kalplerle aşkı ergenler anlatmışlardır.

Ergenlik döneminde görülen başka bir nokta da ergenlerin toplumsal ilişkilere girmeleridir. Toplumsal ilişkilere giren ergenler akran ilişkilerine girmektedirler (Gander ve Gardiner, 2007: 477-487; Steinberg, 2007: 117-142-187-

220). Akran ilişkilerine şu kataloglar örnektir; Katalog no; 8'de birlikte ders çalışan, katalog no 11' de beş taş oynayan, katalog no 12'de sevincini, üzüntüsünü, simidini paylaşan, katalog no 22,23, 41 de birlikte top oynayan, katalog no 44'te doğum gününü birlikte kutlayan, 24'te eğlenen arkadaşlar çizilmiştir. Bu dönemde ergenlerin resimlerini grupça yapmaları verimi artıracaktır. Ergenlik ile ilgili bilinen akran ilişkileri ile örtüşen bir bulgudur.

Ergenlik dönemi çocukluk dönemindeki hayal dünyasından yavaş yavaş çıkıp olay ve durumlara daha gerçekçi bakmaya başladıkları bir dönemdir. Bu dönemde de ergenler resimlerinde konu ifadesi açısından ve resmin biçimsel ifadesinde gerçeği verme çabası içindedirler. Katalog No; 4, 11, 21, 25, 32, 38, 39, 42, 46 bunlara örnektir. Bu resimlerdeki nesne ve figürler gerçeğe benzetilmeye çalışılmıştır. Örneğin Katalog No 4 teki baba ve kız imgesindeki yüz ifadeleri ve biçimsel özelliklerin doğru verilmesi gerçekçi olmuştur.

Ergenlik ile birlikte, ben etrafında dönen çocuğun yerini başkalarını da düşünen ergen alır (Gander ve Gardiner, 2007: 468). Ergenlik döneminde ergenler toplumsal sorunlara karşı duyarlı ve ilgili hale gelmektedirler. Temalarında özgürlük adalet, dürüstlük, eşitlik gibi toplumsal değerleri almaktadırlar (Gander ve Gardiner, 2007: 452-453; Steinberg, 2007: 85; Kulaksızoğlu, 2007: 138; Senemoğlu, 2004: 37). Katalog No;19'da çevrenin kirlenmesine tepkiyi, 35'te savaşın olumsuz etkilerini, 39'da huzurevinde kalan ve özürlü olan insanları düşünüp, 62'de ülkenin bağımsızlığı için savaşmayı ergenler resmetmişlerdir. Bu durum ergenlik ile ilgili bilinen toplumsal sorunlara duyarlılık ile örtüşen bir bulgudur.

Başka bir bulgu da ergenlik dönemindeki cinsel gelişimin etkisiyle ergenlerin karşı cinse ilgi duymaya başladığıdır. Hatta bazılarında arkadaşlık kurma eğilimi görülmektedir. Bu etkiyle giyimlerinde moda uyma ve süslenme görülür. Katalog no; 61, 42, 40, 24, 11, 9, 1'de moda uyma ve saç modelleri olan figürler görülmektedir, 12'de birbirine sarılan iki âşık, 33 ve 37'de aşkı anlatan kalp imgesi, resim 47'de evlenen gelin-damat resmi görülmektedir. Ergenlik ile ilgili bilinen karşı cinse ilgi durumuyla örtüşen (Steinberg, 2007: 84; Gander ve Gardiner, 2007: 459-466) bir bulgudur.

Ergenlerin eleştirel yönleri geliştirmekte kendilerinin ve çevresindeki kişilerin tutum ve davranışlarını karşılaştırabilmektedirler. (Steinberg, 2007: 82). Bu yolla olaylara çok boyutlu bakabilmekte doğruyu yanlış ayırımını yapabilmektedirler. Örneğin katalog no; 63'te özgürlüğü cezaevinde olmamakta olduğunu anlatan ergen, bu yolla suç işlemenin hata olduğunu anlatmaktadır. Ergenlik ile ilgili bilinen eleştirel düşünme yetisi ile örtüşen bir bulgudur.

Ergenlerin çoklu ve olasılık düşüncelerinin gelişmesinden bir resimde birden fazla olayı imgelemeye başlarlar (Steinberg, 2007: 83-87; Gander ve Gardiner, 2007: 461). Çocuklarda az oranda görülmekte ergenlerde ise yaş ilerledikçe bu yönler artmakta ve gelişmektedir. Örnek katalog no; 30'da ayağına taş düşmüş bir ergen, kafası korkuluklar arasında kalmış bir bebek, yaralı bir kuş, 19'da araba egzozundan çıkan duman, apartman bacalarından çıkan dumanlar, yerdeki ve denizdeki çöplerle çok yönlü konuyu anlatmaya çalışmış; 12, 63,36, 35'te de birden fazla durum ile konu çok yönlü anlatılmıştır. Katalog no; 35'te bıçaklanan, kurşunlanan, sedyede taşman, 36 da ise farklı duyguları taşıyan düşüncelerle çoklu ifadeler verilmiş ve de akran ilişkilerine girmeleri (Steinberg, 2007: 187-220; Gander ve Gardiner, 2007: 487; Kulaksızoğlu, 2007: 87) farklı ifadelerle görülmüştür.

Ergenlerde yön kabiliyeti gelişmektedir. Özellikle resim dersinde çocuklara bir objenin farklı açılardan ve farklı yerlerde duruşunu çizdirerek bir şeyin farklı durumları olacağını da öğretmek gereklidir. Böylece çocuk olaylara farklı bakış açılarıyla daha rahat bakabilme gücüne erişecektir (Steinberg, 2007: 82-89).

Ellerin ve ayakların bedeninin diğer bölümlerinden daha hızlı gelişmesi sonucu meydana gelen sakarlık sonucu el zihin koordinasyonu sağlanamamaktadır. (Kulaksızoğlu, 2007: 37; Gander ve Gardiner, 2007: 445; Piaget, 2004:84) Ergenlik döneminde el-göz (zihin) koordinasyonunu sağlayabilmek için ergenler özellikle resimsel faaliyetlerde bulunmalılar. Karalama dönemindeki el-göz koordinasyonu ile ergenlik dönemindeki el-göz koordinasyonu kurma ilişkisi farklıdır. Bebeklik döneminden çocukluğa geçen çocuğun el parmakları kalemi tutmakta zorlanmakta olup bu dönemde el kasları ve zihinsel faaliyetler gelişmemiştir. Bu nedenle karalamalar el-göz gelişiminde yararlıdır. Erinlikte ise var olan bir becerinin ellerdeki, hormonlardaki vb. büyüme ve hormonlardan kaynaklanan dengesizliklerin

giderilip çocuğun bilişsel gelişim dönemindeki kazanımlarını arttırma hedeflenmektedir. Şu ana kadar resim açısından bilinmeyen bir bulgudur.

Çalışmalar çocukluk ile ergenlik arasında ve ergenlik boyunca hem sözel hem de görsel olarak çalışan bellek becerisinde artış göstermektedir” (Steinberg, 2007: 94) Görsel zekânın gelişmesi ön ergenlikten itibaren hız kazanır. Özellikle hayali resim için gerekli olan uzun süreli belleğin gelişmesi ile nesnelerin çizim yaparken geri bildiriminde büyük önem taşır.

Ergenlerin toplumsal ilişkilere girmeleriyle birlikte, farklı derslerin özelliklerini de görüp farklı yeteneklerinin de farkındalığına ulaşmaları ile ergenlerin resme olan ilgilerinde azalma gözlenmektedir. Ergenlik ile ilgili bilinen bilgilerle örtüşmektedir.

5.1.4. Araştırmada erişilen diğer bilgilerle ilgili değerlendirmeler;

Yedi okulda yaptırılan çalışmalarda öğrencilerin resimlerini eksik yaptıkları, çizimden sonra boyamadıkları görülmüştür. Bunun en önemli nedeni görsel sanatlar dersinin (resim dersinin) bir saat olması ve ders programının bu saate göre sıkışık olmasıdır(Özsoy, 2004: 17-34). Görsel sanatlar dersinin yetersiz olması öğrencilerin sanatsal eğitimini sorunlu hale getirmektedir. Bu durum bilinen bilgilerle örtüşen bir bulgudur.

Bu araştırmada bireylerin gelişiminde ve kendilerini sanatsal ifadelerinde sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik, eğitim, kalıtım gibi etkilerin ergenlerin resimlerine yansıdığı görülmüştür. Çalışma yapılan iki okuldan kültürel ve ekonomik açıdan orta düzeyde olan Kazım Karabekir İÖÖ'nun öğrencilerinin resimsel ifade daha başarılı olduğu, kültürel ve ekonomik açıdan daha düşük düzeyde olan Yahya Kemal Beyatlı İÖÖ'nun öğrencilerinin resimsel ifade açısından diğer okuldan daha başarısız olduğu görülmüştür. Benzer sonuçlar çalışma yaptırılan diğer okullarda da görülmüştür. Böylece sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan daha iyi durumda olan öğrencilerin daha başarılı olma ihtimali doğrulanmıştır.

Bilinenin aksine bazı sosyo-ekonomik düzeyi düşük ergenlerin öğretmenlerinden alınan bilgiler ile ve ergenler yapılan diyaloglar sonunda dilsel

gelişiminin iyi olmadığı, fakat kendini resim yoluyla daha iyi ifade ettiği (katalog 15, 19) görülmüştür. Yani dilsel olarak yetersiz kalan ergen resimsel yönünü geliştirmiştir. Bilinen bilgilere ters düşmekte olan bir bulgudur.

Ergenlere yaptırılan resimlerde kız öğrencilerin ağırlıklı olarak resme daha çok ilgili oldukları dikkat çekmektedir. Katalog listesinde de 12 öğrenciden dokuzu kız öğrencidir. Yedi yıllık öğretmenlik tecrübemiz içerisinde de kız öğrencilerin resim dersine daha fazla ilgili oldukları tarafımdan gözlemlenmiştir. Aynı zamanda yetenek sınavlarına kız öğrencilerin daha fazla başvurdukları bilinmektedir. Bu kız öğrencilerin resim dersinde daha başarılı oldukları anlamına gelmemektedir. Bilinenlerin dışında bir bulgudur.

Ergenler özgürlüğü genelde doğada bulunmakta bulurlar. Bunun nedeni ergenlerin aile içindeki, okuldaki ve toplum içindeki kurallardan doğanın onları arındırması, sanayi toplumunun baskısından kurtulma ortamının ve de şehrin apartmanlardan oluşan boğucu havasından kurtulma isteğinden kaynaklanmaktadır.

5.2.SONUÇ

Bu tez konusu olan 12-15 Yaş Ergenlerin Resimlerinde Görme Biçimleri ile ilgili yeterli araştırmaya rastlanmadığı görülmüştür. Bu araştırmanın 12-15 yaş arası ergenlik dönemini ele aldığı ve yaptırılan katalog da bu dönem özellikler tespit edildiği ayrıca I. bölümde teorik bilgiler sunduğundan, hem tüm eğitim fakültesi öğrencilerine, hem ilköğretim öğretmenlerine, hem de resim öğretmenliği bölümü öğrencilerine yararlı olacak bir kaynak olabilecektir.

Katalogda yer alan resimlerin konularıyla ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Aile konusundaki resimlerde ortak görülen imge anne- baba ve çocukların çizilmesidir.

Arkadaşlık konusundaki resimlerdeki akran ilişkilerinde oynama, paylaşım, aşk göze çarpmaktadır.

Hüzün konusundaki resimlerde ise ergenlerde çok farklı duygular görülmüş ölüm, kavga, savaş, yara ve acı, ağlama, huzur evinde ve sakat olan insanlara acıma konuları işlenmiştir. Ergenler toplumsal sorunlara duyarlı hale gelmekte, cinsel gelişimin etkisiyle aşk duygularını yaşamaktadır.

Mutluluk konusundaki resimlerde genelde doğum günü kutlaması çizilirken, evlilik, sevgili edinme, akranlarıyla zaman geçirme mutluluk ifadesi olarak kullanılmıştır.

Ergenlere yaptırılan resimlerden okul konusunda ise çoğunlukla okulu fiziksel özellikleriyle (okul, bahçe, öğrenciler, öğretmen) imgelemiş farklı olarak soyut ifadeler de (havada uçan harf ve sayılar gibi) görülmüştür. Ergenler çoğunlukla aynı ifadeyi kullanarak ergenlik dönemi bulgusuna uygun çizim yapmamışlardır.

Çevre konusunda çizilen resimlerde öğrencilerin hemen hemen hepsi fiziksel olarak doğayı betimlemişlerdir. Çok azı kirlenen çevre gibi betimlemeler yapmışlardır. Bu da ergenlerin bazı şablonlardan kurtulamadıklarını göstermektedir.

Eğlence konusunda yaptırılan resimlerde eğlence olarak ergenler genelde akranlarıyla birlikte olmayı seçmektedirler. Akran ilişkileriyle örtüşmektedir.

Ergenlere yaptırılan resimlerden özgürlük konusunda genelde kuşun kafesten kaçması olarak resimsel betimlemeler yapsalar da pranganın kırılması gibi soyut ifadelerle betimlemiştir. Ergenlikte soyut düşünme ile örtüşmektedir. Bazı ergenlerde kurtuluş mücadelesi ve ceza evi gibi çizimlerle toplumsal sorunlara duyarlı olduklarını göstermişlerdir.

Ergenlere yaptırılan resimlerde görülen biçimsel özelliklerle ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Ergenlere resimlerinde farklı teknikler kullanabilecekleri söylenmesine rağmen öğrenciler çoğunlukla pastel boyayı kullanmayı tercih etmişlerdir.

Resimlerin bir kısmı yarım bırakılmış, boyanmamıştır. Bazı öğrencilerin ilgisizliğiyle birlikte resim ders saatinin yetersizliği ortaya çıkmıştır.

Ergenlerde mekân olgusu oluşmaktadır. Artık yer çizgisinin ve boşlukların yok olmaya başladığı bir dönemdir. Katalog çalışmalarında da bu görüşü destekleyen resimler vardır.

Gördükleri nesnelerin ve figürlerin boyutlarına, oranlarına, renklerine, perspektifine, cins ayrımına dikkat eder, gerçeğe benzetmeye çalışırlar. Ergenler gerçeği verme çabasıyla geometrik formlardan kurtulmaya başlarlar.

Bir kısım ergenler resimlerinde çizgisel perspektifi ve üç boyutu verebilmektedirler. Resimlerinde çok nadir renk perspektifi görülmektedir. Ton ve leke hemen hemen görülmemektedir.

Bazı ergenler çiçek ve kelebek, kuş gibi bazı imgeleri algıladıkları gibi uzakta da olsa büyük çizimleri ile orantı ve perspektif hatası oluşmaktadır. Ergenlik dönemi ile örtüşmeyen bir bulgudur.

Bazı ergenlerin resimlerinde yazı kullanmaları, ergenin kendisini ifadeye yetersiz kaldığı noktada ya da dilsel gelişimi yüksek olması dolayısıyla resimsel ifadeden çok dili kullanmalarından kaynaklanmaktadır.

Çocuğa göre ergen daha planlıdır. Resmini çizerken önceden obje ve figürleri nereye koyacağını tasarlayabilir. Konuyu ve anlatmak istediğini önceden planlayabilir.

Katalog resimlerinin tamamına bakıldığında soğuk ve sıcak renkler birlikte kullanılmaktadır.

12 yaşlardaki ergenlerde daha çok dağ, güneş, ev, nehir şablonları görülmektedir. İleriki yaşlarda şablonlar azalmaktadır.

Şimdiye kadar bilinenin aksine ergenler genelde resimlerde kendilerini, sürekli fiziksel özellikleri değiştiği için imgelemek istemedikleri görülmüştür. Bilinmeyen bir bulgudur.

Yaptıkları resimlerde kullanılan kâğıdın yatay ya da dikey kullanılması serbest bırakılmasına rağmen öğrencilerin resim kâğıtlarını çoğunlukla yatay kompoze ettikleri görülmüştür.

Bazı ergenler; resimde sembollerde kullanabildikleri görülmektedir. Genelde gökyüzünde uçan kuş imgesi olarak geniş M imgesi ile çizmektedirler.

Figürlerde görülen biçimsel özelliklerle ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Bazı ergenler figürlerde yüz ve el gibi imgeleri boyamazlar. Bunun nedeni de yüzün gerçek rengini vermekte zorlanmalarıdır. Gerçeği yakalama çabası vardır.

Ergenlerin büyük çoğunluğu resim çizerken profilden figür çizmemekte ya da zorlanmaktadırlar. Bazı ergenler profilden çizilen figürlerin omuz ve kalçalarını genelde veremediklerinden kol ve bacak imgelerinden, birinin ya da bir kısmının görülmesi gerekirken ikisini de cepheden göstermektedirler. Yani profilden gövde, kol, bacakları verememektedirler.

Genelde bazı ergenler bir figürün yürüyüş eylemini vermek için ayak ve kol hareketlerini veremediklerinden o figürleri hareket edecekleri yöne doğru çizmektedirler.

Çoğu 6. sınıf, 7. sınıf ergenleri kulak imgesini çizmemişlerdir.

Bu dönem ergenlerin çizdikleri figür imgelerinde hareket daha fazla görülür.

Katalog resimlerinde görülen ergenliğin resme etkisi ile ilgili sonuçlar şöyledir;

Ergenlerin çoğu içlerinde taşıdıkları güvensizlik duygusu ve gerçeği yakalama çabasıyla resimde taklide yönelmektedirler.

Ergenlerin özellikle görsel zekâlarının geliştiği bir dönem olduğundan resimsel çalışmaların yoğun olması gereken bir dönemdir.

Bu dönemde ergenler resimlerinde soyut (şekil, atasözleri, deyimler) ifadeler kullanmaktadırlar.

Ergenlik döneminde görülen başka bir bulgu da ergenlerin toplumsal ilişkilere girmeleridir. Resimlerinde akran ilişkileri ve toplumsal sorunlara karşı duyarlılık şeklinde yansımaktadır.

Ergenlik ile birlikte ben etrafında dönen çocuğun yerini başkalarını da düşünen ergen alır. Çocuk gibi dünyanın sadece kendinin etrafında döndüğünü düşünmez, başkalarının da olduğunun farkına varır. Huzur evinde kalan yaşlı insanları düşünmesi ve onları çizmesi örnektir.

Ergenin dikkati artmakta ve birden fazla uyarana kaymaktadır. Böylece ergen çizdiği resmin temasının dışına kaymayıp tema içinde birden fazla o konuyla ilgili durumu imgeleyebilmektedir. Katalogda bu durum görülmüş örneğin katalog no 63'de özgürlüğü anlatan bir ergen cezaevini ve dış dünyayı çizerek özgürlüğü iki farklı durumla ifade etmiştir.

Ergenlerin olasılıkları ifade etme gücü gelişmiş, resimlerinde konuları ifade ederken o konuyla ilgili olmamış ya da olabilecek durumları da ifade edebildikleri görülmüştür. Örneğin yaptırılan resimlerden katalog no 47'de kız öğrencinin evlilik isteğini ifade eden gelin damadı çizmesi görülmektedir. Kız evlenmediği halde gelecekte olmasını istediğini çizmiştir.

Bu dönemde ergen resimlerinde kendini daha iyi ifade etmektedir. Bunun nedeni de sahip olduğu bilgi düzeyinin artması ve kendi üzerine düşünebilme yetisidir. Ergenlere yaptırılan resimlerde bilgi seviyesinin artmasıyla ifade gücünün

arttığı görülmüştür. Örneğin katalog no 8'de ergen perspektif, renk, form açısından gelişmiş ve bunu resminde başarılı bir şekilde vermiştir.

Başka bir bulgu da ergenlik dönemindeki cinsel gelişimin etkisiyle karşı cinse ilgi duymaya başladığıdır. Hatta bazıları arkadaşlık kurma eğilimindedirler. Katalogda çizilen resimlerde görülen kıza çiçek verme, gelin-damat resmi, kalp şablonları, moda uygun giyim ve süslenmeler bunu desteklemektedir.

Uzun süreli belleği daha iyi kullanmaktadırlar. Konu ve nesnelere çizirken çocuklara oranla fazla bilgi kaynağına sahiptirler.

Bu dönemde ergen resimlerinde kendini daha iyi ifade etmektedir. Bunun nedeni de sahip olduğu bilgi düzeyinin artması ve kendi üzerine düşünebilme yetisidir.

Ergenlerin olasılık düşünceleri geliştiği için olmamış ve olabilecek durumları da resimlerinde kullanabilirler.

Ergenlerde yön kabiliyeti gelişmektedir. Resim dersinde çocuklara bir objenin farklı açılardan ve yerlerde duruşunu çizdirerek yön kabiliyeti geliştirilebilir.

Ellerin ve ayakların beden diğer bölümlerinden daha hızlı gelişmesi sonucu meydana gelen sakarlık sonucu el zihin koordinasyonu sağlanamamaktadır. Ergenlik döneminde el göz (zihin) koordinasyonunu sağlayabilmek için ergenler özellikle resimsel faaliyetlerde bulunmalı.

Ergenlerin çoklu düşünme ve olasılık yönlerinin gelişmesinden bir resimde birden fazla olayı imgelemeye başlarlar. Bu çocuklar da az oranda görülmektedir. Ergenlerde ise yaş ilerledikçe bu yönler artmakta ve gelişmektedir

Ergenlik döneminin bu yaş grup öğrencileri çoklu düşünebilmeleri ve olasılık düşüncesinin gelişmesi ile ve de akran ilişkilerine girmeleri, çevreye katılımları, farklı dersleri görüp farklı yeteneklerinin de farkındalığına ulaşmaları ile resme olan ilgilerinde azalma gözlenmektedir. Şimdiye kadar bilinmeyen bir bulgudur.

Eleştirel yönleri geliştirmekte kendilerinin ve çevresindeki kişilerin tutum ve davranışlarını karşılaştırabilmektedirler. Bu yolla olaylara çok boyutlu bakabilmekte doğruyu yanlış ayrımını yapabilmektedirler.

Araştırmada erişilen ulaşılan diğer bilgilerle ilgili sonuçlar şunlardır;

Sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik açıdan daha iyi olan okullardan düşük olanlara oranla daha başarılı çizimler çıkmıştır. Bunun aksine bazı sosyo-ekonomik düzeyi düşük ergenlerin dilsel gelişimi iyi olmadığı ve kendini resim yoluyla, düzeyi yüksek öğrencilerden daha iyi anlattığı görülmektedir.

Ergenlere yaptırılan resimlerde kız öğrencilerin ağırlıklı olarak resme daha çok ilgili oldukları görülmüştür.

Ergenler özgürlüğü genelde doğada bulunmakta bulurlar. Bunun nedeni ergenlerin aile içindeki, okuldaki ve toplum içindeki kurallardan doğanın onları arındırması, sanayi toplumunun baskısından kurtulma ortamının ve de şehrin apartmanlardan oluşan boğucu havasından kurtulma isteğinden kaynaklanmaktadır.

5.3. ÖNERİLER

Ergenler resimlerinde gerçeği yakalama çabasıyla kopya ve taklide yönelmektedirler. Eğitimciler ergenlerin düşünme yetisini ve yaratıcılığını kopyanın engelleyeceğinden buna müsaade etmemelidirler.

Ergenler toplumsal ilişkilere girdiklerinden arkadaş ilişkileri artmaktadır. Eğitimciler grupça çalışmaya uygun etkinlikleri grupça yapmaları, ergenlerin bu dönemi ve bu dönem yetilerini kazanmaları açısından yararlı olacaktır.

Ergenlerin bilişsel gelişimde soyut düşündükleri bir evredir. Eğitimcilerin resim çalışmalarında soyut çalışmalara yer vermeleri; ergenlerin bilişsel gelişimleri, yaratıcılıkları ve sanatsal gelişimi için önemli bir yarar sağlayacaktır.

Ellerin ve ayakların bedeninin diğer bölümlerinden daha hızlı gelişmesi sonucu meydana gelen sakarlık sonucu el göz (zihin) koordinasyonu sağlanamamaktadır. Ergenlik döneminde el göz (zihin) koordinasyonunu sağlayabilmek için ergenler özellikle resimsel faaliyetlerde bulunmalıdırlar.

Görsel sanatlar dersinin bir saat olması öğrencilerin eğitimi için yetersizdir. Müfredatta yer alan konuların kısa sürede verilme çabası ile yaptırılan çalışmalar eksik kalmakta ve yetiştirilememektedir. Ergenlerin kendilerini görsel olarak daha iyi ifade edebilmeleri ve yaratıcılıklarını ortaya koyabilmeleri için ders saatinin en az iki saate çıkarılması gerekmektedir.

Gördükleri nesnelerin ve figürlerin boyutlarına, oranlarına, renklerine, perspektifine, cins ayrımına dikkat eder, gerçeğe benzetmeye çalışırlar. Ergene uzak-yakın ilişkisi, mekân, boşluk, küçüklük büyüklük etkisi gibi bilgilerin öğrencilere perspektif bilgisi öğretilerek mutlaka verilmesi gereklidir. Ergenlik başlangıcında açık koyu ilişkisi öğretilmeli ergenliğin orta ve ileri dönemlerinde ışık-gölge kavramlarının öğretilmesi gerekmektedir. Çünkü bu evrede bu kavramları algılayacak ve öğrenebilecek zekâ düzeyindedirler.

Ergenlerde yön kabiliyeti gelişmektedir. Özellikle resim dersinde çocuklara bir objenin farklı açılardan ve farklı yerlerde duruşunu çizdirerek bir şeyin farklı durumları olacağını da öğretmek gereklidir. Böylece çocuk olaylara farklı bakış açılarıyla daha rahat bakabilme gücüne erişecektir.

Ergenlerin resimlerinde bolca yazı kullandıkları gözlenmiştir. Ergenlerin kendilerini daha iyi ifade etmelerini sorunlu hale getiren bu yolu eğitimciler engellemelidirler. Çünkü yazıya alışan ergenler duygu ve düşüncelerini biçimsel olarak resimlemek yerine yazıyla ifade edip kendi gelişim ve yaratıcılıklarını engelleyecekler, biçimsel olarak vermektan kaçacak, gelişmeyeceklerdir.

Sanat eğitimcileri öğrencilerin yaratıcılığına katkıda bulunabilmek ve daha iyi sanat eğitimi verebilmek için mutlaka çevre şartlarına göre eğitim ortamını hazırlamalıdır. Dersin daha verimli olması için ortamın hazırlanması şarttır.

Sanat eğitimcileri her öğrenciyi önemsemelidir; sadece resim yeteneği olan öğrencileri değil, aynı zamanda sanatsal gelişimi, yaratıcılık, farklı düşünüş biçimlerine sahip olması, sanatı seven bireyler haline gelmesi gibi amaçlarla diğer öğrencilerde önemsenmelidir

Görsel okuryazarlığa katkı sağlanmalı ve öğrencilere bu konuda bilgi verilip bilinçlendirilmelidirler.

KAYNAKÇA

AKMAN, Yasemin, M. ERDEN (1998), **Eğitim Psikolojisi**, Ankara: Arkadaş Yayın Evi.

ARTUT, Kazım (2004), **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, Ankara: Anı Yayıncılık.

AYDIN, Ayhan (1999), **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara: Anı Yayıncılık.

AYTAÇ, İsmail-L. İSKENDEROğLU, *Engelli Çocukların Resimlerinde Görme Biçimleri (7-12 Yaş Eğitilebilir Zihinsel Engelliler)*, **Engellilerde Sanat ve Spor Sempozyumu**, 1 Ankara 2008, s 75-78

BACANLI, Hasan (1999), **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara: Nobel Yayınları.

BAYMUR, Ferihe (1994), **Genel Psikoloji**, İstanbul: İnkılâp Yayınları.

BERGER, John (2000), **Görme Biçimleri**, (çev. Yurdanur Salman), İstanbul: Metis Yayınları.

BOZKURT, Erdoğan (2005), "Kişisel Rehberlik", (editör. Ersin Uzman), (2005), **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, İstanbul: Lisans Yayınları, s.108-109.

BUYURGAN, Serap-U. BUYURGAN (2007), **Sanat Eğitimi ve Öğretimi**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

DAY, Michael, A. HURWITZ (1995), **Children and Their Art**, Florida,

DURMUŞ, Ayten (2005), **Ergenlik Dönemi**, İstanbul: Nesil Yayınları.

ERBAY, Mutlu (2004), "*Sanat Eğitiminin Organik Yapısındaki Süreklilik*", **Sanat Eğitimi Sempozyumu 2**, Ankara: s.41-46

ERGÜVEN, Mehmet (2002), **Yoruma Doğru**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

ERİNÇ, Sıtkı M. (1995), **Resmin Eleştirisi Üzerine**, İstanbul: Hİİ Yayınları.

ERSOY, Ayla (1995), **Sanat Kavramlarına Giriş**, İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.

GANDER, Mary. J. , H. W. GARDINER (2007), **Çocuk ve Ergen Gelişimi**, (çev. Bekir Onur), Ankara: İmge Kitapevi.

GARDNER, Howard (2004), **Zihin Çerçevesi**, (çev. Ebru Kılıç), İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

GÜRTUNA, Sevgi (2003), **Çocuk ve Sanat Eğitimi**, Ankara: Morpa Kültür Yayınları.

GÜRTUNA, Sevgi (2004), **Çocuğum Sanatla Tanışıyor**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

İSKENDEROĞLU (2006), Levent, **Çocuk Resimlerinde Görme Biçimleri**, F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

KAPTAN, Ata Yakup (2004), “*Estetik ve Resim-İş Eğitimi Kapsamında Oyun Güdüsü*”, **Sanat Eğitimi Sempozyumu 2**, Ankara, s. 187-192

KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin (1991), **Sanatta Eğitim**, Ankara: Eğitim Kitapevi

KÖKSALAN, Bahadır (2007), **Çocuk Edebiyatı ve Gelişimle ilgili Temel Kavramlar**, (ed. Kemal Yüce Kemal, Mualla Nuhoğlu), Çocuk Edebiyatı, İstanbul: Lisans Yayıncılık.

KULAKSIZOĞLU, Adnan (2007), **Ergenlik Psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitapevi.

KURBANOV, Babek (2004), “*Sanatın Sosyal Fonksiyonları Üzerine*”, **Sanat Eğitimi Sempozyumu 2**, Ankara, s.11-16

MALCHIODİ, Cathy A. (2005), **Çocukların Resimlerini Anlamak**, (çev. Tülin Yurtbay), İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Milli Eğitim Bakanlığı Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, **Ergenlik döneminde değişim**, Ankara: M.E. B

ONUR, Bekir (2006), **Ergenlik Psikolojisi**, Ankara: İmge Kitapevi.

ÖNDER, Alev (2005), **Okul Çağı Çocuğu ile İletişim**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

ÖZSOY, Vedat (2003), **Görsel Sanatlar Eğitimi**, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

ÖZSOY, Vedat (2004), “*Resim-İş Öğretmeni Yetiştirme Programları ve Resim-İş Dersinin Bir Değerlendirmesi*”, **Sanat Eğitimi Sempozyumu 2**, Ankara, s.17-34

ÖZSOY, Vedat (2005), **İlköğretimde Sanat Eğitimi ve Kuramları**, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

ÖZSOY, Vedat (2006), **Yöntem ve Teknikleriyle Görsel Sanatlar Eğitimi Uygulamalar**, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları 4.

ÖZSOY, Vedat (2007), **Resim –İş Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri**, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

PIAGET, Jean (1999), **Çocukta Zihinsel Gelişim**, (çev. Hüseyin Portakal), İstanbul: Cem Yayınevi.

PIAGET, Jean (2005), **Çocuğun Gözüyle Dünya**, (çev. İsmail Yerguz), Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.

SAN, İnci (2003), **Sanat Eğitimi Kuramları**, Ankara: Ütopya Yayınevi.

SAN, İnci (2008), **Sanat ve Eğitim**, Ankara: Ütopya Yayınevi.

SENEMOĞLU, Nuray (2004), **Gelişim Öğrenme ve Öğretim**, Ankara: Gazi Kitapevi.

STEINBERG, Lawrence (2007), **Ergenlik**, (Yayıma hazırlayan: Figen Çok), Ankara: İmge Kitapevi.

STRIKER, Susan (2005), **Çocuklarda Sanat Eğitimi**, (Çev: Azize Akın), İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

SUNGUR, Nuray (1997), **Yaratıcı Düşünce**, İstanbul: Evrim Yayınları.

SUNGUR, Nuray (2001), **Yaratıcı Okul ve Düşünen Sınıflar**, İstanbul: Evrim Yayınları.

ÜSTÜNDAĞ, Tülay (2005), **Yaratıcılığa Yolculuk**, Ankara: Pegem Yayıncılık.

YARBAY, Fethiye (2004), “Çevresel Etkenlerin Sanat Kurumlarına ve Sanat Eğitime Etkisi”, **Sanat Eğitimi Sempozyumu 2**, Ankara, s. 47-52

YAVUZER, Haluk (1998), **Resimleriyle Çocuk**, İstanbul: Remzi Kitapevi.

YAVUZER, Haluk (2001), **Çocuk Eğitimi El Kitabı**, İstanbul: Remzi Kitapevi.

YAVUZER, Haluk (2002), **Çocuk Psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitapevi.

YAVUZER, Haluk (2005), **Ana –Baba ve Çocuk**, İstanbul: Remzi kitapevi.

YÖNDEM, Zeynep D. , **Eğitimin Psikolojik Temelleri**, Erdal Toprakçı (der) (2002), **Eğitim Üzerine**, Ankara: Ütopya Yayınevi, s.164-170

YÖRÜKOĞLU, Atalay (1979), **Çocuk Ruh Sağlığı**, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

<http://www.aneyiz.biz/haber/haberdt1.php?hid=9569>,

[http://www.canakkalekoleji.k12.tr/Makaleler/1_Sdemiroglu.htm\(makale\)](http://www.canakkalekoleji.k12.tr/Makaleler/1_Sdemiroglu.htm(makale))

<http://www.delinetciler.net/forum/ergenlik-nedir-t27007>

<http://www.e-okul.biz//ergenlik-cagi-akalet4738.html?s=e0b0d2a35f4b6ac35a60ee139b598f2a&>

<http://www.medeasanat.com/makale07.html>

[http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/gokay.htm\(makale\)](http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/gokay.htm(makale))

[www.iyilikhali.com/index.php?option=com_content&task=index.html?amp:](http://www.iyilikhali.com/index.php?option=com_content&task=index.html?amp;)

EKLER

EK 1: Resim yaptırılan öğrencilerin listesi ve kataloga alınan çalışmaları

Okul, Sınıf	Ad Soyad	Aile	Arkadaşlık	Hüzün	Mutluluk	Okul	Eğlence	Çevre	Özgürlük	
Yahya K. 6	B. N. K.		X	X			X		X	
Yahya K. 6	T. D.	X	X	X	X	X	X	X	X	
Yahya K. 7	S. Y.	X	X	X	X		X	X	X	
Yahya K. 7	T. K.					X	X	X		
Yahya K. 8	G. G.	X	X	X	X	X	X	X		
Yahya K. 8	M. Z.			X		X				
Kazım K. 6	B. B.		X	X	X	X	X		X	
Kazım K. 6	S. Ö.				X	X	X	X		
Kazım K. 7	Y. K.			X	X	X		X	X	
Kazım K. 7	M. D.		X	X		X	X	X	X	
Kazım K. 8	A. A. S.	X	X	X	X	X		X		
Kazım K. 8	Ş. B.	X		X	X	X		X		
TOPLAM		5	7	10	8	10	8	9	6	
Toplam Kız Öğrenci Sayısı		9								
Toplam Erkek Öğrenci Sayısı		3								
Toplam Öğrenci Sayısı		12								
Katalog ve Çalışma Listesi, X Yapılan Çalışmalar										

EK 2: Katalogda kullanılan resim türleri ve sayısı

RESİM TEKNİĞİ	KAÇ ADET YAPILDIĞI
Karakalem	2
Sulu Boya	1
Pastel Boya	52
Kuru Boya	7
Pastel-Kuru Boya Karışık	1

EK 3: Görme biçimlerine göre öğrenci durumları

GÖRME BİÇİMLERİ	S I N I F L A R	GÖRÜLMEMEYE N SAYISI	ORTA DERECEDE GÖRÜLEN	SIK VEYA TAMAMEN GÖRÜLEN	GENEL DURUM
ORAN-ORANTI	6	5	7	10	Genelde verebilmektedirler.
	7	3	9	9	Genelde verebilmektedirler.
	8	2	3	17	Çoğunlukla vermektedirler.
HAREKET	6	3	8	11	Çoğunlukla vermektedirler.
	7	4	7	10	Çoğunlukla vermektedirler.
	8	3	5	12	Çoğunlukla vermektedirler.
KOMPOZİSYON	6	1	3	18	Çoğunlukla vermektedirler.
	7	0	2	19	Çoğunlukla vermektedirler.
	8	0	1	19	Çoğunlukla vermektedirler.
ÜÇ BOYUT	6	12	8	2	Çoğunlukla görülmemektedir.
	7	14	7	0	Çoğunlukla görülmemektedir.
	8	4	8	8	Genelde görülmektedir.
PERSPEKTİF	6	9	5	7	1 resimde (aranmaz) sıklıkla görülmektedir.
	7	7	8	5	1 resimde (aranmaz) sıklıkla görülmektedir.
	8	2	7	9	2 resimde (aranmaz) çoğunlukla görülmektedir.
MEKÂN	6	8	6	8	4 (yer çizgisi var) 1 resimde (aranmaz) sıklıkla görülmektedir.

	7	7	6	7	2 (yer çizgisi var) 1 resimde (aranmaz) sıklıkla görülmektedir.
	8	2	7	9	2 resimde (aranmaz) çoğunlukla görülmektedir.
RENK (Sıcak-soğuk)	6	0	4(sıcak renk)	18(karışık)	Soğuk ve sıcak renk Birlikte kullanılmıştır.
	7	0	2(sıcak renk)	10 (soğuk), 9 (karışık)	Soğuk renklerin baskın olarak kullanıldığı görülmüştür.
	8	2(karakalem)	0	2 (soğuk), 16 (karışık)	Karışık renklerin baskın olduğu görülmektedir.
TON-LEKE	6	18	4	0	Çoğunlukla görülmemektedir.
	7	18	3	0	Çoğunlukla görülmemektedir.
	8	9	5	6	Çoğunlukla görülmesi de kısmen görülmektedir.

EK 4: Öğrencilerin katalogta yaptıkları resim konuları ve içeriği

KONULAR	Öğrenci Sayısı			ORTAK İFADELER	FARKLI İFADELER
	E r k e k	K ı z	T o p l a m		
AİLE	1	4	5	Anne, baba ve çocukların bir arada çizilmesidir. Genelde oda içinde çizilmiştir. Ortak tema sevgidir.	
ARKADAŞLIK	2	5	7	Bir araya gelip bir şeyler yapmalarıdır (oyun oynama, ders çalışma, üzüntüyü, sevinci paylaşma vb.).	
OKUL	3	7	10	Okulu fiziki olarak bina, bahçesi ve öğrencilerle ifade etmişlerdir.	Soyut ifade ile sayılar, harfler ile sınıfta ders anlatan öğretmen ve ders dinleyen öğrenciler çizilmiştir.
ÇEVRE	3	6	9	Doğa çizerek çevreyi ifade etmişlerdir.	Çevre kirlenmesi çizilmiştir.
HÜZÜN	3	7	10	Soyut ve toplumsal sorunlara duyarlı duygular.	Aşk, Ölüm, kavga, savaş, yara ve acı, ağlama, huzur evinde ve sakat olan insanlara acma gibi farklı duygular vardır.
MUTLULUK	2	6	8	Doğum gününün kutlanması, sevgili edinme, sevgiliye çiçek verme, evlilik isteği, akranlarıyla zaman geçirme konuları benzerdir.	Anne şefkati, tatil gibi konular
EĞLENCE	1	6	7	Akranlarıyla zaman geçirme (sahilde oynama, arkadaşlarıyla doğal ortamda ya da parkta oynama) ortak noktalarıdır.	Ailesiyle zaman geçirme
ÖZGÜRLÜK	2	4	6	Ergenler genelde özgürlüğü kuşun kafesten kaçması, ayaktaki pranganın veyahut zincirin kırılması şeklinde soyut ifadelerle anlatmaktadırlar.	Cezaevinden çıkış, elini havaya kaldırma, kurtuluş mücadelesi

EK 5: Katalog yaptırılan öğrencilerin kişisel bilgilerini öğrenmek amacıyla sorulan sorular.

İSİM :

SOYİSİM :

YAŞ :

SINIFI :

OKULU :

CİNSİYETİ :

SAĞLIK DURUMUN

Bedensel ve fiziksel sağlık sorunun var mı, var ise nelerdir?

Ruhsal ve psikolojik bir sorunun var mı, var ise nelerdir?

EKONOMİK DURUMUN

Baban ve annen ne iş yapıyor?

Yan gelirin var mı?

Maddi durumunuza uygun maddenin içine çarpı atın.

Çok iyi() iyi() orta() kötü()

çok kötü()

Okul ihtiyaçlarını karşılayabiliyor musun? Malzeme almakta zorluk çekiyor musun?

DERS BAŞARI DURUMUN

Geçen dönem takdir ya da teşekkür aldın mı, aldıysan hangisini aldın?

Geçen dönemki tüm ders notlarını yaz

Çalışma ortamın var mı, kendine ait odan var mı?

Yeterince çalışma kaynağın var mı?

AİLE BİREY SAYISI

Kaç kişisiniz?

Kaç kardeşiniz?

Kaçı kız kaçı erkek?

Kaçı senden büyük kaçı senden küçük?

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İnönü Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun... Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda

Uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden

Erişime açılabilir.

Fahrettin GEÇEN